D.M.A.S.I.
II
131

INSTITUTUL
DE
GEOGRAFIE

D. M. A. S. I.
BIBLIOTECA
Inv. 3.300
Cota

JUDEȚELE PATRIEI

DRAGOȘ BUGĂ * ION ZĂVOIANU

Județul DÎMBOVIȚA

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

D.M.A.S.I.
DIRECȚIA MONUMENTELOR, ANSAMBLURILOR ȘI SITURILOR ISTORICE
BIBLIOTECA
Cota cărții: II. 131.
Inventar: 3300.

https://biblioteca-digitala.ro

II 131

ACADEMIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

INSTITUTUL DE GEOGRAFIE

DRAGOȘ BUGĂ, ION ZĂVOIANU

Județul DÎMBOVIȚA

inv. 3300

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
BUCUREȘTI, 1974

D.
BIB
Inv. 3300
Co

https://biblioteca-digitala.ro

D.M.A.S.I.
BIBLIOTECA
Nr. inv. 3300

COMITETUL DE COORDONARE AL COLECȚIEI

dr. L. BADEA
dr. doc. P. GÂȘTESCU
GH. IACOB
dr. doc. V. TUFESCU
dr. I. VELCEA

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
Str. Gutenberg nr. 3 bis, sectorul 6, București

3300
D.M.A.S.I.
Biblioteca
https://biblioteca-digitala.ro

PREFAȚĂ

Județul Dîmbovița, udat în mare parte de apa rîului cu același nume, dar și de Ialomița și Argeș, se bucură de o mare diversitate a condițiilor geografice. De la cele mai înalte piscuri ale Bucegilor și pînă la cîmpiile mănoase din sud, proporțional cu altitudinea se schimbă și climatul, hidrografia, fauna și vegetația. Gama resurselor naturale este strălucit completată de importantele bogății ale subsolului, care joacă un rol de seamă în economia județului.

Pe acest cadru geografic s-au desfășurat multe evenimente memorabile din istoria zbuciumată a patriei noastre. Descoperirile arheologice, monumentele istorice și atestările documentare confirmă succesiunea unor momente cu adînci rezonanțe în trecutul glorios de luptă al poporului român.

Cu sentimentul puternic de dragoste și admirație față de tot ce a fost înaintat în viața materială și spirituală de pe întregul cuprins al patriei, se cuvine, și la începutul acestei cărți, să readucem în memorie existența unor dovezi de activitate umană de-a lungul istoriei — încă din cele mai vechi timpuri — în multe localități din județul Dîmbovița: Teiș, Bărbulet, Ionești, Geangoești, Mătăsaru, Hăbeni, Viforîta, Nucet, Perșinari, Odobești, Brătești, Căprioru, Adînca, Mogoșani, Frasinu, Potlogi, Românești, Comișani și altele. Tîrgoviștea, cu toate locurile ei — Turnul Chindiei devenit simbol al acestora — are o puternică forță de evocare a acelei părți din istoria poporului care marchează momente de mare însemnătate în lupta pentru înlăturarea asupririi. Trecutul istoric al acestui colț al patriei

https://biblioteca-digitala.ro

vorbește despre Mircea cel Bătrîn, Vlad Țepeș, Petru Cercel, Mihai Viteazul, Matei Basarab și Constantin Brîncoveanu, despre faptele de vitejie ale poporului sub conducerea lor, despre răscoalele tîrgoviștenilor și ale țăranilor din diferite sate ale județului Dîmbovița, despre participarea, sub conducerea comuniștilor, la mișcarea muncitorească a minierilor din Șotînga, Doicești și Aninoasa, a ceferiștilor de la Titu, a petroliștilor de la Moreni, Gura Ocniței, Ochiuri și Răzvad, la acțiunile de sabotare a mașinii de război hitleriste și la insurecția națională antifascistă, despre lupta înaintașilor pentru progresul general al țării.

Tîrgoviște este primul centru tipografic românesc, zonă de inspirație a poeților Văcărești, a lui Heliade Rădulescu, Cîrlova, Alexandrescu și a altor oameni de cultură ai patriei.

Economia județului Dîmbovița are un profil industrial-agrar. În partea centrală și în toate orașele pulsează o viață industrială în plină dezvoltare, în sud se realizează principalele culturi cerealiere și sînt amplasate complexele zootehnice, iar în partea nordică sectorul preponderent al economiei îl reprezintă pomicultura și silvicultura. Aproape toate ramurile economiei au unități corespondente pe teritoriul județului. Specificul economic este dat însă de industria construcțiilor de mașini grele și electrotehnică, de industria combustibililor, industria metalurgică, de pomicultură și creșterea animalelor.

Ca pretutindeni în patria noastră, și aici, în județul Dîmbovița, însemnătatea actului revoluționar din August 1944 este reliefată prin măreția celor 30 de ani care au trecut, de prefacerile profunde ce au avut loc în viața economică și spirituală a oamenilor muncii.

Integrată tot mai bine în tradiții, creația nouă a făuritorilor istoriei din acest județ este o dovadă vie a ceea ce poate realiza, într-un timp scurt, un popor liber, stăpîn pe destinele sale.

Rod al politicii Partidului Comunist Român de industrializare socialistă, de repartizare rațională a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, în anii ce au trecut de la Eliberare, patrimoniul economic al județului Dîmbovița s-a îmbogățit con-

https://biblioteca-digitala.ro

siderabil. S-au construit noi unități industriale : întreprinderile de strunguri și „Romlux" din Tîrgoviște, întreprinderile de utilaj chimic și de frigidere din Găești, întreprinderea de aparataj electric pentru instalații din Titu și alte unități ale industriei republicane și locale, s-au modernizat toate întreprinderile care funcționau și înainte de 1944. De asemenea, o dovadă grăitoare a grijii partidului nostru pentru dezvoltarea forțelor de producție o constituie combinatul avicol și fabrica de nutrețuri combinate de la Titu.

Intrarea în funcțiune a celor peste 120 de capacități de producție industriale și agrotehnice a determinat creșterea numărului angajaților, ridicarea treptată a potențialului productiv și a calității întregii activități economice. Este semnificativ faptul că producția industrială a județului din anul 1950 se realizează în prezent numai într-o singură lună, iar volumul producției industriale a crescut de la 3,9 miliarde lei în 1968 la aproape 10 miliarde lei în 1974.

Județul Dîmbovița, care reprezintă 1,6 % din suprafața țării, 2,2% din populație și 1,9% din numărul angajaților, realizează 1,5% din producția globală industrială a țării, 1,6% din producția agricolă, peste 13% din producția de ciment, o mare parte din producția de țiței și din cea de cărbune și întreaga producție de lămpi electrice cu incandescență, aducînd o importantă contribuție în producția de energie electrică și de utilaj petrolier și chimic.

Împlinirea a trei decenii de la Eliberare înscrie în filele istoriei acestor plaiuri unul din cele mai deosebite evenimente de pînă acum — racordarea primelor oțelării electrice ale combinatului metalurgic tîrgoviștean la fluxul continuu al marilor torente de oțel și forță ale României, moment ce a fost marcat, ca și la începerea impresionantului edificiu, de prezența la fața locului a celui mai iubit fiu al națiunii noastre, secretarul general al partidului comuniștilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Procesul de industrializare socialistă a determinat și în județul Dîmbovița dezvoltarea continuă a agriculturii. Aceasta se remarcă printr-o dotare superioară celei din trecut și printr-un grad tot mai înalt de aplicare a agrotehnicii înaintate. Stațiunile experimentale de la Voinești (pomicolă), Runcu-Moroeni (zoo-

https://biblioteca-digitala.ro

tehnică), Nucet (piscicolă) aduc o contribuție însemnată în activitatea de cercetare și de aplicare a noutăților științifice în practica unităților agricole.

Sistemul național de irigații, care cuprinde în județul Dîmbovița zona Găești — Titu, amenajările locale pentru irigații din zona Comișani — Dobra și celelalte lucrări care se efectuează în vederea folosirii raționale a rețelei hidrografice a județului, contribuie la creșterea potențialului productiv al pămîntului din fiecare localitate, sporind totodată numărul locurilor de atracție pentru turism și a mijloacelor de agrement.

Oamenii muncii din întreprinderile agricole de stat, mecanizatorii, țăranii cooperatori și cei cu gospodărie individuală participă la activitatea de dezvoltare a unei agriculturi intensive, factor esențial în obținerea de producții vegetale și animale din ce în ce mai mari.

Importantele realizări obținute în industrie și agricultură au avut ca urmare creșterea venitului național și sporirea bunăstării materiale și culturale a celor ce muncesc în județul Dîmbovița.

Profundele transformări din viața economică a județului sînt tot mai pregnant oglindite în conștiința oamenilor, în concepțiile, în modul lor de a gîndi și de a munci. Ei acționează cu tot mai mult entuziasm, înțelegînd mai bine cerințele vremii pe care o trăiesc, pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru.

De aceea, tocmai mutațiile ce au avut loc în domeniul formării omului nou constituie și pentru județul Dîmbovița cele mai esențiale transformări din viața oamenilor. Cu alte cuvinte, oamenii acestor locuri, luptînd și muncind sub conducerea partidului comuniștilor, au adăugat frumuseți noi cadrului natural moștenit, au restructurat și îmbogățit continuu avuția națională și totodată s-au înfrumusețat pe ei înșiși.

Realizările obținute dau certitudini pentru dezvoltarea viitoare a industriei și agriculturii, a învățămîntului, culturii, a activității de ocrotire a sănătății, pentru realizarea unor lucrări social-edilitare de mare importanță, pentru continuarea acțiunii de sistematizare a localităților și de organizare a teritoriului, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai.

https://biblioteca-digitala.ro

În acest context apare și prezenta lucrare fizico- și economico-geografică cu caracter monografic. Ea este o încercare reușită de a prezenta cadrul fizic ca suport al trecutului, prezentului și viitorului și de a face un bilanț al realizărilor economice în raport cu întreaga dezvoltare istorică, economică și social-culturală a județului Dîmbovița.

Apariția acestei lucrări, prin bogăția de informații pe care o dă cititorului, precum și prin caracterul militant în care sînt prezentate aspectele și faptele de viață materială și spirituală, constituie un nou prilej de amplificare a acțiunilor de cunoaștere mai profundă a județului de către tineri, de toți cetățenii. Lucrarea reprezintă un instrument bun în mîna propagandiștilor, a cadrelor didactice, a inginerilor, tehnicienilor, a cadrelor de conducere, a elevilor, de educare comunistă a maselor.

ION STĂNESCU

membru supleant al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R.,
prim-secretar al Comitetului județean Dîmbovița al P.C.R.,
președintele Comitetului executiv al Consiliului popular
județean.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

CADRUL GEOGRAFIC ŞI ISTORIC

Situat pe clina sudică a Carpaţilor Meridionali, judeţul Dîmboviţa ocupă o suprafaţă de 3 738 km² (1,6 % din suprafaţa ţării), fiind din acest punct de vedere unul dintre cele mai mici judeţe ale ţării (numai suprafaţa judeţului Covasna — 3 705 km² — fiindu-i inferioară).

Ca formă, judeţul seamănă cu un triunghi sprijinit cu vîrful pe cele mai înalte culmi ale Bucegilor şi cu baza pe zona de cîmpie, fiind limitat la vest, pe o lungime de 139 km, de judeţul Argeş, iar la est, pe 120 km, de judeţul Prahova. La sud se învecinează cu judeţul Ilfov, pe o lungime de 56 km, şi cu judeţul Teleorman, pe 30 km. Limita cu judeţul Braşov, la nord, însumează numai 15 km şi urmăreşte cele mai înalte culmi între vîrful Omu (2 505 m) şi vîrful Sfîntu Ilie (1 887 m).

Teritoriul cuprins între aceste limite este axat pe cursul superior şi cel mijlociu ale Ialomiţei şi Dîmboviţei, cuprinzînd proporţional din treptele reliefului montan, deluros şi de cîmpie. Diferenţa mare de înălţime între altitudinea minimă (100 m) şi maximă (2 505 m) determină, împreună cu etajarea reliefului, şi o zonalitate verticală evidentă a întregului complex de factori fizico-geografici.

Această diversitate a condiţiilor naturale şi existenţa unor importante resurse de subsol au constituit premisele dezvoltării unei economii cu profil industrial-agrar, putîndu-se deosebi, şi din acest punct de vedere, trei zone : zona de cîmpie în sud, unde predomină agricultura şi zootehnia, zona centrală (colinară), cu industria extractivă, metalurgică, a construcţiilor

https://biblioteca-digitala.ro

de mașini, pomicultura etc., și zona de munte, cu predominarea creșterii animalelor și a exploatărilor forestiere.

Prima mențiune documentară despre județul Dîmbovița datează din 1512, cînd un hrisov îl menționează în legătură cu „moșia de la Drăgănești de lîngă Tîrgoviște, *județul Dîmbovița*", pe care Basarab Voievod o dă lui Calotă, mare vornic și soției sale Neacsii. După această dată, numele județului se găsește consemnat mai des în documente, de exemplu la 1520, cînd Basarab Voievod dă mănăstirii Nucet din *județul Dîmbovița* „ocină" moșia Gălișiști, cumpărată de la jupîn Dragomir (*Documente privind istoria României. Veacul XVI. B. Țara Românească*, vol. I, *1501—1525*, 1951, p. 77 și 163).

Deși din documente nu reiese, credem că teritoriul acestui județ s-a axat întotdeauna pe rîurile Dîmbovița și Ialomița și a cuprins în cadrul lui aproximativ aceleași regiuni de munte, de dealuri și de cîmpie, ca și în prezent.

Pînă în anul 1883, județul Dîmbovița se compunea din cinci plăși (Dîmbovița, Cobia, Dealu, Bolintinu și Ialomița) și două plaiuri (Dîmbovița și Ialomița). În anul 1883, cele două plaiuri au fost unite, formînd o singură unitate administrativă sub numele de plaiul Dîmbovița—Ialomița, cu reședința în comuna Șerbănești-Podurile, iar plășile Dealu și Dîmbovița au alcătuit plasa Dealu—Dîmbovița, cu centru administrativ în comuna Dragomirești. Plasa Cobia își avea reședința în Găești, Bolintinu în Titu și Ialomița în Bilciurești.

La recensămîntul din anul 1899, județul Dîmbovița avea o suprafață de 3 456 km², fiind unul din județele mici ale țării (numai județele Olt—2 825 km², Muscel—2 954 km² și Rîmnicu Sărat—3 268 km² aveau suprafețe mai mici).

Urmărind, în continuare, evoluția teritorială a județului Dîmbovița, se remarcă faptul că în anul 1935 avea aproximativ aceeași suprafață (3 440 km²) ca și în anul 1899 și un număr de opt plăși. În majoritate, însă, acestea și-au schimbat denumirea, iar multe dintre ele și reședința. Cele opt plăși purtau, cu excepția plasei Bogați (care avea reședința în comuna Valea Mare), numele localității de reședință: Bilciurești, Găești, Ghergani, Pucioasa, Tîrgoviște, Titu și Voinești.

https://biblioteca-digitala.ro

În anul 1950 se trece la împărţirea teritoriului României în regiuni şi raioane, unităţi administrative care, pînă în 1968, au fost de cîteva ori restructurate ca număr şi extensiune. În această perioadă, teritoriul fostului judeţ Dîmboviţa a făcut parte din raioanele Tîrgovişte, Găeşti, Titu şi Pucioasa.

Forma şi structura organizatorică a judeţului Dîmboviţa de astăzi este rezultatul îmbunătăţirilor aduse în 1968, la împărţirea administrativ-teritorială a ţării. Cu această ocazie a luat fiinţă actualul judeţ Dîmboviţa, care la 1.I.1973 însuma un număr de 455 486 de locuitori, din care 32,1 % populaţie urbană şi 67,9 % populaţie rurală.

Poziţia geografică, varietatea condiţiilor naturale, diversitatea şi bogăţia resurselor de sol şi subsol, economia actuală, precum şi trecutul istoric şi cultural al acestui teritoriu dau principalele coordonate care fixează judeţului Dîmboviţa un loc bine determinat în economia R.S. România.

Din suprafaţa totală a judeţului, terenurile agricole ocupă peste 229 000 ha, din care circa 67 % revin terenurilor arabile, folosite în primul rînd pentru cultura cerealelor (71 %).

Potrivit documentelor de partid şi de stat, agricultura judeţului va cunoaşte un proces de modernizare, de trecere la o producţie intensivă. În acest sens este prevăzut ca pînă în anul 1975 să fie amenajată pentru irigaţie o suprafaţă de 2,7 ori mai mare ca la începutul actualului cincinal.

În deplină concordanţă cu folosirea judicioasă a resurselor umane şi economice sînt şi perspectivele de dezvoltare a judeţului. Astfel, în următorii ani, harta economică va consemna noile obiective industriale şi agrozootehnice care vor apărea în principalele oraşe.

Numai uzina de oţeluri aliate de la Tîrgovişte va da, în 1975, 15,7 % din producţia globală a judeţului, fără a mai aminti alte obiective industriale, care, prin instalare sau modernizare, vor contribui la mărirea ponderii industriale. Toate aceste noi obiective industriale vor face ca la sfîrşitul acestui cincinal producţia industrială anuală să fie de 2,5 ori mai mare decît cea realizată în anul 1970.

https://biblioteca-digitala.ro

RELIEFUL

Etajat de la cîmpia joasă pînă la cele mai semeţe piscuri ale Munţilor Bucegi, relieful judeţului Dîmboviţa prezintă o mare diversitate peisagistică. Succesiunea treptelor de relief poartă atît amprenta factorilor geologici, cît şi a celor fizico-geografici, care au participat activ la formarea şi evoluţia lor.

Din analiza morfometrică şi morfografică a reliefului se desprind principalele unităţi de relief, care se individualizează atît prin geneză, cît şi prin morfologia actuală.

Cea mai înaltă şi cea mai veche unitate de relief, situată în partea de nord a judeţului, este formată de *munţii Leaota* şi *Bucegi*. Primul masiv, fiind alcătuit din şisturi cristaline, se deosebeşte ca morfologie de Munţii Bucegi, în a căror alcătuire predomină calcarele, gresiile şi conglomeratele.

Subcarpaţii alcătuiesc cea de-a doua treaptă de relief şi ocupă 23% din suprafaţa judeţului (fig. 1). Din punct de vedere geologic sînt alcătuiţi din depozite paleogene la nord şi neogene la sud. Aproape toată gama formaţiunilor este cutată într-o succesiune latitudinală de sinclinale şi anticlinale puternic faliate. Nota dominantă a reliefului o dau fenomenele de alunecare şi de eroziune torenţială, care scot din circuitul agricol suprafeţe apreciabile de teren.

Piemontul Cîndeşti constituie o treaptă de relief care se deosebeşte prin alcătuirea geologică, tectonică şi morfologică atît de Subcarpaţi, cît şi de zona de cîmpie. Interfluviile sînt

https://biblioteca-digitala.ro

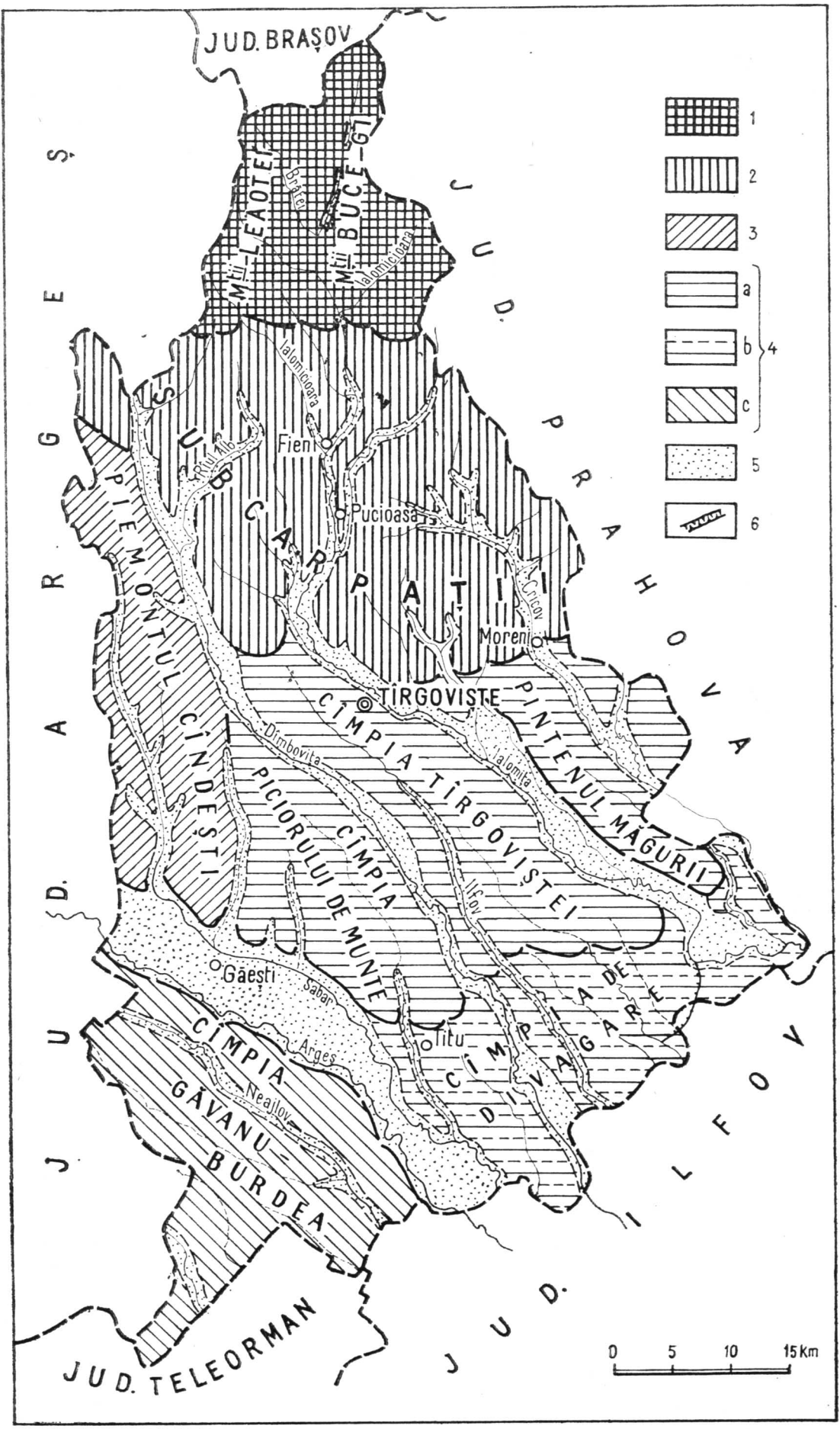

Fig. 1. — Unitățile de relief din cadrul județului Dîmbovița.

1, Zona de munte; *2*, zona subcarpatică; *3*, Piemontul Cindești; *4*, cîmpii; *a*, Cîmpia piemontană; *b*, Cîmpia de divagare; *c*, Cîmpia Găvanu — Burdea; *5*, lunci și terase aluviale joase; *6*, chei.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

netede, împădurite, uşor înclinate spre sud şi fragmentate de văi mult adîncite în cuvertura de pietrişuri.

Cîmpiile care ocupă peste 50% din suprafaţa judeţului, alcătuiesc cea mai joasă şi cea mai tînără treaptă de relief.

Orientarea generală a interfluviilor, nord-vest — sud-est, panta mică a acestora, lăţimea şi gradul slab de fragmentare dau nota dominantă a acestei unităţi. Din forajele existente se constată prezenţa unei cuverturi de pietrişuri de grosimi variabile peste care stau depozitele loessoide sau de luncă. În condiţii specifice de climă şi de vegetaţie, pe aceste depozite s-au format cele mai fertile soluri din judeţ. Deşi monotonă la prima vedere, cîmpia aferentă judeţului Dîmboviţa are multe particularităţi fizico-geografice specifice, pe baza cărora s-au deosebit mai multe subunităţi (fig. 1).

Din cele relatate se constată că pe teritoriul judeţului se găsesc bine proporţionate toate treptele principale de relief, de munte, de dealuri şi de cîmpie.

Munţii. Relieful muntos, care ocupă partea nordică a judeţului, reprezintă numai 9% din suprafaţa acestuia, cele două masive importante, Bucegi (cuprinşi numai parţial în perimetrul judeţului) şi Leaota, deosebindu-se foarte mult nu numai din punct de vedere al rocilor din care sînt formaţi, dar şi ca relief, ca peisaj, ca importanţă pentru viaţa umană etc., încît alcătuiesc unităţi distincte.

Munţii Bucegi, care reprezintă o adevărată cetate străjuită de abrupturi impresionante, au rezultat prin modelarea calcarelor jurasice, a conglomeratelor cretacice şi chiar a formaţiunilor de fliş. Panorama întregului platou, înalt de peste 2 000 m, se poate observa de pe cel mai înalt punct al masivului — vîrful Omu (2 505 m). Din acest nod orografic, Munţii Bucegi seamănă cu o potcoavă pe a cărei parte estică înălţimile descresc treptat de la nord spre sud. Apar astfel, rînd pe rînd, vîrful Blana (1 875 m), Muntele Păduchiosul (1 932 m), vîrfurile Oboarele (1 712 m) şi Dichiu (1 713 m). Pe latura vestică se aliniază

https://biblioteca-digitala.ro

vîrfurile : Doamnele (2 401 m), Bătrîna (2 181 m), Colţi (2 070 m) şi apoi, pe cumpăna de ape dintre Brătei şi Ialomiţa, vîrfurile Tătaru (1 998 m), Deleanu (1 902 m) şi Muntele Zănoaga (1 590m).

Aceeaşi scădere a înălţimilor se observă şi de la marginile masivului spre interiorul lui, fapt ce dovedeşte că din punct de vedere structural ne găsim în prezenţa unui vast sinclinal suspendat, alcătuit din conglomerate şi gresii. Astfel, dacă la Babele înălţimea maximă este 2 292 m, la Piciorul Babelor este de 1 900 m, iar la confluenţa Ialomiţei cu pîrîul Obîrşia ajunge la 1 729 m.

Reţeaua de văi secundare care străbate masivul este convergentă Ialomiţei. Această arteră de drenaj desparte masivul în două şi îşi adună apele repezi de pe versanţii împăduriţi ai acestuia. În cuaternarul timpuriu, valea adăpostea, la obîrşia ei, un gheţar care a coborît circa 3 km şi a ajuns în etape pînă la cota de 1 670 — 1 700 m, unde a lăsat cea mai joasă morenă din Bucegi. Ne găsim în prezenţa celei mai lungi văi glaciare din Bucegi, cu un profil caracteristic în U, care mai are încă o morenă la înălţimea de 1 890 m, tot rezultat al acţiunii de modelare a gheţarilor ce se formau în circurile din partea superioară a văii. Un astfel de circ, cu diametrul de aproximativ 400 m, se întîlneşte la obîrşia Ialomiţei şi, de asemenea, la obîrşia văilor Sugările, Doamnele şi Obîrşia, dar la acestea circurile sînt suspendate.

Ceea ce este caracteristic pentru acest sector de vale, pe lîngă farmecul ţancurilor care străjuiesc circurile glaciare, sînt izvoarele deosebit de bogate care apar, în cele mai multe cazuri, la baza morenelor. Aceasta este şi cauza pentru care pe morena frontală se instalează frecvent stînele de oi.

Fragmentarea reliefului în decursul timpului a dat naştere curmăturilor, custurilor, văilor glaciare şi torenţiale cu toate formele de eroziune specifice.

În acest masiv muntos se poate urmări foarte bine legătura strînsă dintre rocă şi relieful rezultat în urma acţiunii agenţilor subaerieni. Astfel, dăltuind timp de milenii în stratele de gresii şi conglomerate, aceştia au reuşit să formeze o serie de stînci curioase, pe care cu puţină imaginaţie le admirăm astăzi sub numele de Sfinx, Babele, Bisericuţa; de asemenea

https://biblioteca-digitala.ro

piramidele de pe culmea Ţigăneşti, Ciobănaşul şi coloanele de pe culmile Doamnele şi Obîrşia.

Un relief mai deosebit şi mai impresionant s-a format pe calcarele ce-şi oglindesc pereţii stîncoşi în apele Ialomiţei. Aceasta, după ce-şi adună izvoarele din circurile glaciare, de sub morene şi de pe pantele însorite ale celor doi versanţi, porneşte spre sud şi trece rînd pe rînd printr-o serie de chei despărţite de mici bazinete. Frumuseţea lor se poate admira pînă la Dobreşti, unde Ialomiţa părăseşte zona de munte. Începînd de la izvoare, Ialomiţa străbate mai întîi cheile Urşilor şi ale Peşterii, după care poposeşte în bazinetul Padina, unde se află şi cabana cu acelaşi nume. Urmează apoi cheile Tătarul Mic (fig. 2), bazinetul „Între Tătare", cheile Tătaru Mare şi bazinetul Plaiul Mircii—Bolboci, în care de asemenea se găseşte o cabană. Între cheile Zănoaga Mică şi Mare apare din nou un bazinet, ca apoi Ialomiţa să-şi odihnească apele în lacul de acumulare de la Scropoasa. În continuare, apele ei străpung cheile Orzei şi în fine bazinetul şi cheile de la Dobreşti. Nota caracteristică a peisajului, pentru sectorul montan al Ialomiţei, o dau cheile, cu zbuciumul apelor pentru a scăpa din încleştarea pereţilor calcaroşi, şi bazinetele larg deschise între culmile montane împădurite.

Relieful calcaros al Bucegilor se mai face remarcat şi printr-un număr mare de suprafeţe cu lapiezuri şi doline dăltuite în calcarele de la Padina Strungii şi lapiezuri sub vîrful Tătaru. Apoi hornurile Ţapului, de la obîrşia văii Bătrîna, şi grohotişurile calcaroase, de la baza cărora apar linii de izvoare. Dar o notă cu totul aparte pentru relieful calcaros o dau peşterile şi grotele. Din acest punct de vedere este demnă de remarcat peştera Ialomiţei, situată pe versantul drept al văii, la altitudinea absolută de 1 660 m şi la 100 m avale de morena frontală a văii glaciare. Intrarea în peşteră se găseşte la 18 m deasupra fundului actualei văi. Celelalte peşteri din acest masiv sînt de mai mică importanţă şi, în afară de peştera Pustnicului din cheile Peşterii, nu au o valoare turistică.

Diferenţa mare dintre cele mai înalte vîrfuri şi culmile sudice ale Bucegilor atrage după sine şi o etajare în înălţime a condiţiilor climatice, a vegetaţiei, a solurilor etc. Astfel,

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 2. — Rîul Ialomiţa în cheile Tătarului

dacă la Dobreşti, unde temperatura medie anuală atinge 6°, ne găsim în etajul fagului, pe la înălţimea de 1 400 m acesta dispare şi apar în schimb pădurile de molid, care sînt mai bine dezvoltate pe versantul stîng al Ialomiţei. Acestea se menţin pînă la circa 1 900 m, lăsînd în continuare locul vegetaţiei subalpine şi alpine, care acoperă culmile muntoase pînă la vîrful Omu, unde temperatura medie anuală atinge valoarea de —3°.

https://biblioteca-digitala.ro

Munţii Leaota. Înfăţişarea reliefului din Munţii Leaota se deosebeşte de cea din munţii Bucegi şi aceasta datorită faptului că sînt alcătuiţi din şisturi cristaline, roci care sînt mai rezistente la eroziune în comparaţie cu calcarele şi gresiile din Bucegi. Ca poziţie, se găsesc la capătul sudic al flancului vestic al potcoavei Bucegilor, de care sînt legaţi prin culmea Tătaru.

Existenţa şisturilor cristaline ale seriei de Leaota dovedeşte aici prezenţa celei mai vechi unităţi geologice existente pe teritoriul judeţului. Rocile din care sînt alcătuiţi aceşti munţi dau naştere unui relief masiv, cu o topografie a culmilor mai domoală, dar cu versanţi foarte abrupţi, care uneori ating pante de circa 45° în partea de obîrşie a văilor.

Flancurile estic şi sudic, aferente judeţului, sînt fragmentate de afluenţii pîraielor Brătei, Izvorul Răteiului, Raciu şi Ialomicioara, ai căror versanţi sînt în cea mai mare parte împăduriţi. Văile acestora sînt despărţite de culmi prelungi, care pornesc spre sud şi sud-est din principalul nod orografic. În partea superioară, aceste culmi au pante mai line şi uneori apar chiar poduri, cum se pot întîlni în munţii Jugureanu, Românescu, Rătuneiu, Hăteiu etc.

Acest masiv, fiind mai coborît ca înălţime decît Bucegii (vîrful Leaota are 2 133 m), a fost afectat în măsură mai mică de glaciaţia cuaternară, ale cărei urme sînt destul de slabe. Ele apar sub forma unui circ abia schiţat la obîrşia văii Mitarca şi prin cîteva praguri în cursul superior al aceleiaşi văi. Mai frecvente sînt însă formele crio-nivale, reprezentate prin microdepresiuni şi nişe nivale (fig. 3), apoi o serie întreagă de ace în jurul vîrfurilor, grohotişurile mobile de la baza versanţilor în bazinul văii Mitarca etc.

Din punct de vedere climatic ne găsim în prezenţa acelorași fenomene specifice flancului vestic al Bucegilor, cu predominarea maselor de aer atlantic, bogate în umezeală şi cu vînturi predominante din direcţia vest şi nord-vest.

În acest masiv există şi o zonare foarte distinctă a vegetaţiei. Astfel, de jos în sus, se pun în evidenţă subzona fagului, care cuprinde aproape integral culmile sudice şi sud-estice, apoi subzona pădurilor de molid, sub forma unei fîşii foarte înguste. La limita superioară a pădurilor de molid, situată între 1 500 şi

https://biblioteca-digitala.ro

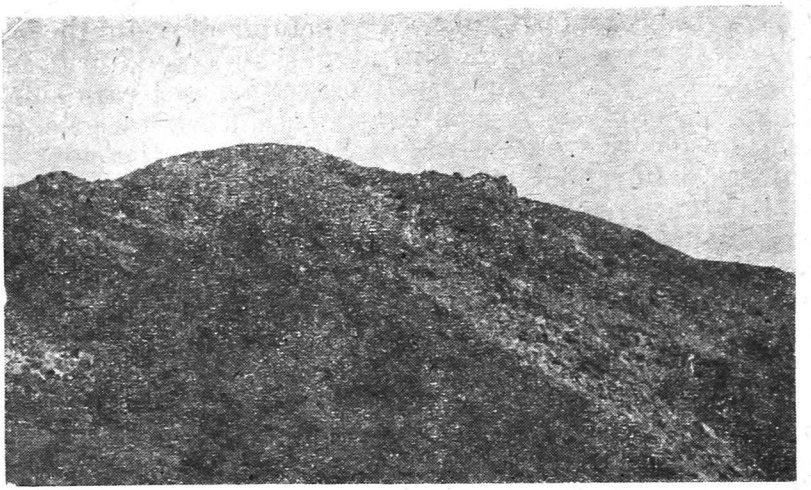

Fig. 3. — Vîrful Leaota, grohotiş pe povîrnişurile tinere (foto N. Muică).

1 600 m, îşi fac apariţia tufărişurile subalpine, alternînd cu pajişti, pentru ca apoi, în jurul vîrfurilor principale, pe o suprafaţă destul de mare, să găsim întinse pajişti alpine folosite ca păşune.

Deşi căile de pătrundere în masiv sînt destul de numeroase şi peisajul este frumos, din punct de vedere turistic nu este folosit la valoarea lui reală.

Subcarpaţii. Trecerea de la zona montană la cea subcarpatică este evidentă şi în morfologie. Astfel, la contactul dintre conglomeratele de Bucegi, stratele de Sinaia, ce alcătuiesc culmile sudice ale munţilor, şi formaţiile de marne şi gresii apare o bruscă denivelare a reliefului care se termină printr-o depresiune de contact. Denivelarea poate atinge 400—500 m şi odată cu apariţia ei pădurile de fag se răresc în avantajul terenurilor despădurite şi ocupate de păşuni sau de livezi de pomi. Pe principalele văi lărgite mult la ieşirea din munte apar aşezări omeneşti, care în interiorul ulucului depresionar urcă chiar pe curmăturile mai joase dintre culmi (Brebu, Meişoare).

https://biblioteca-digitala.ro

Din punct de vedere geologic, pentru zona subcarpatică sînt caracteristice formaţiunile de fliş cretacic în partea de nord. În sinclinalul Bezdead—Buciumeni—Costeşti şi la sud de linia Urseiu — Berevoeşti — Vulcana de Sus sînt prezente formaţiunile paleogene. Este foarte bine cunoscut, în acest sens, „flişul de Şotrile", alcătuit din marne şi argile briolate, precum şi „stratele de Pucioasa", formate din alternanţe de argile, marne, disodile, menilite, brecii şi şisturi argilo-marnoase. Din aceste depozite apar pe alocuri o serie de izvoare minerale apreciate pentru proprietăţile lor curative. Formaţiunile miocene sînt reprezentate numai prin gresii, marne cu gipsuri şi conglomerate helveţiene, dar acestea apar de sub stratele pliocene numai pe axul cutelor diapire de la nord de Ocniţa şi Schela sau fac parte din axul sinclinalului Bezdead—Costeşti. În rest, formaţiunile pliocene sînt reprezentate prin întreaga lor serie, marnele, argilele şi nisipurile fiind principalele roci în care au fost sculptate dealurile subcarpatice. Remarcăm că aceste formaţiuni mio-pliocene de o mare diversitate litologică au dat un relief cu o puternică fragmentare şi sînt în acelaşi timp purtătoarele unor bogate zăcăminte de cărbuni, de petrol şi de gaze. Tectonic se poate foarte uşor constata că ne găsim în prezenţa unei succesiuni de anticlinale şi sinclinale orientate în general de la est spre vest, liniile de încălcare a stratelor şi faliile fiind prezente în foarte multe situaţii.

Contactul dintre munte şi Subcarpaţi se remarcă, aşa cum s-a arătat, printr-o denivelare puternică, care face trecerea de la ultimele culmi ale Bucegilor şi Leaotei (Brînduşa 1 447 m, Măgura 1 454 m) la o serie de dealuri, peticite cu păşuni şi livezi de pomi, situate la 800—990m. Imediat la intrarea în Subcarpaţi, văile principale, şi în special valea Ialomiţei, se lărgesc brusc, iar pe versanţi încep să apară umeri şi fragmente din terasele fluviatile, etajate la diferite înălţimi. Bazinele hidrografice locale, ca Rîul Alb, Bizdidel, Vulcana, Cricovul Dulce, sînt puternic fragmentate, iar rîurile manifestă în continuare o intensă acţiune de eroziune şi transport, care este completată şi de alunecările de teren, ce dau nota caracteristică pentru relieful sculptat pe marne şi argile.

https://biblioteca-digitala.ro

În ansamblu, Subcarpaţii apar ca nişte dealuri cu diferite înălţimi, puternic fragmentate de reţeaua de drenaj. Anticlinalele şi sinclinalele sînt evidente şi în morfologie, primele corespunzînd de cele mai multe ori culmilor, iar celelalte zonelor depresionare. În locul pădurilor masive din zona montană apar livezi cu pomi fructiferi şi terenuri de cultură, care sînt mai frecvente în lungul principalelor văi. În toate ungherele acestei zone subcarpatice pulsează o intensă viaţă economică, la care-şi aduc o bună contribuţie exploatarea petrolului şi a gazelor.

Subcarpaţii interni apar mai mult ca o regiune de interferenţă carpato-precarpatică, unde alături de particularităţile munţilor joşi apar şi caractere specific carpatice. Conform principalelor accidente tectonice, relieful lor se prezintă ca nişte valuri uriaşe orientate est—vest, a căror înălţime scade de la nord spre sud. Între aceste valuri, suprapuse în mare parte pe anticlinale, apar o serie de culoare corespunzătoare sinclinalelor. Ele au un relief mai domol, sînt mai bine populate, mai despădurite, cu livezi de pomi şi păşuni şi cu mai multe căi de acces spre zonele vecine. La contactul dintre zona montană şi cea subcarpatică se remarcă un relief depresionar de natură tectonică şi de eroziune diferenţială (V. M i h ă i l e s c u , 1966), care flanchează la sud ultimele culmi montane. El se poate urmări începînd de la Cetăţeni, din valea Dîmboviţei, sub forma unui culoar îngust care se lărgeşte în valea Ialomiţei prin Depresiunea Moroeni şi se continuă spre est cu Depresiunea Talea, schiţată între rama sudică a muntelui şi Plaiul Şirnei. Relieful acestui culoar apare sub forma unor muscele cu înălţimi de 700—800 m, în care energia de relief poate atinge şi valori de 300—400 m. Avînd un climat de adăpost, este bine populat, cu o circulaţie activă, locul pădurilor fiind luat de livezi şi de păşuni. Rama sudică a culoarului amintit este dată de un şir de dealuri, dintre care menţionăm: dealul Comani (845m), apoi dealul Fata Mare (774 m), pe dreapta Ialomiţei, şi Plaiul Şirnei de la izvoarele Bizdidelului.

Un al doilea aliniament de sinclinale a dat naştere Depresiunii Bărbuleţului, care se uneşte în valea Ialomiţei cu cea a Bezdeadului, ambele limitate la sud de un alt şir de dealuri. Interfluviul dintre Dîmboviţa şi Ialomiţa este drenat în acest

https://biblioteca-digitala.ro

sector de Rîu Alb şi de Ialomicioara, specific fiind însă Rîu Alb, care traversează de la nord la sud o serie de sinclinale şi anticlinale. Prin acţiunea de eroziune, acest afluent al Dîmboviţei a fragmentat foarte puternic relieful, văile din bazinul lui fiind adîncite cu circa 200—250 m. Valea Rîului Alb este foarte asimetrică, cu versantul stîng abrupt, iar cel drept prelung.

Argilele existente în formaţiunile paleogene generează foarte frecvente alunecări de teren, care, alături de eroziunea torenţială, dau dinamism reliefului. Toponime ca : valea Noroaelor, valea Glodului ş.a. pot completa imaginea fenomenelor caracteristice pentru această regiune în care predomină eroziunea torenţială şi alunecările de teren.

Văile Ialomicioara, Bizdidel, Ţîţa etc. din bazinul Ialomiţei, aferent Subcarpaţilor interni, sînt adîncite cu peste 200 m, pantele lor în profil longitudinal fiind de 10—20 m/km. Existenţa sinclinalelor şi, în plus, a formaţiunilor cu rezistenţă mică la eroziune (marnele) au influenţat şi aspectul reliefului (fig. 4). Principalele cursuri de apă au văi transversale şi un bun exemplu în acest sens îl constituie valea Bizdidelului, care după ieşirea din depresiunea Bezdead străbate pînă la Pucioasa formaţiunile paleogene, formaţiuni destul de puternic cutate. Succesiunea de sinclinale şi anticlinale se continuă însă şi spre sud, în formaţiunile neogene. Astfel, sinclinalul care trece pe la Valea Lungă—Cricov, Ştubeie, Tisa, pînă la Glodeni pe Ialomiţa se simte foarte mult în aspectul reliefului. El schiţează un culoar transversal, care, pornind din valea Dîmboviţei, de la confluenţa acesteia cu Rîu Alb, trece, prin bazinul Vulcanei, în Depresiunea Pucioasa şi se continuă în bazinul Cricovului cu Depresiunea Valea Lungă. Această cuvetă, lungă de 15 km şi lată de circa 8 km, este axată aproape în întregime pe un sinclinal. Ca o consecinţă directă a acestui fapt, apar o serie de puncte de convergenţă ale reţelei hidrografice şi o eroziune intensă, urmată de fragmentarea puternică a reliefului, în special pe flancurile sinclinalului. Prezenţa rocilor uşor friabile (nisipuri, pietrişuri, marne, argile) a favorizat eroziunea şi ca rezultat al transporturilor masive de materiale de pe pante s-au format o serie de agestre şi văi largi, cu lunci bine dezvoltate,

https://biblioteca-digitala.ro

cum se întîlnesc pe Cricov avale de Valea Lungă. Peisajul acestei depresiuni este completat şi de existenţa a numeroase alunecări de teren, care, vechi sau actuale, scot din circuitul economic suprafeţe apreciabile de teren agricol. Dar depresiunea se individualizează foarte bine în peisajul geografic nu numai printr-un relief mai domol, dar şi printr-o mulţime de aşezări, care au beneficiat de adăpostul natural al depresiunii. Legăturile acestui cuib depresionar cu exteriorul se fac atît pe valea Cricovului spre sud, cît şi pe valea Ialomiţei la vest şi a Proviţei la est, iar spre nord prin curmăturile mai joase de pe dealul Bizdidelului. Rama sudică a acestei depresiuni este formată de o salbă de dealuri acoperite cu păduri de gorun, ca masivul Spătărelu—Mitropolia între Dîmboviţa şi Ialomiţa, Plaiul Curpeniş (fig. 4) între Ialomiţa şi Cricovul Dulce, care se continuă la est de Cricov cu Plaiul Măgureni.

Cu această serie de dealuri se face deja trecerea la *Subcarpaţii externi*, care sînt alcătuiţi în cea mai mare parte din formaţiuni mio-pliocene purtătoare de petrol şi gaze şi străbătute de o serie de cute diapire în care sînt prezente masive de sare. Pentru exploatarea acestor bogăţii, pădurile naturale au fost în parte defrişate, din care cauză organismele torenţiale s-au dezvoltat foarte mult şi contribuie la accelerarea fenomenelor de degradare a terenurilor.

Masivul Spătărelu-Mitropolia, care atinge 600—700m, este alcătuit în mare parte din pietrişuri de Cîndeşti. Ca urmare şi aspectul reliefului este influenţat de această alcătuire. Astfel, dacă alunecările de teren sînt aproape inexistente pe acest interfluviu, în schimb, suprafeţele netede, rîpele şi formele structurale fac ca acest masiv să semene foarte mult cu piemontul Cîndeşti. Înclinarea spre sud a formaţiunilor pliocene dă naştere la numeroase forme structurale, dintre care cele mai reprezentative sînt între Dîmboviţa şi Ialomiţa. Acest interfluviu este dealtfel drenat în cea mai mare parte spre Ialomiţa, cumpăna de ape dintre cele două bazine fiind redusă la o creastă de intersecţie, cu o pantă foarte mare spre Dîmboviţa şi cu un versant prelung spre Ialomiţa. În formaţiunile daciene din versanţii mai multor văi apar strate de lignit, care sînt exploatate la Doiceşti şi Şotînga. Dealurile sînt,

https://biblioteca-digitala.ro

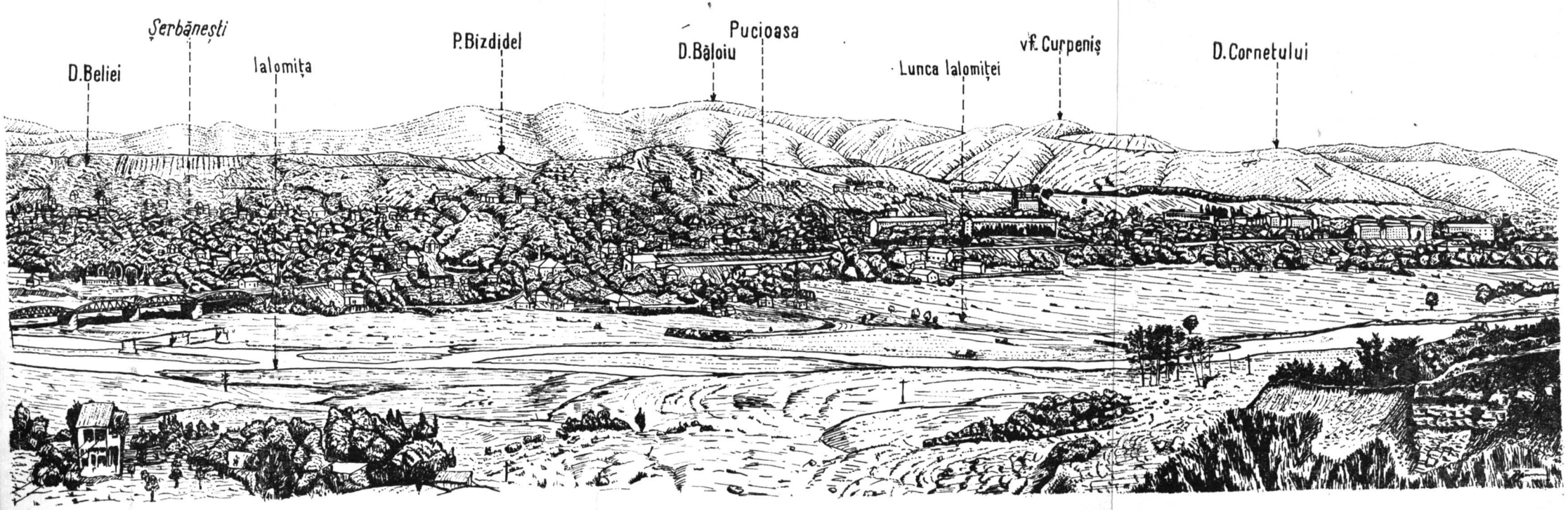

Fig. 4. — Valea Ialomiței la Pucioasa (vedere de la vest spre est).

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

în cea mai mare parte îmbrăcate de pădurea de stejar, iar acolo unde aceasta lipseşte se intensifică eroziunea torenţială.

Masivul Spătărelu—Mitropolia se continuă spre sud cu Plaiul Mogoi, alcătuit în parte din aceleaşi formaţiuni de Cîndeşti. Este însă ultima prelungire a Subcarpaţilor externi, iar pantele sudice ale acestui plai fac trecerea la Cîmpia subcolinară a Tîrgoviştei.

Subcarpaţii externi între Ialomiţa şi Cricov sînt reprezentaţi de două culmi deluroase (plaiul Curpeniş la nord şi dealul Tîrgoviştei la sud), care cuprind între ele Depresiunea Ocniţa, de asemenea axată pe sinclinalul care se continuă spre est, pe la Iedera de Jos, unde valea Cricovului se lărgeşte mult, pînă la Cocorăştii Calpii în valea Prahovei.

În această regiune, cele mai înalte vîrfuri ating 500— 600m uneori depăşind chiar această cifră (Curpeniş 620m) (fig. 4). Depresiunea Ocniţa este cuprinsă între două anticlinale, cel sudic, Gura Ocniţei—Moreni (petrolifer şi diapir), fiind ultimul accident tectonic vizibil al Subcarpaţilor externi. Pe acest interfluviu, cele mai mari înălţimi se găsesc în partea nordică, pe formaţiunile pliocen inferioare sau helveţiene, iar cele mai mici (sub 500 m) în partea sudică, pe formaţiunile levantine.

Reţeaua hidrografică care fragmentează acest interfluviu este orientată spre Cricov, printr-o serie de afluenţi mici, dar cu puternică acţiune de eroziune, şi spre Ialomiţa, prin două pîraie, ambele denumite în cursul inferior Slănic.

Pe partea stîngă a Cricovului, în Subcarpaţii externi intră şi plaiurile Măgureni şi Căpşunei (612 m), orientate tot pe direcţia est-vest. Şi aici, relieful este influenţat de tectonică, anticlinalul Moreni constituind axul dealului cu acelaşi nume. În partea de nord, aceste dealuri sînt împădurite, pe cînd în sud pădurea a fost mult rărită, locul ei fiind luat de exploatările petrolifere, de livezi şi chiar de parcele cultivate cu cereale.

Piemontul Cîndeşti. La vest de Dîmboviţa, trecerea de la zona subcarpatică la cea de cîmpie se face printr-o unitate de relief, care, atît ca poziţie, cît şi ca aspect, este un piemont. Acest lucru se poate observa foarte bine de pe podurile înalte,

https://biblioteca-digitala.ro

orientate aproximativ nord-sud şi traversate de drumuri comunale, dar lipsite de aşezări omeneşti. Faptul că aceste suprafeţe plane apar aproape la aceeaşi înălţime şi numai cu o uşoară înclinare de la nord la sud, justifică încă o dată denumirea de piemont.

În cuprinsul judeţului, această unitate de relief apare ca o înmănunchere de interfluvii, care se desfac de la nord la sud, după cum reţeaua hidrografică le-a fragmentat. Înălţimile scad de la 660 m, cît are piemontul la Cîndeştii din Deal, la 220—240 m, în colţul sud-estic, la contactul cu lunca Argeşului şi cu Cîmpia Piciorului de Munte. Avînd o lăţime de circa 4 km în nord şi 10 km în sud, apare ca o succesiune de poduri împădurite şi despărţite de văi, destul de adîncite. Lăţimea acestor poduri este foarte diferită, în funcţie de gradul lor de fragmentare, dar se observă în general o lăţime mai mare la cele din sud. Apar, astfel, poduri de 2—3 km lăţime, cele mai multe însă între 1 şi 2 km şi numai rare sînt cazurile cînd acestea ajung la faza de intersecţie a versanţilor.

În deschiderile de pe versanţii văilor se poate urmări alcătuirea geologică a acestei unităţi de relief, acoperită în cea mai mare parte cu păduri de gorun sau cu păduri de gorun în amestec cu alte esenţe de foioase. La suprafaţa podurilor se întîlneşte un orizont în mare parte argilos, care poate atinge o grosime de 5—8 m şi care este roca de bază pentru solurile din această regiune. Sub acest strat apar pietrişuri cu elemente de cristalin. Grosimea orizontului de pietrişuri atinge pînă la 15m în nord şi scade pe măsură ce înaintăm spre sud, atingînd în colţul sud-estic 3—4 m. În masa pietrişurilor se interpun lenticular nisipuri sau argile cu caracter local. La baza acestui orizont apar nisipuri sau marne şi argile, care au tot o înclinare de la nord spre sud, dar cu o pantă mult mai mare în comparaţie cu pietrişurile. Chiar acolo unde nu se poate vedea acest contact de la baza pietrişurilor, el poate fi uşor sesizat fie printr-o ruptură de pantă, fie prin apariţia mustirilor de apă sau chiar a izvoarelor, existente de obicei la baza pietrişurilor.

Orientarea generală a reţelei hidrografice a imprimat şi direcţia podurilor care ocupă o bună parte a spaţiului interfluvial. Văile au în general lunci bine dezvoltate, chiar dacă prin

https://biblioteca-digitala.ro

debitul lor mediu nu sînt prea importante. Astfel, Potopul are o luncă de circa 1 km lățime, fiind dealtfel cea mai bine dezvoltată în cadrul piemontului aferent județului Dîmbovița.

Existența unei diferențieri litologice a dus și la formarea unor aspecte variate ale peisajului. Pe podurile acoperite de stratul argilos sînt frecvente înmlăștinirile și dezvoltarea solurilor argiloiluviale podzolice, a solurilor negre argiloase de fîneață umedă și chiar a celor argiloiluviale pseudogleice podzolice. Cea mai mare parte a acestor suprafețe este ocupată de păduri de gorun. Acolo unde pătura superficială a fost erodată de rețeaua hidrografică, părțile superioare ale versanților se deosebesc de cele inferioare. Cele superioare, corespunzătoare pietrișurilor, au pante mai mari, sînt mai bine drenate, împădurite și prezintă, în general, soluri brune podzolite și brune acide. Cele inferioare, corespunzătoare stratelor din bază, sînt mai vălurite de alunecări, au pante mai domoale, sînt ocupate de pajiști, au un drenaj mai slab și predomină solurile brune și brune podzolite.

În această unitate de relief, așezările se înșiruie în locuri adăpostite, de-a lungul principalelor văi, fără a urca pe podurile înalte, unde condițiile climatice și cele de alimentare cu apă sînt mult mai grele.

Cîmpia. La poalele dealurilor subcarpatice se desfășoară zona de cîmpie aferentă județului Dîmbovița. Limita ei cu Piemontul Cîndești se poate urmări începînd de la nord-vest de Găești, apoi pe valea pîrîului Cobia pînă la Dragomirești, în valea Dîmboviței. Limita cîmpiei subcolinare cu Subcarpații trece pe la nord de Tîrgoviște, pe la Răzvad, Gura Ocniței și Moreni.

În general, cîmpia se prezintă ca un ansamblu de interfluvii plane și largi, a căror pantă longitudinală atinge 1—1,5 m/km. Văile, puțin adîncite în suprafața inițială, sînt flancate de nivele de terase (care se pierd în zona de divagare) și de lunci bine dezvoltate. Din punct de vedere geologic, la suprafață predomină depozitele loessoide, care de obicei stau peste o cuvertură de pietrișuri sau nisipuri în care sînt cantonate importante rezerve de ape subterane.

https://biblioteca-digitala.ro

Din vechile păduri de stejar care acopereau interfluviile şi sub care s-a format profilul de sol au rămas doar cîteva petice, locul lor fiind luat de terenurile agricole. Pe întregul spaţiu geografic ocupat de cîmpie pulsează o intensă viaţă economică, cu aşezări dese, înşirate mai ales de-a lungul principalelor văi sau la contactul luncilor cu cîmpul ori terasele.

După caracterele specifice, zona de cîmpie aferentă judeţului Dîmboviţa aparţine atît Cîmpiei Române estice pe stînga Argeşului, cît şi Cîmpiei Române vestice pe dreapta acestei artere hidrografice. În prima subunitate se încadrează atît Cîmpia subcolinară a Ialomiţei, cît şi Cîmpia de subsidenţă, iar din cea de-a doua face parte numai colţul nord-estic al Cîmpiei Găvanu—Burdea.

Cîmpia piemontană a Ialomiţei sau Cîmpia piemontană înaltă este rezultatul unei etape bine marcată în evoluţia reliefului din ţara noastră. Ea este situată la zona de contact dintre Subcarpaţii şi cîmpia propriu-zisă, unde profilul longitudinal al cursurilor de apă trece brusc de la o pantă mare la una mică. Ca rezultat al acestei schimbări de pantă, puterea de transport a apelor scade brusc, iar materialele aduse în suspensie sau prin tîrîre au fost depuse sub forma unor vaste conuri de dejecţie. Forajele efectuate dovedesc prin natura mineralogică a materialelor că acestea au fost aduse de pe flancul sudic al Carpaţilor Meridionali.

Din punct de vedere hidrogeologic se remarcă faptul că direcţia de curgere a apelor freatice este aproximativ de la nord-vest spre sud-est, păstrînd deci orientarea generală a reliefului.

Din această cîmpie piemontană, extinsă între rîurile Argeş şi Teleajen, pe teritoriul judeţului Dîmboviţa se găseşte cea mai mare parte, subdiviziunile ei fiind cunoscute sub numele de Cîmpia Piciorului de Munte, Cîmpia Tîrgovişte şi Pintenul Măgurii.

Cîmpia Piciorului de Munte reprezintă, prin caracterele morfometrice pe care le are, o continuare spre sud-est a Piemontului Cîndeşti, dar de data aceasta grosimea depozitelor este mult mai mică. Şi în cazul de faţă există o scădere de înălţime de la nord-vest spre sud-est. Relieful coboară, astfel, de la 25—30 m altitudine relativă, cît are în colţul nord-vestic la

https://biblioteca-digitala.ro

Decindeni, pînă la cîţiva metri la Titu şi Braniştea, în zona de contact cu lunca Argeşului şi a Dîmboviţei.

În comparaţie cu Piemontul Cîndeşti, a cărei continuare este, această unitate se caracterizează printr-o mai mică fragmentare a reliefului. Într-adevăr, cele cîteva văi care o străbat aproximativ tot de la nord-vest spre sud-est, cu obîrşia chiar în cuprinsul ei, n-au reuşit să se adîncească prea mult. În afară de valea Sabarului, care o limitează la sud, de Cobia la vest şi de valea Dîmboviţei la est, interiorul acestei cîmpii este fragmentat de pîraiele Spălătura, Şuţa, Ursoaia, Cuparu şi de afluenţii direcţi ai acestora. Scurgerea acestor pîraie are un caracter temporar, pe alocuri apele din albiile lor pierzîndu-se în pătura de pietriş din bază.

În deschideri se poate observa că la suprafaţă această cîmpie piemontană este acoperită de un strat argilos cu o grosime de 3— 5 m, sub care se găsesc, cam pe aceeaşi grosime, depozite de nisipuri şi pietrişuri de terase. De exemplu, la localitatea Picior de Munte, orizontul argilos are o grosime de 3 m, iar cel de nisip argilos cu pietriş şi bolovăniş este de numai 2,6 m. Existenţa acestui orizont argilos implică un grad accentuat de umiditate, care determină şi o serie de soluri specifice. Cele mai bine reprezentate, în aceste condiţii, sînt solurile podzolice pseudogleice.

Urmărind distribuţia apelor freatice, se constată că şi adîncimea acestora creşte de la sud-est spre nord-vest. Astfel, dacă în zona de contact a cîmpiei cu lunca Argeşului şi a Dîmboviţei adîncimea apelor freatice este în jur de 2 m sau chiar mai puţin, ea creşte la peste 10 m pe măsură ce ne depărtăm spre nord-vest, direcţia de curgere a acestora urmînd orientarea generală a reliefului.

În legătură cu cele menţionate şi localităţile se înşiră pe principalele artere hidrografice sau apar la contactul cîmpiei cu lunca rîurilor Dîmboviţa şi Argeş—Sabar. În ultimul timp, în peisajul acestei unităţi s-au integrat schelele petrolifere, care trădează o structură precarpatică ascunsă, peste care stau pietrişurile, nisipurile şi argilele formaţiunilor mai tinere.

Cîmpia Tîrgoviştei cuprinde interfluviul dintre Dîmboviţa şi Ialomiţa şi este orientată tot de la nord-vest spre sud-est.

https://biblioteca-digitala.ro

Pe această direcţie se observă o scădere treptată în înălţime, de la 350 m cît are în colţul nord-vestic la circa 150 m în partea cea mai joasă, la contactul cu cîmpia de divagare. Podurile interfluviale ating lăţimi de pînă la 4—5 km, au o pantă mică în profil longitudinal şi o fragmentare foarte redusă.

Principalele pîraie care o străbat sînt: Ilfovul, cu un curs aproape paralel cu Dîmboviţa, Baranga, Crevedia şi Racoviţa, ultimul fiind afluentul Ialomiţei.

Solurile predominante sînt cele brun roşcate şi cele pseudogleice care ocupă suprafeţe mai mici.

Direcţia de curgere a apelor freatice urmăreşte orientarea pantei morfologice, iar adîncimea acestora scade de la nord-vest către sud-est. În zona Bădeni—Dobra se observă însă cum adîncimea apelor freatice creşte, ajungînd la peste 15 m. Acest fapt se datoreşte în cea mai mare parte adîncimii la care se găseşte patul impermeabil şi grosimii orizontului de pietrişuri. În partea sudică a acestei subunităţi se constată, de exemplu, că sub o cuvertură de depozite loessoide de 5 — 6m se găseşte un orizont de pietrişuri de 10 — 15 m grosime, în care sînt cantonate apele freatice.

Şi în această subunitate aşezările omeneşti urmăresc culoarele de văi sau folosesc contactul acestora cu lunca Ialomiţei sau a Dîmboviţei.

Pintenul Măgurii. Denumită astfel de G. Vâlsan încă din 1915, această cîmpie mai este cunoscută şi sub denumirea de „Cîmpia piemontană înaltă a Cricovului Dulce" (Gh. Niculescu, 1960) sau de „Cîmpia Măgurei" (V. Mihăilescu, 1966). Cuprinsă între Ialomiţa şi Cricov, ea se individualizează foarte bine faţă de unităţile vecine, nu numai altimetric, dar şi prin particularităţile fizico-geografice. Din punct de vedere genetic face parte din zona piemonturilor subcolinare.

Contactul cu Subcarpaţii se realizează, aproximativ pe linia Gura Ocniţei — Moreni, printr-o denivelare de circa 100 — 150m, iar faţă de celelalte unităţi vecine (Cîmpia Ploieştiului şi a Tîrgovişte) printr-un abrupt de 10 — 40 m (Gh. Niculescu, 1960). Acest pinten, ocupat în cea mai mare parte de păduri de stejar, coboară, cu o pantă lină, de la 320 m

https://biblioteca-digitala.ro

cît are la Moreni la circa 160 m la vest de Postîrnacu. Valea Cricovului împarte această subunitate în două compartimente, primul fiind între valea Ialomiței și a Cricovului, iar cel de-al doilea între acesta din urmă, valea Proviței și pîrîul Roșioara.

Din punct de vedere geologic, este alcătuit din depozite cuaternare care stau pe un fundament de argile, nisipuri și pietrișuri levantine. Acestea formează dealtfel și cele două înălțimi mai importante din această subunitate de relief — Măgura Bucșani (346 m) și Măgura Mărgineni (331 m). Depozitele cuaternare, constituite în cea mai mare parte din pietrișuri și nisipuri grosiere, sînt acoperite de depozite deluvial-loessoide.

Orientarea generală a acestei cîmpii este tot de la nord-vest spre sud-est. Atît panta, cît și configurația reliefului dovedesc că reprezintă suprafața inițială a unui con de dejecție (G. Vâlsan, 1915), care a fost fragmentat de rețeaua hidrografică, încît în momentul de față apare sub forma unor poduri lungi și înguste. Organismele torențiale s-au adîncit puternic în suprafața inițială, fără a ajunge însă la orizontul impermeabil din care cauză sînt lipsite de apă în cea mai mare parte a anului. Fragmentarea reliefului este dată de afluenții pîrîului Pîscov, care îi dantelează puternic latura vestică. Un caracter cu totul deosebit îl au văile Neagra și Crivăț, ce traversează longitudinal cîmpia și prin afluenții lor împart suprafața inițială în poduri lungi și înguste.

Singurele înălțimi din această cîmpie sînt măgurile Bucșani și Mărgineni, care domină zonele înconjurătoare cu 50 — 90 m.

Natura litologică a cîmpiei nu permite existența unor orizonturi freatice care să poată fi folosite, apele căzute infiltrîndu-se rapid în adîncime. În plus, existența unor văi mici, înguste, care fragmentează puternic această zonă, și gradul de împădurire nu au favorizat instalarea așezărilor omenești. Comunele Bucșani, Fința Mare, Cornești, I.L. Caragiale cu satele aferente se găsesc înșirate la contactul cu luncile Ialomiței și Cricovului, unde și apele freatice sînt foarte aproape de suprafață.

Cîmpia de divagare se desfășoară la est de Argeș sub forma unei cîmpii joase, monotone, dar bine individualizată față de unitățile din jur.

https://biblioteca-digitala.ro

Trecerea de la Cîmpia subcolinară a Tîrgoviştei sau a Piciorului de Munte la aceasta din urmă se face foarte lent şi fără denivelări, fiind mai mult o prelungire a acestora, dar cu particularităţi distincte. În primul rînd, rîurile care o străbat au malurile foarte joase, cursuri domoale, meandrările şi despletirile apărînd la tot pasul. Luncile, foarte extinse, trec pe nesimţite la cîmp, terasele lipsind aproape peste tot.

Panta mică a spaţiilor interfluviale are urmări şi asupra pantei cursurilor de apă care rătăcesc în căutarea celui mai scurt drum, lăsînd în urma lor o serie de braţe şi cursuri părăsite, cum se poate observa în cazul Ialomiţei la Bilciureşti (G. Vâlsan, 1915).

În cea mai mare parte, această unitate de relief este acoperită cu depozite aluvionare şi parţial loessoide. Apele freatice sînt cantonate în pietrişuri, bolovănişuri şi nisipuri acvifere. Adîncimea acestora variază în medie între 2 şi 5 m şi pe alocuri, în special în lunci, chiar sub 2 m. Toate acestea determină o strînsă legătură între apele freatice şi cursurile de apă care o străbat. Existenţa pînzei freatice foarte aproape de suprafaţă a determinat apariţia a o serie de izvoare şi numeroase înmlăştiniri, în cadrul cărora se dezvoltă o vegetaţie higrofilă şi păduri de luncă în care predomină esenţele moi (anin, plop şi salcie).

Forajele de adîncime au dovedit existenţa unor orizonturi cu ape ascensionale sau chiar arteziene, cantonate în nisipuri şi pietrişuri.

În aceste condiţii, pătura de sol a evoluat sub influenţa pînzei freatice, din care cauză între Dîmboviţa şi Argeş sînt frecvente solurile gleice şi gleice aluviale, apoi solurile brune aluviale cu frecventă gleizare.

Cîmpia Găvanu—Burdea. Această unitate morfologică, care ocupă numai colţul sud-vestic al judeţului, prezintă faţă de Cîmpia subcolinară şi cea de divagare o serie de caracteristici proprii Cîmpiei Române vestice. Din punct de vedere structural şi morfologic, ea apare ca o prelungire a Piemontului Getic pe partea dreaptă a Argeşului. Orientarea generală de la nord-vest spre sud-est este însoţită şi de o scădere treptată de înălţime, dar cu o pantă destul de mică (2—3‰).

https://biblioteca-digitala.ro

Relieful se prezintă sub forma unor poduri întinse, cu mici diferenţe de nivel, limitate de principalele văi, care au aceeaşi orientare generală. Pe alocuri, aceste interfluvii, acoperite cu o pătură de loess, sînt presărate cu mici depresiuni de crovuri, care devin din ce în ce mai frecvente în partea de sud-est, pe măsură ce pătura de loess devine mai groasă în raport cu cea de pietrişuri ce se subţiază în aceeaşi direcţie.

Din această cîmpie, în cuprinsul judeţului intră numai o fîşie îngustă drenată de Neajlov, Dîmbovnic şi de afluenţii acestora.

Faţă de lunca Argeşului, în Cîmpia Găvanu—Burdea cursurile de apă sînt meandrate şi adîncite uneori cu peste 20 m, iar văile lor ating lărgimi pînă la circa 1 km. Vechile păduri de stejar pedunculat, cer şi gîrniţă, care ocupau această cîmpie, au fost defrişate, locul lor fiind ocupat de terenurile agricole. Cele mai frecvente soluri sînt cele brun roşcate cu sau fără procese de podzolire, pe alocuri întîlnindu-se şi soluri argiloiluviale moderat podzolite şi cu orizontul B de culoare închisă.

Nivelul apelor freatice este situat între 6 şi 12 m, pe văi fiind însă mult mai aproape de suprafaţă. Terasele Argeşului însoţesc flancul estic al acestei cîmpii care coboară în trepte pînă la luncă. Satele sînt înşirate pe terasa inferioară de 4—6 m, care se întîlneşte aproape la toate cursurile ce brăzdează această unitate de relief.

Luncile din lungul rîurilor care străbat judeţul Dîmboviţa sînt foarte bine individualizate atît prin geneză, cît şi prin aspectul diferit pe care-l au faţă de unităţile vecine. În comparaţie cu cîmpia, de exemplu, lunca este mult mai umedă, pînza freatică fiind foarte aproape de suprafaţă. De cele mai multe ori între nivelul apelor freatice din luncă şi nivelul apelor din rîul principal există o strînsă legătură.

Luncile încep a se individualiza din zona subcarpatică, dar au cea mai mare extensiune în zona de cîmpie, confundîndu-se chiar cu suprafaţa acesteia în zona Cîmpiei de divagare. În zona subcarpatică, luncile Ialomiţei şi Dîmboviţei sînt formate din bolovănişuri, pietrişuri şi nisipuri şi sînt ocupate de păduri de esenţe moi, numai petice izolate fiind folosite de către om. În

https://biblioteca-digitala.ro

cîmpie, luncile sînt frecvent formate din nisipuri, mîluri şi chiar argile, depozite care permit ca lunca să poată fi folosită în mare parte ca teren arabil.

Dintre luncile mai bine individualizate remarcăm în primul rînd pe cea a Argeşului, care în zona de divagare poate atinge pînă la 7 km lăţime. În cuprinsul ei, Argeşul meandrează şi exercită o puternică acţiune de eroziune laterală în depozitele de pietrişuri şi nisipuri uşor friabile. Urmează apoi ca importanţă luncile rîurilor Dîmboviţa şi Ialomiţa, ambele adîncite în zona cîmpiei subcolinare, într-un nivel de terasă comun. În zona de divagare şi aceste lunci pot atinge lăţimi apreciabile (8 — 9 km).

Lunca Dîmboviţei, prezentă de-a lungul rîului încă de la intrarea în judeţ, este bine individualizată pînă la limita sudică a Cîmpiei Tîrgovişte. Spre sud însă diferenţa dintre luncă şi cîmpie se atenuează, încît la Nucet abia se mai observă, pentru ca puţin mai jos rîul să curgă aproape la suprafaţa cîmpiei pe o distanţă de circa 40 km. Ne găsim deja, în aceste condiţii, în arealul de divagare, unde cursurile de apă au pante foarte mici şi unde meandrarea, apariţia cursurilor şi a braţelor părăsite este unul din atributele de bază.

Scăderea pantei în profil longitudinal se observă şi după materialul transportat. Astfel, dacă Dîmboviţa în acest sector transportă numai nisip, Ialomiţa, avînd o pantă mai mare, mai transportă încă pietriş.

Dealtfel, lunca Ialomiţei în zona de cîmpie este mai bine individualizată, chiar în zona de divagare fiind adîncită cu circa 8 m faţă de suprafaţa cîmpiei. Aceasta nu înseamnă însă că este o treaptă de relief stabilă, la ape mari putînd apărea modificări substanţiale, cum se cunoaşte cazul schimbării cursului Ialomiţei la Bilciureşti (G. Vâlsan, 1915).

O luncă bine dezvoltată se poate remarca şi la alte pîraie mai mici din zona de cîmpie (Cricov, Sabar, Neajlov, Ilfov, Cobia etc.), ale căror lunci pot atinge lăţimi de 1—1,5 km.

Fiind constituite în general din pietrişuri sau nisipuri sortate în prealabil de către ape, din lunci se obţin de obicei foarte bune materiale de construcţii, exploatate în numeroase

https://biblioteca-digitala.ro

balastiere din lungul acestor cursuri de apă (Dragomireşti, Viişoara, Văcăreşti, Pătroaia, Ioneşti, Mătăsaru, Bilciureşti etc.).

RESURSELE SUBSOLULUI

În raport cu varietatea formaţiunilor geologice, judeţul Dîmboviţa nu dispune de o diversitate prea mare a resurselor de subsol. Rocile dure din zona de munte (în special şisturile cristaline, calcarele, gresiile, marnele) nu sînt exploatate decît în mică măsură ca materiale de construcţii. Marnele şi gipsurile de lîngă Fieni şi calcarele de la nord de Moroeni sînt folosite la fabrica de ciment de la Fieni.

Pentru zona subcarpatică şi de cîmpie, amplasarea resurselor de subsol este foarte mult legată de litologie, structură şi tectonică, iar natura acestora depinde de condiţiile existente în perioada formării lor. Astfel, la Pucioasa, după cum arată şi toponimul, există un zăcămînt de sulf de origine bacterian-diagenetică, cantonat în formaţiunile de vîrstă tortoniană. Exploatarea acestuia prin puţuri de mină şi galerii face ca deseori să fie întîlnite izvoare, a căror captare asigură alimentarea băilor din aceeaşi localitate.

Zăcămintele formate în regim lagunar sînt reprezentate prin acumulările de *gipsuri* miocene, exploatabile la Pucioasa şi Lăculeţe.

Rezervele de *sare*, *petrol* şi *gaze naturale* din cadrul judeţului Dîmboviţa sînt asociate sub forma structurilor petrolifere,

https://biblioteca-digitala.ro

dispuse, de la nord la sud, pe trei linii principale. Diferenţierea acestora se face atît pe baza depărtării de zona paleogenă de la nord, cît şi în funcţie de adîncimea la care se găseşte formaţiunea miocenă cu sare (N. Grigoraş, 1961). Astfel, dacă în prima linie structurală de la nord străpungerile de sare sînt aproape superficiale, în cea de-a doua, sîmburii de sare care vin de la mare adîncime străbat formaţiunile pliocene pînă la suprafaţă, în timp ce în cea de-a treia linie, de la sud, sarea a manifestat doar tendinţa de străpungere, fără a ajunge la suprafaţă. De exemplu, în anticlinalul Gura Ocniţei — Moreni — Bana — Piscuri, din cea de-a doua linie structurală, masivul de sare apare la suprafaţă pe o lungime de 6 km. Dealtfel, dacă avem în vedere toate masivele de sare din cutele diapire, ajunse sau nu la zi, am constata că din acest punct de vedere judeţul dispune de rezerve practic inepuizabile, care pot constitui importante surse de materii prime. Pentru a ne da seama de mărimea acestora este de ajuns să amintim că la Moreni, într-o sondă, sarea s-a întîlnit de la 16 m pînă la 449 m, dar cu multe intercalaţii marnoase-argiloase sau de nisipuri (V. Meruţiu, 1912). O altă sondă a mers, în aceste depozite de sare cu intercalaţii de marne, de la 32 m pînă la 885 m, ceea ce dovedeşte că judeţul dispune de rezerve de sare destul de mari, dar nu de bună calitate. Sînt de asemenea semnalate depozite de sare la Lăculeţe, Glodeni, Ocniţa, unde se întîlnesc dealtfel şi o serie de izvoare sărate.

Zăcămintele petrolifere din prima linie structurală se găsesc în depozitele meoţiene — aşa cum este cazul celor de la Colibaşi — Ocniţa, Valea Reşca, Şotînga — sau peste cele oligocene — la Aninoasa şi Ochiuri. Structura de la Ochiuri se găseşte între prima şi cea de-a doua linie structurală, caracterizîndu-se prin faptul că masivul de sare a ieşit la suprafaţă pe o lungime de 1 km şi o lăţime de 0,3 km. Spre deosebire de prima situaţie, aici formaţiunile petrolifere sînt cele levantine, daciene, meoţiene şi helveţiene.

Cea de-a doua linie de structuri petrolifere cuprinde, aproape în toate cazurile, cute diapire tipice, masivele de sare fiind, după cum am văzut, deschise la suprafaţă. Cele mai importante structuri petrolifere de pe această linie sînt cele de la Teiş—

https://biblioteca-digitala.ro

Viforîta şi Răzvad—Gura Ocniţei, unde formaţiunile productive sînt cele daciene, meoţiene şi helveţiene, apoi structura Gura Ocniţei Est—Moreni—Bana unde în plus se găseşte petrol şi în levantin. În cazul structurii Teiş—Viforîta, formaţiunile daciene, groase de circa 350 m, conţin şi un zăcămînt de gaze acumulat în sectorul de maximă ridicare. La vest de Dîmboviţa, în continuarea acestei linii, se desfăşoară structura Dragomireşti—Ludeşti sub forma unui anticlinal faliat, orientat nord-est — sud-vest, în care formaţiunile productive sînt cele meoţiene şi helveţiene.

Cea de-a treia linie structurală, situată la sudul precedentei, are specific un diapirism incipient, structurile petrolifere fiind de dimensiuni mult mai mici. Din acest aliniament fac parte structurile de la Mărginenii de Sus, cu petrol în meoţian şi sarmaţian şi cu gaze în depozitele daciene, precum şi zăcămintele de la Bucşani, exploatabile din rocile de vîrstă daciană şi meoţiană. La vest de Dîmboviţa, această linie se continuă cu structura Şuta Seacă—Cobia, zăcămînt descoperit în anul 1949.

Cele trei linii structurale menţionate sînt urmate la sud de o a patra linie, pe care se găseşte structura petroliferă Gura Şuţii. De curînd, în formaţiunile meoţianului inferior din această structură s-a descoperit şi un zăcămînt de gaze.

Importante rezerve de *cărbuni* de pămînt (lignit) se exploatează din formaţiunile daciene de la Şotînga — Mărgineanca.

Dar stratele formaţiunilor mio-pliocene din zona subcarpatică mai dau şi alte resurse ale subsolului, cum sînt *izvoarele minerale*. Acestea sînt rezultatul mineralizării apelor de infiltraţie sau al apelor de zăcămînt, care ajung la suprafaţă prin exploatarea zăcămintelor de petrol. Dintre cele mai importante izvoare remarcăm pe cele din staţiunea balneoclimaterică Pucioasa. Izvoarele care apar în raza acestei staţiuni, pe linia de contact dintre miocen şi pliocen, sînt sulfuroase-cloruro-sodice-sulfatate şi bicarbonatate. Originea lor este legată de formaţiunile miocene alcătuite din marne, argile, gresii cu intercalaţii de gipsuri, precum şi tufuri dacitice şi marno-calcare bituminoase cu conţinut de sulf.

Izvoarele sărate-iodurate-bromurate care apar la Vulcana (puţul Cuza Vodă, Sf. Ilie şi sonda nr. 1) îşi au originea în depo-

https://biblioteca-digitala.ro

zitele oligocene şi se pare a fi legate de zăcămintele de hidrocarburi. Deşi în trecut numărul acestor izvoare se ridica la 12, astăzi există numai patru.

Ape cu concentraţie salină ridicată, alături de brom şi iod, apar sub forma unor izvoare naturale la Vîrfuri, Sultanu şi Urseiu. În general, apele cu mare concentraţie salină sînt legate în primul rînd de existenţa cutelor diapire. Astfel de izvoare apar la Bezdead (izvorul din Valea Sărată), unde concentraţia ajunge la 263 gr/l, la Glodeni, cu o concentraţie de 85 gr/l, şi la Lăculeţe (izvorul de la Lacul Sărat şi izvorul „La Saramură") cu o concentraţie de 103 gr/l şi respectiv 203 gr/l. La Bezdead şi Glodeni mai apare şi cîte un izvor cu apă sulfuroasă-sulfatată-bicarbonatată-calcică-magneziană-hipotonă, cu mineralizare de 3,384 gr/l, indicată în cura multor afecţiuni. Un izvor cu apă sulfuroasă, bicarbonatată, sulfatată, sodică, hipotonă apare şi la Pietroşiţa.

Demne de remarcat sînt şi apele de zăcămînt, care pot ajunge la suprafaţă prin exploatare cu ajutorul sondelor. Un bun exemplu în acest sens îl constituie staţiunea balneară de la Gura Ocniţei, deschisă în 1959 şi care este alimentată cu ape sărate-iodurate din 16 sonde (4 în dacian la 1 100 — 1 350 m şi 12 în meoţian la adîncimea de 1 350 — 1 950 m).

CLIMA

Marea diversitate a condiţiilor geografice din cadrul judeţului Dîmboviţa determină şi o mare varietate de nuanţe climatice. Acestea rezultă din pendularea maselor de aer de

https://biblioteca-digitala.ro

diferite origini peste treptele de relief ale judeţului. Masele de aer maritim, de exemplu, imprimă climatului o influenţă temperat oceanică, dar aceasta este mult atenuată datorită distanţei faţă de ocean şi catenelor muntoase pe care aceste mase le depăşesc. Dealtfel, lor li se datoresc precipitaţiile care cad cu regularitate la sfîrşitul primăverii şi la începutul verii, cînd vegetaţia are mare nevoie de apă. În cazul în care avem de-a face însă cu anticiclonul siberian, se produc frecvente secete şi călduri excesive în timpul verii sau scăderea bruscă a temperaturilor şi viscole în timpul iernii. Influenţa maselor de aer din regiunea Mediteranei determină în general o vreme călduroasă, dar umezeala aerului este scăzută, precipitaţiile fiind reţinute de masivele muntoase din Peninsula Balcanică.

Diferenţa mare de altitudine între cele mai înalte vîrfuri ale Bucegilor, situate la peste 2 400 m, şi cîmpia de divagare, la 100—150 m, introduce o diferenţiere evidentă şi a radiaţiei solare recepţionată de suprafaţa subiacentă. Aceasta are repercusiuni directe asupra repartiţiei spaţiale şi în timp a temperaturii aerului. Dar această etajare a reliefului atrage după sine o variaţie cu altitudinea şi a altor elemente climatice, cum sînt precipitaţiile, evapotranspiraţia, presiunea şi umiditatea atmosferică.

Temperatura aerului. Din analiza temperaturilor medii anuale şi lunare se constată existenţa unei evidente zonalităţi verticale. Astfel, dacă pe culmile înalte ale Bucegilor temperatura medie anuală înregistrează valori negative (vîrful Omu — 2,6°C), pe măsură ce altitudinea scade, temperaturile medii cresc. La Dobreşti, temperatura medie anuală atinge + 4°C, la Fieni +8°C, la Tîrgovişte +9,9°C, iar în zona de cîmpie, la Găeşti, +10,1°C (fig. 5 *A*). Această scădere a temperaturilor medii, din zona de cîmpie către munte, confirmă existenţa unui gradient termic vertical de circa 0,5°/100 m. Acelaşi efect de zonalitate se observă şi în cazul temperaturilor medii lunare. Analizînd repartiţia temperaturilor medii din luna cea mai rece a anului (ianuarie) vom constata că pe cele mai înalte culmi ale Bucegilor şi Leaotei se întîlnesc temperaturi medii lunare de —10°, —8°C (fig. 5*B*). Apoi, proporţional cu scăderea altitudinilor

https://biblioteca-digitala.ro

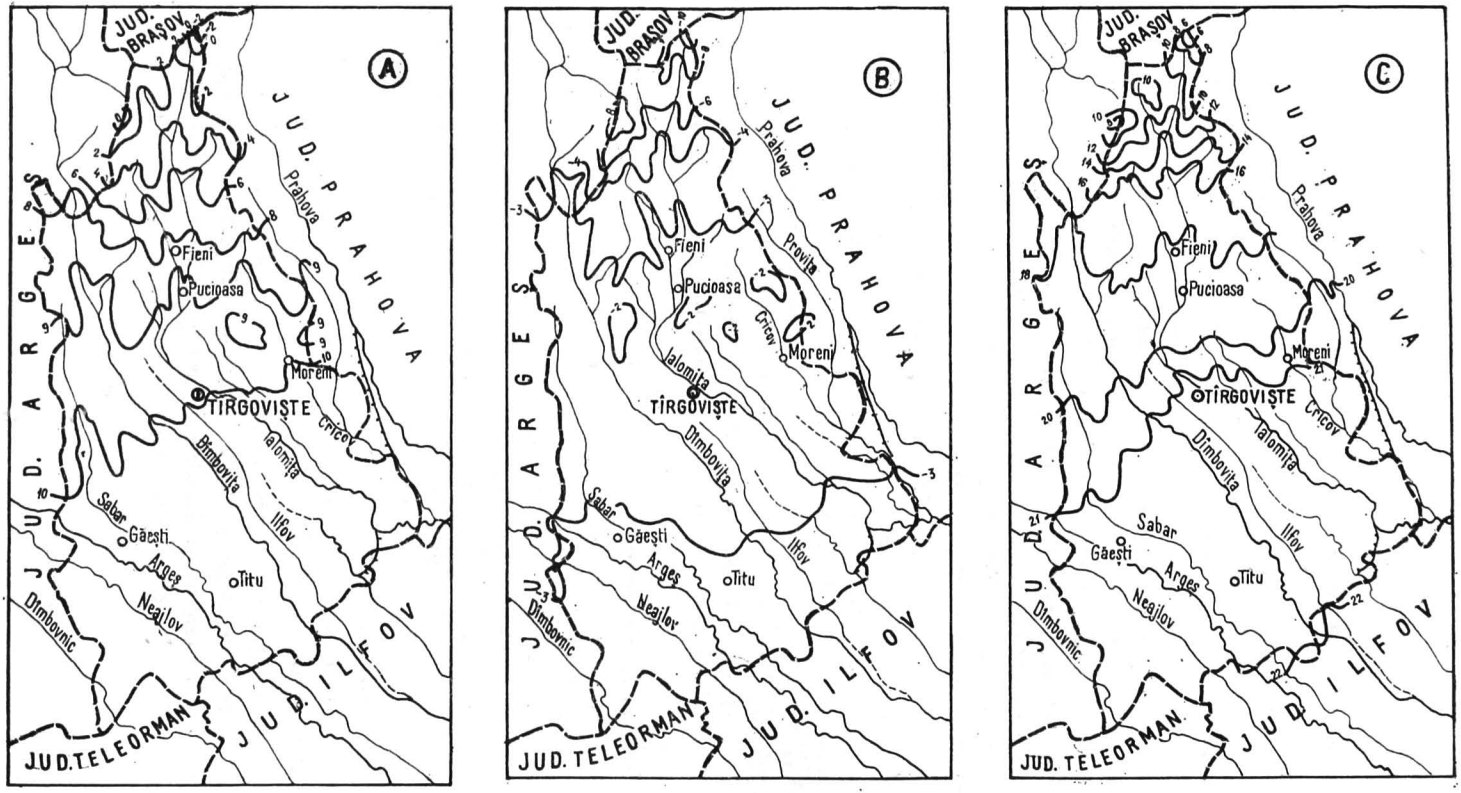

Fig. 5. — Repartiția spațială a temperaturilor medii anuale (*A*), a temperaturilor medii din lunile ianuarie (*B*) și iulie (*C*).

https://biblioteca-digitala.ro

temperaturile cresc, astfel încît izoterma de —4°C se găseşte aproximativ la limita dintre zona montană şi Subcarpaţi. În zona subcarpatică şi a Cîmpiei piemontane se întîlnesc temperaturi medii mai ridicate (—3°, —2°C) decît în zona cîmpiei joase de la sud de Gura Foii, Dragodana, Băneşti, Cornăţelu, Finţa Mare, Corneşti, unde se înregistrează frecvent —3°, —4°C ca efect al inversiunilor termice.

Temperatura medie a lunii iulie atinge 10°C pe culmile montane, scăzînd chiar pînă la 6° pe cele mai înalte piscuri. Dacă am lua spre comparaţie zona de cîmpie, se constată o creştere pînă la dublu a valorilor întîlnite în zona de munte, spaţiul de la sud de Gura Foii, Tîrgovişte, Moreni avînd temperaturi medii lunare cuprinse între 21 şi 22°C (fig. 5 *C*).

Pentru zona subcarpatică şi de piemont se înregistrează temperaturi medii cuprinse între 16°C la limita nordică şi 21°C la cea sudică.

Variaţia temperaturilor medii lunare multianuale ale aerului scot foarte bine în evidenţă diferenţa dintre zona montană (vîrful Omu 2 505 m) şi zona de la contactul Subcarpaţilor cu cîmpia (Tîrgovişte 293 m) (fig. 6). Datele înregistrate dovedesc că cele mai mari diferenţe între valorile medii lunare se înregistrează în luna iulie, cînd între staţiile Tîrgovişte şi Omu este o diferenţă de temperatură de 16°C, în timp ce în luna ianuarie această diferenţă este de numai 8°.

Cele mai scăzute temperaturi au fost înregistrate în primul rînd în zona montană (—38,0° la vîrful Omu) şi apoi în zona de cîmpie (—31° la Găeşti). În Subcarpaţi, minimele au avut valori cuprinse în jur de —23° la —26°C (—23,5° la Pucioasa şi —26,1° la Voineşti). În schimb, cele mai ridicate temperaturi s-au înregistrat în zona Cîmpiei piemontane (40,4° la Tîrgovişte).

Dacă urmărim amplitudinea termică între valorile extreme, vom constata că şi aceasta înregistrează o creştere de la munte la cîmpie, de la 60,0° cît este în zona Munţilor Bucegi la 70,5° în zona de cîmpie.

Din analiza temperaturilor minime înregistrate se constată în multe situaţii şi inversiuni de temperatură, în special în zona de cîmpie joasă şi de cîmpie piemontană. În lunile reci ale anului, aceste inversiuni pot atinge 1—3° în cazul valorilor

https://biblioteca-digitala.ro

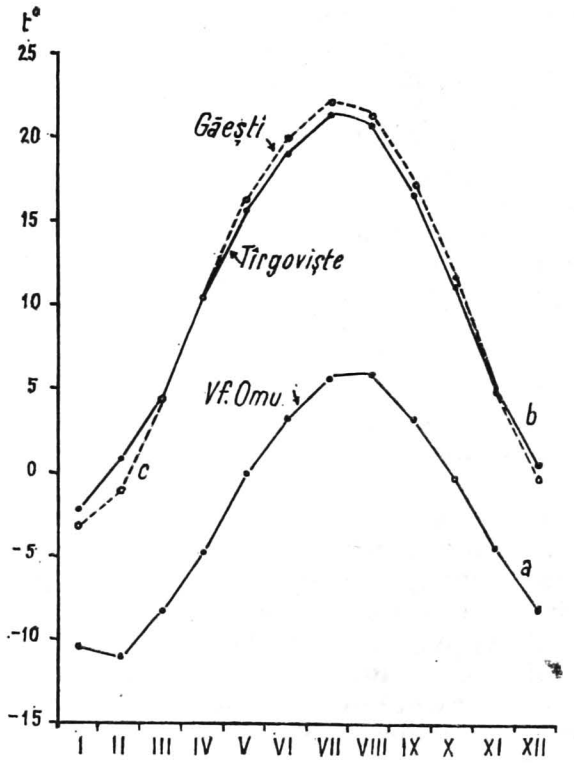

Fig. 6. — Variația temperaturilor medii lunare multianuale la stațiile meteorologice Omu (*a*), Tîrgoviște (*b*) și Găești (*c*).

medii lunare și 4—6° pentru valorile extreme. Astfel, în 1962, temperatura medie a lunii ianuarie era de +0,3° la Voinești, în plină zonă subcarpatică, și de —2,8° la Titu, în zona de cîmpie joasă. În 1967, temperatura minimă din luna februarie era de —21,5° la Titu, de —15,0° la Tîrgoviște și de —12,3° la Voinești.

În general se constată că în zonele de cîmpie, unde se produc frecvent inversiuni de temperatură, circulația aerului este slabă. În schimb, în zona dealurilor subcarpatice circulația este moderată, iar inversiunile au o frecvență mai mică. Pe măsură însă ce urcăm în înălțime, ajungînd în zona montană,

https://biblioteca-digitala.ro

se constată lipsa inversiunilor termice şi existenţa unei circulaţii foarte active a maselor de aer.

Pentru lucrările agricole şi pentru o serie întreagă de activităţi economice, o importanţă destul de mare o au şi fenomenele de apariţie şi dispariţie a îngheţului. Urmărind, de exemplu, data de apariţie a primei zile de îngheţ se constată că în zona de munte este posibil ca aceasta să apară chiar de la 1 octombrie. Coborînd spre cîmpie, îngheţul apare din ce în ce mai tîrziu, încît în zona subcarpatică este posibil ca prima zi cu îngheţ să apară între 11 şi 21 octombrie, pe cînd în cîmpie, la sud de o linie care ar trece pe la Gura Foii, Nucet, să apară numai în cea de-a treia decadă a lunii octombrie (21.X — 1.XI). Pentru acelaşi sector sudic al judeţului ultima zi înregistrată cu îngheţ apare în prima decadă a lunii aprilie, dar pe măsură ce urcăm spre zona subcarpatică şi montană ea apare în cea de-a doua şi, respectiv, în cea de-a treia decadă a lunii aprilie.

Din analiza numărului total al zilelor senine se constată că atît pentru zona de cîmpie, cît şi pentru cea subcarpatică există în medie între 110 şi 120 de zile senine pe an şi circa 120—140 de zile acoperite. Pe măsură ce urcăm spre munte însă, numărul zilelor senine scade spre 100, pentru ca pe culmile montane să ajungă la circa 80, ceea ce înseamnează că numărul mediu al zilelor acoperite depăşeşte valoarea de 200 de zile.

Precipitaţiile atmosferice urmează aceeaşi zonalitate verticală, principalele trepte de relief avînd o influenţă foarte mare asupra cantităţilor de precipitaţii căzute. Analizînd repartiţia spaţială a acestora se observă că cele mai mari cantităţi de precipitaţii anuale se înregistrează pe culmile înalte ale munţilor Bucegi şi Leaota (1 400 mm). Apoi valorile se reduc proporţional cu scăderea altitudinii, încît la contactul munţilor cu zona subcarpatică se înregistrează cantităţi de 900 — 1 000 mm, Subcarpaţii primind în medie între 700 şi 900 mm/an (fig. 7).

În cuprinsul zonei subcarpatice se poate observa şi o influenţă a condiţiilor locale de relief asupra cantităţilor de precipitaţii căzute. Astfel, pe masivul împădurit Spătărelul dintre Dîmboviţa şi Ialomiţa, ca şi pe cel dintre Ialomiţa şi Cricovul Dulce se înregistrează anual în jur de 700 mm. La aceeaşi latitudine, însă pe văi, cantităţile de precipitaţii sînt mult mai

https://biblioteca-digitala.ro

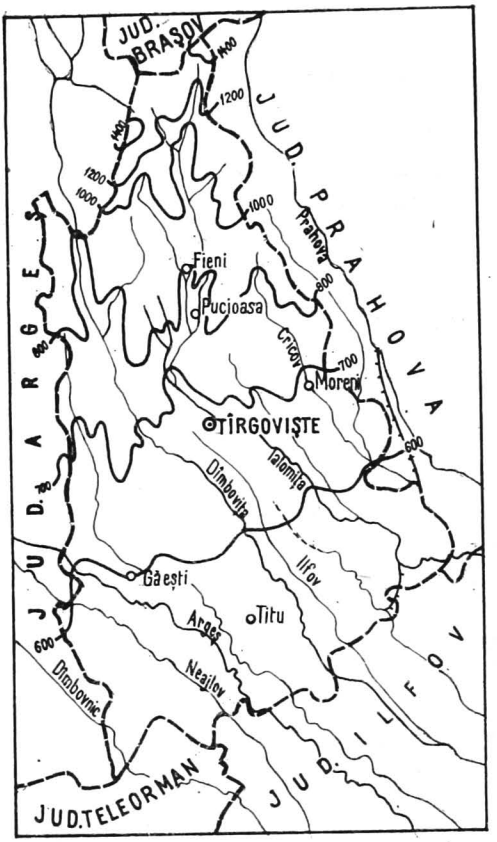

Fig. 7. — Repartiţia precipitaţiilor medii anuale.

mici, încît precipitaţii de 800 mm se întîlnesc pe valea Dîmboviţei la nord de Malu cu Flori, iar pe valea Ialomiţei tocmai în zona Fieni. Aceasta înseamnă că izoliniile cu aceleaşi precipitaţii coboară spre sud pe interfluvii şi urcă spre nord pe principalele văi din cadrul judeţului (fig. 7).

Urmărind în continuare repartiţia precipitaţiilor, vom remarca că pentru zona Cîmpiei piemontane valorile sînt cuprinse între 600 şi 700 mm, iar pentru cîmpia joasă din partea de sud a judeţului sub 600 mm.

https://biblioteca-digitala.ro

Dacă facem o legătură între precipitaţiile căzute şi altitudinea punctului de măsurare vom remarca, cel puţin pentru zona de cîmpie şi de Subcarpaţi, unde dispunem de suficiente date, că aceasta se conturează foarte bine. Acest fapt dovedeşte existenţa unui gradient vertical de 50 mm/100 m.

Din repartiţia în timpul anului a precipitaţiilor lunare, medii multianuale (1930—1970), se constată că indiferent de unitatea de relief în care ne găsim, cea mai ploioasă lună este luna iunie, cînd la toate staţiile din judeţ se înregistrează cele mai mari cantităţi de precipitaţii. Se mai observă apoi că şi lunar cele mai mari cantităţi de precipitaţii cad tot la munte, iar pe măsură ce trecem la zona subcarpatică şi de cîmpie valorile lunare scad. Dacă luăm de exemplu staţia meteorologică Vîrful Omu vom constata că în timpul iernii se înregistrează lunar 80—100 mm de precipitaţii. Acestea se acumulează în cea mai mare parte la suprafaţa solului, sub formă de zăpadă, şi numai în timpul primăverii vor contribui prin topire la formarea apelor mari pe rîurile ce coboară din zona de munte. Începînd din luna aprilie, precipitaţiile cresc din nou pînă în luna iunie—iulie, cînd ating cele mai mari valori, respectiv 156 şi 154 mm. Pentru cea de-a doua parte a anului, valorile scad treptat în vară şi toamnă pînă la 82 mm în luna noiembrie, după care urcă din nou. Luînd spre comparaţie staţia Tîrgovişte, se remarcă acelaşi regim anual, dar cu valori mult mai mici. La această staţie cele mai scăzute precipitaţii se înregistrează în luna martie (36 mm) şi cele mai mari în luna iunie (100 mm).

Diferenţieri importante se pot observa şi în regimul zilnic al ploilor. Dacă urmărim, de exemplu, cantităţile de precipitaţii căzute în decursul a 24 de ore, se remarcă faptul că cele mai mari cantităţi de precipitaţii se înregistrează între orele 13 şi 15, apoi în jurul orei 22, iar cele mai scăzute între orele 3 şi 5 dimineaţa. În schimb, ploile de la amiază au cea mai mică durată şi cea mai mare intensitate, pe cîtă vreme ploile din primele ore ale dimineţii au o durată mai mare şi o intensitate mai mică. Ploile torenţiale sînt foarte periculoase prin acţiunea de eroziune asupra solului. Legate de intensitatea ploilor sînt şi cantităţile maxime de precipitaţii căzute în 24 de ore, În acest sens, se remarcă ploaia de la 11.06.1940, care la Tîrgovişte

https://biblioteca-digitala.ro

a înregistrat în cinci minute 17,4 mm, ceea ce înseamnă o intensitate de 3,48 mm/min. Ploaia din 22.05.1963 a avut timp de 1 minut o intensitate de 8,7 mm.

Şi în ceea ce priveşte numărul mediu de zile ploioase dintr-un an se pot constata diferenţieri altitudinale, în sensul că în zona de munte se înregistrează 140—160 de zile cu ploaie, în zona subcarpatică şi de cîmpie numărul acestora scăzînd la circa 100 de zile ploioase. Interesant este faptul că la contactul dintre Subcarpaţi şi Cîmpia piemontană există o zonă cu un număr de zile ploioase puţin mai mic decît în fîşia de cîmpie imediat inferioară.

În timpul sezonului rece, o bună parte a precipitaţiilor cad însă sub formă de zăpadă. Dacă urmărim numărul zilelor în care precipitaţiile cad sub formă de zăpadă, vom constata că la munte numărul acestora este de circa 40—80 de zile, iar stratul se menţine 120—160 de zile. În zona subcarpatică şi de cîmpie însă, zăpada cade în medie în 20—30 de zile, iar stratul format la suprafaţa solului se menţine timp de 40—80 de zile. Fenomenul de topire a stratului de zăpadă avansează în timp de la cîmpie spre munte, încît pe măsură ce urcăm în altitudine acest fenomen se produce din ce în ce mai tîrziu.

Regimul vînturilor, pe teritoriul judeţului Dîmboviţa, depinde de direcţia, frecvenţa şi viteza de deplasare a principalelor mase de aer, precum şi de condiţiile locale de relief. Acestea din urmă pot schimba direcţia curenţilor de aer, pot mări sau micşora viteza lor de deplasare şi ca atare le modifică regimul iniţial.

Dacă vom urmări direcţia şi viteza vîntului la staţia meteorologică Vîrful Omu — reprezentativă pentru cele mai înalte culmi din zona montană — vom constata că cea mai mare pondere (67,6%) o au vînturile din sud-vest, nord-vest şi vest, care bat cu o viteză medie anuală mai mare de 10 m/s (fig. 8). Vînturile de nord-est au o frecvenţă mai mică (10,8%) în comparaţie cu cele de vest şi o viteză medie anuală de circa 8 m/s. Din celelalte direcţii, vînturile au o pondere mult mai mică. Persistenţa acestora, în zona montană, aproape tot anul din direcţii diferite şi cu intensităţi variabile este dovedită şi de faptul că timpul calm are o frecvenţă de numai 2,9%.

https://biblioteca-digitala.ro

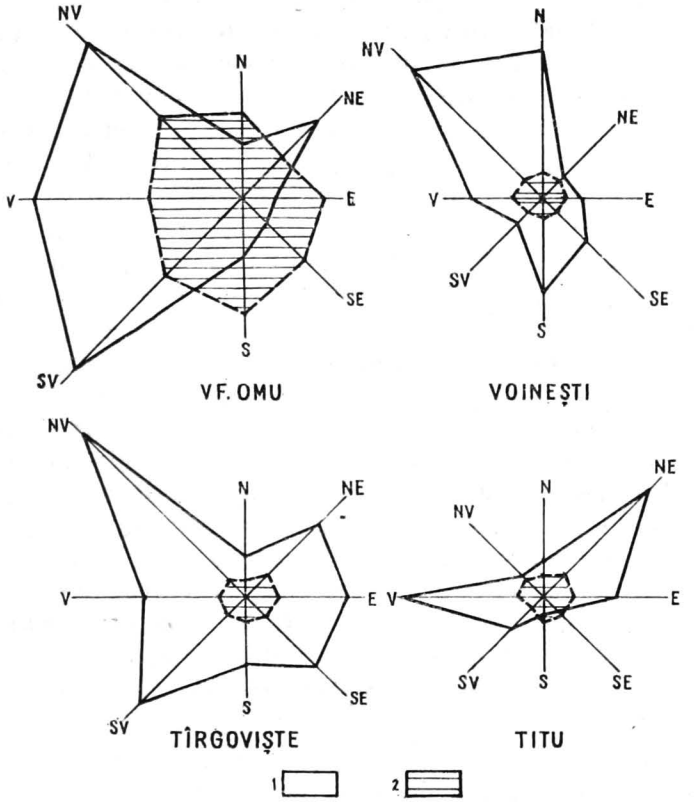

Fig. 8. — Frecvența (1) și viteza vîntului (2) pe direcții la stațiile meteorologice reprezentative.

Variația în timpul anului a vitezei medii lunare a vîntului scoate în evidență faptul că în luna ianuarie se înregistrează cele mai mari viteze medii (12 — 13 m/s). Apoi viteza medie lunară a vîntului scade treptat pînă în luna iunie, cînd atinge circa 7,5 m/s și se menține la valori cuprinse între 7 și 8 m/s pînă în luna octombrie. Pentru ultimele două luni ale anului, deci odată cu începerea sezonului rece, vitezele medii lunare cresc din nou la peste 10 m/s, pentru a se menține la aceste valori pînă la începutul lunii mai.

https://biblioteca-digitala.ro

Pe pantele sudice ale munţilor Bucegi şi Leaota, principalele văi alcătuiesc adevărate culoare de orientare a curenţilor de aer. Astfel, dacă vom urmări frecvenţa direcţiei vînturilor pe valea Ialomiţei, în zona montană, vom constata că cea mai mare importanţă o au vînturile din direcţiile nord şi sud, celor din est şi vest revenindu-le o pondere mai mică. Acest lucru se poate vedea foarte uşor şi la ieşirea Ialomiţei din zona montană, unde copacii de pe versanţii văii au coroanele orientate de la nord spre sud, indicînd direcţia dominantă din care bate vîntul.

În zona subcarpatică, fragmentarea puternică a reliefului şi orientarea principalelor văi au influenţă şi asupra direcţiei vîntului. Astfel, la Voineşti — staţie meteorologică situată pe valea Dîmboviţei —, se constată că direcţia principală a vîntului este cea de nord-vest, cu o frecvenţă de 18,8%, apoi cea din nord, cu 14,8%, şi din sud, cu 10,5%. Vitezele medii lunare ale vîntului scad însă simţitor (2—3 m/s) faţă de zona de munte. Influenţa condiţiilor locale se poate vedea şi mai bine la staţia Tîrgovişte, unde vînturile din nord-vest, orientate pe valea Ialomiţei, au o pondere de 23%, în timp ce vînturile din direcţia nord au o frecvenţă de numai 3,7%. Ca şi în zona subcarpatică, în acest sector, vitezele medii ale vîntului variază între 1 şi 3 m/s, cele mai mari fiind în luna aprilie, iar cele mai mici în iunie.

Pentru zona de cîmpie, situaţia se schimbă radical în ceea ce priveşte direcţia vîntului, relieful avînd de data aceasta un rol foarte mic. Ca urmare a acestui fapt, la staţia Titu, reprezentativă pentru cîmpia joasă, cele mai mari frecvenţe ale vîntului, care coincid cu direcţia principalelor mase de aer, se înregistrează din nord-est (15,6%) şi din vest (14,9%), în timp ce vînturile din sud au o pondere nesemnificativă (1,1%) (fig. 8).

Relieful monoton al cîmpiei influenţează şi asupra vitezelor medii lunare ale vîntului, care, normal, devin mai mari de 2 m/s, fără a depăşi însă 4 m/s. Ponderea mai mică a vînturilor permite o creştere, ca durată, a timpului calm, care poate depăşi frecvenţa de 50%, încît putem afirma că în această unitate de relief circa o jumătate de an vîntul nu bate.

https://biblioteca-digitala.ro

HIDROGRAFIA

Reţeaua hidrografică a judeţului Dîmboviţa este reprezentată de trei artere principale — Argeş, Dîmboviţa şi Ialomiţa — şi de afluenţii direcţi sau indirecţi ai acestora. În funcţie de condiţiile geografice locale, scurgerea pe arterele hidrografice poate avea un caracter permanent sau temporar. Aceasta din urmă se întîlneşte pe pîraiele cu un bazin de recepţie foarte mic în zona de munte şi subcarpatică sau în zona de piemont şi de cîmpie, unde albia lor este adîncită în depozite cu permeabilitate mare. În aceste condiţii, pîraie ca Potopul, Cobia, Şuţa, Ilfov, Colentina, Baranga, Pîscov, Crivăţ, Neagra etc. seacă în mod frecvent în timpul verilor secetoase. Datorită acestui fapt, pe o serie de pîraie din zona de cîmpie s-au construit iazuri şi heleşteie de interes piscicol (Nucet, Comişani) sau pentru irigaţii (Bungetu, Băleni etc.).

Densitatea reţelei de rîuri variază în funcţie de factorii care o determină, astfel că la munte se întîlnesc cele mai ridicate valori (0,5 — 0,8 km/km^2). În zona subcarpatică, densitatea scade la 0,3 — 0,5 km/km^2, pentru ca în zona de cîmpie să atingă 0,3 — 0,4 km/km^2.

În funcţie de factorii climatici şi de cei geografici care determină scurgerea, reţeaua de rîuri a judeţului are o alimentare pluvio-nivală, cu ape mari de primăvară rezultate din ploi şi din topirea zăpezilor şi cu viituri de vară provocate de ploile cu caracter torenţial. Pentru o mai bună cunoaştere însă a resurselor de ape din judeţ trebuie să avem în vedere atît apele subterane, cît şi pe cele superficiale.

https://biblioteca-digitala.ro

Apele subterane. Rezervele de ape subterane din cuprinsul județului Dîmbovița depind atît de gradul de permeabilitate, cît și de grosimea și extensiunea rocilor care le înmagazinează. Astfel, rocile compacte din zona montană sînt în general impermeabile pentru o bună parte a munților Leaota și Bucegi. Totuși, abundența și permanența izvoarelor dovedește existența apelor freatice, dar acestea sînt acumulate în depozitele de pantă și de la baza versanților. O situație mai aparte prezintă conglomeratele din sinclinalul Bucegilor, care au un grad de permeabilitate mai mare față de depozitele constituente din jur, dar nu dau izvoare cu un debit prea mare. În zona de munte nu putem vorbi de prezența stratelor acvifere de adîncime.

Depozitele constituente din zona subcarpatică au diferite grade de permeabilitate, în funcție de natura lor. Există strate acvifere locale în depozitele de pietrișuri, nisipuri și argile din formațiunile pliocene și pleistocen inferioare. Trebuie să remarcăm faptul că prin infiltrarea apelor superficiale în depozitele mio-pliocene, acestea suferă de cele mai multe ori un proces de mineralizare accentuată și apar, sau sînt întîlnite în foraje, ca ape minerale cu importanță mare pentru economia județului.

Interfluviul dintre Dîmbovița și Argeș, exceptînd luncile celor două rîuri, este alcătuit din depozite de pietrișuri și nisipuri cu o permeabilitate bună.

În colțul sud-vestic al județului, la sud de lunca Argeșului, în sectorul aferent Cîmpiei Găvanu—Burdea, apele freatice au condiții foarte bune de înmagazinare, pietrișurile și nisipurile stratelor de Frătești fiind prezente la o mică adîncime sub cuvertura de loess. Aceleași depozite cu o granulometrie foarte favorabilă înfiltrației și deci cu un orizont freatic foarte bine dezvoltat se întîlnesc și în luncile Argeșului (fig. 9) și Dîmboviței pe întregul traseu din județ și de pe valea Ialomiței în avale de Pucioasa.

Urmărind mai în detaliu zona de cîmpie și cea de la contactul cu Subcarpații, constatăm, într-un profil geologic de la nord la sud, o înclinare a stratelor aproximativ conformă cu panta suprafeței topografice. În această secțiune se poate astfel observa (E. Liteanu și colab., 1970), la partea

https://biblioteca-digitala.ro

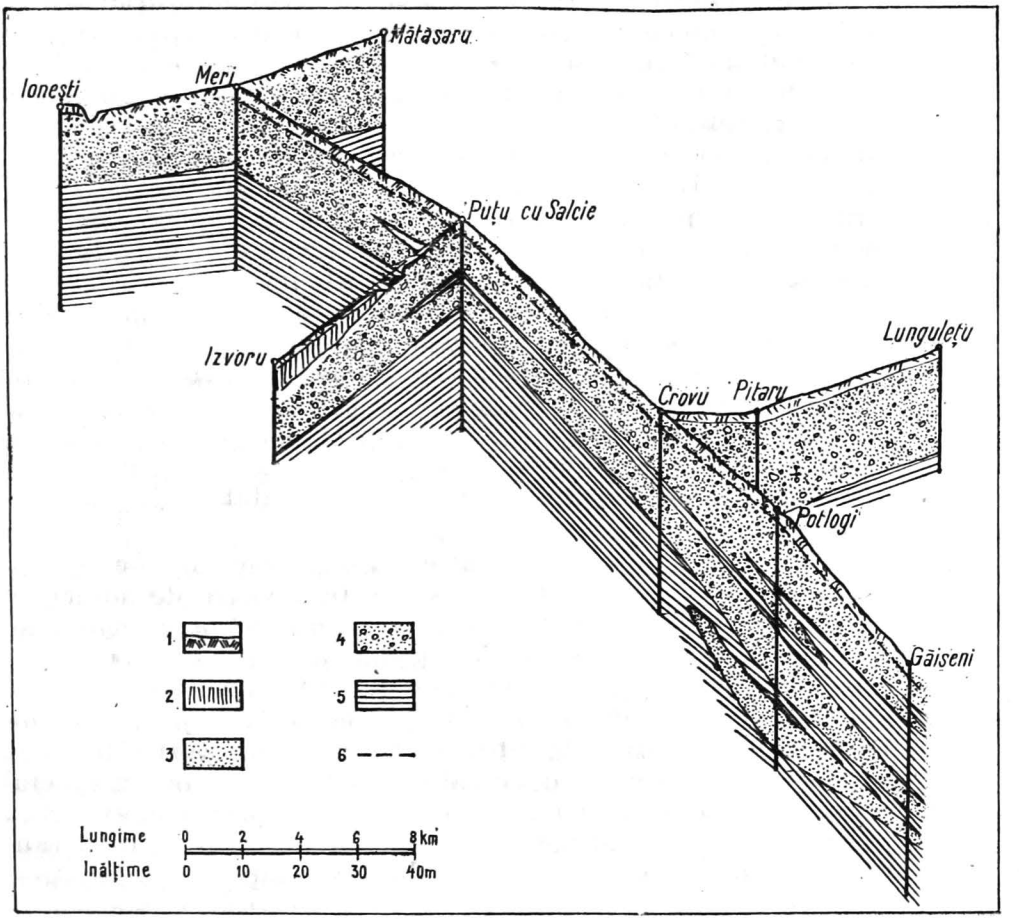

Fig. 9. — Profil hidrogeologic în lunca Argeșului între localitățile Meri și Găiseni.
1, Sol vegetal; *2*, loess; *3*, nisip; *4*, pietriș; *5*, argilă; *6*, nivel piezometric.

superioară, un strat de loess cu grosimi cuprinse între 4 și 12 m. Sub acest orizont apare un strat de nisipuri, pietrișuri și bolovănișuri gros de 2 — 10 m. Existența elementelor de cuarț, gnais și micașisturi dovedește originea carpatică a acestor formațiuni.

https://biblioteca-digitala.ro

În continuare se întîlneşte, pe grosimi variabile, un complex de nisipuri argiloase şi argile nisipoase, în care argilele vinete-gălbui au şi o serie de intercalaţii de nisipuri.

Orizontul freatic, avînd ca pat impermeabil argilele vineţii, prezintă grosimi ce variază, de la nord la sud, între 4 şi 16 m. Direcţia generală de curgere a apelor freatice este de la nord-vest spre sud-est. În zona de cîmpie ne găsim deci în prezenţa unui strat acvifer freatic aproape uniform, a cărui grosime creşte de la nord la sud. Valoarea medie a coeficientului de infiltraţie calculat în această zonă este de 80 m/24 h, indicînd o permeabilitate mare şi o alimentare bună a acestui strat. Din analizele hidrochimice efectuate rezultă că apele cantonate în stratul acvifer freatic, în general, pot fi folosite în alimentarea cu apă potabilă şi pentru irigaţii, cu unele mici excepţii unde aceste ape sînt nefolosibile (zona Lunguleţu, Pitaru). Importante sînt şi apele freatice din lunci atît prin calităţile potabile, cît şi prin posibilităţile de folosire în alimentarea cu apă potabilă şi industrială, la irigaţii etc.

În afara orizontului freatic, care în zona de cîmpie este aproape continuu, se întîlnesc şi strate acvifere de adîncime. Astfel, un foraj a întîlnit la Ghineşti, la 62—63 m adîncime, un strat acvifer artezian, care a urcat pînă la + 1 m cu un debit de 1 l/s. La Cuza Vodă, la adîncimea de 72 m, s-a interceptat de asemenea un strat artezian, care a deversat cu 4 l/s la + 0,5 m. Forajele de la Cornăţelu au întîlnit două orizonturi arteziene: primul la 38—40 m iar cel de-al doilea la 74—76 m. În general se constată, la sud de Ghineşti, Cuza Vodă, Cornăţelu, existenţa în adîncime a unor strate cu caracter artezian, apele fiind cantonate în orizonturi cu o permeabilitate mare.

Rîurile. Ceea ce se remarcă în primul rînd la reţeaua de rîuri care drenează teritoriul judeţului este faptul că ea aparţine la două sisteme hidrografice. Astfel, jumătatea nord-estică este tributară rîului Ialomiţa, iar cea sud-vestică Argeşului.

Ialomiţa este principala axă de drenaj a jumătăţii nordice a judeţului. Îşi are obîrşia sub vîrful Bucura, la 2 450 m, şi, după ce îşi uneşte apele cu cele aduse de pîrîul Sugările şi pîrîul Doamnele, desparte în două Masivul Bucegi, pînă la confluenţa

https://biblioteca-digitala.ro

cu pîrîul Brătei. În sectorul montan, această vale străbate o succesiune de chei despărțite de bazinete largi, care se succed pînă la lacul Scropoasa, unde-și odihnește apele scăpate din încleștarea cu pereții abrupți ai clisurilor.

Cel mai important afluent primit din zona montană rămîne totuși Brăteiul, care își adună apele de pe flancul estic al Munților Leaota, de pe o suprafață de 55 km².

Rîurile din zona de munte au cursuri permanente și nu înregistrează fenomene de secare. Văile lor sînt în general înguste, cu sectoare de chei (Ialomița) și cu pante foarte mari în profil longitudinal.

După ieșirea din zona de munte, Ialomița primește o serie de afluenți atît pe partea dreaptă, cît și pe cea stîngă, avînd, pînă la ieșirea din zona subcarpatică, un bazin simetric. Principalii afluenți primiți pe partea stîngă sînt Ialomicioara Păduchiosului, care își desfășoară bazinul la contactul dintre zona montană și cea subcarpatică, apoi pîrîul Rușețu, Valea Lupului și Bizdidelul, care pot fi considerate ca subcarpatice. Pe partea dreaptă primește pîraiele: Răteiu, Raciu, Țîța și Ialomicioara, ale căror izvoare coboară de pe pantele sudice ale Leaotei. Urmează apoi Vulcana, care, prin bazinul său de 108 km², drenează numai dealurile subcarpatice.

Înainte de confluența cu Vulcana, Ialomița își schimbă brusc orientarea spre sud-est și pe sectorul de cîmpie aferent județului primește ca afluenți pîraiele Slănic, Pîscov și Crivățul, primul dintre acestea avînd izvoarele tot în zona subcarpatică. La Băleni, cu puțin înainte de a părăsi limitele județului, Ialomița are un debit mediu multianual de 9,40 m³/s, ceea ce reprezintă o scurgere medie de 10,4 1/s km² (338 mm), pentru un bazin de recepție de 967 km², cu o altitudine medie de 732 m.

Cel mai important afluent al Ialomiței, pe care-l primește imediat după ce părăsește limitele bazinului, este Cricovul. Acest rîu, tipic subcarpatic, are un bazin foarte ramificat în cursul superior și manifestă o intensă acțiune de eroziune în rocile moi mio-pliocene ale cutelor subcarpatice. Denumirea de Cricov o primește după unirea pîraielor Strîmbu cu Tisa, iar cei mai importanți afluenți sînt cei de pe partea stîngă. Primește, astfel, pîrîul Ursei, care prin bazinul ce-l drenează (60 km²)

https://biblioteca-digitala.ro

este mult mai mare ca cele două pîraie care se unesc pentru a forma Cricovul. În avale mai primeşte printre altele şi pîrîul Ruda, dar cel mai important afluent este Proviţa, al cărui bazin se desfăşoară în judeţul Prahova.

La staţia hidrometrică Băltiţa, Cricovul are un debit mediu multianual de 2,60 m^3/s, corespunzător unei suprafeţe bazinale de 544 km^2 şi unei altitudini medii a bazinului hidrografic de 391 m.

Argeşul constituie cel de-al doilea sistem hidrografic şi drenează prin afluenţii lui jumătatea sud-vestică a judeţului. Este cea mai mare arteră hidrografică a judeţului, deşi-nu-l străbate decît pe o lungime de 47 km. La intrarea în judeţ, principalele caracteristici ale regimului de scurgere sînt deja formate în zona montană, şi subcarpatică, aferente judeţului Argeş. Pe teritoriul judeţului Dîmboviţa nu se adaugă la cei 35 m^3/s, cu care intră, nici un aport mai substanţial, încît pe spaţiul străbătut putem considera că acest debit mediu multianual rămîne aproape constant.

Dîmboviţa, ca cel mai important afluent al Argeşului, intră în judeţ cu un debit mediu multianual de 9,55 m^3/s, la Malu cu Flori, ceea ce reprezintă o scurgere medie specifică de 10,6 $l/s\ km^2$. Creşterea debitului pe teritoriul judeţului este destul de mică, încît la Conţeşti debitul mediu multianual este de 11,2 m^3/s, fapt care se explică prin numărul mic de afluenţi pe care-i primeşte. Astfel, în afară de Valea Largă, Rîu Alb şi Valea Satului pe partea stîngă şi Valea Aninoasa pe dreapta, Dîmboviţa nu mai primeşte alţi afluenţi importanţi. Bazinul drenat de această arteră în cuprinsul judeţului apare ca un culoar orientat aproximativ pe direcţia nord-sud. Interfluviul dintre Dîmboviţa şi Ialomiţa este drenat în zona de cîmpie de pîraiele Colentina şi Ilfov, tot afluenţi ai Dîmboviţei, dar care se unesc cu aceasta în afara limitelor judeţului.

Un alt afluent al Argeşului, care prin nervurile bazinului său drenează Piemontul Cîndeşti şi Cîmpia Piciorului de Munte, este *Sabarul*. Principalul afluent al acestuia, Potopul, este un pîrîu tipic pentru Piemontul Cîndeşti, pe care-l străbate de la nord la sud printr-o vale mult adîncită în suprafaţa iniţială şi cu versanţi foarte abrupţi. În perioada de vară el seacă în cea mai

https://biblioteca-digitala.ro

mare parte, ca şi alte pîraie care îşi au izvoarele în această unitate de relief. Pentru staţia hidrometrică Gura Foii s-a calculat un debit mediu multianual de 0,84 m³/s, dar această cantitate este foarte neuniform repartizată în timpul anului. Cele mai mari debite se produc în perioada de primăvară, iar cele mai scăzute în perioada de vară. În sezonul cald se produc însă şi viituri de scurtă durată, dar cu o mare putere de eroziune şi transport. Cei mai importanţi afluenţi ai Sabarului, în afară de Potop, sînt Cobia, Valea Cuparului şi pîrîul Şuţa. Colţul sud-vestic al judeţului este drenat de cursurile superioare ale Neajlovului şi Dîmbovnicului, care străbat judeţul pe o distanţă destul de mică.

Ca o rezultantă a raportului dintre cantitatea de precipitaţii interceptată de suprafaţa topografică şi ansamblul condiţiilor geografice, scurgerea medie specifică prezintă pe teritoriul judeţului o evidentă zonalitate altitudinală. Pentru Cîmpia de divagare şi Cîmpia Găvanu—Burdea s-a apreciat, pe baza datelor existente, o scurgere medie specifică de 1 — 2 l/s km², iar pentru zona Cîmpiei piemontane valorile cresc la 3—4 l/s km². Odată cu trecerea la zona subcarpatică, cu un mare grad de fragmentare şi cu condiţii net diferite de cele din zona de cîmpie, scurgerea medie are valori cuprinse între 5 şi 7 l/s km² şi pe alocuri chiar mai mult. Imediat însă ce urcăm pe pantele sudice ale munţilor Leaota şi Bucegi, scurgerea medie specifică urcă la valori cuprinse între 10 şi 20 l/s km² şi se menţine astfel pînă în zona celor mai înalte vîrfuri, unde depăşeşte chiar 20 l/s km².

Dacă urmărim repartiţia sezonieră a scurgerii, vom constata că cea mai mare pondere o are scurgerea de primăvară, cînd se realizează circa 45—50% din scurgerea medie anuală. Urmează apoi sezonul de iarnă, cînd pentru zona de cîmpie se realizează 25—30%, iar pentru zona de munte numai 15—20% din scurgerea medie anuală. Ponderea mai mică a scurgerii în perioada de iarnă, la altitudini ridicate, se datoreşte faptului că în zona de munte precipitaţiile se acumulează iarna sub formă de zăpadă. Dacă urmărim aceeaşi situaţie în perioada de vară, vom remarca, din contră, că cele mai mici valori ale scurgerii procentuale se găsesc în zona de cîmpie (10—15%) şi cele mai

https://biblioteca-digitala.ro

mari pe culmile Bucegilor (30—35%). În perioada de toamnă, scurgerea pe întreg teritoriul județului are valori mai mici în comparație cu celelalte anotimpuri. Astfel, în regiunea montană, în acest sezon se realizează numai 15% din scurgerea medie anuală, procentele scăzînd la 10—15% pentru regiunea subcarpatică și la 5—10% pentru zona de cîmpie aferentă județului.

În ceea ce privește fenomenele de iarnă, se constată că ele afectează peste 90% din rețeaua de rîuri din cadrul județului. Durata medie a formațiunilor de gheață pe rîuri diferă însă de la o unitate de relief la alta. În partea sudică a zonei subcarpatice și în regiunea de cîmpie, aceste fenomene durează aproximativ 40—60 de zile. În zona de munte și la contactul acesteia cu zona subcarpatică, durata crește la 60—80 de zile, pentru ca pe cele mai înalte culmi ale Bucegilor să depășească 100 de zile.

Diferența între zona de munte și cea de cîmpie se observă și în ceea ce privește data medie de apariție și dispariție a fenomenelor de iarnă pe rîuri. În zona Bucegilor, de exemplu, primele formațiuni de gheață apar în ultima decadă a lunii noiembrie. În zona subcarpatică, în prima decadă a lunii decembrie, iar la cîmpie în cea de-a doua decadă a aceleiași luni. Și dispariția acestor fenomene se remarcă printr-un decalaj de circa o lună între zona de cîmpie și cea de munte, dispariția formațiunilor de gheață pe rîuri semnalîndu-se mai întîi în zona de cîmpie.

Ca *surse de alimentare* ale rîurilor din județ remarcăm în primul rînd ploile, apoi zăpezile și scurgerea subterană. Astfel, pentru zona celor mai înalte culmi ale Bucegilor întîlnim tipul de alimentare nivo-pluvial, în care alimentarea din zăpezi reprezintă un procent cuprins între 40 și 60%, iar cea din ape subterane poate reprezenta între 10—35%. Același tip de alimentare este valabil și pentru zona de cîmpie aferentă județului. În restul zonei montane și subcarpatice este frecvent tipul de alimentare pluvio-nival, cu o alimentare subterană moderată.

Principalele artere hidrografice care străbat unitățile morfologice coborînd din zona montană prezintă și o serie de particularități ale regimului de scurgere. Scurgerea de iarnă are valori minime, datorită faptului că în sezonul rece cea mai mare

https://biblioteca-digitala.ro

cantitate de precipitații se acumulează sub formă de zăpadă. Ca urmare a acestui fapt, apele mari încep odată cu topirea zăpezilor și amplitudinea lor crește în cazul în care ploile de primăvară se suprapun cu fenomenul de topire a zăpezilor. Perioada de ape mari se poate continua pînă în lunile mai-iunie pentru rîurile din zona montană și pînă în martie-aprilie pentru cele din zona subcarpatică și de cîmpie. În timpul verii, datorită ploilor cu caracter torențial, se pot forma viituri, care în bazinele mici sînt de scurtă durată, dar cu o foarte mare putere de eroziune și transport.

Inundațiile afectează în general luncile principalelor rîuri și se produc de obicei primăvara și numai în rare cazuri în timpul verii sau toamna.

Rețeaua de rîuri din cadrul județului Dîmbovița nu a suferit modificări importante ca urmare a intervenției omului. În zona orașului Tîrgoviște s-a săpat canalul Morilor, care este o derivație a apelor din Ialomița, dar aceste ape se reîntorc în același colector după un traseu destul de scurt. Există un singur caz de trecere a apelor dintr-un sistem hidrografic în altul. Este vorba de canalul Bilciurești, cu o lungime de 9,6 km, care are ca scop alimentarea Colentinei cu apele necesare pentru irigațiile din avale și pentru asigurarea scurgerii salubre în perioada de vară. Acest canal are o capacitate maximă de 15 m^3/s, dar preluările din Ialomița se fac numai în perioadele de vîrf și în general se deversează debite în jur de circa 1 m^3/s

Scurgerea de aluviuni, spre deosebire de alte caracteristici ale regimului hidrologic, nu mai prezintă fenomenul de zonalitate verticală. Întrucît debitul de aluviuni în suspensie depinde în primul rînd de constituția litologică a unei regiuni și apoi de celelalte condiții fizico-geografice, printre care remarcăm gradul de acoperire, fragmentarea reliefului, structura și textura solului etc., însemnează că în regiunile în care rocile sînt foarte ușor friabile, scurgerea de aluviuni va înregistra valori foarte mari. Dacă analizăm repartiția spațială a scurgerii de aluviuni în suspensie, vom remarca faptul că cele mai mici valori (sub 0,5 t/ha an) se întîlnesc pe cele mai înalte culmi ale Bucegilor și în zona de cîmpie la sud de o linie care ar trece pe la localitatea Valea Mare de pe pîrîul Potop, pe la Frasin, Lucieni,

https://biblioteca-digitala.ro

nord de Comișani și I.L. Caragiale. Valorile foarte mici din zona montană se datoresc rocilor bine consolidate, care furnizează foarte puțin material pentru transportul de aluviuni în suspensie. În zona de cîmpie, deși avem de-a face cu roci neconsolidate și ușor friabile, pantele suprafețelor topografice sînt prea mici pentru a favoriza o eroziune accentuată a spațiilor interfluviale.

Analizînd scurgerea de aluviuni în suspensie se observă o creștere a acesteia de la cîmpie spre zona subcarpatică, unde se înregistrează cele mai ridicate valori. Pentru zona de munte scurgerea solidă scade odată cu creșterea altitudinii, de la 5 t/ha an la contactul cu Subcarpații pînă la 0,5 t/ha an pe cele mai înalte culmi montane.

Cele mai mari valori ale scurgerii de aluviuni în suspensie se înregistrează în zona subcarpatică (5—25 t/ha an). Pe alocuri, acolo unde roca este foarte ușor friabilă, în bazinele mici, aceste valori pot chiar depăși în timpul viiturilor valoarea de 25 t/ha an. Această zonă de degradare maximă corespunde în general și bazinelor afectate de alunecări de teren, cu roci slab consolidate și ușor friabile, cu un grad mare de fragmentare a reliefului. În această categorie putem include bazinul mijlociu și inferior al Rîului Alb, afluent pe stînga al Dîmboviței, bazinul superior al Vulcanei, bazinul pîrîului Bizdidel și bazinul superior al Cricovului.

Dacă analizăm principalele artere hidrografice, din acest punct de vedere, vom constata că Ialomița la Bălenі transportă în medie un debit de aluviuni în suspensie de 18,5 kg/s (1 970 gr/m^3) sau raportat la suprafața bazinului 6,46 t/ha an. Valori foarte apropiate se înregistrează și pentru rîul Argeș, care are o turbiditate medie de 1 670 gr/m^3 și o scurgere medie specifică de 6,50 t/ha an. Pentru rîul Dîmbovița, la Conțești, se înregistrează în medie un debit de aluviuni de 24,2 kg/s, ceea ce corespunde unei turbidități medii de 2 080 gr/m^3 și unei scurgeri medii specifice de 7,00 t/ha an.

Din cele arătate mai sus se poate constata că cea mai intensă acțiune de degradare a terenurilor se produce în zona subcarpatică, de unde și necesitatea măsurilor de protejare a acestora în funcție de condițiile specifice locale.

https://biblioteca-digitala.ro

Gradul de mineralizare al apelor care drenează teritoriul județului Dîmbovița este strîns legat de regimul hidrologic al rîurilor, care, după cum s-a văzut, variază în timp și în spațiu. În cazul hidrochimismului, deși se schițează o oarecare etajare altitudinală, acesta este foarte strîns legat de soluri și de rocile care alcătuiesc regiunea. Dacă apele trec peste strate bogate în anumite săruri (gips, sare etc.), acestea sînt dizolvate și antrenate, ducînd la modificarea chimismului. În momentul de față, un rol important pentru chimismul apelor îl au izvoarele minerale și exploatările de petrol, gaze, sulf și cărbuni care deversează în rîuri ape de zăcămînt cu mineralizare foarte mare sau ape poluate în procesul de prelucrare.

Urmărind gradul de mineralizare al apelor de suprafață, vom constata că cele din zona montană a masivelor Bucegi și Leaota se încadrează în clasa apelor bicarbonatate, cu o mineralizare cuprinsă între 0 și 200 mg/l. Spațiul aferent zonei subcarpatice și de cîmpie, deși se încadrează în aceeași clasă a apelor bicarbonatate, prezintă un grad de mineralizare mai mare (200—500 mg/l). Dar sînt și o serie de excepții, cum este cazul Sabarului, Ialomiței (în avale de Pucioasa), Cricovului după ieșirea din Depresiunea Valea Lungă, care fac parte din clasa apelor clorurate, cu un grad de mineralizare cuprins între 0 și 500 mg/l (Sabarul) și între 500 și 1 000 mg/l (Ialomița și Cricov). Cauza modificării clasei hidrochimice o constituie, pe de o parte, intersectarea de către o serie de cursuri de apă a cutelor diapire din zona Subcarpaților externi, iar pe de altă parte deversarea în rîuri a apelor de zăcămînt din zonele cu exploatări de petrol. În unele cazuri, acestea sînt captate și folosite în tratarea anumitor afecțiuni, ca de exemplu la Gura Ocniței. În alte situații însă, izvoarele minerale cu o mare concentrație de săruri nu sînt folosite și trec direct în rețeaua de rîuri, modificînd parțial regimul hidrochimic normal.

Din punct de vedere al calității apelor se remarcă în primul rînd zona de munte, cu ape de cea mai bună calitate. Pe măsură însă ce trecem în zona subcarpatică, unde activitatea industrială devine din ce în ce mai pronunțată , cresc și cerințele de apă industrială și paralel crește volumul de ape evacuate.

https://biblioteca-digitala.ro

SOLURILE, VEGETAȚIA, FAUNA ȘI MONUMENTELE NATURII

Solurile. Etajarea componentelor mediului geografic și în special a climei și vegetației au avut o influență directă și asupra proceselor de formare și repartiție spațială a învelișului de sol. Geneza tipurilor de sol este apoi foarte puternic influențată de rocă, de apa freatică și uneori chiar de activitatea omului. În funcție de repartiția altitudinală a factorilor pedogenetici, pe teritoriul județului Dîmbovița întîlnim atît soluri zonale, cît și azonale.

Cernoziomurile, din clasa solurilor zonale, sînt foarte slab reprezentate și nu apar decît la sud de Branișstea, între rîul Dîmbovița și pîrîul Baiu, sub forma unei insule de cernoziomuri levigate.

Solurile argiloiluviale brun-roșcate au cea mai mare pondere în Cîmpia Găvanu — Burdea și în Cîmpia Tîrgoviștei, continuîndu-se pe interfluviul dintre Ialomița și Dîmbovița pînă la limita sudică a județului. Aceste soluri sînt specifice suprafețelor ocupate, în prezent sau în trecut, de pădurile de cvercinee și acoperite cu loessuri sau luturi loessoide. Existența unui orizont de humus de 25—40 cm conferă acestor soluri o fertilitate bună pentru plantele de cultură.

În cîmpia subcolinară a Pintenului Măgurii și a Piciorului de Munte se întîlnesc frecvent soluri argiloiluviale brune, care pot avea și un anumit grad de podzolire în funcție de condițiile specifice suprafețelor respective. Același tip de sol, dar cu un grad moderat de podzolire și cu un suborizont B de culoare închisă, se întîlnește și în Cîmpia Găvanu—Burdea (fig. 10).

https://biblioteca-digitala.ro

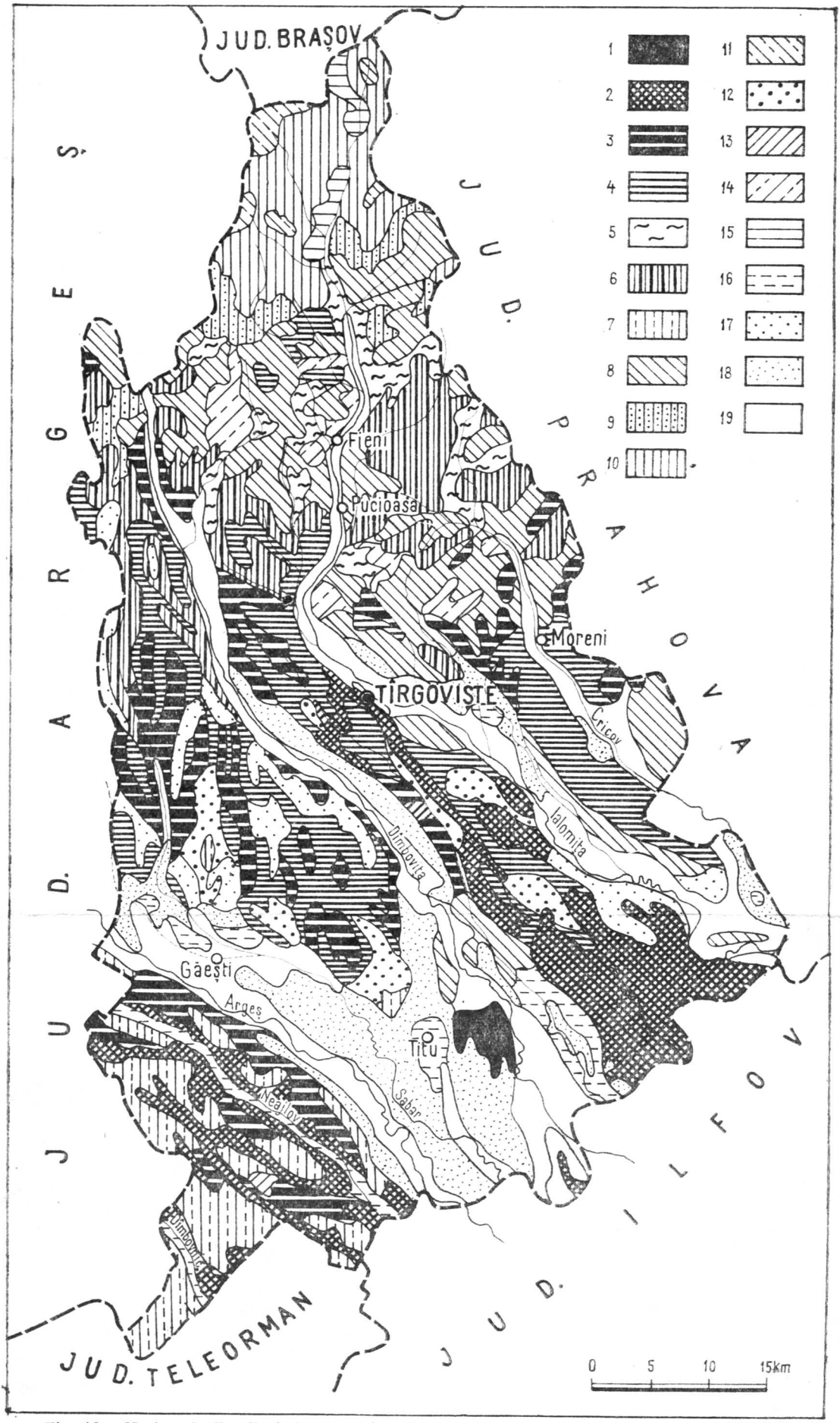

Fig. 10.—Harta solurilor din județul Dîmbovița (după *Harta solurilor R.S.R.*, scara 1 :500 000)·

1, Soluri cernoziomice levigate gleizate; *2*, soluri brun-roșcate și brun-roșcate podzolite; *3*, soluri brune închise și brune podzolite; *4*, soluri argiloiluviale podzolice; *5*, soluri brune podzolite și regosoluri; *6*, soluri brune podzolite și podzolite oglibazice; *7*, soluri argiloiluviale moderat podzolite cu suborizontul B închis *8*, soluri brune și soluri brune (argiloiluviale) podzolite; *9*, soluri brune acide; *10*, soluri brune podzolice feriiluviale și podzoluri; *11*, soluri acide de pajiști; *12*, soluri negre argiloase de fineață umedă și pseudorendzine; *13*, soluri negre sau brune slab humifere argiloase compacte; *14*, pseudorendzine și soluri brune închise; *15*, rendzine soluri brune și roca la zi; *16*, soluri gleice și gleice aluviale; *17*, soluri argiloiluviale pseudogleice podzolice și lăcoviști; *18*, soluri brune aluviale; *19*, soluri aluviale.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Trecerea la zona subcarpatică se observă imediat și în ceea ce privește învelișul de sol, apărînd din ce în ce mai frecvent solurile brune și brune podzolite care dau nota dominantă. Ele corespund condițiilor climatice din etajul fagului, urcînd pe alocuri pînă la limita superioară a pădurii.

În zona Munților Bucegi, atît pe gresii și conglomerate, cît și pe șisturile cristaline ale seriei de Leaota, se întîlnesc soluri brune podzolite feriiluviale și podzoluri, precum și soluri acide de pajiști, dar pe suprafețe mult mai restrînse. Aceste soluri sînt specifice pădurilor de molid și etajului de vegetație alpină și subalpină.

Din clasa solurilor intrazonale, remarcăm acele soluri la a căror formare a avut un rol foarte mare roca (litomorfe) sau apa (hidromorfe) și solurile slab dezvoltate, cum sînt regosolurile, aluviunile și solurile aluviale.

Rendzinele, asociate cu soluri brune și uneori chiar cu apariția rocilor la zi, se întîlnesc în sectorul montan al văii Ialomița, pe calcarele care dau în relief o serie de culmi înguste și versanți cu diferite grade de înclinare și orientare.

Pseudorendzinele sînt specifice zonei forestiere din Subcarpați. Ele se formează pe depozite argilo-marnoase sau marne, unde permeabilitatea este redusă, iar conținutul rocilor în carbonat de calciu este ridicat. Alături de solurile brune închise, pseudorendzinele apar foarte frecvent în zona subcarpatică, pe valea Rîului Alb, pe dreapta Ialomiței între valea Țîței și Ialomicioara, în bazinul superior al Slănicului etc., fiind folosite în special pentru fînețe și pășuni.

Din categoria solurilor hidromorfe, care presupun în geneza lor un orizont cu exces de umiditate, amintim solurile argiloiluviale pseudogleice podzolice, care apar cel mai frecvent în condițiile Piemontului Cîndești, în partea de nord a Cîmpiei Piciorului de Munte și în Cîmpia Tîrgoviștei. În toate aceste unități, evoluția solurilor a fost influențată de existența unui orizont argilos, care, în condițiile unei pante de scurgere redusă, reține multă apă și excesul de umiditate modifică procesul normal de solificare.

Tot din această categorie fac parte și lăcoviștile, solurile gleice și gleice aluviale, specifice Cîmpiei de divagare, zonelor

https://biblioteca-digitala.ro

joase de la contactul luncii Argeşului cu Piemontul Cîndeşti şi cu luncile Neajlovului şi Dîmbovnicului. Aceste soluri sînt formate pe materiale luto-argiloase sau argiloase sub care apa freatică se găseşte la o adîncime mai mică de 1 m. În perioadele cu exces de umiditate (în special primăvara), aceste suprafeţe sînt în general înmlăştinite.

O suprafaţă destul de mare ocupă şi solurile aluviale în curs de formare, care se pot urmări de-a lungul principalelor cursuri de apă şi pe terasa de luncă a acestora, precum şi solurile brune aluviale ce apar frecvent gleizate, în special în sectorul Cîmpiei de divagare dintre Argeş şi Dîmboviţa.

Vegetaţia. Ca o consecinţă a etajării reliefului şi a condiţiilor climatice existente pe clina sudică a Carpaţilor Meridionali şi vegetaţia prezintă o zonalitate verticală. Dar pe lîngă această regulă există şi o distribuţie azonală a vegetaţiei, legată de condiţiile locale.

Astfel, urmărind etajarea vegetaţiei în raport cu treptele de relief, vom constata că pe culmile cele mai înalte ale munţilor Bucegi şi Leaota, la peste 2 000 m, se dezvoltă o vegetaţie alpină, alcătuită în raport cu condiţiile pedoclimatice numai din asociaţii de plante pitice sau tîrîtoare de tundră alpină. Dintre speciile mai rare arcto-alpine şi boreale care cresc în această zonă menţionăm: *Salix reticulata* şi *Salix herbacea*, *Drias octopetala*, *Juncus trifidus* etc.

Între această zonă şi limita superioară a pădurilor de molid se desfăşoară subzona tufărişurilor şi a pajiştilor subalpine, în care se întîlnesc frecvent asociaţii de *Agrostis rupestris*, *Festuca supina* şi *Nardus stricta*. În tufărişurile din Bucegi predomină *Pinus montana* (jneapănul), iar în cele de pe Leaota *Alnus viridis* şi *Juniperus sibirica*, dar în ambele masive se întîlnesc şi suprafeţe întinse ocupate de smirdar (*Rhododendron kotschyi*).

Vegetaţia montană este reprezentată în partea superioară a acestui etaj de pădurile de molid (*Picea excelsa*), iar în pajiştile din interiorul acestora sînt tipice grupările de *Festuca rubra*, *Calamagrostis arundinacea* etc. În Bucegi şi pe culmile sudice ale Munţilor Leaota, legătura dintre pădurile de molid

https://biblioteca-digitala.ro

și cele de fag se realizează prin subzona pădurilor de rășinoase amestecate cu păduri de fag, unde speciile de *Picea excelsa* sînt asociate cu *Fagus silvatica* și *Abies alba*, iar în pajiști predomină asociațiile de *Festuca rubra* și *Agrostis tenuis*. De remarcat este faptul că în aceste păduri încep să apară în pîlcuri mici și alți arbori, ca : ulmul, frasinul, arțarul, plopul tremurător, iar dintre arbuști apar la marginea pădurilor socul, salcia etc.

Etajul inferior al vegetației de munte este ocupat de pădurile montane de fag (*Fagus silvatica*), care se dezvoltă la peste 1 000 m.

Cea de-a treia zonă de vegetație caracteristică este vegetația de dealuri. Pe culmile înalte se întîlnește o alternanță de păduri de gorun (pe versanți însoriți) și de fag (pe cei umbriți). Aceste păduri se pot urmări foarte bine în Piemontul Cîndești, care coboară lin de la 660 m pînă la 250 m. Pădurile de gorunet se întîlnesc la altitudini și mai mici, limita sudică a acestei subzone urmărind localitățile Dărmănești, Teiș, Dragomirești, Hulubești, iar cea nordică trece aproximativ pe la Moreni, Gorgota, Vulcana, Mănești, Scheiu de Jos. Deși în multe locuri aceste păduri au fost defrișate și locul lor a fost luat de terenurile agricole, se observă totuși că pe interfluvii, acolo unde ele mai există, coboară mult spre sud. Suprafețe apreciabile ocupate de astfel de păduri se întîlnesc între Adînca și Ghirdoveni și între Șotînga și Mănești (fig. 11). Subarboretul acestor păduri este alcătuit din alun, sînger, lemn cîinesc, păducel, iar pătura erbacee din *Carex pilosa*, *Melica uniflora*, *Asperula odorata* etc.

În partea sudică a județului Dîmbovița se întîlnesc, sub formă insulară, pădurile de cer (*Quercus cerris*) și gîrnița (*Quercus frainetto*). Ele sînt mai frecvent întîlnite în Cîmpia Tîrgoviștei, în partea sudică a Piemontului Cîndești, precum și în Cîmpia Găvanu—Burdea. Subarboretul acestor păduri este compus din păducel, lemn cîinesc, măceș, porumbar, sînger, corn, fiind bine dezvoltată și pătura erbacee.

Din categoria asociațiilor azonale remarcăm în primul rînd pădurile de esențe moi (zăvoaiele) dezvoltate în luncile din lungul principalelor cursuri de apă. Pe teritoriul județului se întîlnesc zăvoaie din anin alb (*Alnus incana*), anin negru (*Alnus glutinosa*), plop (*Populus nigra*) și salcie.

https://biblioteca-digitala.ro

Fauna. Varietatea condiţiilor geografice asigură mediul optim de viaţă şi pentru o faună bogată pe toate treptele de relief. Gradul mare de împădurire al judeţului, în special în zona montană şi subcarpatică, asigură condiţii bune de viaţă pentru multe specii de animale de interes cinegetic şi peisagistic. Astfel, culmile cele mai înalte ale Munţilor Bucegi şi cele mai prăpăstioase ţancuri constituie domeniile caprei negre (*Rupicapra rupicapra*), care în timpul iernii coboară în căutare de hrană pînă în zona pădurilor de munte. Dealtfel, în Bucegi este limita cea mai estică unde se mai întîlneşte capra neagră în Carpaţii Meridionali.

Tot domeniului alpin îi sînt caracteristice şi o serie de păsări, cum este cinteza alpină (*Anthus sipinoletta*), care, împreună cu multe alte specii alpine, a coborît pînă la limita superioară a pădurilor.

În zona pădurilor de munte, fauna este mult mai bogată şi diversă. În aceste păduri se întîlneşte cerbul (*Cervus elaphus carpathicus*), recunoscută fiind valoarea cinegetică a acestei podoabe a pădurilor carpatice. Deşi trăieşte mai mult în zona pădurilor montane, ursul (*Ursus arctos*) urcă după hrană în timpul verii pînă în zona subalpină, iar în perioada de toamnă coboară spre poalele culmilor montane. Căprioara (*Capreolus capreolus*) este răspîndită în foarte multe păduri din cadrul judeţului, ca urmare a acţiunilor de colonizare care s-au întreprins în zona carpatică, subcarpatică şi chiar de cîmpie. Mistreţul (*Sus scrofa*), foarte răspîndit în zona pădurilor de fag şi a pădurilor de fag şi gorun, coboară după hrană, de foarte multe ori, pînă în zona dealurilor subcarpatice.

Tot în zona pădurilor carpatice de răşinoase se întîlnesc şi exemplare de rîs (*Linx linx*), cel mai feroce carnivor al Carpaţilor noştri. Atît în pădurile montane, cît şi în cele de deal se întîlneşte şi jderul de scorbură (*Martes martes*). Un alt mamifer care se întîlneşte atît în Subcarpaţi, cît şi la cîmpie, avînd mare valoare cinegetică, este iepurele (*Lepus europaeus*).

Caracteristică pentru pădurile pericarpatice de fag şi stejar este şi veveriţa (*Sciurus vulgaris*), care alături de alte rozătoare mici, ca şoarecii şi pîrşul comun, completează fauna de mamifere a acestor păduri.

https://biblioteca-digitala.ro

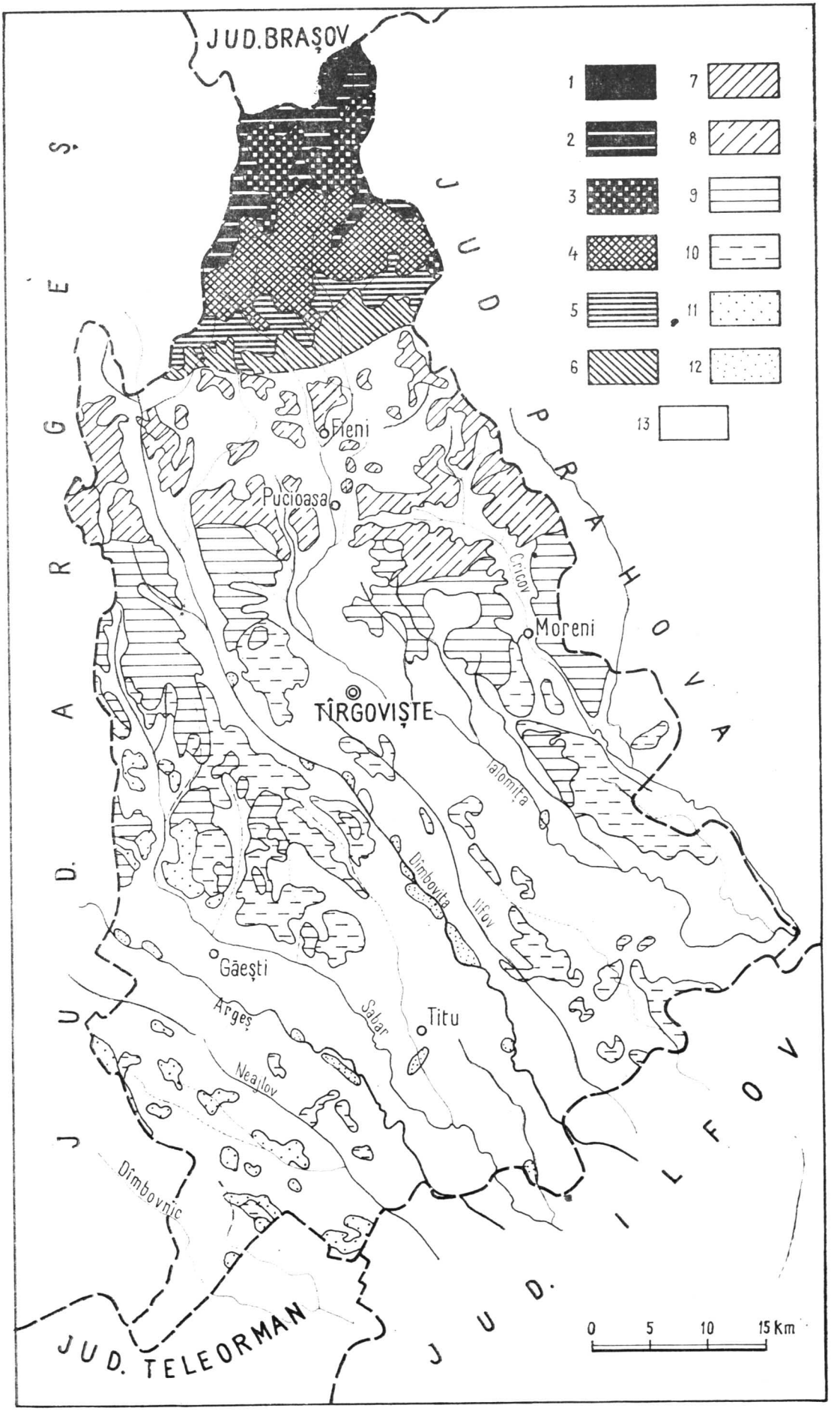

Fig. 11. — Etajele de vegetație și repartiția pădurilor din județul Dîmbovița (după *Harta geobotanică*, 1960, scara 1 :500 000).

1, Vegetație alpină; *2*, vegetație subalpină, *3*, păduri de molid; *4* păduri amestecate de molid, brad și fag; *5*, păduri montane de fag; *6*, pajiști montane secundare; *7*, păduri de fag de deal; *8*, alternanță de păduri de fag cu păduri de gorun; *9*, păduri de gorun, pe alocuri cu alte specii de foioase; *10*, păduri de stejar pedunculat; *11*, păduri de cer și gîrniță; *12*, păduri de luncă, *13*, terenuri agricole și pajiști.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

În zona munților înalți se pot remarca și o serie de specii considerate ca relicte glaciare. Dintre acestea menționăm vipera comună (*Vipera berus berus*) și șopîrla de munte (*Lacerta vivipara*). Se întîlnesc de asemenea, atît în Bucegi, cît și în Leaota, cîteva endemisme carpatice, cum este de exemplu salamîndra carpatică (*Triturus montandoni*) sau alte specii considerate ca elemente europene. Dintre acestea din urmă, pe teritoriul județului Dîmbovița se întîlnesc : *Salamandra salamandra*, *Triturus cristatus cristatus* etc.

Dintre speciile de păsări de interes cinegetic în pădurile montane se întîlnește cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*). În pădurile carpatice de rășinoase trăiește ciuhurezul porumbac (*Surnia ulula*), iar în pădurile de fag cinteza de iarnă (*Fringilla montifringilla*).

În pădurile din jumătatea sudică a județului, dintre păsările mai caracteristice pot fi menționate : coțofana (*Pica pica*), graurele (*Oriolus oriolus*), botgrosul (*Coccothrauster coccothrauster*). Apoi, din luna mai încep să apară și oaspeții de vară ai pădurilor, ca privighetoarea mare (*Luscinia luscinia*), dumbrăveanca (*Coracias garrula*), pupăza (*Upupa epops*), sitarul (*Scolopax rusticola*), potîrnichea (*Perdix perdix*).

În zona de deal și de cîmpie, reptilele sînt reprezentate prin guștер (*Lacerta viridis*) și diferite specii de șerpi.

Fauna ihtiologică a apelor din cuprinsul județului este bine reprezentată și conservată ca urmare a faptului că rețeaua de rîuri din zona montană și subcarpatică este foarte puțin poluată. Astfel, în zona de munte, unde cursurile de apă au pante mari, cantitatea de aluviuni în suspensie foarte mică și apa bine oxigenată, crește în foarte bune condiții păstrăvul (*Salmo trutta fario*). Pe afluenții Ialomiței și Dîmboviței care izvorăsc și curg prin regiunea subcarpatică se întîlnește lipanul (*Thymallus thymallus*). Ceea ce este caracteristic pentru cursurile Dîmboviței și Argeșului din cadrul județului este faptul că se întîlnesc ca specii dominante scobarul (*Chondrostoma nasus*) și mreana (*Barbus barbus*). Pe cursurile mici de apă din zona cîmpiei sudice se întîlnește și cleanul (*Lenciscus cephallus*).

Ocrotirea faunei se impune ca o necesitate nu numai pentru valoarea ei cinegetică, dar și pentru faptul că în cadrul

https://biblioteca-digitala.ro

județului se găsesc și o serie de exemplare rare și de mare valoare științifică.

Monumentele naturii. În multe colțuri ale județului, frumusețea peisajului este completată și de o serie de monumente ale naturii, dar nicăieri acestea nu sînt mai abundente ca în „cetatea" Bucegilor. Acest masiv, de prim interes turistic, însumează rezervații cu o suprafață de circa 7 000 ha, din care 2 060 ha aparțin județului Dîmbovița. În acest areal sînt incluse peștera Ialomiței, o serie de culmi muntoase care prin stîncile lor unice și cu forme bizare, prin morfologie sau prin vegetația lor specifică (raritățI și endemisme) dau farmec muntelui, iar pentru valoarea lor științifică se impune a fi ocrotite de lege.

O primă rezervație din cadrul județului este aceea care cuprinde peștera Ialomiței cu Muntele Bătrîna și Cocora. Peștera, fiind cea mai importantă formă carstică din Bucegi, cunoaște un aflux foarte mare de turiști în toate anotimpurile anului. Gura de intrare în această peșteră, situată pe malul drept al rîului Ialomița, se găsește cu 18 m mai sus de firul văii, la altitudinea absolută de 1 660 m. Lungimea peșterii pînă la punctul accesibil, cunoscut sub numele de „La Altar", este de 400 m și mai are în amonte încă circa 80 m de galerii și grote. Deși este o peșteră frumoasă, dar fără concrețiuni, este vizitată de un număr mare de turiști care străbat potecile Bucegilor. Singura încăpere în care se mai găsesc stalactite este „Camera Altarului", mai greu accesibilă turiștilor. Dintre grotele mai importante ale peșterii remarcăm : grota Mihnea Vodă, lungă de 115 m, lată de 15 m și înaltă de 10—25 m, apoi grota „Decebal", grota „Sf. Maria", „La Răspîntie", „Grota Urșilor" sau „Sala Mare", lungă de 72 m, lată de 35 m și înaltă de 25 m ș.a.

Cele două culmi din jurul peșterii sînt incluse în rezervație pentru pădurea de molid dezvoltată pe calcare, pentru pîlcurile de larice, jnepenișuri sau de *Pinus cembra*. În pădurea Cocora, lîngă cabana Peștera, este și Poiana Crucii, cu o vegetație de fîneață alpină cu *Festucetum rubrae* și specii de *Gentiana bulgarica*. În pajiștile de pe Muntele Cocora și Bătrîna se întîlnesc specii rare de *Fustuca pratensis* ssp. *apenina*, *Trisetum macrotri-*

https://biblioteca-digitala.ro

chum, *Hesperis moniliformis* (endemică pentru Bucegi), *Iris dacica*, *Secale montanum* etc.

Cheile Tătarului, ale Orzei, precum și muntele și cheile Zănoaga, cu un peisaj deosebit de frumos și cu specii de plante rare, sînt incluse într-o rezervație de circa 250 ha. Calcarele, brînele și grohotișurile calcaroase din partea de nord a cheilor Zănoagei Mari oferă condiții de topoclimat în care se dezvoltă o vegetație termofilă cu elemente foarte rare pentru țara noastră. Pe Muntele Zănoaga este ocrotit un arboret de molid.

În rezervația Babele, pe lîngă cele mai specifice forme de modelare eoliană, cum sînt Babele și Sfinxul, se întîlnesc și o serie de asociații vegetale alpine, cele mai reprezentative fiind speciile de *Dryas octopetala*, *Primula minima*, *Saxifraga oppositifolia*, *Viola alpina* etc.

În cadrul rezervației botanice Vîrful Omu sînt o serie de asociații de tundră alpină în care se găsește specia endemică pentru Carpații Meridionali *Poa contracta* și, de asemenea, specii de *Festuca glacialis*, *Minuartia sedoide* și *Salicetum herbacee*.

La poalele Muntelui Lăptici se găsește rezervația „Turbăria Lăptici". În această mlaștină oligotrofă cresc o serie de specii de *Sphagnum*, *Eriophorum*, *Carex rostrata*, precum și plante rare : *Salix phylicifolia* și *Salix myrtiloides*.

În afara celor menționate se mai întîlnesc o serie de specii de plante rare pe grohotișurile mobile ale Muntelui Grohotișu. Dintre acestea sînt demne de remarcat speciile de mac galben alpin (*Papaver pyrenaicum* ssp. *corona sancti-stephani*), apoi *Linaria alpina*, *Rumex scutatus*, *Oxyria digyna*, *Silena alpina*).

Dar frumusețea culmilor și a poienilor acoperite cu covoare roșii de *Rhododendron kotsckyi* este completată și de alte plante rare, ca *Gentiana lutea* de pe valea Horoabei și *Nigritella nigra* de pe pantele munților Blana și Lăptici, tot monumente ale naturii.

https://biblioteca-digitala.ro

POPULAŢIA ŞI AŞEZĂRILE OMENEŞTI

În oraşele şi satele judeţului Dîmboviţa trăiesc în prezent 457 011 locuitori[1]. Dintre aceştia, 86 898 locuiesc în oraşe, 60 854 în comunele suburbane şi 309 259 în comunele rurale. Judeţul are un municipiu (Tîrgovişte, reşedinţa judeţului), 5 oraşe (Găeşti, Moreni, Pucioasa, Fieni şi Titu) şi 338 de sate, care sînt grupate în 69 de comune. Comunele din apropierea oraşelor au cunoscut o dezvoltare mai rapidă şi ca urmare 11 dintre ele au fost declarate comune suburbane, din care 5 aparţin oraşului Tîrgovişte (Aninoasa, Doiceşti, Răzvad, Şotînga, Ulmi), 2 oraşului Găeşti (Gura Foii şi Petreşti) şi cîte una oraşelor Moreni (Iedera), Pucioasa (Brăneşti), Fieni (Moţăeni) şi Titu (Braniştea). Populaţia rurală reprezintă 67,9% din totalul locuitorilor judeţului, iar cea urbană 32,1% (inclusiv comunele suburbane).

Consideraţii istorico-geografice

Primele urme de locuire umană în judeţul Dîmboviţa datează din paleolitic. În albia rîului Argeş, în dreptul satelor Ioneşti şi Petreşti, au fost recoltate unelte din silex care aparţin culturii de prund (circa 1 milion de ani î.e.n.). Neoliticul este reprezentat prin aşezările de tip „Tell" de la Geangoeşti (comuna

[1] Datele pentru populaţie dau situaţia de la 1.VII.1973.

https://biblioteca-digitala.ro

Dragomirești), Ioneşti (comuna Petreşti), Mătăsaru, Puțu cu Salcie (comuna Mătăsaru), Vadu Stanchii (comuna Corbii Mari), Ulieşti, Hanu lui Pală (comuna Ulieşti) şi Brăteştii de Jos (comuna Văcăreşti). Din epoca bronzului au fost descoperite urme materiale la Postîrnacu (comuna Corneşti), Văcăreşti, Brăteştii de Jos şi Perşinari (comuna Văcăreşti). La Perşinari a fost descoperit un tezaur din piese de aur care reprezintă stadiul premonetar. De asemenea, urme materiale din epoca bronzului au mai fost găsite la Viforîta (comuna Aninoasa), Hăbeni (comuna Bucşani), Cazaci (comuna Nucet),Movila şi Mircea Vodă (comuna Sălcioara). Epoca fierului este reprezentată prin materiale ale culturii de Hallstatt, de la Valea Voievozilor (comuna Răzvad), Mătăsaru şi Odobeşti, şi prin materiale ale culturii geto-dace, de la Cătunu şi Frasinu (comuna Corneşti), Adîncata (comuna Gura Ocniței), Brîncoveanu (comuna Odobeşti), Căprioru (Tătărani) şi Lucieni. La Tîrgovişte (în cartierul Suseni) şi la Pietrari (comuna Bărbuleţu) au fost scoase la iveală tezaure de monezi imperiale romane din secolele II—III, la Mătăsaru o aşezare carpică, iar la Mogoşani o necropolă din secolul IV. Din secolele VI—VIII s-au descoperit vestigii la Brăteştii de Jos (comuna Văcăreşti) şi Băleni, iar din secolele IX—XI monezi bizantine la Tîrgovişte, aşezarea de la Brăteştii de Jos şi cetatea de pămînt de la Voineşti[2]. De asemenea, în judeţul Dîmboviţa sînt conservate importante rămăşiţe de curţi feudale, la Tîrgovişte, Băleni, Văcăreşti, Ghergani, Dragomireşti, I.L. Caragiale, Doiceşti şi Bucşani.

Primele menţiuni documentare ale unor aşezări din judeţul Dîmboviţa datează din secolul al XV-lea, dar este mai mult decît sigur că ele au fost organizate ca centre umane mult înaintea apariţiei lor în documente. Aşa sînt, de exemplu, Răzvad (1431), Şerbăneşti, Brăneşti, Jugureni, Lucieni, Racoviţa şi Tătărani (1451), Teleşti (1452), Aninoasa (1453) etc. În secolele următoare apar în documente şi hărţi majoritatea aşezărilor existente şi astăzi în teritoriu.

[2] Toate datele privind dezvoltarea vieţii umane în judeţul Dîmboviţa în faza predocumentară (înaintea documentelor scrise) au fost primite de la Gabriel Mihăescu — muzeograf principal, Cristea Petre — conservator principal şi Ion Chicideanu — muzeograf la Muzeul judeţean Dîmboviţa.

https://biblioteca-digitala.ro

Județul Dîmbovița, în centrul căruia s-a dezvoltat orașul Tîrgoviște, fostă capitală a Țării Românești aproape trei secole, a jucat, după cum bine este cunoscut, un rol deosebit în viața economică și social-politică a țării. Istoria orașului Tîrgoviște și, implicit, a întregului județ se împletește armonios cu istoria Țării Românești. De acest vechi oraș, cetate de scaun a țării, se leagă numele lui Mircea cel Bătrîn, Vlad Țepeș, Neagoe Basarab, Mihai Viteazul, Matei Basarab, Constantin Brîncoveanu și a unor renumiți oameni de cultură și artă care au trăit pe aceste meleaguri, ca: Udrișteș Năsturel, Stolnicul Constantin Cantacuzino, poeții Văcărești, Ion Eliade Rădulescu, Vasile Cîrlova, Grigore Alexandrescu, I.Al. Brătescu-Voinești ș.a.

Datorită faptului că orașul Tîrgoviște a polarizat în jurul lui viața economică a Țării Românești circa trei secole, iar teritoriul actualului județ a fost străbătut încă din cele mai vechi timpuri de importante drumuri comerciale care mergeau în lungul Argeșului, Dîmboviței și Ialomiței și făceau legătura între Transilvania și sudul țării, viața umană de aici a fost mult mai intensă, iar populația mult mai numeroasă în comparație cu alte regiuni ale țării. Datele statistice confirmă acest lucru; harta Stolnicului Constantin Cantacuzino de la 1 700 dă în județul Dîmbovița cele mai multe așezări. De asemenea, la mijlocul secolului al XIX-lea (1859) în județul Dîmbovița era cea mai densă populație din partea sudică a țării — aproape 50 de locuitori/km^2 (numai județele Prahova și Ilfov mai atingeau, la acea vreme, această densitate).

Sînt bine cunoscute relațiile economice și comerciale care au existat în decursul istoriei între principalele centre economice ale Țării Românești și ale Transilvaniei (îndeosebi cu Brașovul și Sibiul) și rolul pe care l-au avut drumurile comerciale în stabilirea unor puternice legături între teritoriile țării de la nord și sud de Carpați. Citățm în acest sens dintr-un document din anul 1431, cînd orașul Tîrgoviște era deja capitală a Țării Românești: „Ioan Dan, mare voievod și domn a toată țara Ungrovlahiei. Scrie domnia mea întregii țări a domniei mele, celor mici și celor mari și tuturor tîrgurilor domniei mele și vămilor: rucărenilor și cîmpulungenilor și arghișanilor și *tîrgoviștenilor* și tîrgșorenilor și săcuenilor și gherghiceanilor și

https://biblioteca-digitala.ro

brăilenilor și buzăenilor și flocenilor și cetății de la Cîmpulung și tuturor celorlalte tîrguri și vămi și altora, mici și mari. Și acestea să știți, că s-a întocmit domnia mea cu brașovenii ca să neguțătorească oamenii domniei mele și să ducă la Brașov ce le va place : fie ceară, fie său, fie argint, fie aur, fie mărgăritar ... Și iarăși din Brașov să aducă în țara domniei mele ce le va place și să neguțătorească : fie postav, fie argint, fie florini, fie ce le va place, ei să aducă în țara domniei mele și să neguțătorească și să fie cum a fost și în zilele părintelui domniei mele Ioan Mircea Voievod, tot așa să fie și acum slobode toate"[3].

Unul din principalele drumuri comerciale din secolele XIV—XVI, în lungul căruia a existat o intensă activitate economică, a fost drumul care venea de la Brașov prin Bran—Rucăr, trecea prin Cîmpulung, *Tîrgoviște* și ajungea, prin Tîrgșor, Gherghița, Buzău, la Brăila. Din acest drum, la Tîrgoviște, se despărțea altul, care mergea în lungul Dîmboviței pînă la București, de unde ramificații ale lui ajungeau la Turnu, Zimnicea, Giurgiu, importante centre economice ale Țării Românești la Dunăre. În acest timp, la Tîrgoviște, pe unde trecea o mare parte a mărfurilor care erau aduse de dincolo de Carpați sau erau încărcate din porturile dunărene pentru a fi trimise în Transilvania; a funcționat o importantă vamă a Țării Românești. Un alt drum de o deosebită importanță comercială, care traversa partea sud-vestică a județului Dîmbovița, se desfăcea din drumul Branului la Cîmpulung și se îndrepta spre Pitești, de unde pornea mai departe în lungul Argeșului la București, iar de aici spre porturile dunărene.

În lungul drumurilor comerciale, îndeosebi la încrucișarea lor, în locuri de popas și în lungul apelor au apărut cele mai multe așezări omenești, a căror populație se ocupa cu agricultura, creșterea vitelor, făcînd un intens schimb de produse agricole cu locuitorii teritoriilor din împrejurimi și cu negustorii care circulau permanent prin aceste locuri, în centrul cărora se afla orașul Tîrgoviște, capitala Țării Românești.

Documentele istorice din secolele XIV—XVI atestă existența în județul Dîmbovița a o serie de mori pe Ialomița și

[3] *Documenta Romaniae Historica. B. Țara Românească*, 1966, vol. I, p. 131.

https://biblioteca-digitala.ro

Dîmboviţa. Dealurile erau acoperite, în parte, cu pomi fructiferi. La sud de Tîrgovişte erau întinse suprafeţe acoperite cu vii, în lungul Ialomiţei se cultivau zarzavaturi, iar în cîmpie grîul şi alte culturi (*Istoria României*, 1962, vol. II, planşele XV şi XVII). În zona de munte, pe întinsele plaiuri ale Dîmboviţei şi Ialomiţei, se creşteau vite, ale căror produse se valorificau la diferite tîrguri din anumite centre ale ţării. Aceste plaiuri din zona montană, care pe la mijlocul secolului al XIX-lea formau unităţi administrative distincte, corespunzătoare plăşilor din zona de dealuri şi de cîmpie, au avut un mare rol în vremuri de restrişte, ca loc de sprijin pentru populaţia autohtonă. Aici, populaţia şi-a găsit, în toate timpurile, un adăpost sigur. Muntele a oferit populaţiei nu numai siguranţă ci şi libertate. Aici a avut lemnul pentru construcţii, aici a crescut vite, aici — pe plaiurile însorite — a făcut şi agricultură. Mărturie a unei vieţi montane în îndepărtata istorie sînt astăzi drumurile de munte şi aceste plaiuri, în cuprinsul cărora se mai găsesc şi în prezent, în unele locuri, aşezări ai căror locuitori continuă, în proporţii mai reduse sau sub alte forme, activitatea de altă dată a strămoşilor.

Produsele agricole, pomicole şi animaliere au fost, pînă în secolul al XIX-lea, principalele produse care se valorificau din judeţul Dîmboviţa, agricultura dînd specificul lui economic. Satele din fostele plaiuri unite Dîmboviţa-Ialomiţa şi din plăşile Dealul-Dîmboviţa erau renumite în producţia de prune, din care se făcea multă ţuică (*Dicţionarul geografic al judeţului Dîmboviţa*, 1890). Cu timpul s-au dezvoltat în judeţ şi anumite meşteşuguri, au început să se exploateze resursele subsolului (sarea, petrolul, cărbunele, gipsul, pucioasa etc.) şi au apărut unele unităţi economice bazate pe valorificarea produselor agricole. La sfîrşitul secolului al XIX-lea existau în judeţul Dîmboviţa puţuri de păcură la Glodeni, Vulcana, Ocniţa etc. şi se extrăgeau cărbunii de la Şotînga şi Glodeni. Industria prelucrătoare era reprezentată printr-o fonderie (Tîrgovişte), fabrici de făină şi griş (Tîrgovişte, Găeşti etc.), fabrici de spirt (Tîrgovişte, Băleni etc.), mori de aburi, pive, joagăre şi ateliere meşteşugăreşti, care produceau diferite obiecte de uz casnic.

https://biblioteca-digitala.ro

Se dezvoltase mult, în această perioadă, și comerțul, care se făcea nu numai în Tîrgoviște, Găești și Potlogi, principalele centre comerciale ale județului, ci și în tîrgurile care se țineau la anumite date ale anului în diferite localități (Băleni, Răcari, Voinești etc.). Gara Titu devenise la sfîrșitul secolului al XIX-lea o mare schelă de desfacere a cerealelor (*Dicționarul geografic al județului Dîmbovița*, 1890). Comerțul și agricultura extensivă, bazată pe creșterea animalelor în zona de munte și de dealuri, pe producția pomilor fructiferi în zona dealurilor și pe cultura cerealelor în zona de cîmpie, precum și o industrie locală, care valorifica pe scară redusă resursele solului și subsolului (excepție făcînd exploatarea petrolului), au dat specificul economic al județului Dîmbovița pînă în anii construcției socialiste, cînd acest județ, ca și întreaga țară, a cunoscut mari transformări sub toate aspectele vieții economice și social-culturale.

În prezent, județul Dîmbovița este bine cunoscut în producția de combustibil a țării, a construcțiilor de mașini, a materialelor de construcții și a altor produse date de unitățile industriei ridicate în principalele centre ale lui în anii construcției socialiste. Structura economică a județului, care s-a schimbat mult în ultimele două decenii, are acum un profil industrial-agrar. Dezvoltarea industriei a avut un mare rol în ridicarea nivelului economic și social-cultural al populației, care, în prezent, în majoritate, lucrează în diferite ramuri industriale și, îndeosebi, în ramurile industriei grele, care au cea mai mare pondere în producția industrială a județului.

Populația

Evoluția numerică a populației. Încă din secolul al XIX-lea județul Dîmbovița avea cea mai mare densitate a populației din sudul țării (peste 45 loc./km^2). Din analiza datelor recensămintelor din secolul al XX-lea se constată că populația județului a crescut continuu, dar această creștere a fost diferită, ea reflectînd dezvoltarea economică și social-culturală a județului în anumite perioade.

https://biblioteca-digitala.ro

În anul 1912, județul Dîmbovița avea peste 271 360 de locuitori, din care 253 760 trăiau în sate și numai 17 600 (adică 6,5%) în cele două orașe — Tîrgoviște și Găești. Din anul 1912 și pînă în 1930 populația județului a crescut cu încă 57 600 de locuitori, ajungînd la 329 000. În această perioadă apare un nou oraș, Pucioasa, care în anul 1930 avea 5 772 de locuitori. Trecerea localității Pucioasa în rîndul așezărilor urbane și creșterea populației orașului Tîrgoviște, între anii 1912 și 1930, cu încă 9 000 de locuitori și a orașului Găești cu circa 1 300 au făcut ca în anul 1930 populația urbană să ajungă la 10,1% din totalul populației județului. Pînă în anul 1948 populația totală a județului Dîmbovița a crescut la 379 000 de locuitori, iar în anul 1956 depășise cifra de 407 600; în continuare, pînă în 1966, a ajuns la peste 421 550, iar în prezent a trecut de 457 000 de locuitori (fig. 12).

În secolul al XX-lea, între anii 1912 și 1973, populația județului Dîmbovița a crescut cu peste 184 000 de locuitori, ceea ce înseamnă o creștere medie anuală de circa 3 060 de locuitori sau 11,2‰. Pînă în 1948, sporul mediu anual al populației a fost de numai 1 380 de locuitori, iar după 1948 de circa 3 188. Cel mai mare spor mediu anual se înregistrează însă, ca în toată țara, după anul 1966, cînd numărul populației crește, numai în 6 ani (între 1966 și 1972), cu aproape 34 000 de locuitori, adică cu 5 600 pe an, ceea ce înseamnă 13,4‰. Această creștere se datorește marilor transformări care au intervenit în dezvoltarea economică și social-culturală a județului în ultimul deceniu și mai ales după 1968, cînd s-a făcut actuala împărțire administrativă a țării și județul Dîmbovița a primit importante investiții materiale pentru ridicarea unor însemnate unități economice de interes național.

Cea mai mare creștere medie anuală a populației, în anii socialismului, au cunoscut-o orașele (fig. 13). După 1948, populația orașelor a crescut cu peste 36 000 de locuitori, adică un spor mediu anual de 33‰. Acest spor se datorește nu numai creșterii populației orașelor existente înainte de 1948 (Tîrgoviște, Găești, Pucioasa), ci și trecerii în rîndul așezărilor urbane, la recensămîntul din 1948, a localității Moreni, iar la împărțirea administrativă a țării din 1968 a încă două așezări, Fieni și

https://biblioteca-digitala.ro

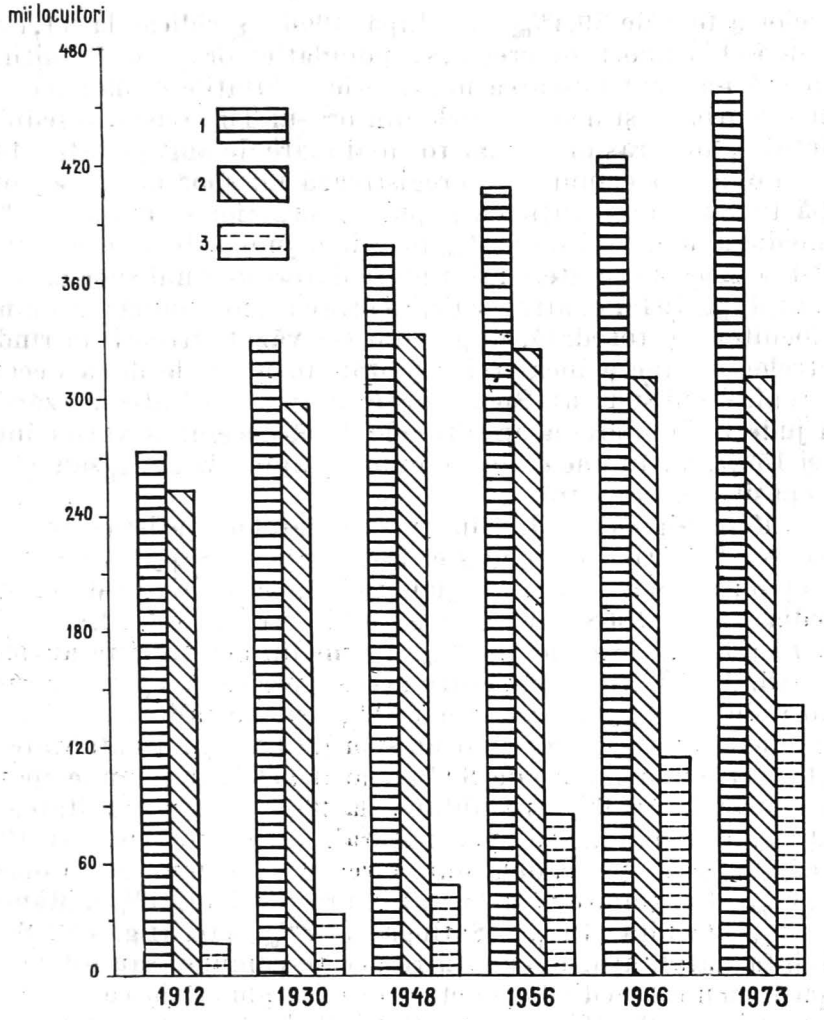

Fig. 12. — Populația județului Dîmbovița la recensămintele din anii 1912, 1930, 1948, 1956, 1966 și la 1 ianuarie 1973.
1, Total populație; *2*, populația rurală; *3*, populație urbană.

Titu, care, toate, la un loc (cele trei), au în prezent aproape 25 000 de locuitori. După 1956, sporul mediu anual al populației

https://biblioteca-digitala.ro

oraşelor a fost de 39,4‰, iar după 1966 s-a ridicat la 71,4‰. Un deosebit aport în creşterea populaţiei oraşelor în ultima perioadă l-a avut mişcarea migratorie. Unităţile economice din centrele urbane şi mai ales cele din oraşul Tîrgovişte, reşedinţa judeţului, au atras un număr tot mai mare de angajaţi (fig. 14).

Populaţia comunelor înregistrează un spor mult mai mic după 1948 în comparaţie cu populaţia oraşelor — numai 4,5‰ în medie anual, faţă de 8,4‰ în prima jumătate a secolului al XX-lea. Această creştere mică nu se datoreşte unui spor natural scăzut după 1948, ci atragerii spre oraşe a unui număr însemnat de locuitori şi, totodată, după cum s-a văzut, trecerii în rîndul centrelor urbane a încă trei localităţi în ultimele două decenii (Moreni, Fieni şi Titu). Sporul natural, în majoritatea aşezărilor din judeţul Dîmboviţa, în ultimele două decenii, a variat între 10 şi 15‰, iar în unele din comune a ajuns la 20‰ sau chiar a depăşit această cifră.

Mişcarea naturală. Din analiza datelor statistice privind mişcarea naturală a populaţiei între anii 1968 şi 1972 rezultă că sporul natural în judeţul Dîmboviţa a fost de 12,6‰ (media anilor 1968—1972), natalitatea de 22,8‰, iar mortalitatea de 10,2‰. Pe medii, aceste cifre au mici variaţii. Astfel, în oraşe, pentru aceeaşi perioadă, sporul natural a fost de 11,5‰, natalitatea 20,2‰ şi mortalitatea 10,1‰. Comunele suburbane au avut un spor de 13,5‰, o natalitate de 23,1‰ şi o mortalitate de 9,6‰, iar în celelalte comune sporul s-a ridicat la 12,4‰, natalitatea la 23,3‰ şi mortalitatea la 10,9‰. Cel mai mare spor natural, între anii 1968 şi 1972 (media acestei perioade), l-au înregistrat comunele: Cojasca (24,9‰), Dragomireşti (22,3‰), Gura Şuţii (22,1‰), Măneşti (20,4‰), Ocniţa (19‰), Şotînga (17,8‰) etc. (fig. 15). Şi în privinţa natalităţii, unele dintre aceste comune, sau altele, au depăşit cu mult media pe judeţ, ca de exemplu: Cojasca (35,7‰), Dragomireşti (32,1‰), Gura Şuţii (31‰), Ocniţa (29,4‰), Pietroşiţa (29,3‰), Glodeni, Băleni şi Bezdead peste 26‰.

Cele mai mari creşteri de populaţie în secolul al XX-lea au fost înregistrate în comunele suburbane (Doiceşti, Răzvad, Şotînga, Iedera, Brăneşti) şi în comunele în care au apărut unele ramuri industriale legate de valorificarea resurselor locale sau

https://biblioteca-digitala.ro

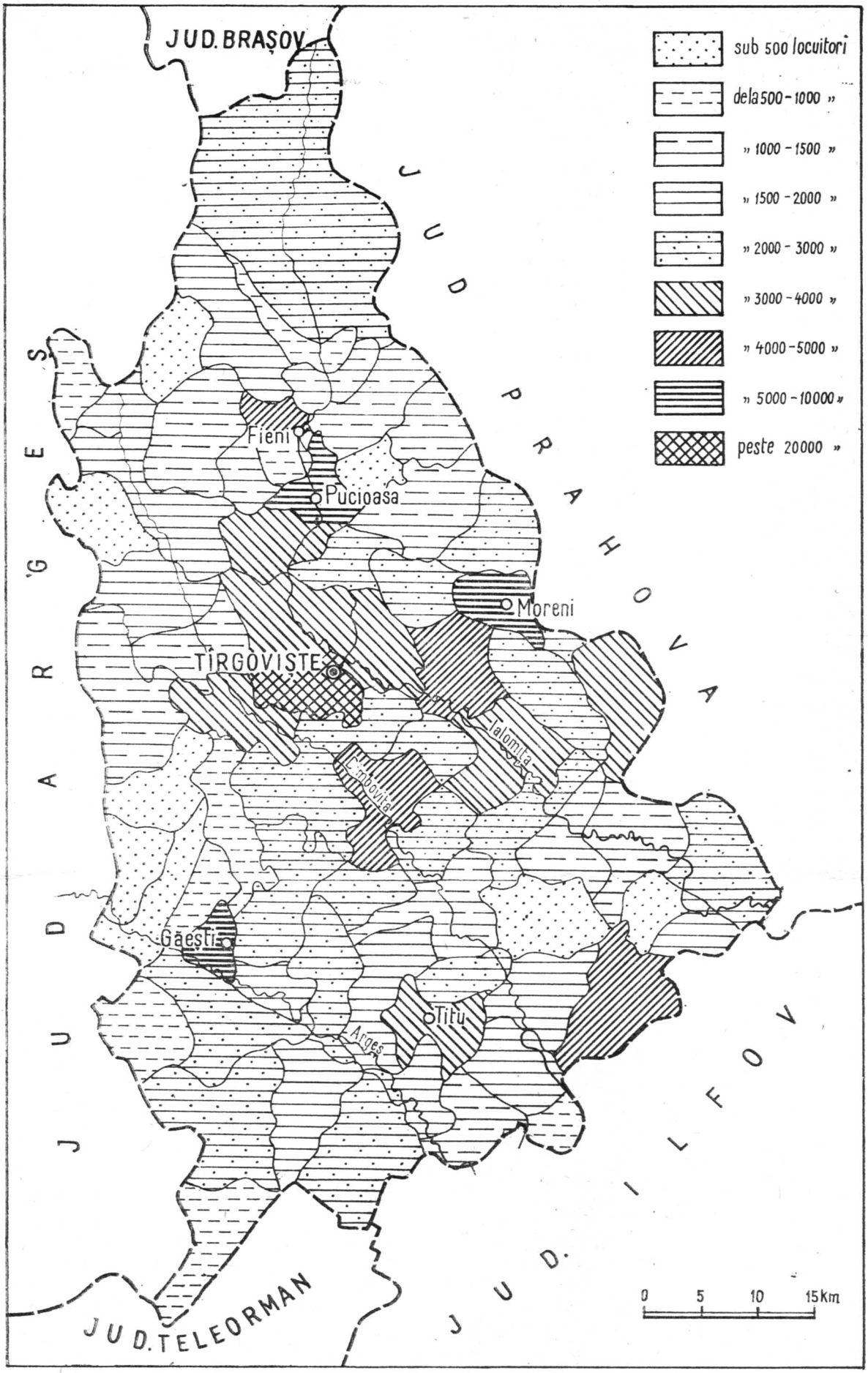

Fig. 13. — Creșterea populației în comunele și orașele județului Dîmbovița între anii 1912 și 1973.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

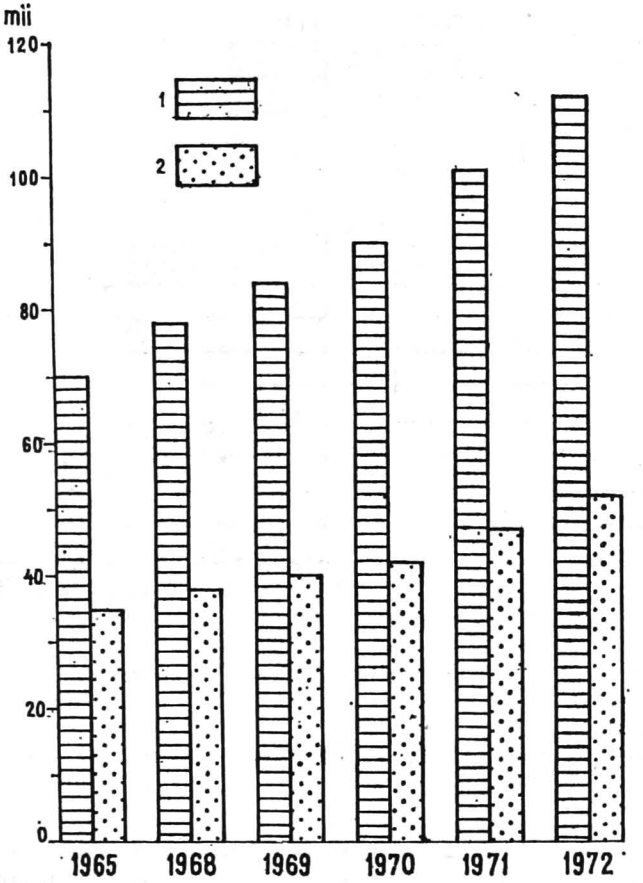

Fig. 14. — Dinamica numărului de angajați în perioada 1965—1972.

1, Total angajați, din care: *2*, în industrie.

de exploatările petrolifere și carbonifere (Dărmănești, Gura Ocniței, Gura Șuței, Moroeni, Ocnița, Răcari etc.). În aceste comune, populația s-a dublat în anul 1972 față de 1912. Aproape toate depășesc în prezent 5 000 de locuitori, iar unele dintre ele chiar 8 500 (Răzvad, Gura Ocniței, Răcari etc.).

https://biblioteca-digitala.ro

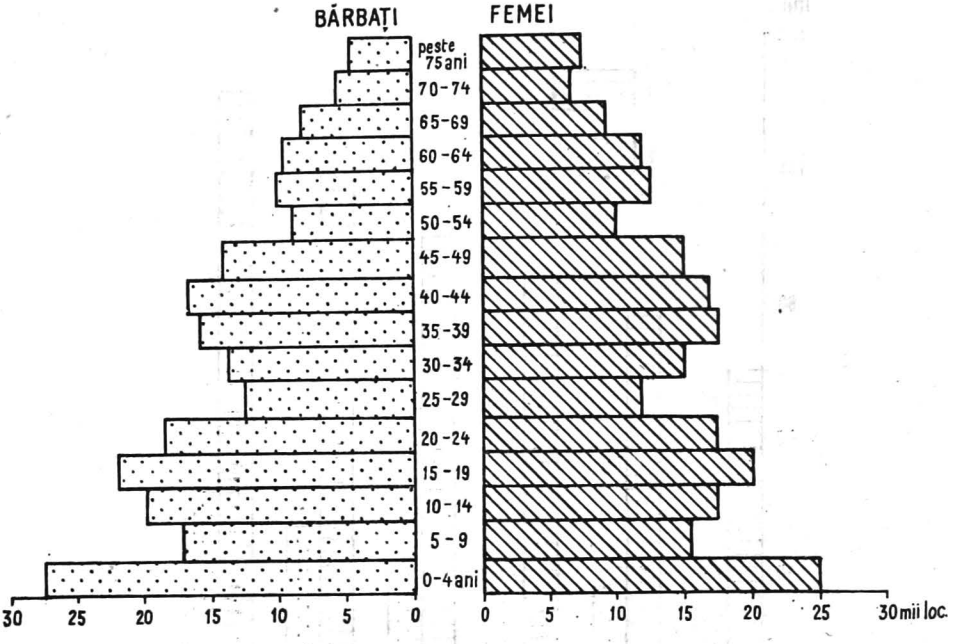

Fig. 16. — Structura populației pe grupe de vîrstă la 1 iulie 1972.

Evoluția mișcării naturale a populației din județul Dîmbovița în secolul al XX-lea este reflectată și de grupele de vîrstă (fig. 16). Din piramida vîrstelor se constată că, în ultimii 4 ani, a existat un spor natural ridicat al populației. Populația sub 5 ani reprezintă în prezent peste 11% din totalul locuitorilor din județ. De asemenea, peste 70% din populația județului are sub 45 de ani, ceea ce denotă existența unui însemnat potențial de forță de muncă și în viitor. În prezent, populația în vîrstă de muncă ajunge la aproape 58% (262 000 din totalul de 455 500 locuitori). În mediul urban sînt mai mulți bărbați în vîrstă de muncă — 51,5%, iar în mediul rural mai multe femei — 51,2% (fig. 17).

După cum s-a văzut, populația a cunoscut o creștere din ce în ce mai mare în ultimul timp, datorită dezvoltării social-

https://biblioteca-digitala.ro

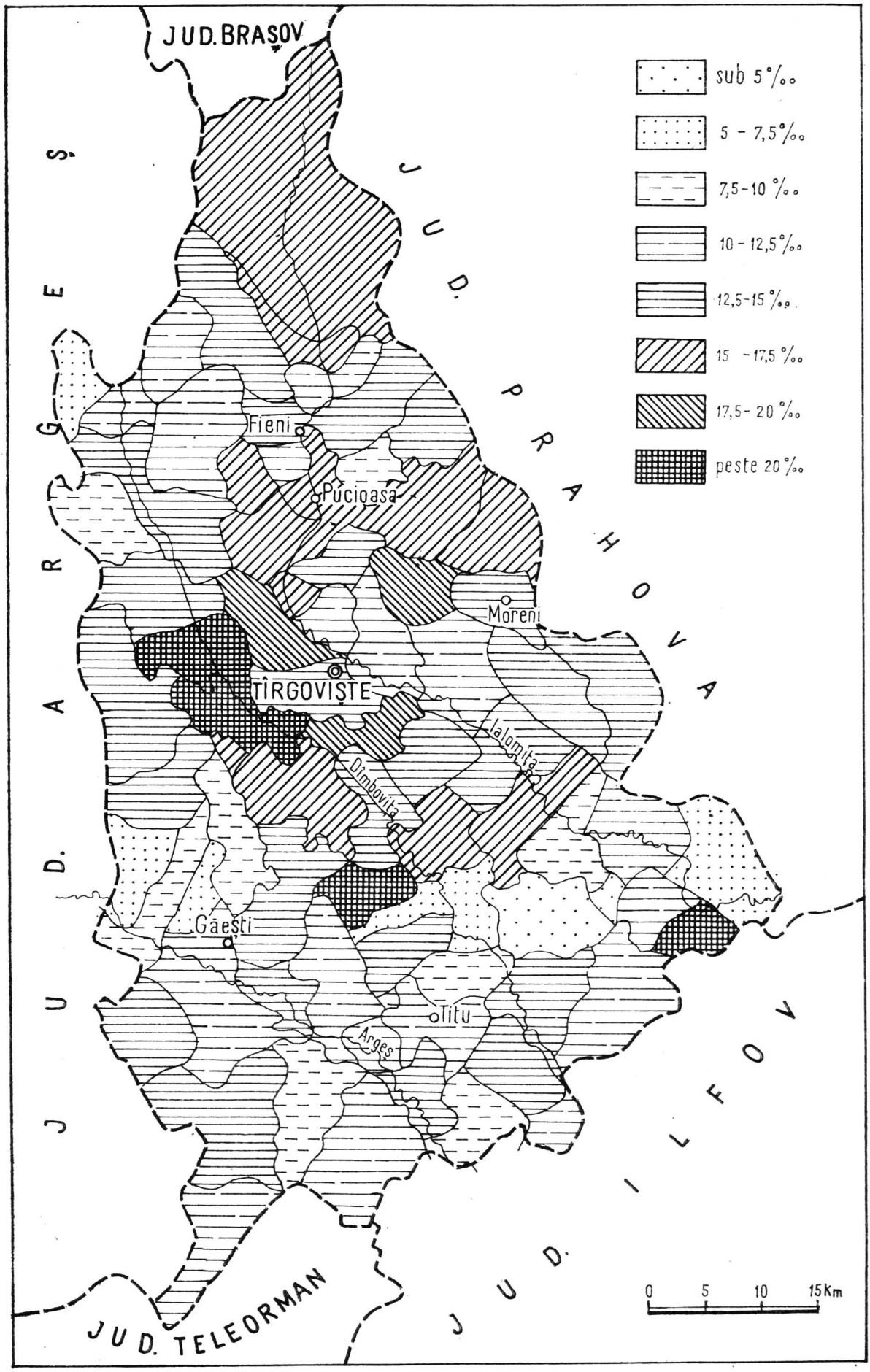

Fig. 15. — Sporul natural al populației comunelor și orașelor județului Dîmbovița (media perioadei 1968—1972).

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

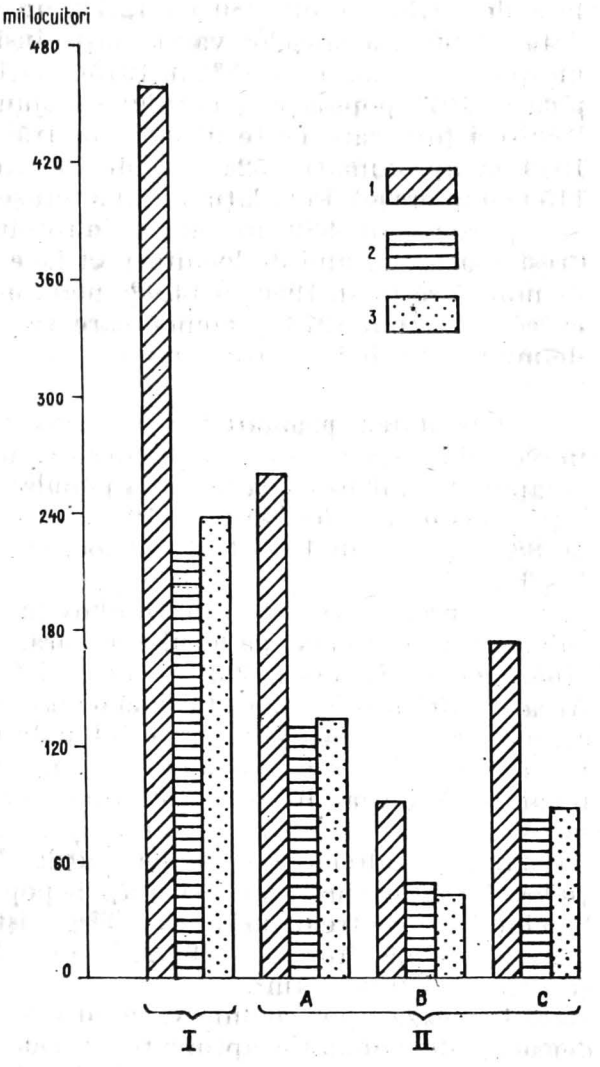

Fig. 17. — Populația totală și populația în vîrstă de muncă pe sexe și medii (1 ianuarie 1973).

I, Populația totală; *1*, total; *2*, bărbați; *3*, femei. *II*, Populația în vîrstă de muncă; *A*, totală; *B*, urbană; *C*, rurală.

economice a județului în anii socialismului. Pentru viitor se prevede un spor de populație mult superior celui de pînă în prezent. De exemplu, populația totală va crește în 1975 cu 4%

https://biblioteca-digitala.ro

față de 1973, iar în 1980 cu 12,7% în comparație cu aceeași dată. Populația orașelor va cunoaște însă, în aceeași perioadă, un spor și mai mare : 11,1% în 1975 și 34,1% în 1980. Ca urmare, pînă în 1975 populația județului va ajunge la circa 484 000 de locuitori (din care peste 95 000 vor trăi în orașe), iar pînă în 1980 la aproximativ 524 000 de locuitori (din care aproape 115 000 în orașe). Populația urbană (orașe și comune suburbane) va reprezenta în 1980 circa 43% din totalul populației județului. Creșterea numărului de locuitori va face ca populația în vîrstă de muncă să fie în 1980 cu 14,9% mai numeroasă în comparație cu cea din anul 1973, fenomen care va spori potențialul forței de muncă din județul Dîmbovița.

Densitatea populației. Creșterea continuă a populației în secolul al XX-lea a dus la o îndesire a locuitorilor în teritoriu. În anul 1912, densitatea medie a populației din județul Dîmbovița a fost de 72,5 loc./km². În 1930, această densitate s-a ridicat la 88 loc./km², în 1948 la 101,3 loc./km², iar în 1956 la 109,1 loc./km².

În prezent, în județul Dîmbovița sînt 122,3 loc./km² și sub acest aspect el ocupă locul 4 pe țară, după județele Prahova (165,7 loc./km²), Iași (130,2 loc./km²) și Galați (124,1 loc./km²). Această cifră medie a densității dă o imagine de ansamblu asupra aglomerării populației în teritoriul județului. Analiza densității pe comune scoate în evidență, însă, faptul că populația este repartizată inegal în teritoriu. Sînt zone în care densitatea populației este mult mai mare, ajungînd pînă la 200—250 loc./km², iar altele în care densitățile de populație sînt sub 70 loc./km². Cele mai mari densități de populație le înregistrează, bineînțeles, centrele urbane: Tîrgoviște — 674,4 loc./km², Găești — 515,9, Moreni — 395,2, Fieni — 325, Pucioasa —319,8 și Titu — 180 loc./km².

Urmează apoi comunele suburbane; unele dintre ele au densități de populație apropiate de cele din centrele urbane, ca, de exemplu, Doicești — 477,4 loc./km², Braniștea — 256, Aninoasa — 235,7, Moțăeni — 221,5, Răzvad — 213,4, Brănești — 194,9, Șotînga — 185,8 loc./km². Dintre celelalte comune ale județului se detașează în privința densității populației cele care

https://biblioteca-digitala.ro

au activități industriale : Cojasca — 208,6 loc./km², Glodeni — 168,2, Gura Ocniței — 169,6, Gura Șuței — 151,8, Potlogi — 169,2, Răcari — 135,7 loc./km² etc.

În privința repartiției populației în teritoriu, din harta densității actuale (fig. 18) se constată că cele mai mici densități de populație (sub 20 loc./km²) se întîlnesc în partea nordică a județului, care corespunde cu zona muntoasă, iar cele mai mari (între 150 și 250 și peste 250 loc./km²) în partea centrală de la est de valea Dîmboviței, în jurul orașelor Tîrgoviște, Moreni, Pucioasa și Fieni. Densități mari, de 150—200 loc./km², au și așezările din partea sudică a județului, dintre rîurile Argeș și Dîmbovița : Braniștea, Odobești, Potlogi, Poiana etc. Cele mai multe comune din județul Dîmbovița au însă densități de 80—100 loc./km² (Bezdead, Crîngurile, Dobra, Dragodana, Finta, Lucieni, Mănești, Sălcioara, Tătărani, Ulieși, Valea Lungă, Valea Mare etc.) și de 100—125 loc./km² (Băleni, Bărbulețu, Bucșani, Conțești, I.L. Caragiale, Lunguleț, Mătăsaru, Ocnița, Văleni-Dîmbovița, Vulcana-Băi etc.). Într-un număr mai redus de comune, densitățile de populație variază între 60 și 80 loc./km² (Iedera, Bilciurești, Cîndești, Cobia, Cornețelu, Șelaru, Runcu etc.).

În secolul al XX-lea, densitatea populației în comunele județului Dîmbovița a crescut foarte mult. În anul 1912 nu existau în județ decît 15 comune care depășeau 100 loc./km² : Aninoasa, Doicești, Răzvad, Moțăieni, Braniștea, Brănești, Buciumeni, Cojasca, Cornești, Glodeni, Odobești, Poiana, Potlogi, Văleni-Dîmbovița și Vîrfuri. Dintre acestea, numai două (Doicești și Moțăieni) aveau peste 150 loc./km². Cele mai multe dintre ele —37 în total — aveau sub 80 loc./km² (fig. 19). În prezent, peste 40 din comunele județului Dîmbovița au mai mult de 100 loc./km². Unele dintre ele și mai ales comunele suburbane, așa cum s-a văzut, depășesc cu mult această densitate, trecînd chiar de 200 loc./km² (Doicești, Aninoasa, Moțăieni, Răzvad). La majoritatea comunelor din județul Dîmbovița s-a înregistrat o creștere de pînă la 50 loc./km² între anii 1912 și 1972. Cele mai multe dintre aceste comune sînt localizate în partea nordică a județului. Așezările din partea centrală a județului au cunoscut, în această perioadă, creșteri de 50—100

https://biblioteca-digitala.ro

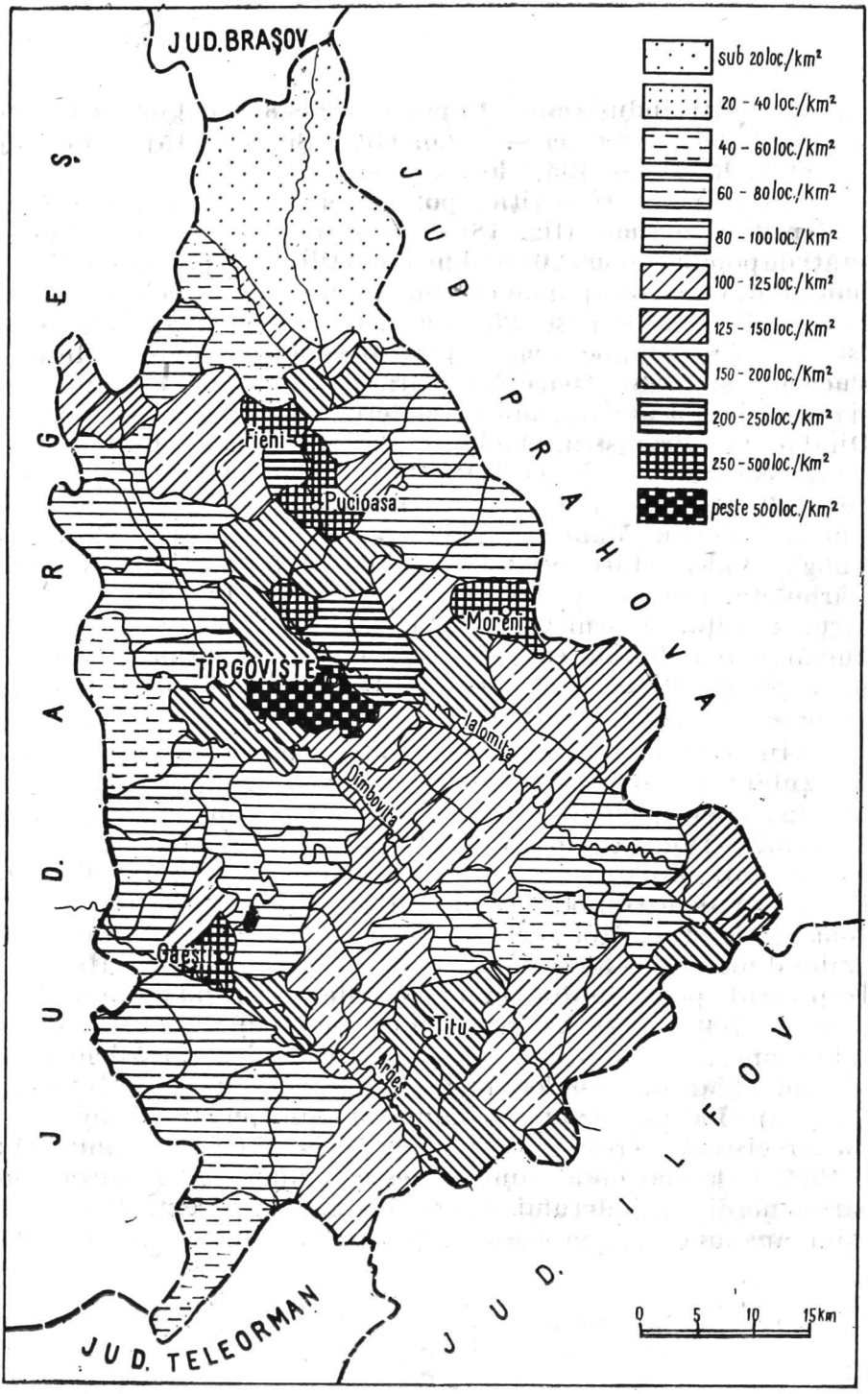

Fig. 18. — **Densitatea populației în anul 1972.**

https://biblioteca-digitala.ro

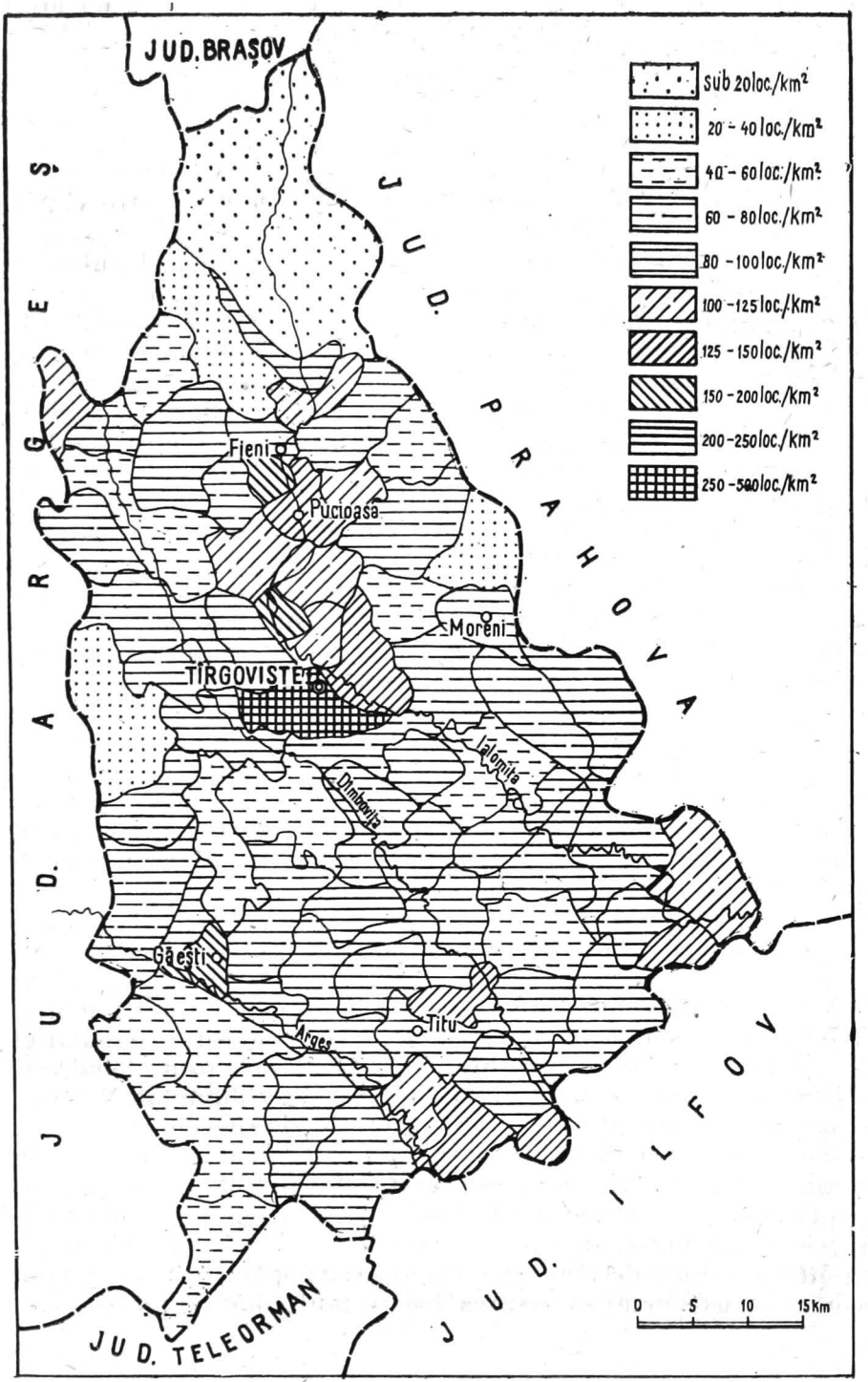

Fig. 19. — Densitatea populației în anul 1912.

https://biblioteca-digitala.ro

loc./km² şi chiar de 100—200 loc./km², iar unele dintre ele au depăşit şi 200 loc./km² (aşezările urbane).

În privinţa densităţii populaţiei, în judeţul Dîmboviţa se pot desprinde, în raport de concentrarea locuitorilor în teritoriu, două mari arii. O primă arie, în care densitatea populaţiei este cuprinsă între 100 şi 250 loc./km², se suprapune cu zonele cele mai bine valorificate economic, cu traseul principalelor artere de circulaţie şi cu zonele de contact dintre diferitele forme de relief, care întotdeauna au avut cele mai bune condiţii de dezvoltare a vieţii umane. Această arie cuprinde aproape întreaga parte a judeţului de la est de valea Dîmboviţei, pînă în nordul oraşului Fieni. Ea se extinde şi la vest de Dîmboviţa, la sud de oraşul Găeşti, pînă în valea Argeşului (fig. 18). La vest de Dîmboviţa şi în nordul judeţului s-a conturat o a doua arie, în care densitatea populaţiei este sub 100 loc/km²; ea corespunde Platformei Cîndeşti, Cîmpiei Găvanu—Burdea şi zonei montane. Aceste locuri, datorită condiţiilor lor geografice, au fost mai puţin valorificate economic în trecut şi ca urmare populaţia s-a aglomerat mai tîrziu în cadrul lor. În afara acestor două mari arii, cu densităţi de pînă la 100 loc./km² şi de 100—250 loc./km², în judeţul Dîmboviţa se evidenţiază cîteva insule de concentrări ale populaţiei mult mai mari (peste 250 loc./km²), care corespund centrelor urbane: Tîrgovişte, Moreni, Găeşti şi Pucioasa—Fieni.

Structura profesională a populaţiei. Dezvoltarea economică şi social-culturală a judeţului Dîmboviţa în secolul al XX-lea, cu deosebire în ultimele două decenii, a dus nu numai la o creştere a numărului de locuitori şi la o îndesire a populaţiei în teritoriu, ci şi la modificări în structura profesională şi socială a acesteia. În prima jumătate a secolului al XX-lea, majoritatea populaţiei, atît din centrele rurale, cît şi urbane, se ocupa cu agricultura. În fostul judeţ Dîmboviţa erau foarte puţini salariaţi. În industria prelucrătoare, de exemplu, în anul 1935 lucrau numai 1 850 de salariaţi. Transformările petrecute în judeţ, în anii construcţiei socialiste, au făcut ca în ultimele două decenii numărul angajaţilor din toate ramurile economiei naţionale să crească foarte mult, iar structura pro-

https://biblioteca-digitala.ro

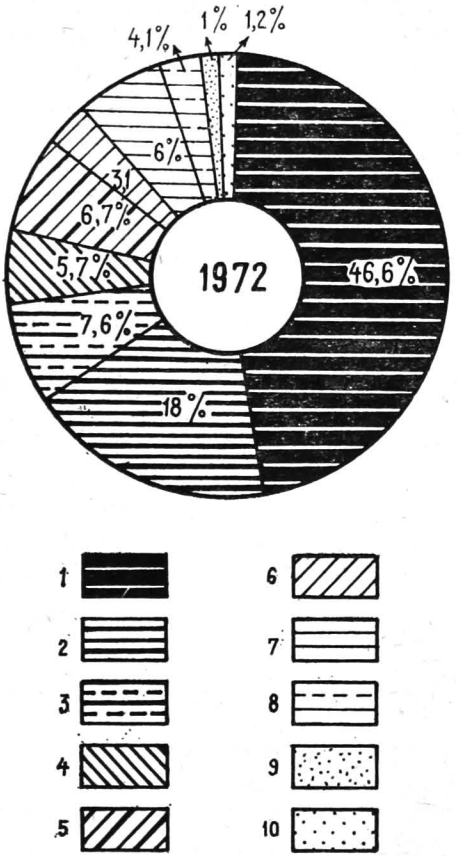

Fig. 20. — Ponderea angajaților pe ramuri ale economiei în anul 1972. *1*, Industrie; *2*, construcții; *3*, agricultură și silvicultură; *4*, transporturi și telecomunicații; *5*, circulația mărfurilor; *6*, gospodărie comunală, de locuințe și alte prestări de servicii neproductive; *7*, învățământ, știință, cultură și artă; *8*, ocrotirea sănătății și asistență socială; *9*, administrație; *10*, alte ramuri ale economiei.

fesională și socială a populației să cunoască transformări radicale. Recensământul din 1966 scoate în evidență faptul că încă de atunci în structura socială a populației județului Dîmbovița predominau muncitorii; din cei 421 557 de locuitori ai județului, 48,5% (204 300) erau muncitori, iar 38,5% țărani. Intelectualii și funcționarii reprezentau 8,7% din populația județului, iar meseriașii 3,7%. Din totalul populației active, muncitorii reprezentau la acea dată 34,5%, intelectualii și funcționarii 8,2%, țăranii 53,8%, iar meseriașii 3,4%. De atunci structura

https://biblioteca-digitala.ro

socială a populației s-a schimbat continuu, numărul muncitorilor crescînd în raport direct cu dezvoltarea economică a țării.

În privința numărului de angajați se înregistrează o creștere continuă. În 1973, în județ lucrau peste 118 000 de angajați, numărul lor fiind mai mare cu circa 62 000 față de anul 1960. Mai mult de 95 000 sînt muncitori, cei mai mulți dintre ei fiind ocupați în industrie (fig. 20). În ramurile industriale ale județului lucrează 49,5% din numărul total al angajaților. În industrie erau, în 1973, cu circa 31 000 mai mulți angajați în comparație cu anul 1960. O creștere mare a numărului de angajați s-a înregistrat în construcții, fenomen care reflectă transformările ce s-au produs în viața economică a județului, prin construirea de unități economice, sociale, culturale și de locuințe, care au atras din ce în ce mai mulți muncitori. Față de anul 1960, numărul angajaților din construcții a crescut de aproape 4 ori, ajungînd de la 5 850 în acel an la 20 000 în 1973.

Evoluția numărului de angajați în principalele ramuri economice ale județului este dată în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Numărul mediu scriptic al angajaților pe ramuri ale economiei

mii

Ramurile economice	1960		1965		1973	
	Număr total	%	Număr total	%	Număr total	%
Total angajați, din care în:	55,8	100	67,7	100	118,1	100
Industrie	26,9	48,2	32,3	47,7	58,5	49,5
Construcții	5,8	10,4	6,0	8,9	19,7	16,7
Agricultură și silvicultură	3,9	7,0	5,0	7,4	8,8	7,5
Transporturi și telecomunicații	4,6	8,2	5,4	8,0	6,6	5,6
Circulația mărfurilor	3,1	6,6	5,2	7,7	7,7	6,5
Gospodărie comunală, de locuințe și alte prestări de servicii neproductive	1,3	2,3	1,6	2,3	3,2	2,7
Învățămînt, cultură, artă, știință, ocrotirea sănătății și asistență socială	6,7	12,0	9,7	14,3	11,3	9,6
Administrație	2,6	4,7	2,1	3,1	1,1	0,9
Alte ramuri	0,3	0,6	0,4	0,6	1,2	1,1

https://biblioteca-digitala.ro

Cel mai mare spor de angajați s-a înregistrat, în ultimul timp, în ramurile productive ale economiei. Totodată, o deosebită creștere se observă în domeniul învățămîntului, culturii artei și ocrotirii sănătății, fapt care oglindește accentul care s-a pus pe ridicarea nivelului cultural-social al populației și îngrijirea sănătății oamenilor muncii. În același timp, în perioada 1960—1973 s-a redus numărul angajaților din administrație la mai mult de jumătate, aceștia fiind îndrumați spre ramurile productive.

Pe ansamblul economiei județului, numărul angajaților a crescut în 1973 față de 1965 cu 168%. Darea în funcțiune, la capacitatea totală, a noilor unități economice ce se construiesc în județul Dîmbovița în actualul cincinal și în viitor va face să sporească și mai mult numărul angajaților din toate domeniile de activitate. În 1972, la 1 000 de locuitori ai județului erau 246 de angajați din care 114 lucrau în industrie. În 1973, numărul de angajați, la 1 000 de locuitori ajunsese la 258, iar totalul angajaților din județ depășise 118 000, din care peste 66% lucrau în industrie și construcții.

Așezările omenești

Repartiția așezărilor în teritoriu. Cele 6 orașe și 338 de sate existente în județul Dîmbovița dau o densitate de 9 localități la 100 km², densitate care depășește cu mult media pe țară (5,6 așezări la 100 km²). Repartiția așezărilor este însă neuniformă pe teritoriul județului. În zonele în care condițiile de viață au fost mai prielnice și resursele solului și subsolului au fost valorificate mai de timpuriu, așezările sînt mai numeroase și în același timp mai mari; în alte locuri, unde resursele locale au fost mai greu de valorificat, așezările sînt mai rare. Cele mai multe așezări se găsesc în jumătatea sudică a județului, în lungul principalelor ape și a afluenților lor: Argeș, Sabar, Dîmbovița, Ialomița, Cricov etc. Majoritatea așezărilor dezvoltate în aceste locuri sînt situate la contactul luncilor cu terasele sau al teraselor cu interfluviile. Cea mai mare concentrare de așezări se

https://biblioteca-digitala.ro

găseşte la zona de contact a luncii Argeş—Sabar cu Platforma Cîndeşti, Cîmpia Piciorului de Munte din partea nordică şi Cîmpia Găvanu—Burdea de la sud-vest de valea Argeşului. În această zonă, la nord de Găeşti, pe valea Cobia, unde aşezările se ţin lanţ pe mai mulţi kilometri, densitatea ajunge la 19,2 sate/100 km^2. O densitate aproape tot atît de mare de aşezări se întîlneşte în lungul Dîmboviţei şi Ilfovului, în zona comunelor Nucet, Sălcioara, Braniştea, Conţeşti, Răcari. De asemenea, densităţi mari de aşezări se întîlnesc în partea cea mai sud-estică a judeţului, în zona de confluenţă a Ialomiţei cu Cricovul. Aici, în perimetrul comunei Corneşti, sînt 15 sate/100 km^2. În zona de cîmpie, în aceste locuri se găsesc nu numai cele mai multe aşezări ale judeţului, dar şi cele mai mari. Configuraţia terenului (terasele, luncile şi contactele lor) a permis extinderea vetrelor în teritoriu. În dealurile subcarpatice cele mai multe aşezări s-au dezvoltat la est de valea Ialomiţei. Aici, aşezările s-au dezvoltat îndeosebi în lungul diferitelor văi care brăzdează aceste dealuri în toate părţile. În aceste locuri, aşezările sînt numeroase, dar din cauza fragmentării reliefului ele nu s-au putut extinde mult în spaţiu şi de aceea sînt mult mai mici în comparaţie cu cele din cîmpie. Cele mai puţine aşezări se găsesc în zona montană. Condiţiile de relief, climă şi sol de aici n-au permis dezvoltarea aşezărilor în aceste locuri. În munte se găsesc numai trei aşezări: Dobreşti, pe valea Ialomiţei, Glod şi Pucheni, pe valea Ialomicioarei, iar la contactul muntelui cu dealurile satul Moroeni, centru comunal care înglobează administrativ şi cele trei aşezări montane amintite mai sus. Aşezări mai puţine, în comparaţie cu celelalte zone, se găsesc şi pe interfluviile dintre Cricov şi Ialomiţa şi dintre Ialomiţa şi Dîmboviţa, ca şi în zona înaltă a Platformei Cîndeşti, unde lipsa apei şi a principalelor căi de acces nu au permis o aglomerare mare a centrelor populate în aceste locuri. În aproape toate satele judeţului predomină tipul de casă cu arhitectură românească (fig. 21).

Mărimea aşezărilor. Judeţul Dîmboviţa are o densitate mare de aşezări în comparaţie cu alte judeţe ale ţării, dar, în general, satele sînt mici: 33% dintre ele au sub 500 de locuitori,

https://biblioteca-digitala.ro

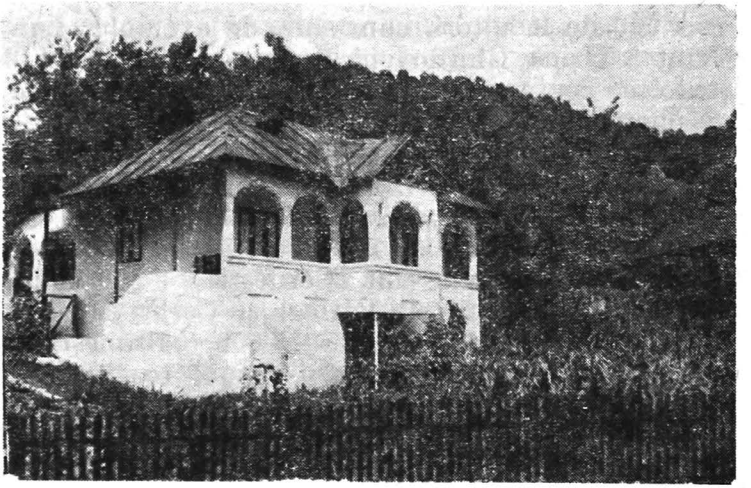

Fig. 21. — Tip de casă din Vișinești, specifică zonei subcarpatice (foto P. Gâștescu).

29% între 500 și 1 000 de locuitori, 27,3% între 1 000 și 2 000 de locuitori și numai 9,7% depășesc 2 000 de locuitori. Pe teritoriul județului, în majoritatea locurilor și mai ales în zona dealurilor, populația s-a concentrat în așezări mici, din cauza fragmentării terenurilor, care n-au permis extinderea vetrelor în teritoriu și crearea unor sate cu un număr mare de locuitori. De aceea și în prezent circa 60% din satele județului au sub 1 000 de locuitori. Cu toate că așezările sînt mici, totuși, cum s-a văzut, județul se situează printre primele din țară în privința densității populației și a așezărilor, ceea ce denotă că populația a știut să se adapteze condițiilor geografice locale, valorificînd toate locurile bune pentru construirea de vetre, s-a constituit în aglomerări mici, dar numeroase. Cele mai mari așezări s-au dezvoltat în teritoriul de la nord de Tîrgoviște și ele se datoresc exploatării de timpuriu a bogățiilor subsolului din această parte a județului. Aici se găsesc trei din cele patru localități ale județului care au depășit 4 000 de locuitori: Doicești, Răzvad, Șotînga. A patra localitate cu peste 4 000 de locuitori este Poiana, situată în sud, în zona de cîmpie, la ieșirea Dîmboviței din județ. Alte așezări din județ au între

https://biblioteca-digitala.ro

3 000 şi 4 000 de locuitori, cum sînt, de exemplu, Lungulețu, Gura Ocniței, Vişina, Ghirdoveni, Bucşani, Băleni-Sîrbi, Potlogi, Braniştea etc. Toate acestea, ca şi altele, sînt puternice centre rurale economice ale județului Dîmboviţa.

Satele județului sînt grupate în 69 de comune, care, în medie, au 5 300 de locuitori. Cele mai multe comune — 39 în total — au însă între 4 001 şi 7 000 de locuitori; 18 comune au pînă la 4 000 de locuitori, iar 12 între 7 001 şi 10 000 de locuitori. Cele mai mari comune sînt: Corneşti — 9 800 de locuitori, Răcari — 9 500 de locuitori, Potlogi şi Corbii Mari — 8 800, Răzvad — 8 700, Gura Ocniței 8 600, Brăneşti — 8 400, Bărbulețu, Dărmăneşti, Văcăreşti, Vişina, toate cu aproape 8 000 de locuitori.

Profilul economic al aşezărilor. În privinţa profilului economic, în județul Dîmboviţa se diferenţiază o zonă a aşezărilor agricole de cultură a cerealelor şi de creştere a animalelor în jumătatea sudică, în regiunea de cîmpie, şi o zonă de aşezări pomicole şi de creştere a animalelor în regiunea de dealuri. Sînt renumite ca aşezări pomicole Voineşti, Gemenea, Malu cu Flori, Dragomireşti, Cîndeşti, Măneşti, Doiceşti, Buciumeni etc., iar ca aşezări zootehnice Corbii Mari, Vişina, Dragodana, Morteni, Şelaru, Cornăţelu etc. Aşezările de la contactul dealurilor cu muntele, care au întinse suprafeţe acoperite cu păşuni şi fineţe naturale, sînt aşezări al căror profil economic îl dă îndeosebi creşterea animalelor. Profilul economic al multor aşezări care se găsesc situate în zona de luncă a Argeşului, Dîmboviţei, Ialomiţei şi Neajlovului este dat, în mare parte, şi de cultura legumelor şi zarzavaturilor. Sînt cunoscute în acest sens comunele Lungulețu, Conţeşti, Petreşti, Băleni, Comişani, Corbii Mari, Corneşti, Dobra, Mogoşani, Poiana, Potlogi, Răcari, Sălcioara, Ulieşti etc.

O parte din aşezări au un profil mixt, agricol-industrial; în raza lor s-a dezvoltat, pe lîngă agricultură, industria extractivă sau prelucrătoare. Aşa sînt, de exemplu, aşezările: Doiceşti, Şotînga, Ocniţa, Răzvad, Gura Ocniței, I.L. Caragiale, Lăculeţe, Crîngurile, Odobeşti, Pietroşiţa etc. Acest caracter mixt al profilului economic se conturează în ultimul timp în tot mai

https://biblioteca-digitala.ro

multe așezări, prin dezvoltarea unor unități economice ale industriei locale sau industriei cooperatiste, prin descoperirea și valorificarea a noi resurse de petrol, gaze și materiale de construcții în diferite locuri din județ.

Așezările urbane. Așezările urbane din județul Dîmbovița, cu excepția centrelor Tîrgoviște și Găești, au trecut în rîndul orașelor în cursul secolului al XX-lea. Pucioasa apare ca oraș la recensămîntul din 1930, Moreni la recensămîntul din 1948, iar Fieni și Titu după împărțirea administrativă a țării din 1968. Toate aceste orașe au avut, în trecut, mai mult caracter comercial, fiind centre de aprovizionare a populației din satele apropiate. Numai orașul Tîrgoviște a cunoscut o dezvoltare mai deosebită, deținînd mult timp funcția de capitală a Țării Românești, apoi centru de reședință al județului, iar în secolul al XX-lea a devenit și centru al exploatărilor petrolifere din aceste locuri. Populația orașelor se ocupa, în mare parte, cu agricultura.

În anii construcției socialiste, structura economică a centrelor urbane a fost mult schimbată. În ultimele două decenii s-au produs mari transformări în viața social-economică a orașelor, prin construirea unor puternice unități de producție din diferite ramuri industriale, care au dat un caracter industrial acestor centre urbane, caracter care, în prezent, este specific la majoritatea orașelor în țara noastră.

Municipiul Tîrgoviște

„Tîrgoviște — străveche cetate de scaun a Țării Românești — timp de aproape trei veacuri a jucat un rol deosebit de important în existența poporului nostru. De numele acestei localități este legată viața și lupta unora dintre cele mai glorioase figuri de conducători ai poporului nostru din trecut — printre care voievozii Mircea cel Bătrîn, Vlad Țepeș, Mihai Viteazul, Neagoe Basarab și Matei Basarab, care au pus mai presus de orice libertatea și neatîrnarea patriei. Luptînd cu vitejie împotriva cotropitorilor, ei au făcut posibile succesele de mai tîrziu în înfăptuirea statului național român, au pregătit condițiile pentru dezvoltarea națiunii române, ne-au permis nouă să trecem la construirea socialismului" (Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste* 1968, vol. II, pag. 306—307).

Cu toate că orașul Tîrgoviște este unul din vechile centre urbane ale Țării Românești, primele mărturii documentare

https://biblioteca-digitala.ro

despre el ne sînt cunoscute numai din secolul al XVI-lea şi ele se datoresc cronicarului german Iohannes Schiltberger, care într-o călătorie prin Ţara Românească vizitează şi acest oraş. În unele documente interne ale Ţării Româneşti, Tîrgovişte este atestat pentru prima dată la 1394 ca reşedinţă domnească a lui Mircea cel Bătrîn (*Judeţele României socialiste*, 1972, p. 234).

Aşezat pe dreapta Ialomiţei, la ieşirea acesteia din dealuri, pe unde trecea unul din cele mai importante drumuri comerciale ale ţării care venea din Transilvania prin Bran-Rucăr şi fiind capitala Ţării Româneşti mai bine de trei secole, acest oraş a avut un mare rol în viaţa economică a ţării în veacurile XV—XVII. La sfîrşitul secolului al XV-lea şi începutul secolului al XVI-lea, oraşul Tîrgovişte cunoaşte o mare dezvoltare comercială, alături de celelalte tîrguri şi oraşe ale Ţării Româneşti din zona dealurilor (Cîmpulung, Curtea de Argeş, Rîmnicu Vîlcea), cu care avea strînse legături economice. Documentele istorice din secolele XV—XVI atestă existenţa unor puternice legături economice între aceste oraşe şi centrele din Transilvania cu care se făcea un intens schimb de produse. Odată însă cu dominaţia turcească asupra ţărilor române, comerţul cu Transilvania începe să stagneze, iar unele oraşe să-şi piardă din importanţă. Totuşi, Tîrgovişte, fiind capitală a Ţării Româneşti, se dezvoltă mai repede în comparaţie cu celelalte oraşe şi devine principalul centru economic şi politic al ţării. În el se mută, în timpul lui Radu cel Mare (1495—1508), mitropolia de la Argeş şi se înfiinţează prima tipografie a ţării, unde călugărul Macarie a tipărit primele cărţi în limba română. Din acea perioadă se cunosc însă puţine date despre dezvoltarea în general a centrelor urbane. În privinţa mărimii oraşelor nu avem decît două informaţii, din care una priveşte oraşul Tîrgovişte şi alta Cîmpulung; ele se referă la numărul caselor din aceste oraşe, care la Tîrgovişte, în 1588, ajunsese la 1 022, iar la Cîmpulung la 900 (*Istoria României*, 1962, vol. II, p. 838).

Cea mai mare dezvoltare o cunoaşte oraşul Tîrgovişte sub Matei Basarab (1633 — 1654), cînd ajunge la 60 000 de locuitori (*Dicţionarul geografic al judeţului Dîmboviţa*, 1890). Odată însă cu mutarea definitivă a capitalei de la Tîrgovişte la Bucu-

https://biblioteca-digitala.ro

rești, în 1716, orașul începe să stagneze. În timpul războiului turco-austriac din anii 1736 — 1739, turcii ard orașul și ca urmare el intră în declin, cunoscînd o perioadă de regres pînă în secolul al XX-lea. Acest lucru se datorește și faptului că depindea ca și alte orașe ale țării, de domnitori, care aveau drepturi absolute asupra lui. Domnitorii, după cum bine este cunoscut, aveau dreptul să facă danii, din moșia și chiar din vatra orașelor, mănăstirilor, bisericilor, episcopiilor și mitropoliei țării. În baza acestor drepturi, la 1820 întreaga moșie a orașului Tîrgoviște a fost făcută danie. La începutul secolului al XIX-lea, circa 60% din tîrgurile și orașele Țării Românești erau parțial sau total în dependență feudală (*Istoria României*, 1964, vol. III, p. 679).

În secolul al XIX-lea, principalele activități economice ale orașului Tîrgoviște erau comerțul și meșteșugurile. La 1859, în Tîrgoviște își desfășurau activitatea aproape 1 600 de meseriași. Majoritatea populației se ocupa însă cu agricultura. Din cei 5 100 de locuitori ai orașului, aproape 2 680, adică 52,5%, erau agricultori și liberi profesioniști (aceștia din urmă se pare că erau foarte puțini). În a doua jumătate a secolului al XIX-lea apar în Tîrgoviște și unele unități industriale legate de valorificarea produselor agricole locale, a fructelor și a zăcămintelor de țiței din împrejurimi și se ridică unele edificii social-culturale în stil românesc (fig. 22). La sfîrșitul secolului al XIX-lea, în Tîrgoviște se fabrica făină, se producea spirt, se tăbăceau piei și se confecționa îmbrăcăminte, încălțăminte și produse de dogărie și tîmplărie.

În prima jumătate a secolului al XX-lea, orașul Tîrgoviște nu cunoaște transformări prea mari în comparație cu sfîrșitul secolului al XIX-lea. La 1935, în Tîrgoviște funcționau două mori sistematice, o fabrică de spirt, o rafinărie de petrol și o fabrică de cărămidă și se făcea comerț cu lemne, animale, produse animaliere și țuică (*Enciclopedia României*, 1938, vol. II). Aproape aceeași dezvoltare economică o păstrează orașul pînă în anii construcției socialiste, cînd au loc, ca și în întreaga țară, puternice transformări în toate domeniile lui de activitate.

Evoluția numerică a populației este strîns legată de dezvoltarea social-economică a orașului în diferite perioade istorice.

https://biblioteca-digitala.ro

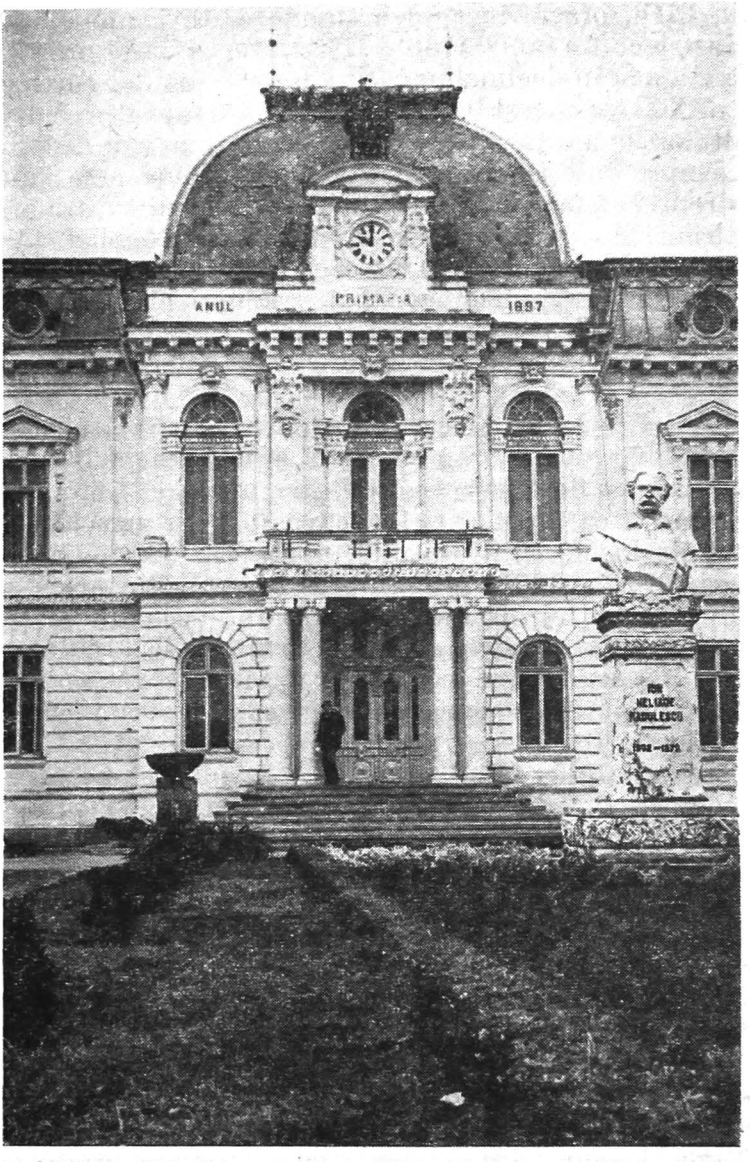

Fig. 22. — Primăria oraşului Tîrgovişte, construită în anul 1897 (foto Gh. Safta).

https://biblioteca-digitala.ro

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, de exemplu, populația înregistrează o creștere continuă, dar lentă. Numărul populației sporește în 40 de ani numai cu 4 400 de locuitori, ajungînd de la 5 100 în anul 1859 la 9 519 în 1899, adică o creștere medie anuală de numai 110 locuitori. În secolul al XX-lea, creșterea populației este mult mai mare. Media anuală ajunge la 38,6‰, iar creșterea totală înregistrată între anii 1899 și 1973 este de aproape 27 000 de locuitori. În 1912, orașul avea 13 000 de locuitori, în 1930 numărul lor se ridicase la aproape 23 000, în 1948 depășise cu puțin 26 000, iar la 1.I.1973 ajunsese la aproape 36 370 (fără comunele suburbane). Între 1948 și 1956, populația orașului înregistrează o ușoară scădere, datorită dezvoltării rapide a celor două orașe din apropiere — Pitești și Ploiești —, care aveau funcția de reședințe regionale. Din 1956 și pînă în 1973 populația orașului Tîrgoviște crește însă cu peste 12 000 de locuitori. Acest spor se datorește puternicelor transformări economice care s-au produs în cadrul orașului în ultimele două decenii și mai ales după 1968, cînd redevine reședință a județului Dîmbovița.

Noile transformări social-economice din anii socialismului au dus și la schimbări importante în structura profesională a populației orașului. În anul 1930, peste 32,8% din locuitorii lui lucrau în agricultură și numai 15,4% în industrie. Pînă în 1956, numărul angajaților din industrie se ridicase la 46,4% din totalul populației active, iar în 1970 la peste 52%. Cea mai mare parte a populației lucrează în prezent în sfera producției materiale. În anul 1972, în unitățile de producție și social-culturale ale orașului Tîrgoviște lucrau mai mult de 28 000 de angajați, din care peste 86% erau ocupați în industrie (circa 12 000), construcții (circa 6 600), circulația mărfurilor (2700), gospodărie comunală (1 500), transporturi și telecomunicații (1 500). Dezvoltarea economică și social-culturală a orașului Tîrgoviște din ultimul timp a făcut ca numărul angajaților din acest oraș să crească după 1965 cu circa 15 000, din care peste 66% lucrează astăzi în industrie și construcții.

Industria dă în prezent specificul economic al acestui centru urban al țării, alături de care s-au dezvoltat însă mult

https://biblioteca-digitala.ro

şi alte ramuri : construcţiile, transporturile şi telecomunicaţiile, învăţămîntul, ştiinţa, cultura şi arta, asistenţa socială etc.

Oraşul Tîrgovişte, cunoscut în trecut, în literatura geografică şi istorică, numai ca fostă capitală a Ţării Româneşti, îşi recapătă în anii construcţiei socialiste renumele de altădată, dar pe alte coordonate, pe cele industriale : industria construcţiilor de maşini (este al doilea centru de utilaj petrolier din ţară, după Ploieşti), industria metalurgică, a combustibililor, industria chimică, exploatarea şi prelucrarea lemnului şi industria alimentară dau specificul economic al acestui oraş. Aceste ramuri au dat în 1972 circa 93,4% din producţia industrială a oraşului şi 26,4% din cea a întregului judeţ. Numai industria construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor deţinea în 1972 peste 70% din producţia industrială a oraşului. În industria construcţiilor de maşini lucrează peste 66% din populaţia ocupată în industria oraşului Tîrgovişte.

În anul 1972 au intrat în funcţiune, la Tîrgovişte, întreprinderea de strunguri automate şi întreprinderea de corpuri de iluminat „Romlux", care au atras un număr de peste 4 600 de angajaţi. Sînt în construcţie, în partea sud-vestică a oraşului, unde se ridică cea mai extinsă zonă industrială a Tîrgoviştei, întreprinderea de oţeluri aliate şi alte unităţi ale industriei siderurgice, care vor aduce noi transformări în structura economică a oraşului şi în structura profesională a populaţiei lui. Construirea unor importante unităţi industriale, dezvoltarea, modernizarea şi extinderea celor existente au făcut ca producţia globală industrială a oraşului Tîrgovişte să crească în 1972 de 4,3 ori faţă de 1960, iar numărul de angajaţi ocupaţi în industrie să cunoască un spor de aproape 4 000 de oameni în comparaţie cu anul 1965. Majoritatea acestora lucrează în prezent în industria construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor. Pe ramuri, producţia industrială a oraşului Tîrgovişte a înregistrat în anul 1972 următoarele creşteri în comparaţie cu anul 1960 : construcţii de maşini şi prelucrarea metalelor de 4,2 ori, materiale de construcţii de 3 ori, exploatarea şi prelucrarea lemnului de 2,6 ori, textilă de 50 de ori, confecţii de 6,5 ori, alimentară de 4,1 ori etc. În prezent, în Tîrgovişte funcţionează unităţi industriale

https://biblioteca-digitala.ro

din aproape toate ramurile de producție, printre care, pe lîngă cele enumerate mai sus, o deosebită importanță au : întreprinderea de utilaj petrolier, trustul de extracție, întreprinderea forestieră, întreprinderea de industrializarea laptelui, întreprinderea de legume și fructe etc.

Dezvoltarea economică și social-culturală a orașului a impus și o dezvoltare corespunzătoare a fondului de locuințe, cerut de creșterea numărului de locuitori. Din 1960 și pînă în 1973 au fost construite și date în folosința populației orașului peste 4 650 de apartamente. În același timp s-a extins și dezvoltat transportul în comun, care deservește nu numai orașul, ci și localitățile din imediata lui apropiere : Răzvad, Aninoasa, Viforîta, Lucieni, Priseaca, Ulmi, Comișani, Șotînga, Doicești. Liniile de circulație urbană asigură transportul angajaților din oraș și din zona imediat apropiată spre locurile de muncă și invers.

În orașul Tîrgoviște se desfășoară și o intensă activitate comercială ; aici funcționează aproape 250 de unități comerciale, din care circa 60 de unități de alimentație publică. În unitățile comerciale, care au un mare rol în buna deservire a populației cu produse industriale și agroalimentare, lucrează peste 2 700 de angajați.

Municipiul Tîrgoviște, reședința administrativ-politică a județului Dîmbovița, este și principalul centru de învățămînt și cultură al județului. În ultimul timp s-au construit în oraș importante unități de cultură, artă și administrativ-sociale (fig. 23). În anul 1971/1972, în oraș au funcționat 9 grădinițe de copii, 9 școli de cultură generală, 5 licee, din care două de specialitate (unul economic și altul pedagogic), un institut de educatoare, o școală de artă, o școală tehnică de maiștri, 4 școli profesionale și 4 școli de specializare postliceală. În școlile și liceele de cultură generală, frecventate în anul școlar 1971/1972 de peste 7 000 de elevi, au predat peste 600 de cadre didactice. În oraș funcționează 34 de biblioteci, 3 cinematografe și alte unități de cultură și artă. S-a organizat aici Muzeul tiparului și cărții vechi românești. S-au deschis muzee și expoziții permanente care prezintă momente din trecutul istoric al poporului

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 23. — Palatul administrativ al județului Dîmbovița (foto Gh. Safta).

român și din viața culturală a acestui județ. De o deosebită valoare pentru istoria poporului român sînt monumentele istorice și de cultură care se păstrează din cele mai vechi timpuri

https://biblioteca-digitala.ro

în orașul Tîrgoviște, printre care amintim „Complexul muzeal Curtea Domnească"[4].

O atenție deosebită s-a dat ocrotirii sănătății populației și asistenței sociale. În acest sens, în oraș funcționează două spitale, circumscripții sanitare, o policlinică, dispensare, creșe și farmacii, în care își desfășoară activitatea aproape 150 de medici și peste 400 de cadre sanitare cu pregătire medie și elementară.

Dezvoltarea, în continuare, în orașul Tîrgoviște a altor unități economice și social-culturale va duce la noi transformări în viața social-economică a acestui centru urban și va face ca el să joace un rol mai important în aproape toate ramurile de activitate economică ale țării.

Orașul Găești. Poziția geografică a acestui centru urban la zona de contact a Câmpiei Române cu dealurile, pe unde trecea unul din drumurile comerciale ale Țării Românești și unde, în trecut, exista un bogat schimb de produse, a făcut ca activitatea umană din cadrul lui să fie mai intensă și ca urmare să se dezvolte mult mai repede în comparație cu centrele din jur.

Situat pe valea Răstoacei, la 29 km de Tîrgoviște și la peste 70 km de București, orașul Găești este cunoscut ca centru urban încă din secolul al XVIII-lea. După distrugerea Tîrgoviștei de către turci, în timpul războiului turco-austriac din 1736—1739, reședința județului Dîmbovița a fost mutată provizoriu, pînă la refacerea orașului Tîrgoviște, în Găești. Un timp, orașul Găești a fost reședință a județului Vlașca. La 1832 această funcție este trecută orașului Giurgiu, ca urmare a restructurărilor administrative din timpul Regulamentului Organic, care prevedea ca toate județele de la Dunăre să-și mute reședința în localitățile din lungul marelui fluviu, pentru ca astfel granița de sud a țării să poată fi mai ușor păzită. Trecerea funcției administrativ-politice de la Găești la Giurgiu în primele decenii ale secolului al XIX-lea și apariția de noi centre comerciale în zona de cîmpie,

[4] Pentru celelalte monumente istorice de cultură și artă vezi capitolul „Obiectivele turistice".

https://biblioteca-digitala.ro

pentru valorificarea cerealelor, fac ca orașul Găești să-și piardă din importanța pe care a avut-o pînă atunci și să rămînă un simplu tîrg, în care ocupația de bază a populației era agricultura. Comerțul și apropierea de orașele București, Pitești și Tîrgoviște, sub a căror influență a stat continuu în ceea ce privește toate aspectele vieții social-economice, nu i-au dat posibilitatea să se dezvolte prea mult.

La mijlocul secolului al XIX-lea (1859), orașul Găești avea numai 1 380 de locuitori, din care 97 erau comercianți și 38 meseriași, iar restul agricultori. La sfîrșitul aceluiași secol, în Găești, ca unități economice, nu existau decît o moară cu apă și una cu abur. Pe moșia orașului se produceau cereale și cel mai bun tutun din România (*Dicționarul geografic al județului Dîmbovița*, 1890). Populația orașului ajunsese în 1899 la 3 320 de locuitori. În primele decenii ale secolului al XX-lea, orașul nu cunoaște transformări deosebite sub raport economic. În anul 1930, populația lui se ridicase la 5 330 de locuitori. Majoritatea populației active (47,3%) se ocupa tot cu agricultura.

În anul 1935, în Găești funcționa o fabrică de mobilă, un atelier de tîmplărie și alte mici ateliere meșteșugărești, care produceau pentru consumul local. Pînă în a doua jumătate a secolului al XX-lea, orașul Găești era cunoscut numai ca centru comercial, în care majoritatea populației se ocupa cu agricultura. În anii construcției socialiste, în orașul Găești se produc, ca în toate orașele țării, importante transformări în structura economică, prin ridicarea unor unități industriale de interes național. În cincinalul 1966—1970 s-au construit în Găești întreprinderea de frigidere (fig. 24), întreprinderea de utilaj chimic și întreprinderea de prefabricate din beton, unități economice care au dat orașului un caracter industrial, al cărui specific îl reprezintă industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor. Pe lîngă aceste unități industriale, în orașul Găești mai funcționează în prezent întreprinderea de prefabricate confecții metalice, o fabrică de mobilă, o întreprindere de fermentare a tutunului, o fabrică de pîine, o fabrică de gheață, o moară și alte unități din diferite ramuri de producție ale industriei locale și cooperației meșteșugărești. Cea mai mare

https://biblioteca-digitala.ro

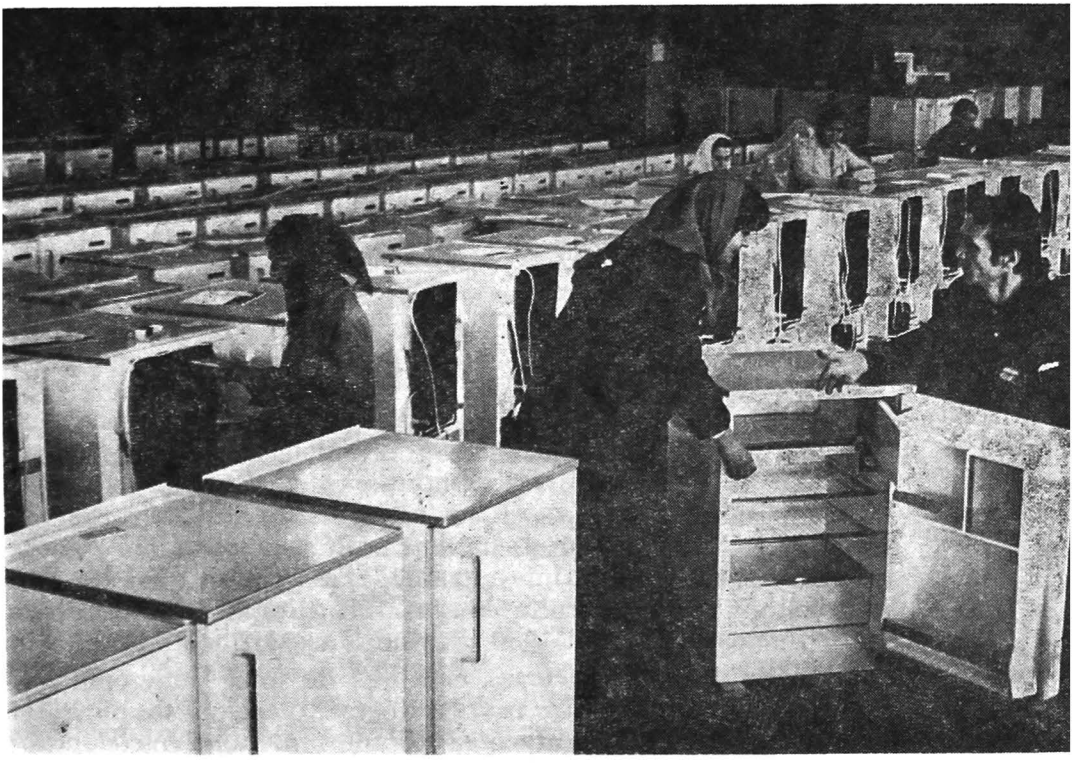

Fig. 24. — Întreprinderea de frigidere din orașul Găești (foto Gh. Safta).

pondere în producția industrială a orașului a deținut-o, în 1972, industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor (80%), în care sînt ocupați peste 74% din totalul angajaților din industrie. Numărul de angajați din orașul Găești a crescut față de 1965 cu peste 5 000 de oameni, datorită mai ales dezvoltării lui industriale din ultimul timp. În ramurile industriale lucrează peste 78% din totalul angajaților din acest oraș.

Producția industrială a orașului Găești a cunoscut o creștere deosebită în ultimul deceniu ca urmare a punerii în funcțiune a unor importante unități economice. Astfel, față de anul 1960, producția globală industrială a orașului a crescut, pînă în anul 1972, de 17 ori. Unele ramuri industriale au cunoscut

https://biblioteca-digitala.ro

creşteri şi mai mari, ca de exemplu : industria construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor a crescut, în aceeaşi perioadă, de 315 ori, industria materialelor de construcţii de 992 de ori (faţă de anul 1967), industria confecţiilor de 22 de ori, industria textilă de 18 ori etc.

Dezvoltarea industriei a atras după sine şi creşterea populaţiei, care, la rîndul ei, a impus noi dotări social-culturale şi edilitare. Au fost construite şcoli, creşe, grădiniţe de copii, casă de cultură etc. La 1.I.1973, oraşul Găeşti avea 11 763 de locuitori, din care o parte locuiesc în cele peste 1 000 de apartamente construite după 1960. Ridicarea în viitorii ani a noi unităţi economice şi social-culturale va face ca populaţia oraşului să crească continuu, iar în structura economică şi social-culturală a lui să se producă noi transformări, care îl vor situa pe alte poziţii în unele ramuri ale economiei naţionale.

Oraşul Pucioasa. Este situat pe valea Ialomiţei, la circa 19 km nord de Tîrgovişte, în zona dealurilor, la o altitudine de 350 m. În trecut era cunoscut mai mult prin izvoarele sale de apă sulfuroasă, care au înlesnit amenajarea aici a unei staţiuni balneoclimaterice. Dezvoltarea staţiunii a impus trecerea localităţii Pucioasa, în anul 1930, în rîndul aşezărilor urbane.

În anul 1935, Pucioasa era oraş de mici comercianţi şi meseriaşi, în care exista o fabrică de var, o carieră de piatră şi o cooperativă pentru desfacerea de ape minerale (*Enciclopedia României*, 1938, vol. II). În apropiere de Pucioasa, la Brăneşti (în prezent comună suburbană a oraşului), funcţiona o fabrică de stofe şi pînzeturi din bumbac, iar la Zărăfoaia (actualmente cartier al oraşului) o filatură de bumbac. Acum, aceste fabrici, mult dezvoltate, reprofilate şi modernizate, sînt cunoscute sub numele de „Întreprinderile textile Pucioasa", care grupează două mari unităţi de producţie : întreprinderea textilă „Bucegi", profilată pe producţia de fire şi ţesături din bumbac, şi întreprinderea „Trainica", care produce fire şi ţesături din in şi cînepă. Industria textilă deţine o pondere de peste 81% din producţia industrială a oraşului. Unităţile textile dau profilul economic al oraşului Pucioasa. În aceste unităţi lucrează 86% din numărul celor ocupaţi în industria oraşului. În anul 1966 s-a construit în oraşul Pucioasa şi o fabrică de teracotă. Pro-

https://biblioteca-digitala.ro

ducția globală industrială a orașului a înregistrat în anul 1972 o creștere de 3,4 ori mai mare față de anul 1960.

Dezvoltarea îndeosebi a unităților textile și transformarea orașului într-o importantă stațiune cu un deosebit interes balneoclimateric au făcut ca acest centru urban să devină al doilea oraș ca număr de locuitori din județul Dîmbovița, după orașul Tîrgoviște. La 1.I.1973 el avea 12 823 de locuitori. În oraș s-au construit, între 1960 și 1972, circa 700 de apartamente, o școală generală, un liceu, creșe de copii și alte unități social-culturale impuse de dezvoltarea orașului ca centru turistic și balnear.

Orașul Moreni, situat pe valea Cricovului Dulce, într-o puternică zonă de producție petroliferă a țării, este unul din vechile centre ale industriei petroliere românești. Ca urmare, întreaga lui dezvoltare economică se datorește exploatării și prelucrării țițeiului din regiune. Astfel, încă de la începutul secolului al XX-lea în Moreni și în împrejurimile lui se exploata țițeiul. S-au ridicat aici ateliere de reparații ale utilajului petrolier, care în anii construcției socialiste se reprofilează și se dezvoltă mult, transformîndu-se în întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic — Moreni. În exploatările petrolifere și industria construcțiilor de mașini lucrează în prezent peste 86% din angajații ocupați în industria orașului. Numărul total de angajați din orașul Moreni a crescut față de 1965 cu peste 3 000 de oameni, din care cei mai mulți au fost ocupați în industrie și construcții. Cea mai mare pondere în producția industrială a orașului o deține industria construcțiilor de mașini (53%) și industria combustibililor (26%). Aceste ramuri au cunoscut în 1972 față de 1960 o creștere a producției de 2,9 ori și, respectiv, 1,1 ori. Exploatările petrolifere și industria de utilaj petrolier dau, în prezent, specificul economic al acestui oraș, a cărui populație ajunsese la 1.I.1973 la 11 920 de locuitori. În orașul Moreni au fost construite după 1960 peste 1 300 de apartamente și unele unități social-culturale cerute de dezvoltarea orașului din ultimele două decenii (fig. 25). În blocurile nou construite în Moreni locuiește în prezent peste un sfert din populația orașului.

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 25. — Vedere din orașul Moreni, vechi centru de exploatare a petrolului (foto Gh. Safta).

Orașul Fieni. Este cel mai nordic centru urban al județului Dîmbovița, dezvoltat la confluența Ialomiței cu Ialomicioara. A fost declarat oraș la împărțirea administrativă din 1968, cînd s-au înființat actualele județe ale țării. Trecerea lui în rîndul așezărilor urbane se datorește dezvoltării puternice în anii construcției socialismului a unor unități industriale existente aici încă din trecut : fabrica de ciment și fabrica de becuri, care sînt cunoscute în prezent sub numele de „Combinatul de lianți și azbociment" și, respectiv, întreprinderea de becuri „Steaua electrică". Modernizarea acestor unități, extinderea noilor linii-tehnologice și construirea de noi secții au făcut ca

https://biblioteca-digitala.ro

producția industrială a orașului Fieni, reprezentată prin ciment, plăci și tuburi de azbociment și, becuri electrice, să aibă o deosebită importanță pentru economia națională. În anul 1972 s-au produs aici aproape 1 milion tone de ciment. În unitățile industriei materialelor de construcții și industriei electrotehnice lucrează circa 98% din angajații ocupați în ramurile industriale și peste 45% din totalul angajaților din oraș. Numărul angajaților din orașul Fieni s-a dublat în prezent față de anul 1969. Industria electrotehnică și industria materialelor de construcții dau peste 94% din producția lui globală industrială. Orașul Fieni, centru urban cu specific industrial, face parte din orașele mici ale țării, populația lui ridicîndu-se la 1.I.1973 numai la 5 951 de locuitori.

Orașul Titu. Declarat centru urban, ca și orașul Fieni, la împărțirea administrativă din 1968, este nod feroviar, cu perspective de dezvoltare industrială. De la Titu, din magistrala feroviară București—Pitești—Craiova, pornește o ramificație de cale ferată spre nord, care pune în legătură centrele urbane ale județului din lungul Ialomiței (Tîrgoviște, Pucioasa, Fieni) cu orașul București și alte orașe ale țării.

Acest oraș, vechi tîrg comercial, unde se desfăceau la începutul secolului al XX-lea mari cantități de cereale aduse din zona de cîmpie, datorită poziției sale în lungul unei principale căi de comunicație, a devenit în prezent și un centru petrolifer, prin descoperirea în zonă a unor bogate zăcăminte de petrol. În orașul Titu s-au construit, în ultimul timp, întreprinderea de aparataj electric pentru instalații, un combinat avicol, o fabrică de nutreturi combinate, complexul de vaci și tineret la I.A.S. Titu, o fabrică de pîine și unele unități social-culturale. Numărul angajaților s-a dublat față de 1969, iar producția globală industrială a înregistrat în 1972 o creștere de 2,5 ori mai mare în comparație cu 1960. Populația orașului, care la 1.I.1973 număra 6 876 de locuitori, lucrează în construcții, transporturi feroviare, industrie și agricultură.

★

Dezvoltarea social-economică a județului din anii socialismului a creat condiții favorabile pentru ca noi localități să

https://biblioteca-digitala.ro

treacă în rîndul aşezărilor urbane. Aşa sînt, de exemplu, Răcari, Voineşti, Valea Mare, Potlogi, Petroşiţa etc. Se preconizează ca în viitorii 15—20 de ani 13 aşezări din judeţul Dîmboviţa să devină centre cu caracter urban. Se impune însă ca ele să fie echipate corespunzător noilor condiţii de viaţă, încît să satisfacă cerinţele populaţiei la nivel urban. Totodată este necesar să se dezvolte în cadrul lor un puternic centru civic şi să se construiască noi unităţi economice ale industriei locale, ale industriei cooperatiste şi ale cooperativelor agricole de producţie, care să valorifice materiile prime locale şi să antreneze în procesul de producţie forţă de muncă din apropiere. Numai astfel ele vor putea deveni centre de polarizare ale activităţii umane din împrejurimi şi se vor putea dezvolta, în viitorii ani, ca puternice aşezări cu caracter urban.

Dezvoltarea socială şi culturală a judeţului

Judeţul Dîmboviţa are rădăcini adînci nu numai în istoria, ci şi în cultura Ţării Româneşti. În acest judeţ, la Tîrgovişte, a luat fiinţă prima tiparniţă, la care a lucrat călugărul Macarie şi apoi diaconul Coresi. Călugărul Macarie a tipărit aici, după cum este cunoscut, primele cărţi în limba română. La 1652 se tipăreşte la Tîrgovişte *Pravila* lui Matei Basarab.

Pe meleagurile acestui judeţ s-au născut, în comuna care acum le poartă numele, poeţii Văcăreşti (Ienăchiţă, Iancu, Alecu, Nicolae şi Elena Văcărescu). Tîrgovişte este locul de naştere al lui Ion Heliade Rădulescu (1802), Vasile Cîrlova (1809) şi Grigore Alexandrescu (1812), cunoscuţi oameni de cultură ai ţării din secolul al XIX-lea, care au evocat în operele lor trecutul istoric al acestui important oraş al Ţării Româneşti. Tot în judeţul Dîmboviţa s-a născut, în comuna cu acelaşi nume, marele nostru scriitor Ion Luca Caragiale şi tot aici, în satul Pitaru (comuna Potlogi), a văzut lumina zilei unul din cei mai renumiţi pictori ai ţării — Nicolae Grigorescu, care prin penelul său a imortalizat, cu o gingăşie rar întîlnită, oamenii, obiceiurile lor şi frumuseţile peisajului natural al ţării noastre.

https://biblioteca-digitala.ro

Nu putem trece mai departe fără a spune că tot în Tîrgoviște s-au născut savantul de renume mondial dr. Gh. Marinescu și scriitorul Alexandru I. Brătescu-Voinești. În acest oraș și-au desfășurat o parte din activitatea lor Alexandru Vlahuță și Duiliu Zamfirescu. Numele acestor oameni și tot ce au lăsat ei în patrimoniul cultural și științific vorbesc de la sine ce a însemnat județul Dîmbovița în viața social-culturală și științifică a țării. Imboldul pe care l-au dat acești oameni pentru dezvoltarea culturii și științei s-a transmis din generație în generație și astfel în întreg județul s-au dezvoltat continuu unități sociale, de cultură și artă, care au avut un deosebit rol în ridicarea nivelului social-cultural al populației.

În anii construcției socialismului s-a dat o mare atenție dezvoltării social-culturale a întregului județ. Un important rol în acest sens l-au avut construirea de noi unități de cultură, sociale și de învățămînt, electrificarea satelor și ridicarea unui mare număr de locuințe atît în centrele urbane, cît și în cele rurale. De asemenea, o deosebită importanță în realizarea acestui deziderat l-a avut deschiderea unui mare număr de unități comerciale și de alimentație publică nu numai la orașe, ci și la sate, care contribuie la aprovizionarea populației cu produse industriale și agricole. În județ există aproape 1 600 de unități comerciale, din care circa 1 250 de unități comerciale cu amănuntul și peste 320 de unități de alimentație publică. Prin aceste unități s-au vîndut, în anul 1973, populației mărfuri în valoare de 2 228 milioane lei, din care mărfuri alimentare de 828 milioane lei și nealimentare de 1 093 milioane lei. Pe lîngă acestea, populația județului a beneficiat, prin alimentația publică, de produse a căror valoare se ridică la 307 milioane lei. Volumul desfacerilor de mărfuri în județ a înregistrat în anul 1970 o creștere de 45,7% față de 1965, iar în 1973 de 28% în comparație cu anul 1970 (fig. 26). Pentru anul 1975 se prevede o creștere a volumului desfacerilor de mărfuri cu 56% mai mult față de începutul actualului cincinal. În ponderea desfacerilor, mărfurile nealimentare dețin în cincinalul 1971—1975 peste 52%, iar cele alimentare aproape 48%.

O dezvoltare deosebită au luat-o unitățile de învățămînt și cultură. După 1950 s-au ridicat unități de învățămînt în

https://biblioteca-digitala.ro

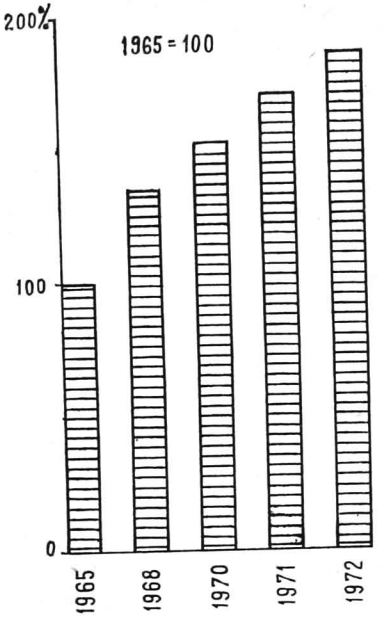

Fig. 26. — Dinamica desfacerii volumului de mărfuri în perioada 1965—1972.

toate localităţile. În anul 1973/1974 au funcţionat în judeţul Dîmboviţa 264 de grădiniţe, în care au fost înscrişi circa 12 780 de copii, îndrumaţi de 468 educatoare. În anul şcolar 1973/1974 au fost cuprinşi în învăţămîntul preşcolar 51,5% din totalul copiilor de 3—5 ani. Pînă în 1980 toţi copii de această vîrstă vor frecventa învăţămîntul preşcolar, prin extinderea actualelor grădiniţe de copii şi crearea de noi unităţi în unele localităţi. De asemenea, în anul şcolar 1973/1974 au existat în judeţ 353 şcoli generale şi 8 licee de cultură generală, cu 3 358 cadre didactice, care au fost frecventate de peste 69 500 de elevi. În judeţ s-a dezvoltat, în ultimul timp, şi învăţămîntul profesional, prin înfiinţarea a 12 şcoli profesionale. De asemenea, în anul şcolar 1973/1974 au funcţionat 9 licee de specialitate şi 8 şcoli de specializare post-liceeale, care pregătesc cadre necesare în diferite ramuri economice ale judeţului. În aceste şcoli au învăţat în anul şcolar 1973/1974 peste 9 600 de elevi, la care au predat circa 500 de cadre didactice.

https://biblioteca-digitala.ro

La dispoziția populației din județ stau, prin cele 162 de biblioteci, circa 1 000 000 de volume de cărți din toate domeniile de activitate, care au o contribuție de seamă la îmbogățirea cunoștințelor tuturor oamenilor muncii.

În județ există 4 case de cultură orășenești și 174 de cămine culturale, în care își desfășoară activitatea numeroase ansambluri artistice, din care multe au luat ființă în anii construcției socialiste. Cele peste 420 de formații artistice care activează astăzi pe cuprinsul județului grupează circa 7 500 de artiști amatori. Sînt renumite în acest sens corurile din Brănești și Titu, corul sindicatelor din învățămînt — Tîrgoviște, echipele de dansuri din Văleni-Dîmbovița, Pucheni, Cornești, Fieni, colectivul de teatru al Casei de cultură din Tîrgoviște, ansamblul folcloric de amatori „Dîmbovița" etc.

În județul Dîmbovița există în prezent 128 de săli de cinematograf și 14 centre de radioficare, la care sînt racordate 45 de localități. Un mare număr de familii au aparate de radio și televizoare, fapt pentru care în județ sînt circa 31 000 de abonamente la radio și mai mult de 44 800 de abonamente la televiziune. De asemenea există peste 5 700 de abonați la rețeaua de telecomunicații. Toate aceste cifre reflectă nivelul social-cultural la care a ajuns populația județului Dîmbovița.

Asistența socială a populației este asigurată prin 14 spitale, 2 sanatorii antituberculoase, 24 de dispensare, 12 case de naștere, 83 de circumscripții medico-sanitare, 7 creșe și 48 de farmacii (fig. 27). În unitățile sanitare ale județului, care în anul 1973 dispuneau de aproape 3 500 de paturi, lucrează circa 3 440 de cadre sanitare cu pregătire superioară, medie și elementară, din care aproape 500 de medici. Prin munca pe care o depun, aceste cadre sanitare contribuie permanent la îngrijirea sănătății și creșterea mediei de viață a populației. În anul 1974, indicele de asigurare cu paturi în unitățile sanitare a crescut datorită punerii în funcțiune a spitalului județean. În continuare se va extinde spitalul din Titu cu 150 de paturi, spitalul din Găești cu 450 de paturi și spitalul din Pucioasa tot cu 450 de paturi. Totodată se impune însă și încadrarea unui număr mai mare de medici în unele unități sanitare din județul Dîmbovița.

https://biblioteca-digitala.ro

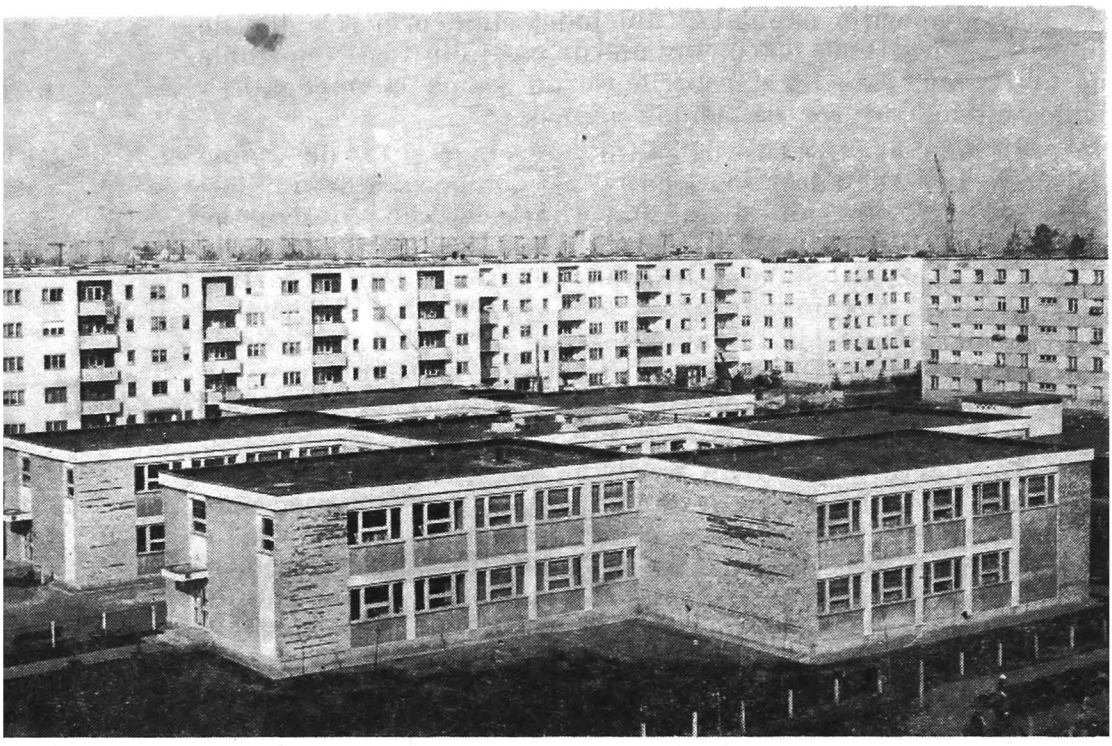

Fig. 27. — Creșa nr. 8 din orașul Tîrgoviște și noi blocuri de locuințe (foto Gh. Safta).

Toate aceste realizări pe linie sanitară vor contribui și mai mult la combaterea maladiilor și scăderea indicelui de mortalitate.

Un rol deosebit în ridicarea nivelului de trai al populației l-a avut, așa cum s-a mai spus, electrificarea satelor și construirea unor numeroase case și blocuri de locuințe. În prezent se poate afirma că întreg județul Dîmbovița este electrificat; sînt electrificate 330 de sate din totalul de 338. Un număr de 11 localități au rețea de distribuire curentă a apei, iar 24 sînt alimentate cu gaze naturale printr-o rețea care totalizează peste 230 km. În privința locuințelor se înregistrează un ritm de construcții din ce în ce mai ridicat. Astfel, dacă între anii 1960 și 1965 se construiseră în județ 2 165 de apartamente,

https://biblioteca-digitala.ro

cu o suprafață construită de 136 000 m² și o suprafață locuibilă de 66 000 m², din 1965 și pînă în 1973 s-au mai ridicat încă 6 311 apartamente, cu o suprafață construită de 324 629 m² și o suprafață locuibilă de 172 812 m². La sfîrșitul anului 1972 erau construite în județul Dîmbovița aproape 8 500 de apartamente. Între 1970 și 1972 s-au mai construit în acest județ aproape 500 de apartamente pe bază de credit acordat populației de către stat. După 1972 sistemul de construcții pe credit a fost intensificat. Pe lîngă acestea, locuitorii județului și-au construit, după 1960, din fonduri proprii peste 25 900 de case, care au o arhitectură apropiată de cea urbană. Ridicarea continuă de noi locuințe în comune și orașe va schimba mereu aspectul centrelor rurale și urbane ale întregului județ.

ECONOMIA

Județul Dîmbovița a fost cunoscut în trecut mai mult prin exploatările de petrol și cărbune și prin producția de fructe (prune și mere) realizată în zona dealurilor. Industria prelucrătoare era mai puțin dezvoltată. Cu excepția fabricilor de ciment și de becuri de la Fieni și a fabricilor de textile de la Pucioasa, unitățile industriei prelucrătoare aveau mai mult importanță locală. Profilul economic al județului era dat de agricultură și de exploatările petrolifere.

În anii construcției socialiste s-au făcut mari investiții în toate ramurile de activitate ale județului, pentru dezvoltarea lui social-economică (fig. 28). De exemplu, volumul

https://biblioteca-digitala.ro

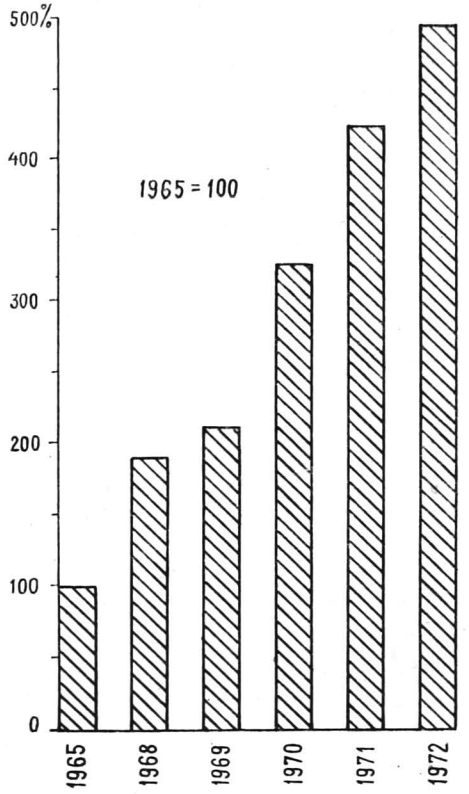

Fig. 28. — Dinamica investiţiilor între anii 1965 şi 1972.

investiţiilor din judeţul Dîmboviţa în perioada 1968—1975 se ridică la 15,3 miliarde lei, dintre care cele mai multe sînt alocate pentru construirea de noi unităţi industriale în oraşele Tîrgovişte, Găeşti, Moreni, Titu şi dezvoltarea celor existente în Pucioasa şi Fieni. Volumul investiţiilor alocate în actualul cincinal (1971—1975) în judeţul Dîmboviţa este mai mare decît totalul investiţiilor din fondul de stat alocate pentru întreaga ţară în anul 1955. Din totalul investiţiilor alocate în 1973 în judeţ, 79,9% au revenit industriei. Restul de 20,1% a fost investit în: agricultură (5,3%), transporturi (1,8%), construcţii (3,4%), circulaţia mărfurilor (1,5%), învăţămînt, cultură, artă, ocrotirea sănătăţii (1,3%) etc.

https://biblioteca-digitala.ro

Transformările petrecute în viaţa social-economică a judeţului în anii construcţiei socialiste, prin ridicarea unor importante unităţi industriale din diferite ramuri de producţie şi apariţia unor puternice unităţi agricole cooperatiste şi de stat, au schimbat mult structura economică a acestei unităţi teritorial-administrative, dîndu-i, în prezent, un caracter industrial-agrar. Producţia anumitor ramuri industriale (combustibili, construcţii de maşini, materiale de construcţii etc.) şi agricole (pomicultură, zootehnie) au o deosebită importanţă în economia naţională.

Judeţul Dîmboviţa, a cărui populaţie se ridică la peste 457 000 de locuitori, adică 2,2% din cea a României, are o suprafaţă de 3 738 km², ceea ce înseamnă 1,6% din suprafaţa ţării. El deţine 1,5% din suprafaţa agricolă a României şi 1,6% din cea arabilă. În judeţ lucrează 2,0% din angajaţii ocupaţi în întreaga economie naţională şi 2,4 % din cei ocupaţi în industrie. În anul 1973, judeţul Dîmboviţa deţinea 2,6% din fondurile fixe ale industriei şi 1,4% din cele ale agriculturii ţării. În acelaşi an, judeţul Dîmboviţa, în care s-au investit 3% din totalul investiţiilor pe ţară, a dat 1,7% din producţia industrială şi 1,6% din producţia globală agricolă a României.

Industria

Cu toate că în judeţul Dîmboviţa au apărut unele unităţi economice încă de pe timpul cînd oraşul Tîrgovişte era capitală a Ţării Româneşti, totuşi pînă în anii orînduirii socialiste acest judeţ era cunoscut în privinţa dezvoltării lui industriale mai mult prin exploatările de petrol, din zona Gura Ocniţei — Moreni — Aninoasa, şi de cărbune, din zona Şotînga — Mărgineanca.

Primele unităţi economice din judeţul Dîmboviţa datează din secolul al XVI-lea. În timpul domniei lui Petru Cercel (1583—1585) se dezvoltă destul de mult meşteşugurile. El construieşte în interiorul curţii domneşti prima turnătorie de

https://biblioteca-digitala.ro

tunuri din Țara Românească. Înainte de 1630 exista în județ (probabil la Vulcana-Băi) o manufactură de sticlărie (proprietate domnească), despre care Del Chiaro relatează că producea o sticlă transparentă, albastră, superioară celei care se aducea din Polonia [5]. În secolele XVI—XVII funcționau în județ numeroase mori de apă, pive și poverne. La 1865 exista la Tîrgoviște o „fonderie", care s-a transformat mai tîrziu în „Arsenalul armatei". În secolul al XIX-lea, țăranii din Colibași extrăgeau țițeiul din gropi și-l vindeau în Bărăgan, Oltenia și chiar în Brașov. La sfîrșitul secolului al XIX-lea funcționau la Tîrgoviște, printre altele, două fabrici de spirt, o croitorie și o moară. În primele trei decenii ale secolului al XX-lea apar noi unități economice. La recensămîntul din 1930 s-au înregistrat în județ 14 unități industriale cu peste 100 de angajați. În anul 1935 existau în fostul județ Dîmbovița mai multe unități de producție din anumite ramuri industiale, printre care : rafinării de petrol la Tîrgoviște, Doicești, Ulmi și Colanu, o fabrică de ciment și una de becuri la Fieni, mina Șotînga, fabrici de cherestea la Moroeni și Fieni, fabrici de mobilă și tîmplărie la Găești și Răcari, fabrici de cărămidă și ceramică la Tîrgoviște, Valea Voievozilor, Viforîta și Pucioasa, două fabrici de pînzeturi și stofe din bumbac la Brănești și Doicești, o filatură de bumbac la Zărăfoaia (Pucioasa), fabrici de spirt la Tîrgoviște și Colanu, o fabrică de conserve la Băleni, mori sistematice la Tîrgoviște, Găești și Băleni etc. (*Enciclopedia României*, 1938, vol. II, p. 168). Toate acestea, ca și altele care au mai apărut în prima jumătate a secolului al XX-lea, au avut o dezvoltare relativ redusă pînă în anii construcției socialiste.

Transformările produse în viața economică a județului după anul 1950, prin construirea unor importante unități din diferite ramuri de producție, extinderea și modernizarea celor existente și reprofilarea unora dintre ele, au făcut ca în județ să apară și să se dezvolte unele ramuri industriale de o deosebită importanță pentru economia națională (construcții

[5] *File de monografie — județul Dîmbovița*, 1968, p. 48.

https://biblioteca-digitala.ro

de mașini, materiale de construcții etc.). În perioada 1951—1968 s-au construit hidrocentrala de la Moroeni, termocentrala și întreprinderea de prefabricate de la Doicești. De asemenea, au fost dezvoltate și reutilate întreprinderile de utilaj petrolier din Tîrgoviște, întreprinderile textile „Bucegi" și „Trainica" din Pucioasa, întreprinderea de becuri „Steaua electrică" și Combinatul de lianți și azbociment din Fieni, întreprinderea mecanică din Moreni etc. Din 1968, de cînd a luat ființă actualul județ, au mai fost puse în funcțiune încă 68 capacități noi de producție industriale și agrozootehnice, printre care: întreprinderea de utilaj chimic și întreprinderea de frigidere din Găești, întreprinderea „Romlux" și întreprinderea de strunguri automate din Tîrgoviște, întreprinderea de aparataj electric pentru instalații, combinatul avicol și fabrica de nutrețuri combinate din Titu etc. În Tîrgoviște sînt în construcție, în prezent, importante obiective siderurgice (oțelării, laminoare, forje etc.), care vor avea o deosebită importanță în producția industrială a țării.

În anul 1972, în județul Dîmbovița erau 42 de întreprinderi industriale (față de numai 26 în 1960), în care lucrau peste 52 000 de angajați (fig. 29). Dintre acestea, 27 sînt de subordonare republicană, 7 de subordonare locală și 8 cooperatiste. Din cele 27 de unități ale industriei republicane, numai 10 aveau sub 500 de angajați, iar în restul de 17 numărul angajaților era mult mai mare: 5 dintre ele aveau între 500 și 1 000 de angajați, 8 între 1 000 și 2 000, 3 între 2 000 și 5 000 și una peste 5 000 de angajați.

Producția globală industrială a județului a fost într-o continuă creștere (fig. 30), ca urmare a unor importante investiții făcute în toate ramurile economice, apariției unor noi unități, modernizării și mecanizării celor existente și sporirii productivității muncii. Din fondurile alocate industriei în anul 1973 (circa 80% din total), cele mai multe au revenit industriei metalurgiei feroase (44,8%), industriei construcțiilor de mașini (14,7%), industriei combustibililor (12,5%) și industriei materialelor de construcții (17,1%). În aceste ramuri, care au o deosebită pondere în producția industrială a județului, s-au alocat în anul 1973 circa 90% din totalul investițiilor

https://biblioteca-digitala.ro

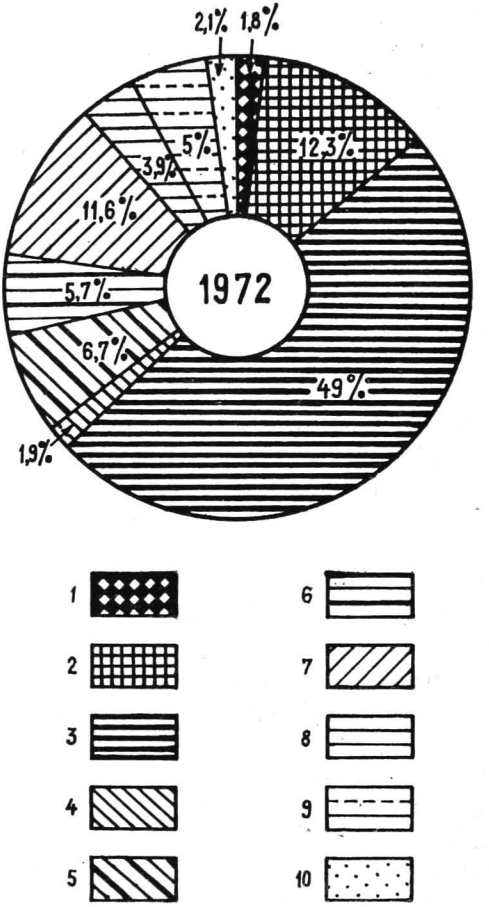

Fig. — 29. Ponderea angajaților în ramurile industriale ale județului în anul 1972.

1, Energie electrică și termică; *2*, combustibili; *3*, construcții de mașini și prelucrarea metalelor; *4*, chimie; *5*, materiale de construcții; *6*, exploatarea și prelucrarea lemnului; *7*, textilă; *8*, confecții; *9*, alimentară; *10*, alte ramuri industriale.

date pentru dezvoltarea industrială a județului Dîmbovița. Fondurile alocate pentru dezvoltarea industriei, în anul 1973, au fost de 8 ori mai mari față de 1965 și de 2,3 ori față de 1970.

Creșterea producției industriale a județului reflectă dezvoltarea lui industrială în diferite etape. Pînă în 1965, de exemplu, producția industrială crescuse față de anul 1960 de 1,6 ori, iar pînă în 1972 de 3,2 ori. Pe ramuri industriale s-au

https://biblioteca-digitala.ro

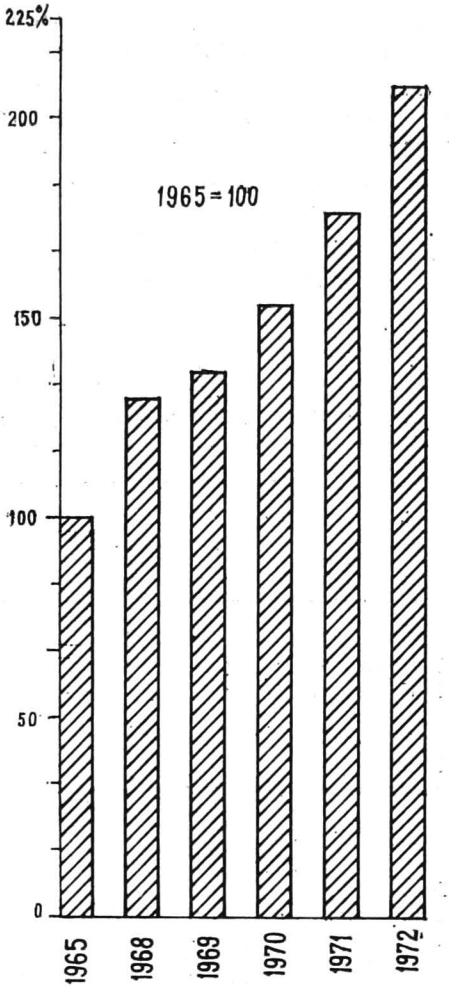

Fig. 30. — Creşterea producţiei globale industriale în perioada 1965—1972.

înregistrat în 1972, faţă de 1960, următoarele creşteri : combustibili — 1,2 ori, construcţii de maşini şi prelucrarea metalelor — 7,4 ori, chimie — 7,4 ori, materiale de construcţie — 3,9 ori, exploatarea şi prelucrarea lemnului — 2,3 ori, textilă — 3,2 ori, confecţii 4,4 ori, pielărie, blănărie, încălţăminte — 1,9 ori, alimentară — 2 ori etc. Ritmul mediu anual de creştere a pro-

https://biblioteca-digitala.ro

ducției industriale între anii 1961 și 1972 a fost de 10,2%. În perioada 1971—1973, acest ritm s-a ridicat la 16,6%, fiind superior celui pe țară (12,7%). Producția industrială a județului a fost în 1973 de 1,8 ori mai mare față de 1968, iar în 1975, ca urmare a dezvoltării în continuare a ramurilor industriale, se va ajunge la o producție de 2,8 ori mai mare în comparație cu cea din anul 1968.

Structura producției globale industriale a județului Dîmbovița pe ramuri, în anii 1965 și 1973, este redată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Ponderea principalelor ramuri industriale în producția pe țară și județ în anii 1965 și 1973 *

Ramurile industriale	1965		1973	
	% față de producția pe țară	% față de producția pe județ	% față de producția pe țară	% față de producția pe județ
Industrie total, din care :	1,7	100,0	1,7	100,0
— Combustibili	4,3	17,8	4,0	10,2
— Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	2,4	30,4	3,0	51,6
— Chimie	0,4	1,6	0,4	2,5
— Materiale de construcții	4,8	9,1	3,7	7,1
— Exploatarea și prelucrarea lemnului	0,7	3,2	0,9	3,0
— Textilă	2,8	12,4	1,8	7,9
— Alimentară	1,1	14,4	1,0	8,9
— Alte ramuri	2,4	11,1	5,0	8,8

* *Anuarul statistic al R.S. România*, București, 1974.

În prezent, cele mai mari ponderi în producția industrială a județului le dețin ramurile industriei grele — industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, industria combustibilului, industria materialelor de construcții, exploatarea și prelucrarea lemnului —, care dădeau în 1973 circa 72% din

https://biblioteca-digitala.ro

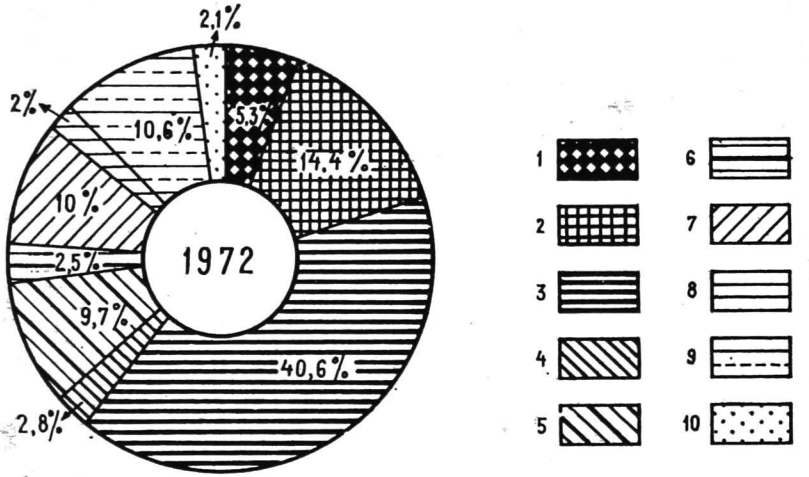

Fig. 31. — Structura producției industriale în anul 1972.

1, Energie electrică și termică; *2*, combustibili; *3*, construcții de mașini și prelucrarea metalelor; *4*, chimie; *5*, materiale de construcții; *6*, exploatarea și prelucrarea lemnului; *7*, textilă; *8*, confecții; *9*, alimentară; *10*, alte ramuri.

producția industrială. Numai industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor avea însă, așa cum se poate observa din tabel, o pondere de aproape 52% în producția industrială a județului Dîmbovița. Dintre celelalte ramuri, ponderi însemnate mai au industria textilă și industria alimentară. În județ sînt dezvoltate în prezent, în diferite proporții, toate ramurile industriale (fig. 31).

Industria extractivă. Județul Dîmbovița dispune de însemnate resurse naturale, dintre care cea mai mare importanță în dezvoltarea lui economică au avut-o petrolul și cărbunele. Exploatarea acestor combustibili, care a început încă din secolul trecut, a stat la baza dezvoltării ulterioare a unor ramuri industriale în județ. Ca urmare, industria de exploatare a cărbunelui și petrolului sînt unele dintre cele mai vechi ramuri industriale din județul Dîmbovița.

https://biblioteca-digitala.ro

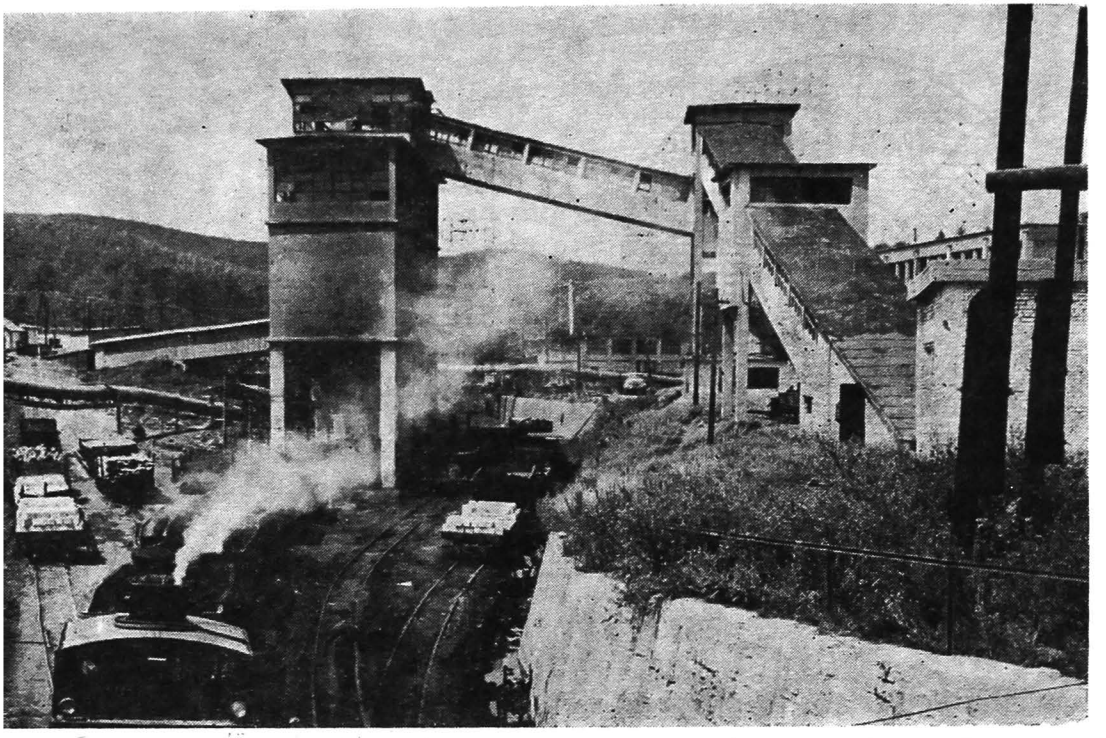

Fig. 32. — Întreprinderea minieră Şotînga (foto G h . S a f t a).

Cărbunele. Lignitul din zona Şotînga-Mărgineanca a început să se exploateze după anul 1878. De atunci s-au făcut continuu exploatări de cărbune în judeţul Dîmboviţa. Cărbunele care se exploatează în prezent la Şotînga, Mărgineanca şi Gheboieni se găseşte în strate cu grosimi ce variază între 2 şi 8 m (fig. 32). Fiind de calitate inferioară, acest cărbune se foloseşte îndeosebi la termocentrala de la Doiceşti, iar reziduurile rezultate din arderea lui formează materia primă pentru producerea materialelor de construcţii la întreprinderea de prefabricate din Doiceşti.

Ţiţeiul, care formează principala bogăţie naturală a judeţului Dîmboviţa, se exploata în această regiune, în mod rudimentar, încă din secolul al XIX-lea. Primele exploatări la

https://biblioteca-digitala.ro

scară industrială au început însă în secolul al XX-lea la Gura Ocniței (1901), Moreni (1903) și Aninoasa. Cu timpul, ele s-au extins în toată zona de la est de valea Ialomiței și în împrejurimile Tîrgoviștei. Extinderea exploatărilor și intensificarea lor au făcut ca între anii 1933 și 1937 județul Dîmbovița să dea cea mai mare producție de țiței din țară, depășind în această privință județul Prahova.

În anii construcției socialiste s-au făcut noi explorări și s-au descoperit importante zăcăminte de petrol în zona de cîmpie de la sud-vest de valea Dîmboviței, care au fost puse în exploatare prin metode moderne. Principalele exploatări se fac la Titu, Corbii Mari, Cobia, Broșteni, Lungulețu, Costeștii din Vale, Potlogi etc. Intensificarea exploatărilor de petrol și extinderea zonelor de extracție au făcut ca județul Dîmbovița să dețină un loc important în producția de țiței a țării (fig. 33).

În zona exploatărilor petrolifere s-au descoperit și se exploatează și gazele de sondă, la Gura Șuții, Brătești de Jos, Mărcești, Gheboaia, Finta etc.

În afara combustibililor, în județ se exploatează *calcare* la Dobrești, *gresii calcaroase* la Moroeni, *marne* la Malu Roșu și *gips* lîngă Fieni. O parte din aceste materiale (calcare, marne) se folosesc la fabricarea cimentului la combinatul de lianți și azbociment din Fieni. *Argila* se exploatează în mai multe locuri pe teritoriul județului. Principalul zăcămînt, care se găsește în valea Bradului din apropierea comunei Doicești, constituie baza de materie primă a fabricii de produse ceramice din Doicești. Argila se exploatează, de asemenea în cantități mari, în valea Argeșului, la Crînguri, și se folosește la fabrica de cărămidă din această localitate. În lungul principalelor rîuri (Argeș, Ialomița, Dîmbovița) s-au deschis importante balastiere, al căror material se folosește în construcții și la producerea prefabricatelor. Așa sînt, de exemplu, balastierele de la Petrești și Ionești de pe Argeș, Dragomirești și Văcărești de pe Dîmbovița, Moroeni, Petroșița, Fieni, Valea Voievozilor, Comișani, Bucșani etc. de pe Ialomița.

Alte resurse naturale importante, valorificate însă parțial, sînt *apele sulfuroase* de la Pucioasa, Vulcana-Băi și Bărbulețu și rezervele de *sulf* de la Pucioasa. De asemenea, în județ sînt

https://biblioteca-digitala.ro

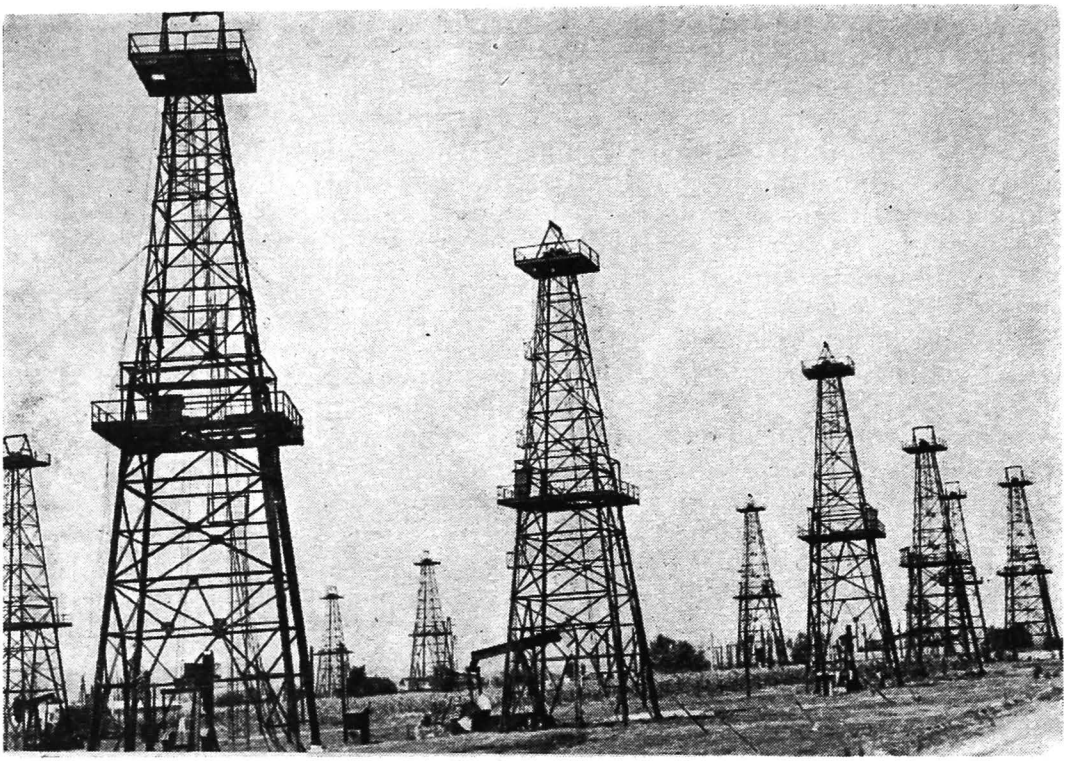

Fig. 33. — Cîmp de sonde din judeţul Dîmboviţa (foto Gh. Safta).

identificate trei mari zăcăminte de *sare*, la Moreni — Gura Ocniţei, Ochiuri şi Ocniţa. Se impune, pe măsura posibilităţilor existente, găsirea soluţiilor pentru valorificarea tuturor acestor bogăţii naturale, care pot contribui la creşterea producţiei industriale din judeţul Dîmboviţa. Exploatarea marilor zăcăminte de sare ar da posibilitatea dezvoltării, în cadrul judeţului, a unei puternice industrii chimice.

Industria prelucrătoare. Cu toate că în judeţul Dîmboviţa au existat încă din trecut unele unităţi de producţie din diferite ramuri ale industriei prelucrătoare, totuşi, putem spune că

https://biblioteca-digitala.ro

dezvoltarea industriei prelucrătoare de importanță economică națională și mai ales a industriei grele a început, în acest județ, în anii construcției socialiste. Dintre vechile unități industriale existente în județ înainte de 1948, cele mai importante erau : fabrica de ciment și fabrica de becuri de la Fieni, uzina de reparații utilaj petrolier din Tîrgoviște și fabricile de textile de la Pucioasa. Aceste unități, ca și altele de importanță locală, aveau o producție redusă și un număr mic de salariați. În fostul județ Dîmbovița, în industria prelucrătoare lucrau în anul 1935 numai 1 850 de salariați.

În prezent, în județ există dezvoltate, în diferite proporții, aproape toate ramurile industriei prelucrătoare. În raport de dezvoltarea acestor ramuri și de necesarul forței de muncă a crescut continuu și numărul angajaților. În industria județului lucrau, în 1973, peste 58 000 de angajați, în prezent numărul lor depășind 64 000.

Industria energiei electrice și termice este reprezentată prin hidrocentralele de la Dobrești și Moroeni, cu o putere instalată de 16 și, respectiv, 15 MW și prin termocentrala de la Doicești, cu o putere instalată de 120 MW (fig. 34). Toate sînt conectate la sistemul energetic național. Termocentrala de la Doicești, care funcționează pe baza lignitului extras din județ, a fost construită între anii 1952 și 1955. Pe lîngă cele trei centrale electrice, în județ mai funcționează, în cadrul unor unități industriale, alte mici centrale, care furnizează o parte din curentul electric necesar procesului de producție. Toate la un loc aveau la sfîrșitul anului 1973 o putere instalată de 155,5 MW și dădeau o producție de 956,4 milioane kWh, producție care satisface consumul de energie electrică al județului, aflat în continuă creștere, datorită noilor construcții industriale ridicate în ultimul timp.

Industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor. Este ramura industrială care a cunoscut cea mai mare dezvoltare în județul Dîmbovița în anii construcției socialiste. Datorită acestui fapt ea deține în prezent peste 51% din producția industrială globală a județului. Principalele unități ale industriei construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor din

https://biblioteca-digitala.ro

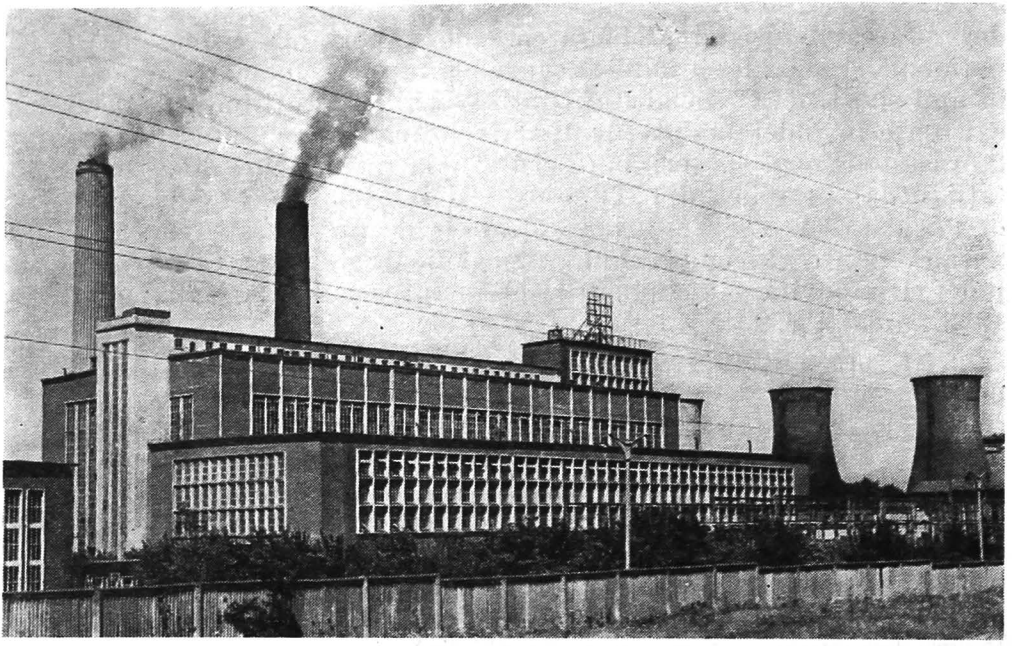

Fig. 34. — Termocentrala Doicești (foto Gh. Safta).

județ sînt: Întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște (fig. 35), care produce instalații de foraj, racorduri speciale și alte produse, solicitate mult la export, Întreprinderea de strunguri automate din Tîrgoviște, la care se fabrică, pentru prima dată la noi în țară, strunguri automate „SARO" de înaltă calitate (fig. 36), Întreprinderea de utilaj chimic și Întreprinderea de frigidere din Găești, unde se produc utilaje și instalații complexe pentru echiparea unităților industriei chimice și frigidere cu compresoare, Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic din Moreni; apoi întreprinderile „Steaua electrică" din Fieni și „Romlux" din Tîrgoviște (fig. 37), singurele unități producătoare de lămpi electrice cu incandescență din țară. În anul 1973 a intrat în producție Întreprinderea de aparataj electric pentru instalații din Titu (fig. 38). Sînt în construcție, în Tîrgoviște, pe o suprafață de peste 100 ha, importante unități

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 35. — Întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște (foto Gh. Safta).

siderurgice (fig. 39). Întreprinderea de oțeluri aliate de aici, care a dat primele șarje în anul 1973, produce oțeluri speciale, înalt aliate și aliate, fiind sub acest aspect unică în România (fig. 40). Aceste unități, care se ridică pe platforma industrială din partea sud-vestică a orașului Tîrgoviște, unde mai sînt construite Întreprinderea de strunguri și Întreprinderea „Romlux", vor atrage în circuitul producției industriale un mare număr de angajați.

Unitățile industriei construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, ridicate, aproape în totalitate, în anii construcției socialiste, au făcut ca județul Dîmbovița să devină, în prezent,

https://biblioteca-digitala.ro

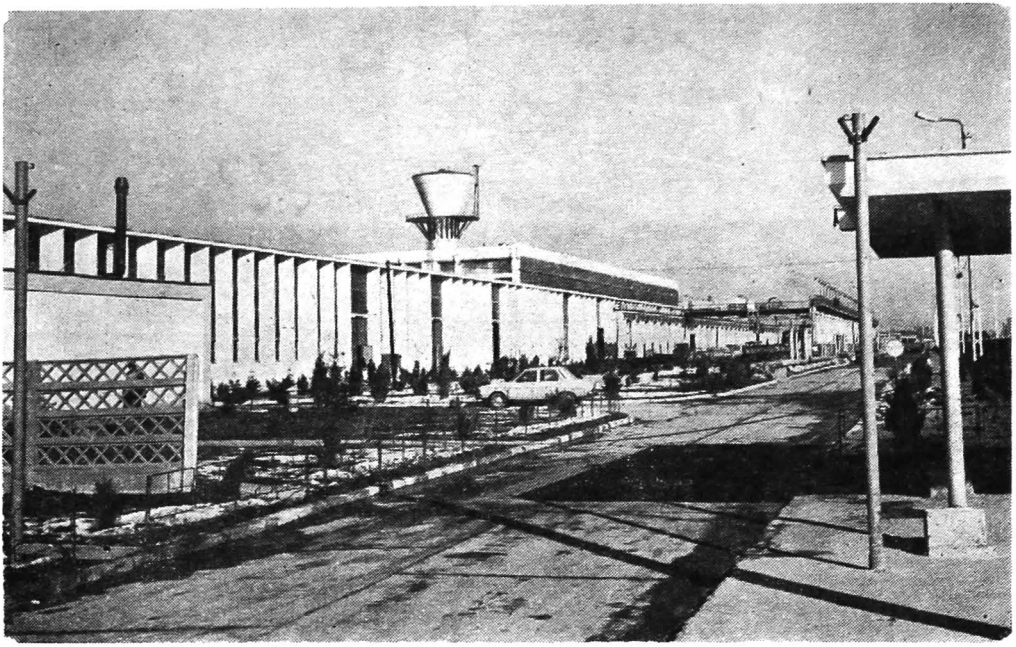

Fig. 36. — Întreprinderea de strunguri automate (foto Gh. Safta).

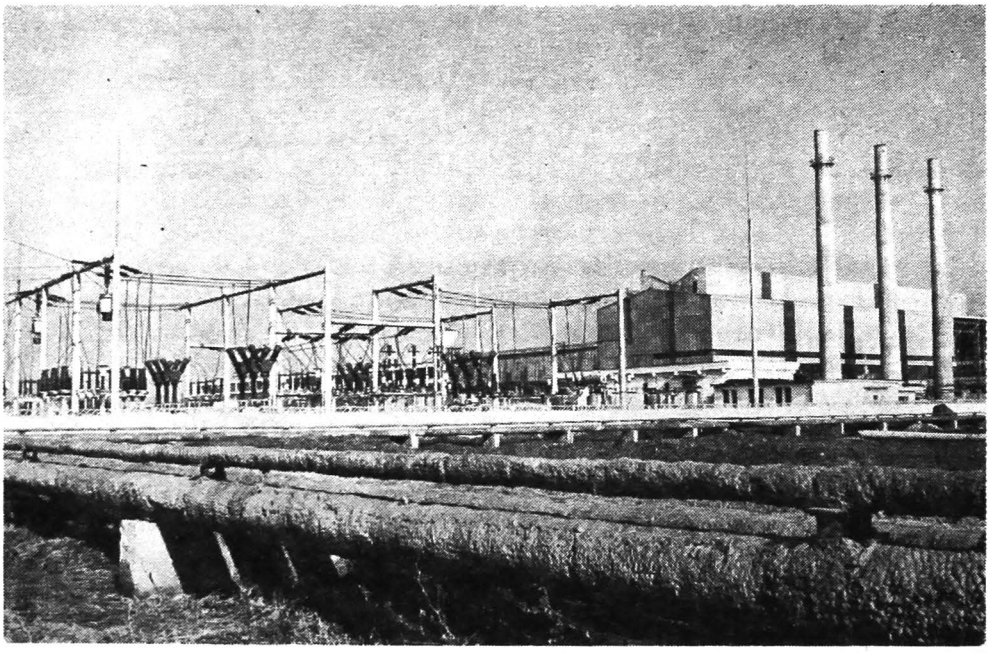

Fig. 37. — Întreprinderea „Romlux" din Tîrgoviște (foto Gh. Safta).

https://biblioteca-digitala.ro

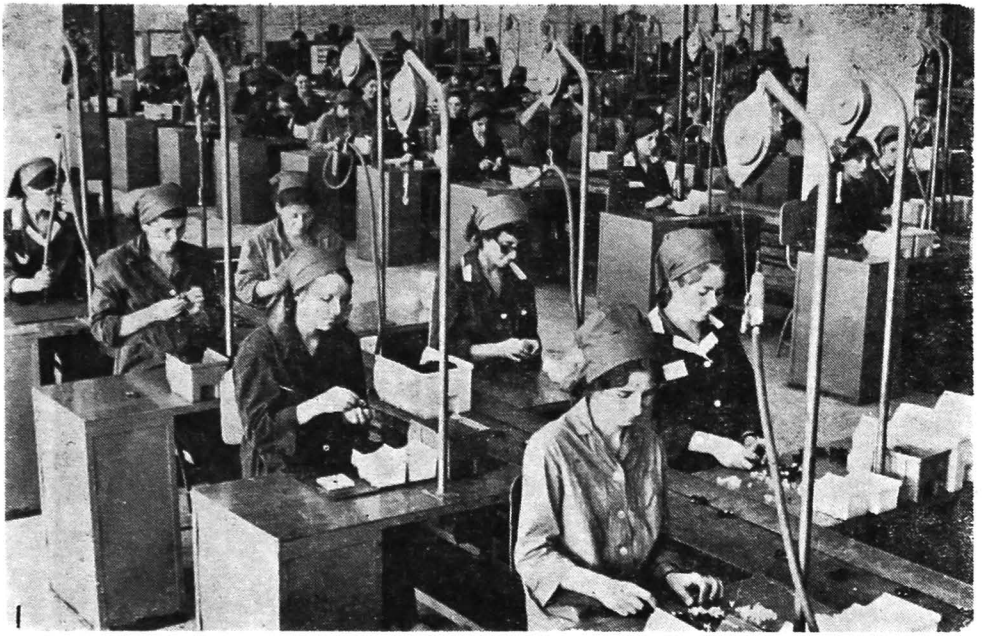

Fig. 38. — Întreprinderea de aparataj electric pentru instalații din orașul Titu (foto Gh. Safta).

Fig. 39. — Platforma metalurgică din Tîrgoviște, vedere generală (foto Gh. Safta).

https://biblioteca-digitala.ro

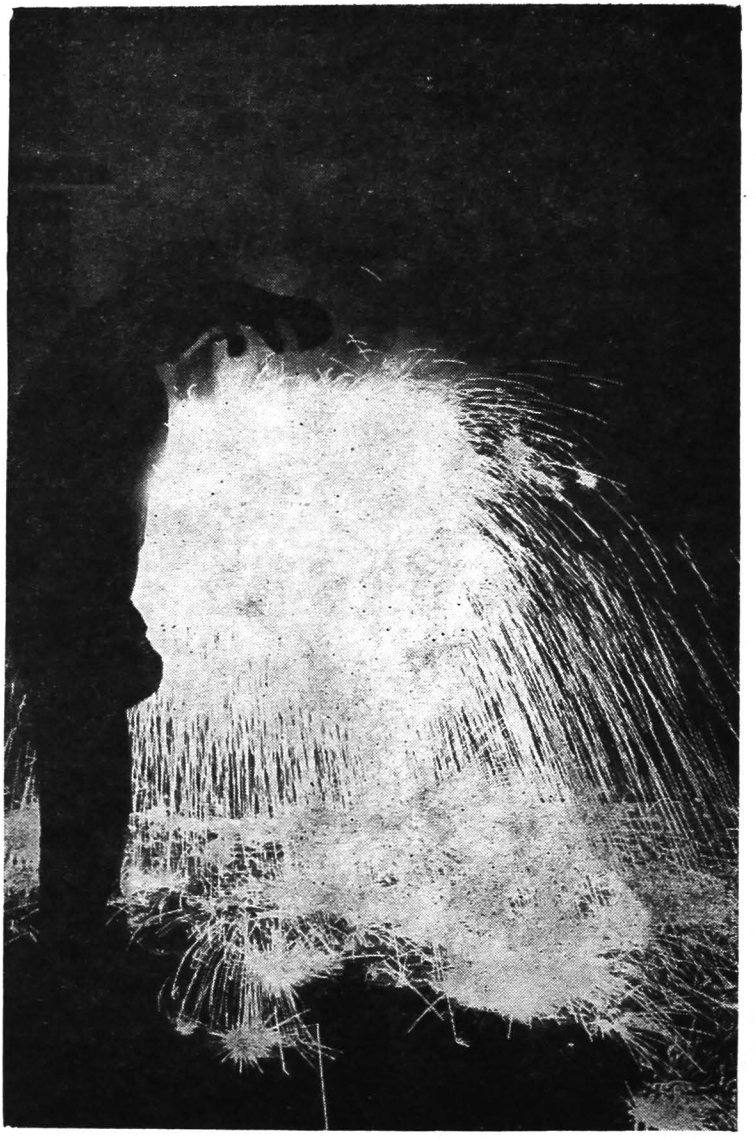

Fig. 40. — Prima șarjă de oțel aliat produsă la Tîrgoviște, în decembrie 1973 (foto Gh. Safta).

https://biblioteca-digitala.ro

cunoscut în întreaga țară și chiar peste hotare în privința producției de utilaj petrolier, armături industriale, frigidere, strunguri, oțeluri speciale, lămpi cu incandescență etc.

Industria materialelor de construcții. Este una din vechile ramuri de producție ale județului. Încă din anul 1914 a fost construită la Fieni o fabrică de ciment care prelucra calcarele de la Lespezi, Dobrești și Gîlma, marnele de la Malu Roșu și gresiile calcaroase de la Moroeni. În anii construcției socialiste, această fabrică a fost modernizată și extinsă prin construirea de noi linii tehnologice și diversificarea procesului de producție. Ca urmare, în prezent, această unitate a materialelor de construcții, care a devenit un mare combinat de lianți și azbociment, dă aproape 11% din producția de ciment a țării (fig. 41). De asemenea, au fost construite întreprinderile de prefabricate din beton de la Doicești și Găești. La Doicești s-a construit și o fabrică de produse ceramice, care produce anual circa 30 milioane de cărămizi și 18 milioane de țigle ceramice. În județ se mai produc diferite materiale de construcții în cadrul unităților de industrie locală, la: Tîrgoviște, Titu, Petroșița, Pucioasa, Lăculețe, Viforîta, Crînguri etc.

Industria de prelucrare a lemnului este reprezentată în județul Dîmbovița prin fabricile de binale și mobilă de la Găești, Tîrgoviște, I.L. Caragiale și alte unități de prelucrare a lemnului din Titu, Moreni, Pucioasa, Odobești, Sălcuța, Voinești. Sînt cunoscute, în această privință, garniturile de mobilă produse la fabrica din comuna I.L. Caragiale.

Dintre ramurile industriei ușoare cea mai dezvoltată este *industria textilă*, reprezentată prin cele două întreprinderi din Pucioasa — „Bucegi" și „Trainica" —, vechi unități industriale, care au fost însă extinse și modernizate în ultimele două decenii. Specificul producției lor îl formează firele și țesăturile din in și cînepă (fig. 42).

Industria confecțiilor este dezvoltată în cadrul industriei locale și cooperatiste, în toate orașele județului și chiar în unele comune.

Industria alimentară are mai mult importanță locală, producînd îndeosebi pentru satisfacerea necesităților populației din județ. Este reprezentată prin unități de prelucrare a tutu-

https://biblioteca-digitala.ro

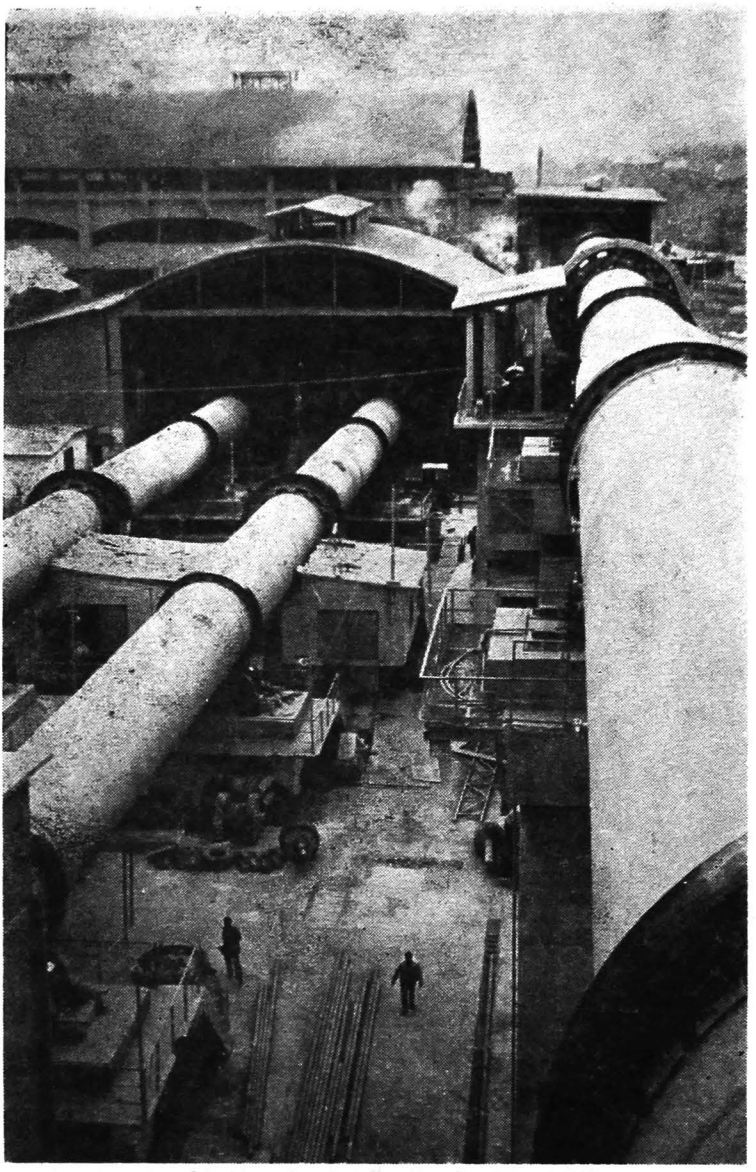

Fig. 41. — Combinatul de lianţi şi azbociment din Fieni (foto Gh. Safta).

https://biblioteca-digitala.ro

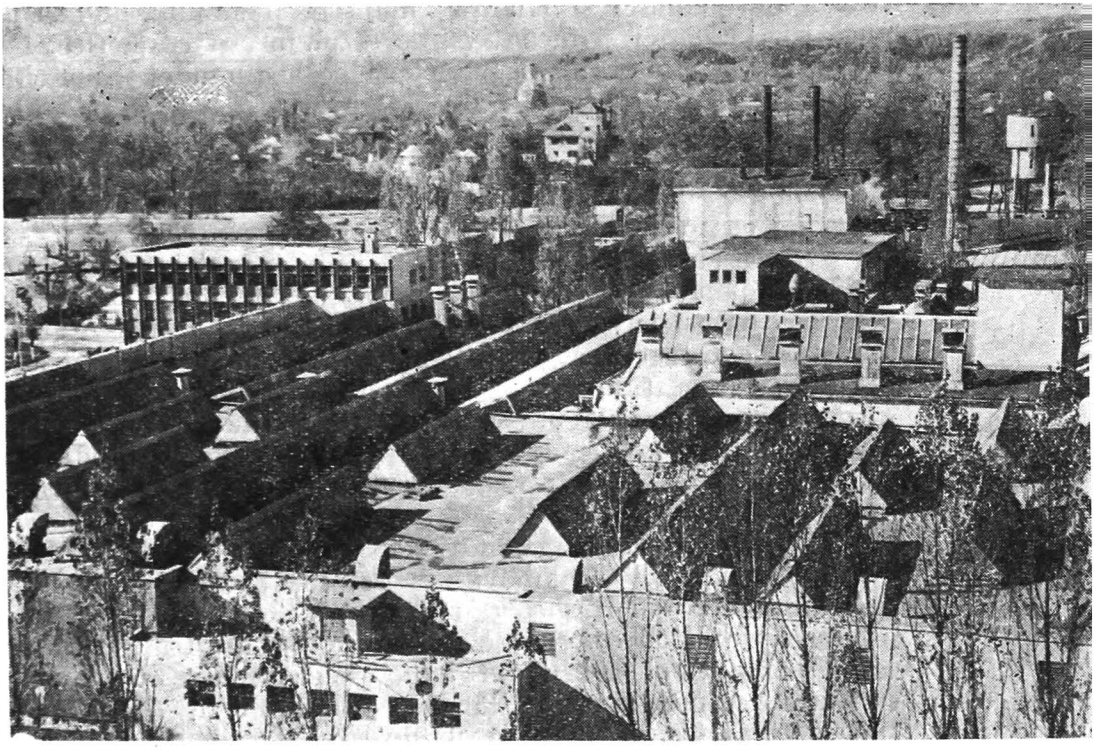

Fig. 42. — Întreprinderea textilă „Bucegi" din Pucioasa (foto Gh. Safta).

nului la Titu şi Găeşti, o fabrică de prelucrare a fructelor la Pucioasa, fabrici de pîine, unităţi pentru preparate şi semipreparate din carne şi lapte, abatoare, mori etc. În ultimul timp au fost construite fabrici de pîine la Găeşti şi Titu, fabrici de gheaţă la Tîrgovişte şi Găeşti, o secţie de produse lactate la Tîrgovişte etc.

În cadrul industriei locale şi cooperatiste există mici unităţi de producţie din aproape toate ramurile industriale, care dau unele produse de o deosebită importanţă pentru satisfacerea cerinţelor populaţiei din judeţ. Industria locală deţine ponderi însemnate în cadrul judeţului în: chimie, industria

https://biblioteca-digitala.ro

sticlei, porţelanului şi faianţei, industria lemnului, industria pielăriei, blănăriei şi încălţămintei, săpunuri şi cosmetice. Ca întreprinderi importante ale industriei locale din judeţ se pot cita întreprinderile „Victoria" din Tîrgovişte şi „Flacăra" din Găeşti, care, printre altele, concentrează în cadrul lor producţia industriei chimice şi a industriei sticlei (la „Victoria"). Industria locală deţine, de fapt, 10,8% din producţia industrială a judeţului, iar cea cooperatistă 4,6%.

Specificul industriei din judeţ îl dă industria grea. Cele mai mari ponderi în producţia industrială a judeţului, dintre ramurile industriei grele, le deţin, aşa cum s-a mai arătat, industria construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor, industria combustibililor şi industria materialelor de construcţii. Toate acestea dau, la un loc, 69% din producţia industrială a judeţului Dîmboviţa. Judeţul deţine primul loc în producţia de ţiţei pe ţară şi dă întreaga producţie de lămpi cu incandescenţă. În următorii ani, odată cu intrarea în producţie cu capacitate totală a noilor unităţi siderurgice care se construiesc în Tîrgovişte, judeţul Dîmboviţa va deţine o pondere însemnată şi în producţia siderurgică şi metalurgică a ţării. În prezent, judeţul livrează la export o serie de produse industriale, printre care : utilaj petrolier, armături industriale, frigidere cu compresor, utilaj chimic, lămpi cu incandescenţă, ciment, lemn, ţesături din bumbac, in şi cînepă, produse de artizanat etc.

Dezvoltarea industriei a impus şi creşterea numărului de angajaţi în toate ramurile de producţie. Numai din anul 1960 şi pînă în 1974, angajaţii din industrie au crescut ca număr cu peste 28 950 de persoane. Această creştere, pe principalele ramuri de producţie industrială, este redată în tabelul nr. 3.

O deosebită creştere a numărului de angajaţi s-a înregistrat în industria construcţiilor de maşini. Din cei peste 28 950 de angajaţi încadraţi în toate ramurile industriale din judeţul Dîmboviţa, după anul 1960, peste 23 500 lucrau în anul 1973 în această ramură industrială, care a cunoscut cea mai mare dezvoltare în anii construcţiei socialiste. De asemenea, o creştere de circa 2 000 de angajaţi se constată în industria textilă. În acelaşi timp, în industria combustibililor, unde procesul de producţie este, în prezent, în mare parte mecanizat, numărul

https://biblioteca-digitala.ro

Tabelul nr. 3

Numărul mediu scriptic al angajaţilor pe ramuri industriale*

Specificare	Anul	
	1960	1973
Total angajaţi în industrie, din care :	29 496	58 453
— Combustibili	9 770	6 347
— Construcţii de maşini şi prelucrarea metalelor	7 221	30 811
— chimie	361	1 220
— Materiale de construcţii	2 141	4 055
— Exploatarea şi prelucrarea lemnului	2 263	3 075
— Textilă	3 865	5 879
— Confecţii	400	2 235
— Alimentară	1 375	2 684
— Alte ramuri industriale	2 100	2 147

* *Anuarul statistic al R.S. România*, Bucureşti, 1974

angajaţilor s-a redus cu peste 3 400 de persoane. De fapt, în ultimul timp tot mai mulţi angajaţi s-au îndreptat spre ramurile productive ale economiei judeţului şi îndeosebi spre ramurile industriei grele, care au cunoscut o dezvoltare deosebită, prin apariţia unor importante obiective economice.

Dezvoltarea în continuare a unităţilor industriale şi darea în funcţiune a noi capacităţi de producţie vor face ca producţia industrială a judeţului Dîmboviţa să înregistreze în anul 1975 o creştere de 2,8 ori mai mare faţă de 1968, iar numărul de angajaţi să ajungă la 54% din totalul celor ocupaţi în economia judeţului. În anul 1970, aceştia reprezentau 47%, iar în 1973 circa 48%.

Agricultura

Judeţul Dîmboviţa, unul din judeţele agricole ale ţării în trecut, cu tradiţie în pomicultură şi creşterea animalelor, a cunoscut, ca şi celelalte judeţe ale ţării, mari transformări în ultimele două decenii şi în această ramură de activitate, odată cu trecerea la agricultura socialistă. Iau fiinţă aici puternice

https://biblioteca-digitala.ro

întreprinderi agricole de stat, se organizează întreprinderi pentru mecanizarea agriculturii şi se trece la crearea de cooperative agricole de producţie. Totodată se dezvoltă o puternică bază materială pentru mecanizarea muncilor agricole. Ca urmare a acestor realizări, producţia agricolă creşte continuu, judeţul Dîmboviţa avînd o contribuţie deosebită, în prezent, la producţia pomicolă, zootehnică şi legumicolă a ţării. În anul 1973, producţia agricolă a fost de 1,5 ori mai mare faţă de 1965.

În judeţ există, în prezent, 5 I.A.S.-uri cu 36 de ferme, care deţin 23,9% (54 800 ha) din totalul terenului agricol, 2 I.A.S.-uri avicole cu 13 ferme (la Titu 10 ferme şi un abator, iar la Găeşti 3 ferme care formează un combinat avicol profilat pentru producţia de ouă) şi 86 de cooperative agricole de producţie, în care sînt înscrise 81 600 de familii, cu o suprafaţă agricolă de 132 800 ha, ceea ce reprezintă mai mult de jumătate (58%) din întreaga suprafaţă agricolă a judeţului. În zootehnie, pomicultură şi viticultură au luat fiinţă primele asociaţii intercooperatiste, care concentrează activitatea în ferme puternice, specializate. Gospodăriile agricole individuale deţin numai 41 420 ha teren agricol, adică 18% din total. În agricultură sînt ocupaţi aproape 81 600 de locuitori, din care peste 50 000 lucrează în cooperativele agricole de producţie. Întreprinderile agricole de stat dispun de peste 4 400 de angajaţi. Ţărănimea cooperatistă reprezintă 68,3% din totalul celor ocupaţi în agricultură, iar cei individuali 22%.

Efectuarea muncilor agricole cu mijloace mecanizate este asigurată de întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii, care au organizate în judeţ 12 unităţi, ce dispun de un important număr de maşini agricole, printre care 1 438 de tractoare. În anul 1972, agricultura judeţului Dîmboviţa dispunea de 1 861 de tractoare (3 188 de tractoare convenţionale de 15 CP), 1 565 de pluguri pentru tractor, 559 de cultivatoare mecanice, 719 semănători mecanice, 708 combine pentru păioase, 18 combine pentru porumb, 64 de autocombine, 87 de combine pentru plante siloz, 237 de maşini de împrăştiat îngrăşăminte chimice şi alte maşini şi unelte necesare muncilor agricole. Toate aceste maşini şi unelte agricole au un rol deosebit în

https://biblioteca-digitala.ro

efectuarea muncilor agricole la timp, la creşterea producţiei la hectar şi la crearea posibilităţilor ca un important număr de braţe de muncă disponibile să fie folosit cu mai mare eficienţă în ramurile neagricole, în special în industrie şi construcţii.

Datorită faptului că judeţul Dîmboviţa cuprinde, în limitele teritoriului lui, toate marile forme de relief ale ţării — munţi, dealuri şi cîmpii —, fiecare cu un anumit specific climatic şi cu anumite tipuri de soluri, în cadrul acestei unităţi administrative s-au dezvoltat, în diferite proporţii, toate ramurile agriculturii : cultura cerealelor, legumicultura, pomicultura, viticultura, creşterea animalelor etc.

Pe păşunile de munte se cresc oi şi vite cornute, în zona dealurilor sînt plantate întinse suprafeţe de pomi fructiferi, iar în cîmpie şi pe văile largi se cultivă cereale şi se face legumicultură.

Utilizarea terenului. Terenurile agricole deţin peste 61% (229 019 ha) din suprafaţa judeţului (373 800 ha). Restul de aproape 39% este reprezentat de suprafeţele fondului forestier — 118 053 ha (30,7%) şi alte categorii de terenuri (curţi, clădiri, drumuri, ape, bălţi etc.) — 26 728 ha (8,0%) (fig. 43).

Cele mai mari suprafeţe ale fondului forestier se află în zona muntoasă, unde se găsesc întinse terenuri acoperite cu păduri de conifere şi fag, şi în zona dealurilor, unde predomină, în partea lor nordică, pădurile de stejar şi fag, iar în partea sudică cele de stejar. În cîmpie, pădurile acoperă, în general, suprafeţele din lungul rîurilor şi sînt formate mai ales din sălcii, plopi şi arini. Pe lîngă acestea, în cîmpie sînt şi unele comune care au întinse suprafeţe acoperite cu păduri, ca de exemplu: I..L. Caragiale (4 000 ha), Bucşani (2 000 ha), Răcari (1 700 ha), Şelaru (1 700 ha), Cornăţelu (1 230 ha) etc.

În zonele de dealuri şi de munte, pădurile acoperă în unele comune mai mult de 50% din suprafaţa lor (fig. 44), ca de exemplu : Moroeni — 52,3% (14 350 ha), Runcu — 60,8% (4 820 ha), Iedera — 76,7% (4 800 ha), Hulubeşti — 60% (3 830 ha), Ludeşti — 64,4% (5 630 ha), Tătărani — 58,6% (3 820 ha), Valea Lungă — 58,5% (3 900 ha), Voineşti — 55%

https://biblioteca-digitala.ro

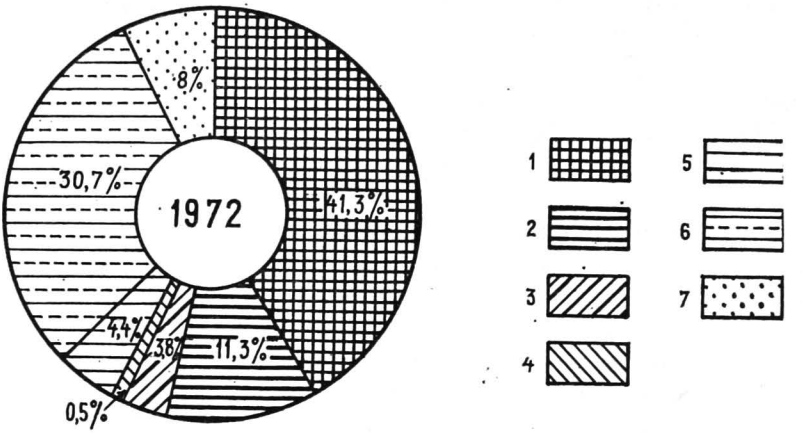

Fig. 43. — Modul de folosinţă a terenurilor în anul 1972.
1, Arabil; *2*, păşuni; *3*, fineţe; *4*, vii şi pepiniere viticole; *5* livezi şi pepiniere pomicole; *6*, suprafaţa fondului forestier; *7*, alte suprafeţe.

(4 470 ha) etc. Prin suprafaţa pe care o ocupă şi prin varietatea esenţelor pe care le conţin, pădurile reprezintă una din bogăţiile de seamă ale judeţului Dîmboviţa.

În cadrul terenului agricol, cea mai mare pondere o au suprafeţele arabile, care, cu un total de 154 330 ha, reprezintă peste 67,4%. Urmează, în ordine, păşunile şi fîneţele naturale cu 56 480 ha, livezile de pomi şi pepinierele pomicole cu 16 490 ha şi viile şi pepinierele viticole numai cu 1 720 ha.

Terenul arabil are cea mai mare extindere în partea sudică a judeţului, în zona de cîmpie. Această zonă deţine dealtfel 90% din totalul terenurilor arabile, terenuri care sînt cultivate mai ales cu cereale. În multe din comunele situate în jumătatea sudică a judeţului, terenurile arabile se extind pe cea mai mare parte a teritoriilor lor, ocupînd peste 90% din suprafeţele agricole ce le deţin, ca de exemplu : Corbii Mari — 92%, Corneşti — 93,4%, Petreşti — 91%, Vişina — 96% Lungueţu — 98%, Conteşti — 98%, Cornăţelu — 95%, Potlogi — 94%, Răcari — 97%, Şelaru — 91,6% etc. Toate aceste comune au, fiecare, peste 4 000 ha teren arabil, iar unele dintre ele depăşesc chiar 7 000 ha : Vişina (8 780 ha), Corbii Mari (7 230 ha) etc. Şi în

https://biblioteca-digitala.ro

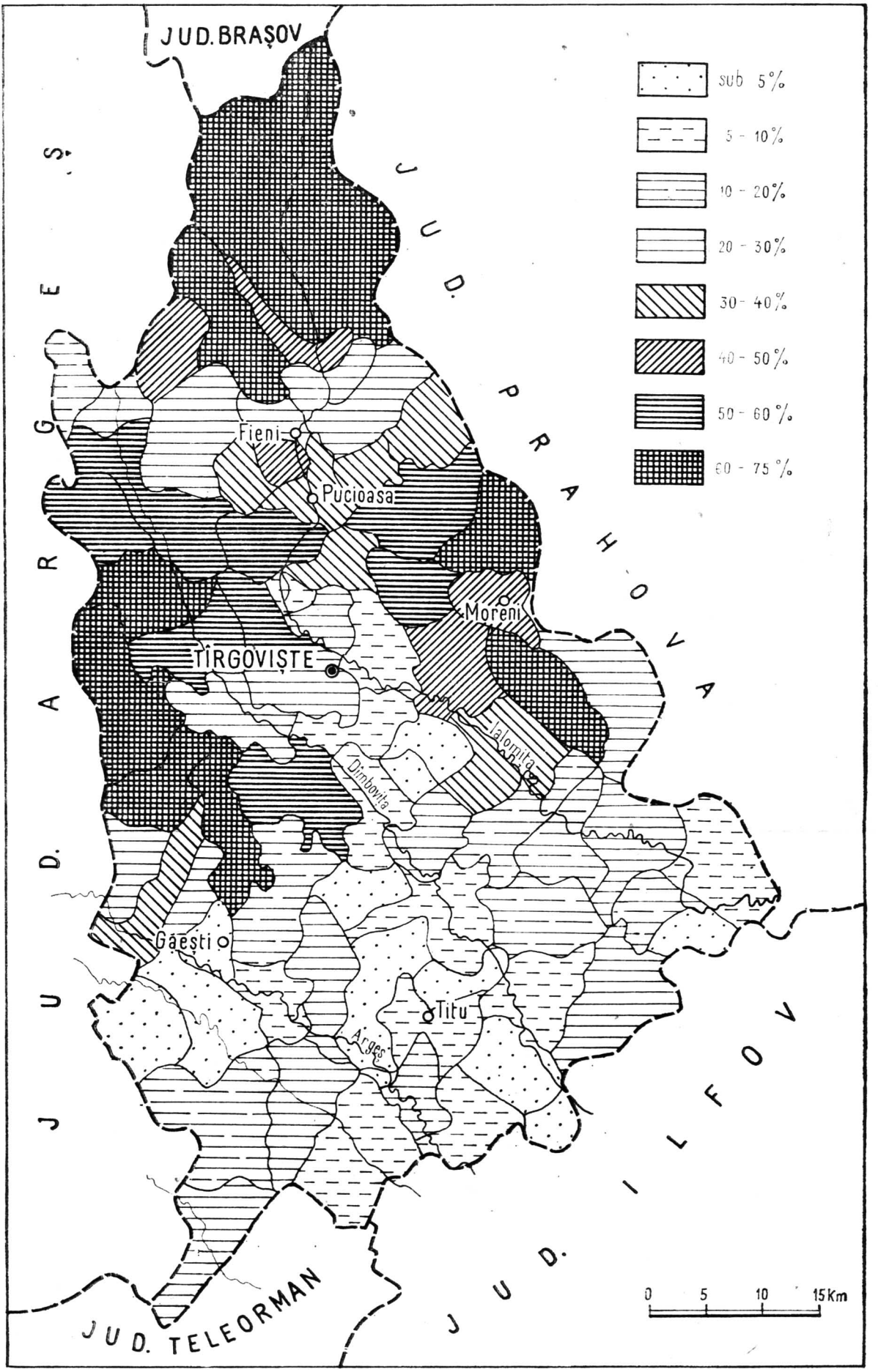

Fig. 44. — Ponderea fondului forestier din suprafața totală.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

unele comune din zona dealurilor și mai ales în cele din lungul principalelor ape (Dîmbovița și Ialomița) terenurile arabile dețin ponderi însemnate, ca, de exemplu, în Mănești, Tătărani, Voinești, Aninoasa etc.

În multe din comunele județului Dîmbovița s-au făcut lucrări care permit irigarea unei părți din terenurile arabile. Pe suprafețe întinse s-au creat sisteme de irigații. În întregul județ sînt irigate peste 14 150 ha de teren. Cele mai întinse suprafețe irigate se găsesc în raza localităților: Tîrgoviște (760 ha), Găești (700 ha), Petrești (320 ha), Băleni (740 ha), Cojasca (250 ha), Comișani (990 ha), Corbii Mari (520 ha), Cornățelu (420 ha), Cornești (520 ha), Costeștii din Vale (680 ha), Dobra (226 ha), Dărmănești (320 ha), Lunguleț u (300 ha), Finta (320 ha), Mătăsaru (335 ha), Mogoșani (480 ha), Odobești (430 ha), Potlogi (440 ha), Răcari 230 ha), Ulieși (920 ha) etc.

Pe lîngă lucrările care s-au executat pentru irigarea terenurilor, în județul Dîmbovița au fost desecate 1 900 ha de teren, cele mai întinse suprafețe fiind pe teritoriul orașului Tîrgoviște (820 ha) și al comunelor Comișani (880 ha) și Văcărești (130 ha). În continuare se desfășoară ample acțiuni de desecări. De asemenea, se lucrează la amenajarea a noi suprafețe pentru irigații. S-a elaborat, pe baza unor studii amănunțite, un vast program de îmbunătățiri funciare și gospodărire a apelor, care prevede valorificarea pe trepte superioare a întregului potențial agricol al județului. Astfel, în zona Tîrgoviște — Nucet — Cazaci — Ilfoveni se creează o salbă de șase lacuri, din care patru, cu o suprafață de 300 ha, au fost umplute cu apă (Udrești, Bungetu și două la Brătești), iar două, cu o suprafață de 288 ha, vor fi terminate în perioada 1975—1976. Aceste lacuri constituie baza sistemului local de irigații pentru 11 C.A.P.-uri și contribuie totodată la dezvoltarea pisciculturii și la crearea unor zone de agrement.

Cultura plantelor. Principalele plante cultivate pe terenurile arabile din județul Dîmbovița sînt cerealele. Grîul (peste 46 600 ha) și porumbul (circa 61 100 ha) au deținut în 1972 peste 71% din suprafața cultivată a județului și circa 95% din cea ocupată cu cereale pentru boabe. Celelalte culturi ocupă suprafețe

https://biblioteca-digitala.ro

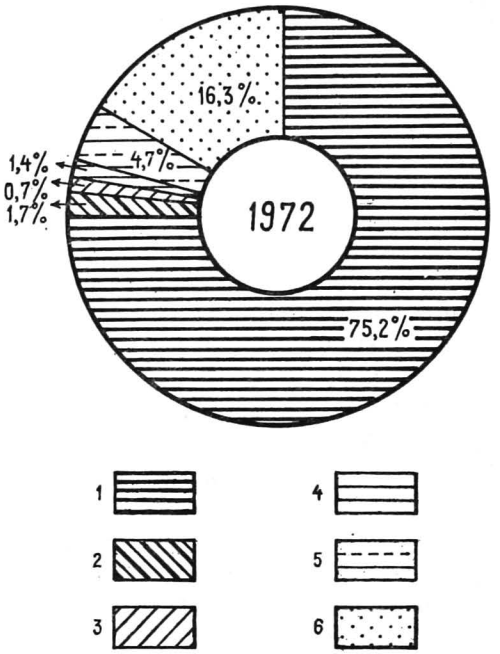

Fig. 45. — Suprafaţa cultivată în anul 1972.

1, Cereale pentru boabe; *2*, leguminoase pentru boabe; *3*, plante textile şi pentru alte industrializări; *4*, plante uleioase; *5*, cartofi, legume, pepeni; *6*, plante de nutreţ.

mult mai mici; leguminoasele pentru boabe (2 564 ha), plantele tehnice (plante textile — 114 ha, plante uleioase — 2 100 ha, plante pentru alte industrializări — 1 000 ha), cartofii, legumele şi pepenii (7 079 ha) şi plantele de nutreţ (24 541 ha) deţin, toate la un loc, numai 25% din suprafaţa cultivată a judeţului (fig. 45).

Cerealele predomină în toate comunele, dar cele mai întinse suprafeţe ocupate cu aceste culturi, îndeosebi cu *grîu* şi *porumb*, se găsesc în jumătatea sudică a judeţului, în zona de cîmpie, unde acestea dau rezultate foarte bune. În cele mai multe comune din cîmpie, cerealele sînt cultivate pe suprafeţe care depăşesc 60% din terenul arabil (Petreşti, Comişani, Cornești, Dragodana, Răcari, Potlogi, Ulieşti etc.), iar în unele 70% (Băleni, Mătăsaru, Mogoşani, Morteni, Vişina etc.) şi chiar 80% (Bucşani, Dobra, Şelaru etc.).

https://biblioteca-digitala.ro

În anul 1972, producția totală de cereale a județului Dîmbovița a fost de 267 435 t, din care 164 371 t porumb și 89 464 t grîu. În același an, în județ s-au mai realizat, printre alte produse agricole, 2 151 t leguminoase boabe, 2 133 t semințe de floarea soarelui, 22 860 t sfeclă de zahăr.

În lungul apelor și mai ales în partea sudică a județului se cultivă, în unele localități, întinse suprafețe cu *legume* și *zarzavaturi* (fig. 46). Apropierea de București, cel mai mare centru consumator din țară, și legăturile rapide care există cu el prin căi ferate și șosele, ca și condițiile pedoclimatice favorabile, au făcut ca populația unui număr însemnat de comune din județul Dîmbovița să se ocupe cu legumicultura, îndeletnicire care îi aduce mari venituri. Sînt renumite în acest sens comunele Lunguleț, Răcari, Poiana, Potlogi, care aprovizionează piața orașului București și a altor centre din țară cu cartofi și varză. Comuna Lunguleț are, de exemplu, 350 ha cultivate cu legume, zarzavaturi și cartofi, Poiana și Potlogi peste 200 ha fiecare, Răcari 170 ha. Chiar orașul Tîrgoviște, centrul administrativ politic al județului, are în teritoriul lui aproape 300 ha cultivate cu astfel de culturi, care contribuie la aprovizionarea zilnică a pieței orașului. De asemenea, comuna Băleni are 400 ha cultivate cu legume, zarzavaturi și cartofi, Cornești 250 ha, Dobra 200 ha, Comișani 150 ha, Ulieși 130 ha, Mogoșani 100 ha, Sălcioara 50 ha etc. Majoritatea acestor comune din zona de cîmpie sînt situate în lungul Neajlovului, Argeșului, Sabarului, Dîmboviței și Ialomiței, unde există apă din abundență și condițiile cele mai favorabile de sol pentru cultivarea, pe aceeași suprafață, în același timp, a mai multor specii de legume sau producerea a două și chiar trei recolte pe an.

Pe terenurile cultivate cu legume, zarzavaturi și cartofi din județul Dîmbovița s-au produs, în anul 1972, peste 28 930 t cartofi, 35 590 t legume, peste 9 600 t varză, circa 10 000 t tomate etc. O parte din aceste produse legumicole sînt aduse pe piețele orașului București ca trufandale de către populația din unele comune din zona de cîmpie a județului, care sînt recunoscute în producția de legume timpurii.

Pomicultura. Dacă în partea sudică a județului, în zona de cîmpie, specificul agriculturii este dat de culturile cerealiere

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 46. — Imagine din sera C.A.P. Tîrgoviște (foto Gh. Safta).

și de culturile legumicole, în zona de dealuri și de platformă, unde aceste culturi ocupă suprafețe mai reduse, pomicultura este ramura agricolă care cunoaște cea mai mare dezvoltare. De fapt, pomicultura nu dă numai specificul agriculturii din zona dealurilor județului, ci este, prin dezvoltarea pe care a luat-o și prin tradiție, una din ramurile principale ale agriculturii județului Dîmbovița (fig. 47).

Sînt renumite prin plantațiile de pomi mai ales comunele din partea nordică a județului, de la zona de contact a dealurilor cu muntele. Tradiția care există în această ramură a agriculturii județului Dîmbovița și condițiile pedoclimatice favorabile pentru cultura de meri, peri și pruni au făcut ca suprafețele plantate cu

https://biblioteca-digitala.ro

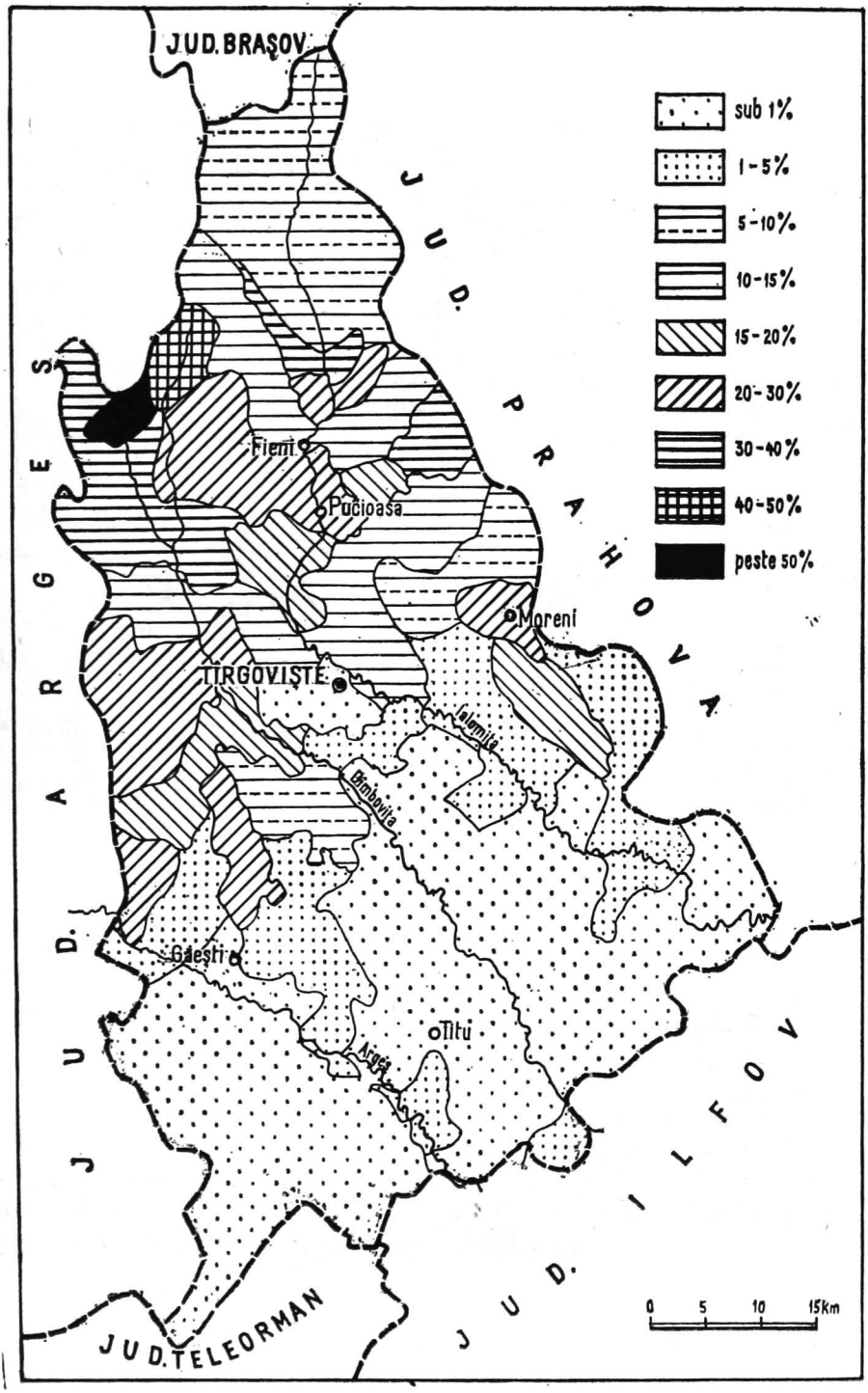

Fig. 47. — Frecvența livezilor în terenul agricol.

https://biblioteca-digitala.ro

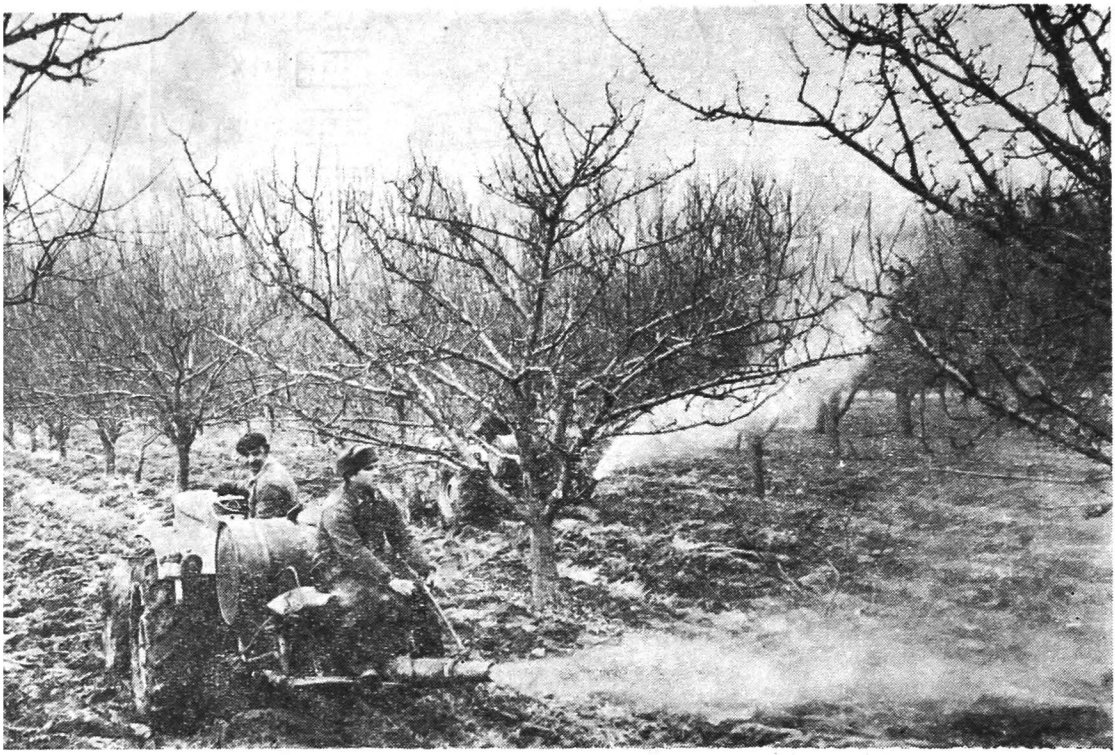

Fig. 48 — Lucrări de combatere a dăunătorilor în livezile Staţiunii experimentale hortipomicole din Voineşti (foto Gh. Safta).

pomi fructiferi să se extindă continuu. Un rol deosebit în acest sens l-a avut Staţiunea experimentală de cercetări hortiviticole de la Voineşti, care, prin studiile întreprinse şi experienţele făcute, a îmbunătăţit speciile de pomi fructiferi şi a creat cele mai adecvate soiuri, adaptate condiţiilor naturale locale, asigurînd astfel întregul necesar de material săditor pentru extinderea suprafeţelor pe toate terenurile ce se pretează plantaţiilor de pomi (fig. 48).

Cele mai întinse plantaţii de pomi fructiferi le au comunele Malu cu Flori (1 240 ha), Voineşti (1 067 ha), Văleni-Dîmboviţa (944 ha), Bărbuleţu (924 ha), Cîndeşti (777 ha) etc.

https://biblioteca-digitala.ro

Toate aceste comune, cu tradiție în pomicultură, sînt renumite în prezent mai ales prin producția de mere și pere. În raza lor și în împrejurimi se află peste 30 % din suprafețele plantate cu pomi fructiferi din județul Dîmbovița. De asemenea, suprafețe destul de mari ocupate cu pomi fructiferi au și comunele Moroeni (409 ha), Bezdead (520 ha), Buciumeni (530 ha), Pietroșița (440 ha), Runcu (270 ha), precum și orașele Pucioasa (430 ha), Fieni (140 ha), care sînt situate tot în partea nordică a județului unde sînt cele mai multe terenuri ocupate cu pomi fructiferi. Un alt bazin pomicol al județului Dîmbovița este situat în partea de nord și nord-est a orașului Tîrgoviște, cuprinzînd comunele : Aninoasa (200 ha), Răzvad (377 ha), Brănești (330 ha), Glodeni (230 ha), Șotînga (170 ha), Doicești (160 ha) etc. Mai pot fi amintite în privința suprafețelor ocupate cu pomi fructiferi și comunele : Cobia (290 ha), din nordul orașului Găești, de pe valea cu același nume, Dragomirești (462 ha), Mănești (390 ha) și Tătărani (290 ha), de pe valea Dîmboviței de la nord-vest de Tîrgoviște, Ludești (595 ha), Hulubești (490 ha) și Valea Mare (308 ha), din partea vestică a județului, de pe valea Potocelului, Ion Luca Caragiale (425 ha), de la sud de Moreni etc.

În județul Dîmbovița, cele mai renumite plantații de pomi fructiferi se află pe terenurile în pantă, din partea centrală și nordică a județului, pe dealurile de la Voinești, Gemenea, Malu cu Flori, Dragomirești, Cîndești, Mănești, Pucioasa, Doicești, Buciumeni etc. Unele din comunele de aici (Voinești, Dragomirești, Mănești, Lucieni) au întinse suprafețe de plantații intensive, de pe care s-au obținut producții record — peste 20 000 kg de fructe/ha. Pomicultura are condiții de extindere pe suprafețe din ce în ce mai mari în toate comunele din zona de dealuri și de platformă a județului Dîmbovița. Valorificarea tuturor terenurilor care nu se pretează la alte culturi, prin plantări de pomi fructiferi, va face ca județul Dîmbovița să dea într-un viitor apropiat o producție de fructe din ce în ce mai mare. În prezent, el ocupă locul al șaptelea pe țară în privința suprafețelor plantate cu livezi și pepiniere pomicole (16 490 ha) și locul al cincilea în privința producției totale de fructe. În anul 1972, în județul Dîmbovița s-au obținut peste 50 680

https://biblioteca-digitala.ro

tone fructe, din care 31 730 tone prune (61,4%) şi 12 454 tone mere (24,5%) etc. Judeţul a dat în 1972 peste 6% din producţia de pere a ţării, 5% din cea de mere, 4,1% din cea de prune, 1,9% din cea de nuci etc.

Viticultura. În judeţul Dîmboviţa suprafeţele plantate cu vii sînt mult mai restrînse în comparaţie cu cele ocupate de pomi fructiferi, respectiv numai 1 473 ha faţă de aproape 16 500 ha cu livezi. Doar 580 de hectare sînt cu vii altoite şi indigene, restul fiind vii hibride.

Aproape toate comunele din zona dealurilor şi a cîmpiei au mici suprafeţe plantate cu viţă de vie. O dezvoltare mai mare prezintă însă viticultura în zona dealurilor de la nord-est de Tîrgovişte. Suprafaţa cultivată cu vii din această zonă reprezintă circa 30% din totalul viilor din judeţ. Printre comunele de aici, care au terenuri relativ mai întinse ocupate cu viţă de vie, se pot cita : Aninoasa (46 ha), Glodeni (35 ha), Ocniţa (33 ha) etc. În afara acestei zone, în judeţul Dîmboviţa mai există şi alte comune din zona de cîmpie cu suprafeţe mai mari ocupate cu viţă de vie : Finta (108 ha) şi Bucşani (74 ha), situate în lungul Ialomiţei, Corbii Mari (35 ha), din sudul judeţului, între Argeş şi Neajlov, Vişina (120 ha), în Cîmpia Găvanu-Burdea, ca şi Şelaru (139 ha), de pe Dîmbovnic, din partea cea mai de sud-vest a judeţului, Dragodana (76 ha), de la nord-est de Găeşti, pe Sabar, Sălcioara (92 ha), pe Dîmboviţa, la nord-est de Titu, Valea Mare (189 ha) şi Crîngurile (65 ha), situate în partea vestică a judeţului, la zona de contact a Platformei Cîndeşti cu cîmpia. În restul judeţului, viile ocupă suprafeţe mult mai reduse. Se impune extinderea suprafeţelor de vii, condiţiile pedoclimatice existente pe teritoriul judeţului Dîmboviţa fiind favorabile dezvoltării unei viticulturi mai intense.

Creşterea animalelor. Este una din ocupaţiile vechi ale populaţiei, ocupaţie care a avut întotdeauna o deosebită importanţă în economia agricolă a judeţului Dîmboviţa. Judeţul dispune de întinse suprafeţe de păşuni şi fîneţe naturale (56 500 ha), mai ales în zona de munte şi de dealuri, pe care se cresc oi şi

https://biblioteca-digitala.ro

vite cornute. Cele mai mari suprafețe ocupate cu pășuni și fînețe naturale se găsesc pe raza comunelor Moroeni (10 660 ha), Bărbulețu (3 500 ha), Bezdead (3 100 ha), Runcu (2 480 ha), toate situate în apropierea zonei muntoase. În afara acestora și alte comune din zona dealurilor și chiar din cîmpie au suprafețe destul de mari acoperite cu pășuni și fînețe naturale, creșterea animalelor fiind dezvoltată, încă din trecut, în întregul județ. Așa sînt, de exemplu, comunele Răzvad (cu 820 ha pășuni și fînețe), Buciumeni (1 500 ha), Cîndești (1 570 ha), Glodeni (1 200 ha), Ludești (1 070 ha), Ocnița (870 ha), Pietroșița (850 ha), Pucheni (900 ha), Tătărani (1 250 ha), Valea Lungă (1 670 ha), Vișinești (1 930 ha), Voinești (1 530 ha), Vulcana-Băi (1 100 ha) etc.

În zona de cîmpie, creșterea animalelor se bazează mai ales pe culturile furajere, care s-au extins în ultimul timp ca urmare a dezvoltării în județ a unor unități economice cu profil zootehnic (fig. 49 și 50). În anul 1972 s-au obținut din cultura plantelor de nutreț peste 61 960 t furaje. În anul 1973, în județul Dîmbovița existau circa 109 000 de bovine, peste 73 000 de porcine și 152 000 de ovine (fig. 51). Pe lîngă acestea, în județ se mai cresc aproape 15 000 de cabaline, circa 7 500 de caprine, aproape 20 000 familii de albine și aproximativ 2 914 000 de păsări. În comunele județului se cresc în număr mai mare sau mai mic toate speciile de animale, dar în efectivul lor predomină ovinele, bovinele și porcinele. Numărul lor este în strînsă legătură cu condițiile geografice locale. De exemplu, în comunele din dealuri și cele de la zona de contact a dealurilor cu muntele, unde se găsesc întinse suprafețe de pășuni și fînețe naturale, se cresc în număr mare mai ales ovine și bovine; în comunele din cîmpie, pe lîngă ovine și bovine, se cresc în număr mare porcinele și păsările. Creșterea animalelor în zona de cîmpie se face mai mult pe baza plantelor de nutreț și a cerealelor. S-a construit în acest sens și o fabrică de nutrețuri concentrate la Titu (fig. 52).

În prezent, în județ există bine dezvoltate unele unități zootehnice, unde se cresc păsări, berbecuți, vite mari și porcine, ca de exemplu: Combinatul avicol Titu, care produce anual

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 49. — Complexul de vaci din comuna Braniște (foto Gh. Safta).

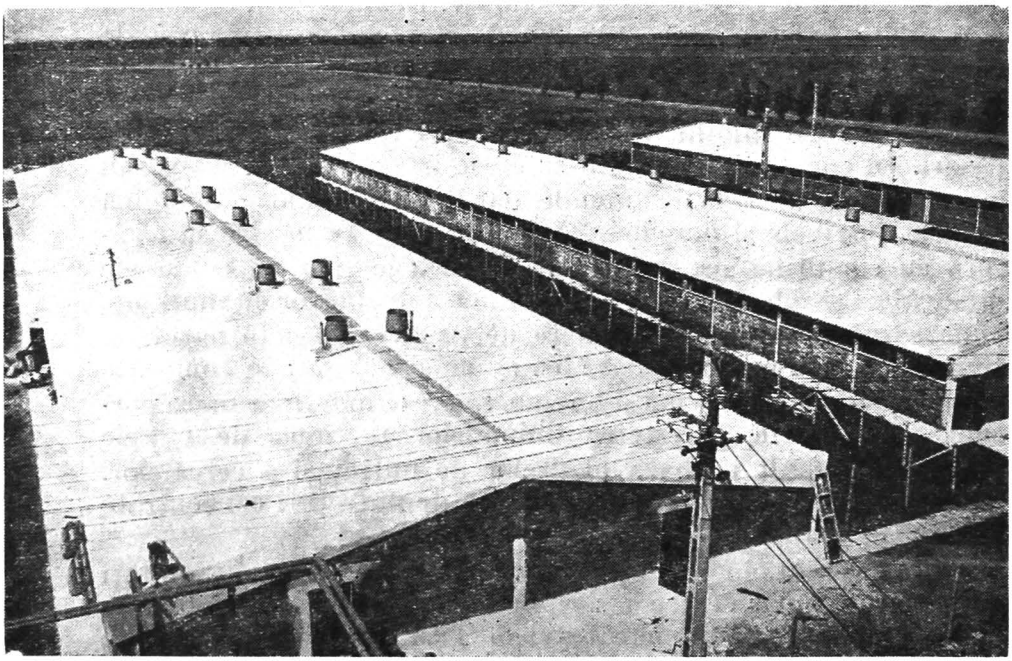

Fig. 50. — Complexul de porcine din comuna Petrești (foto Gh. Safta).

https://biblioteca-digitala.ro

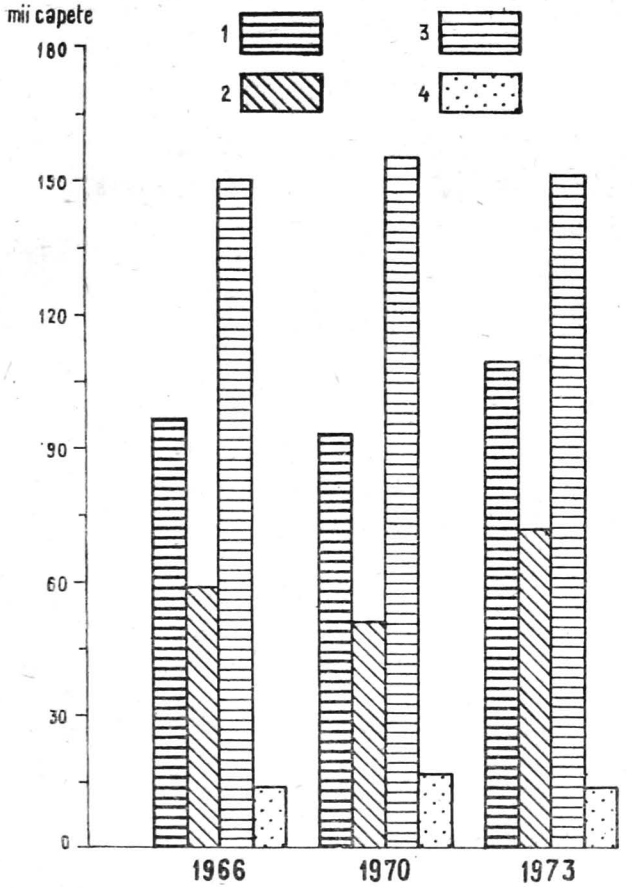

Fig. 51. — Numărul de animale în anii 1966, 1970 și 1973.
1, Bovine; *2*, porcine; *3*, ovine; *4*, cabaline.

20 000 t carne de pui (fig. 53), „Avicola" Cuparu, cu o producție de peste 50 milioane ouă, ferme în cadrul I.A.S. Titu, Cornățelu și Găești, creșcătoria de berbecuți de la Puciosasa, cu o capacitate anuală de 5 000 de capete, complexul intercooperatist Răcari pentru îngrășarea berbecuților, cu o capacitate de 10 000 de

https://biblioteca-digitala.ro

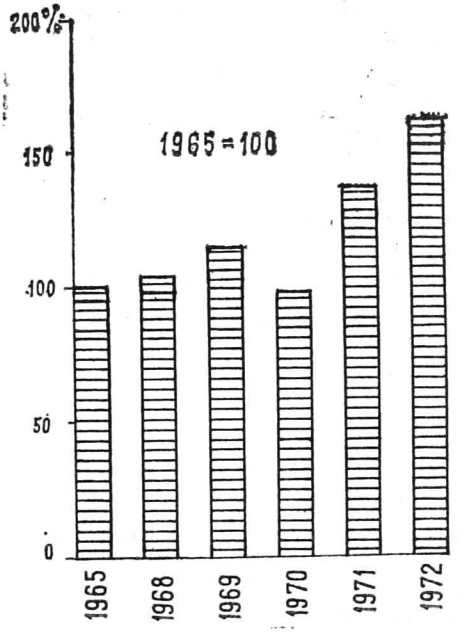

Fig. 54. — Creşterea producţiei agricole între anii 1965 şi 1972.

a unor puternice unităţi agricole cooperatiste şi de stat, efectuării mecanizate a principalelor munci, întrebuinţării metodelor agrotehnice avansate în toate ramurile de producţie agricolă, folosirii îngrăşămintelor chimice pe scară largă şi irigării unor întinse suprafeţe de terenuri, ceea ce a dus la o creştere continuă a producţiei agricole vegetale şi animale (fig. 54). În anul 1972, producţia globală agricolă a judeţului Dîmboviţa a crescut faţă de 1965 cu peste 164%. O deosebită atenţie s-a dat dezvoltării zootehniei şi ca urmare ponderea producţiei animaliere în producţia agricolă a crescut de la 43% în 1968 la 53% în 1973. Un deosebit rol în acest sens l-a avut organizarea unor puternice ferme zootehnice în cadrul întreprinderilor agricole de stat şi al cooperativelor de producţie, construirea unor combinate agricole cu profil zootehnic şi a unor complexe intercooperatiste.

https://biblioteca-digitala.ro

CĂILE DE COMUNICAȚIE ȘI TRANSPORTURILE

Județul Dîmbovița dispune de o rețea relativ densă de căi de comunicație — șosele și căi ferate. Lungimea căilor ferate ajunge la 152 km, iar a drumurilor publice la 1 734 km. Densitatea căilor ferate este de 40,7 km/1 000 km², iar a șoselelor de 470 km/1 000 km². Din totalul drumurilor, 319 km sînt drumuri naționale, iar 1 415 km drumuri județene și comunale. Drumurile sînt modernizate pe o lungime de 292 km.

Repartiția căilor de comunicații în teritoriu este neuniformă. Construirea lor pe diferite direcții s-a făcut în strînsă legătură cu necesitățile economice și configurația reliefului. În general, principalele căi de comunicație merg în lungul rîurilor, unde s-au dezvoltat și cele mai multe centre umane. Cea mai densă rețea de comunicații se desfășoară în partea centrală a județului, unde este așezat orașul Tîrgoviște, reședința lui administrativ-politică. Din Tîrgoviște pornesc radiar, în diferite direcții, căi de circulație modernizate, care pun în legătură orașul cu principalele centre economice ale județului (Găești, Pucioasa, Fieni, Moreni, Titu, Dărmănești etc.). Din aceste centre, alte linii de circulație, din care unele modernizate, pornesc mai departe spre alte localități ale județului sau chiar din afara lui.

Principalele linii de circulație din județ merg pe valea Ialomiței, valea Dîmboviței și valea Argeșului. Astfel, județul este deservit de magistrala feroviară București—Titu—Găești—Pitești, care îl traversează în lungul Argeșului prin partea de sud-vest. Din această linie ferată se ramifică de la Titu, spre

https://biblioteca-digitala.ro

nord, o altă linie, care ajunge la Pietroşiţa, şi care pune în legătură oraşul Tîrgovişte cu capitala ţării şi cu toate localităţile din nordul judeţului situate în lungul Ialomiţei. O altă linie ferată porneşte de la Tîrgovişte spre est şi pune în legătură oraşul cu unele din vechile centre ale industriei extractive ale judeţului — Răzvad, Gura Ocniţei, Dărmăneşti —, de unde porneşte mai departe spre Ploieşti.

În comparaţie cu căile ferate, judeţul Dîmboviţa dispune de căi de circulaţie rutieră mult mai numeroase. Principalele şosele care fac legătura între Tîrgovişte şi cele mai importante centre economice ale judeţului sînt, după cum s-a mai spus, modernizate. Aşa sînt de exemplu : 1) şoseaua Bucureşti—Răcari —Ulmi—Tîrgovişte—Fieni, care merge în lungul Dîmboviţei pînă la Cuza Vodă, de unde traversează interfluviul dintre Dîmboviţa şi Ialomiţa şi ajunge la Tîrgovişte, iar apoi porneşte mai departe în lungul Ialomiţei pînă la Fieni, de unde se continuă, tot în lungul acestui rîu, pînă în zona montană ; 2) şoseaua Tîrgovişte—Dobra—Bilciureşti—Bucureşti, care are traseul pe partea dreaptă a Ialomiţei, la zona de contact cu interfluviul ; 3) şoseaua care porneşte de la Tîrgovişte, în lungul Dîmboviţei, spre Voineşti, Malu cu Flori, de unde trece în judeţul Argeş şi ajunge la Cîmpulung ; 4) şoseaua Tîrgovişte—Găeşti, care traversează interfluviul dintre Ialomiţa—Dîmboviţa şi Dîmboviţa—Argeş şi face legătura la Găeşti cu una din cele mai vechi şosele ale Ţării Româneşti (şi ea în prezent modernizată), care străbate judeţul Dîmboviţa în partea lui sud-vestică, unind principalele centre economice din sudul ţării : Bucureşti—Titu—Găeşti—Piteşti—Craiova—Drobeta-Turnu Severin ; 5) o altă şosea modernizată, care porneşte tot de la Tîrgovişte, traversează judeţul spre est şi ajunge la Răzvad, de unde se desface în două : o ramificaţie merge la Moreni şi alta la Dărmăneşti, continuîndu-se sub această formă, mai departe, în judeţul Prahova, spre Băicoi şi Ploieşti.

În ultimul timp, în judeţul Dîmboviţa au fost construite, sau modernizate şi alte şosele, care fac legătura între diferite localităţi ale judeţului sau îl traversează în anumite locuri, pe distanţe mai mici, ca de exemplu : şoseaua Moreni—Valea Lungă, care urmăreşte Valea Strîmbă ce curge prin partea

https://biblioteca-digitala.ro

nord-estică a județului, șoseaua Cojasca—Bujoreanca—Corneşti, care traversează județul în colțul cel mai de sud-est, și șoseaua Găești—Ghergheşti—Petreşti, care trece peste Argeș și face legătura cu magistrala Bucureşti—Piteşti, magistrală al cărei traseu urmărește, în general, zona de contact a văii Argeșului cu interfluviul Cîmpiei Găvanu—Burdea, traversînd județul prin partea sa sud-vestică.

Din toate aceste șosele modernizate se desprind alte căi de comunicație rutieră, care fac legătura între toate centrele umane din județul Dîmbovița. Întreaga rețea de comunicații a județului Dîmbovița are o deosebită importanță în deplasarea dintr-o parte în alta a populației și în transportul produselor agricole și industriale în toate direcțiile. Ea are o contribuție de seamă în dezvoltarea multilaterală a vieții economice și social-culturale din județul Dîmbovița. Numai în anul 1972 au fost expediate, pe căile ferate, peste 5 349 000 mii tone mărfuri și, în același timp, au intrat în județ, circa 3 000 000 mii tone de diferite produse.

S-au expediat din județ îndeosebi produse de carieră și balastieră (3 640 900 mii tone), materiale de construcții (1 111 300 mii tone), produse din lemn, produse petrolifere, cereale etc. Totodată, s-au adus din alte județe : cărbuni (1 045 000 mii tone) produse ale metalurgiei feroase, neferoase, mașini și utilaje, materiale de construcții, produse ale industriei ușoare și chimice, produse alimentare etc.

OBIECTIVELE TURISTICE

Varietatea peisajului geografic, existența unor izvoare minerale în unele locuri și istoria acestui teritoriu, care păstrează importante vestigii ce înfățișează nu numai trecutul

https://biblioteca-digitala.ro

istoric al județului, ci al întregii Țări Românești, au făcut ca județul Dîmbovița să aibă o deosebită importanță turistică.

Zona montană, reprezentată prin versanții sud-estici ai Munților Leaota și versanții sudici ai Masivului Bucegi, face parte din cea mai importantă zonă turistică de altitudine a țării, cunoscută în literatură sub numele de Valea Prahovei—Bucegi. Ascensiunea ușoară în această zonă, mulțimea căilor de acces și numărul mare de cabane, ca și pitorescul peisajului geografic și curiozitățile reliefului atrag, în tot timpul anului, turiști din întreaga țară și chiar de peste hotare. În această zonă, pe teritoriul județului Dîmbovița sînt construite 7 cabane, din care 6 (Babele[6], Peștera, Padina, Bolboci, Zănoaga și Scropoasa) în Bucegi și în lungul Ialomiței și una (Leaota) în Masivul Leaota. Cabana Leaota este izolată și greu accesibilă și, din această cauză, este vizitată de turiști mai mult în timpul verii. În schimb, celelalte cabane din Masivul Bucegi sînt ocupate în tot timpul anului. Cabana Peștera, care are 60 de locuri, se găsește așezată la o altitudine de 1 610 m. Urmează Padina, la 1 525 m altitudine, cu cea mai mare capacitate de cazare în această zonă (175 de locuri), apoi Bolboci, la 1 460 m, cu 35 de locuri, Zănoaga, la 1 400 m, cu 96 de locuri și Scropoasa, la 1 205 m, cu 76 de locuri. La aceste cabane se poate urca foarte ușor pe valea Ialomiței sau din stațiunile de pe valea Prahovei, după ce se traversează platoul Bucegilor și se face mai întîi un popas la complexul turistic de la cota 1 400 ori la cabanele de la Vîrful cu Dor, Omu sau Babele.

Iarna, în apropierea cabanelor, turiștii pot practica diferite sporturi, iar vara, cînd pot colinda întreaga zonă, au posibilitatea să-și îndrepte privirile și pașii spre cele mai atrăgătoare fenomene naturale sau umane. Pot admira „Babele" și „Sfinxul" (fig. 55), adevărate curiozități ale naturii (sau poate umane?), sau vizita peștera Ialomiței și schitul de la gurile ei, cheile Orzei, Zănoagei (fig. 56), Tătarului și Urșilor, prin care curge Ialomița, barajul din cheile Orzei, crescătoria de păstrăvi

[6] Cabana Babele este în administrația județului Prahova.

https://biblioteca-digitala.ro

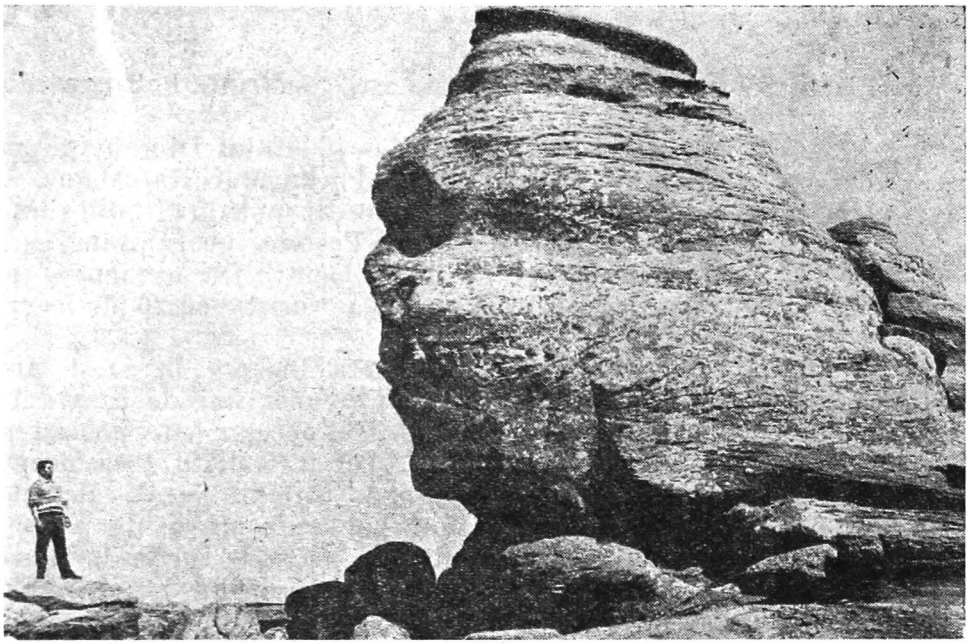

Fig. 55. — „Sfinxul" din Bucegi (foto Gh. Safta).

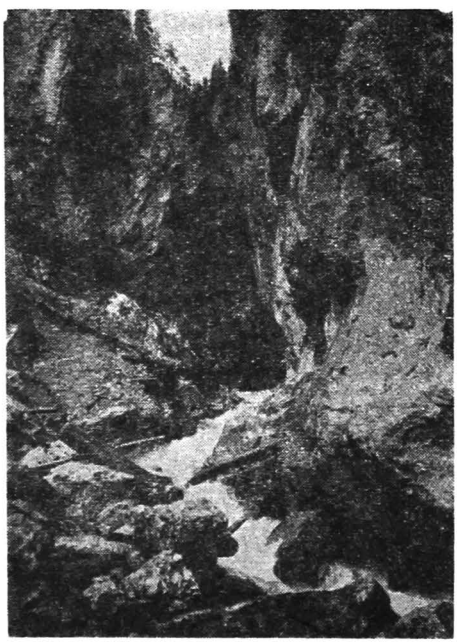

Fig. 56. — Cheile Zănoagei (foto M. Peahă).

https://biblioteca-digitala.ro

și lacul Scropoasa, în sudul căruia este construită hidrocentrala de la Dobrești.

Cabanele din zona muntoasă a județului Dîmbovița pot adăposti zilnic peste 500 de turiști. Pe lîngă aceste cabane, al căror confort de cazare a fost îmbunătățit mult în ultimul timp, s-a construit, în apropierea cabanei Peștera, un camping care are o capacitate de cazare de 52 de locuri. De asemenea, la Vîrful Păduchiosul s-a ridicat un popas turistic cu 26 de locuri în 10 căsuțe.

În apropierea cabanei Peștera a început, în acest an, construirea unui hotel cu 4 etaje, cu o capacitate de cazare de 160 de locuri, care va avea tot confortul necesar pentru cazarea turiștilor în cele mai bune condiții. Tot în anul 1974 va începe construirea unei linii de telecabină, care va lega cabanele Peștera și Babele. Aceste noi dotări și altele prevăzute pentru viitor vor atrage un număr mult mai mare de turiști în zona montană a județului Dîmbovița, care prezintă un deosebit interes turistic.

Zona montană este vizitată de turiști tot timpul anului, dar căile de acces fiind mai greu accesibile în timpul iernii, majoritatea dintre ei preferă sezonul cald. Circa 80% din turiștii care sînt cazați în cabanele de aici sosesc în această zonă în anotimpul cald și numai 20% în timpul iernii. În anul 1972 au fost realizate în cabanele din zona muntoasă circa 31 400 zile turist.

În afara zonei montane, o deosebită importanță turistică are și stațiunea balneoclimaterică Pucioasa, unde există izvoare sulfuroase, clorosodice și bicarbonatate, care au fost captate și amenajate pentru tratament balneologic. Această stațiune dispune de un complex sanatorial cu o capacitate de tratament de 1 000 de proceduri pe zi. Cazarea celor veniți la cură și odihnă se face în 15 vile, care au o capacitate totală de 700 de locuri. Anual fac tratament în stațiunea Pucioasa circa 20 000 de oameni. Stațiunea dispune și de un bloc alimentar cu 250 de locuri, unde se poate lua masa zilnic. În orașul Pucioasa există și un hotel cu 20 de locuri; aici s-au mai construit, în ultimul timp, un motel cu 27 de locuri de cazare și cu o sală de mese cu 75 de locuri. În oraș mai funcționează o cantină cu peste 300 de

https://biblioteca-digitala.ro

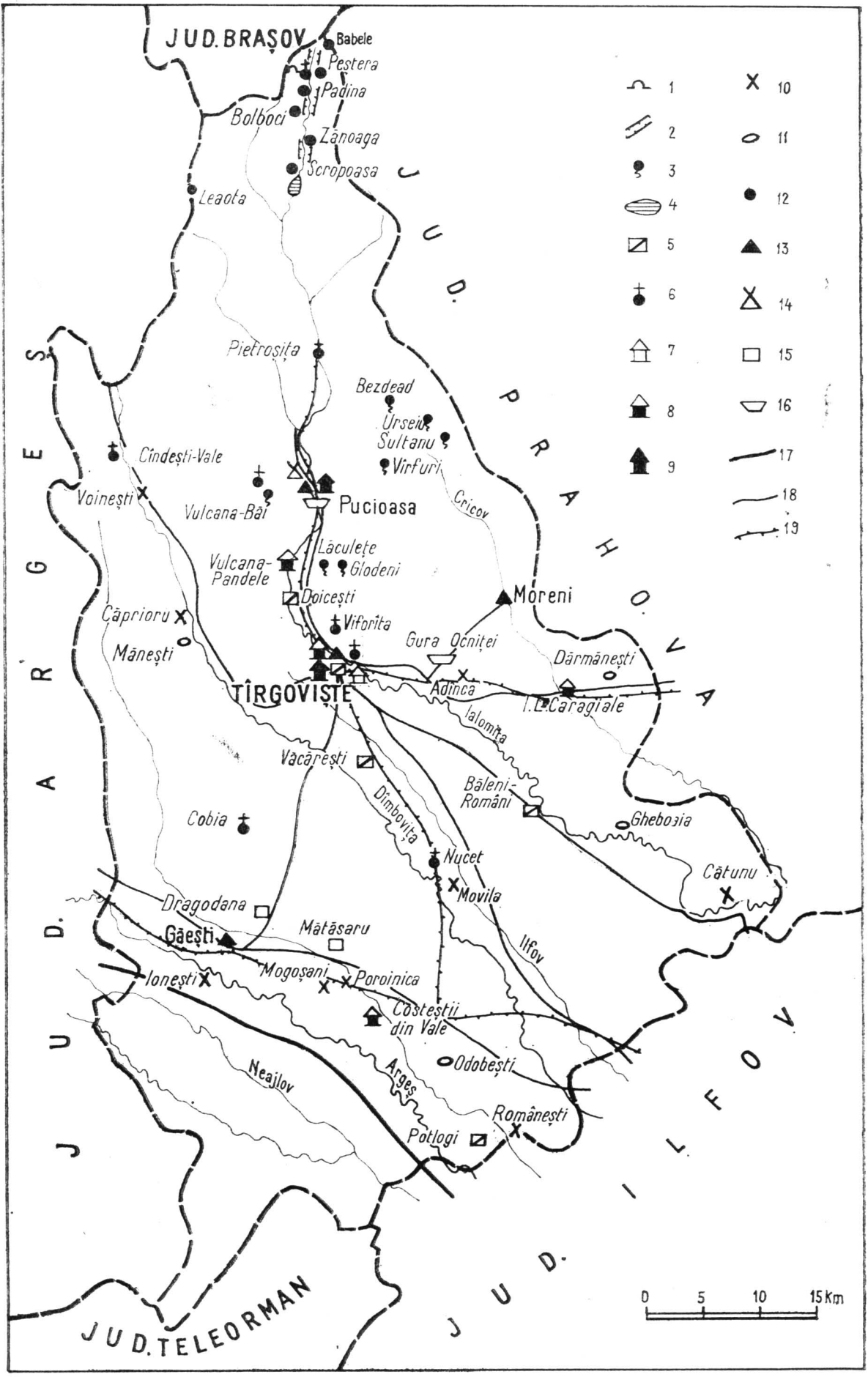

Fig. 57. — Schița obiectivelor turistice din județul Dîmbovița.

1, Peșteri; *2*, chei; *3*, izvoare minerale; *4*, lacuri de acumulare; *5*, monumente istorice; *6*, monumente de arhitectură (mănăstiri, biserici, alte construcții); *7*, muzee; *8*, case memoriale; *9*, case de cultură; *10*, descoperiri arheologice; *11*, centre de olărit; *12*, cabane; *13*, hoteluri; *14*, moteluri; *15*, campinguri; *16*, stațiuni balneoclimaterice; *17*, magistrală rutieră; *18*, șosele modernizate; *19*, căi ferate.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

locuri şi o pensiune cu 75 de locuri, unităţi ale alimentaţiei publice, care stau la dispoziţia tuturor ce vizitează această staţiune şi împrejurimile ei.

În judeţul Dîmboviţa mai există izvoare de ape minerale la Vulcana-Băi, Vîrfuri, Sultanu, Urseiu, Bărbuleţu şi în alte părţi, care încă nu sînt puse în valoare la adevărata lor posibilitate. Se impune amenajarea şi valorificarea completă a acestor izvoare, care, în multe locuri, au debite suficiente pentru dezvoltarea, cel puţin pe plan local, a unor staţiuni balneoclimaterice. Un exemplu în acest sens îl constituie deschiderea, în 1959, a staţiunii balneare Gura Ocniţei, care este alimentată cu ape minerale de zăcămînt aduse la suprafaţă cu ajutorul sondelor.

Judeţul Dîmboviţa dispune de multe monumente istorice, de cultură şi artă, care înfăţişează trecutul istoric al poporului român, viaţa culturală şi artistică de pe acest teritoriu şi vechile îndeletniciri ale oamenilor care au trăit în aceste locuri (fig. 57).

În Tîrgovişte, cetatea de scaun a Ţării Româneşti, se păstrează importante vestigii ale trecutului, de un deosebit interes istoric, cultural şi ştiinţific, care atrag atenţia tuturor vizitatorilor. Aşa sînt, de exemplu, Complexul muzeal Curtea Domnească (Turnul Chindiei şi rămăşiţele palatului domnesc) (fig. 58), mitropolia (fig. 59), ridicată pe locul în care a existat vechea mitropolie construită de Neagoe Basarab la 1515, dar care a fost complet distrusă; apoi biserica domnească mare construită de Petru Cercel la 1584, biserica domnească mică, în care a funcţionat „şcoala domnească", mănăstirea Dealu, reconstruită din temelii de Radu cel Mare între anii 1499 şi 1501 şi terminată de fratele său Vlad cel Tînăr între 1510 şi 1512 (fig. 60). Aici se găseşte capul lui Mihai Viteazul, primul domn care a făcut unirea celor trei ţări româneşti şi osemintele lui Radu cel Mare, ctitorul mănăstirii. Mai atrag atenţia, în Tîrgovişte, prin arhitectura şi vechimea lor, biserica Stelea Veche, construită de Vasile Lupu la 1654, şi biserica Sfîntul Nicolae, ctitorie a lui Matei Basarab (1654). În memoria lui Tudor Vladimirescu, conducătorul mişcării revoluţionare de la 1821, care a fost ucis la Tîrgovişte, s-a ridicat aici un monument cu bustul marelui revoluţionar.

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 58. — Complexul muzeal Curtea Domnească din Tîrgoviște (foto Gh. Safta).

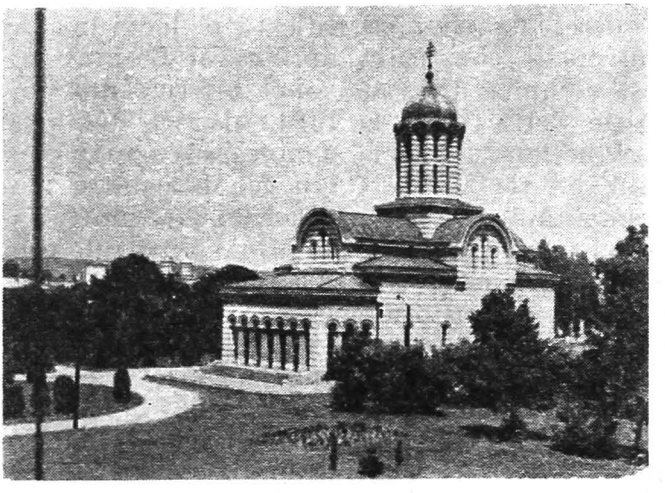

Fig. 59. — Mitropolia din Tîrgoviște (foto I. Zăvoianu).

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 60. — Mănăstirea Dealu (foto Gh. Safta).

În Tîrgoviște, orașul în care s-au tipărit primele lucrări în limba română, s-a inaugurat în anul 1967 „Muzeul tiparului și al cărții vechi românești", care ilustrează, prin exponatele lui, începuturile activității tipografice în Țara Românească. Tot în anul 1967 s-a deschis în Tîrgoviște, în casa lui Ion Alexandru Brătescu-Voinești, și „Muzeul scriitorilor tîrgovișteni", care înfățișează activitatea unor renumiți oameni de cultură și artă ce s-au născut în Tîrgoviște sau au trăit o parte din viața lor pe meleagurile județului Dîmbovița: Stoica Ludescu, Udriște Năsturel, Stolnicul Constantin Cantacuzino, poeții Văcărești, Ion Heliade Rădulescu, Vasile Cîrlova, Grigore Alexandrescu, Alexandru Vlahuță, I.Al. Brătescu-Voinești ș.a.

Turiștii care vizitează orașul Tîrgoviște au la dispoziție un elegant hotel turistic, care a fost dat în folosință în anul 1973 (fig. 61). Acest hotel dispune, pe lîngă cele 220 de

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 61. — Hotelul turistic „Dîmboviţa" din Tîrgovişte (foto Gh. Safta).

locuri de cazare, de un restaurant, o cramă, o linie de autoservire şi alte anexe pentru deservirea în cele mai bune condiţii a vizitatorilor.

Alte obiective de interes turistic care evocă momente din istoria poporului român se găsesc şi în diferite locuri din judeţ. Pot fi menţionate în acest sens: Palatul Brîncovenesc de la Potlogi, monument de artă românească din secolul al XVIII-lea, ruinele palatului brîncovenesc şi biserica din cadrul lui de la

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 62. — Mănăstirea Viforîta (foto I. Zăvoianu).

Doiceşti, mănăstirea Viforîta de la Aninoasa, ridicată de Vlad Ţepeş la 1530 (fig. 62), mănăstirea Nucet din secolul al XVI-lea, Curtea Bălenilor şi Hanul Mare de la Băleni-Români, crucea comemorativă a fraţilor Buzeşti, ridicată în 1595 la Gemenea, Casa Bălăşescu din Pietroşiţa, care a adăpostit guvernul provizoriu din 1848 şi casa memorială Ion Heliade Rădulescu, casa şi capela Ion Ghica de la Ghergani (ultima operă a arhitectului Mincu). Importante monumente de arhitectură sînt şi bisericile din Gorgota, Cobia şi Schitul Bunea din Vulcana-Băi construit în 1662. În unele locuri din judeţ au fost deschise şantiere arheologice, unde s-au descoperit vestigii de o deosebită valoare pentru descifrarea trecutului istoric al poporului român, care suscită interes pentru turişti. Aşa sînt, de exemplu, şantierele

https://biblioteca-digitala.ro

de la Cătunu (comuna Cornești), Băleni-Români (comuna Băleni), Văcărești și Bungetu de Sus (comuna Văcărești) și orașul Tîrgoviște. Pe lîngă acestea au mai fost descoperite vestigii arheologice la: Potlogi (la Românești), Mătăsaru, (la Poroinica), Mogoșani (la Zăvoi), Petrești (la Ionești) Tătărani (la Căprioru), Voinești, Sălcioara (Movila), Gura Ocniței (la Adîncata) etc. Toate acestea suscită un deosebit interes pentru turiști. În cadrul județului Dîmbovița există și unele centre de olărit (Dărmănești, Gheboaia, Odobești, Mănești), renumite în produse de ceramică.

În memoria unor renumiți oameni de cultură și artă, care s-au născut sau au trăit în acest județ, au fost înființate case memoriale și au fost deschise expoziții permanente care evocă, prin materialele expuse, întreaga lor activitate. Așa sînt expozițiile: Gheorghe Petrașcu, la Tîrgoviște, I.C. Vissarion, în comuna Costești-Vale, I.L. Caragiale, în comuna cu același nume, Gabriel Popescu, în satul Vulcana-Pandele din comuna Brănești. De asemenea, un deosebit interes prezintă „Muzeul mișcării muncitorești și revoluționare din județul Dîmbovița", deschis în orașul Moreni.

Marele număr de monumente istorice, de cultură și artă care se găsesc pe teritoriul județului Dîmbovița, alături de obiectivele turistice naturale, de locurile și stațiunile balneoclimaterice sînt tot atîtea îndemnuri la drumeție și reflecții pentru toți iubitorii de natură, de istorie și cultură care vizitează aceste meleaguri ce păstrează multe vestigii din istoria și cultura poporului român.

https://biblioteca-digitala.ro

Bibliografie

CEAUȘESCU N. (1968), *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, **II**, Edit. politică, București.

BUGĂ DRAGOȘ (1967), *Populația orașelor Munteniei și Olteniei în ultima sută de ani*, Rev. statistică, *11*.

— (1969), *Repartiția geografică a așezărilor omenești dintre Carpați și Dunăre (Țara Românească) la jumătatea secolului al XIX-lea*, Com. geogr., **VII**.

— (1971), *Orașele României socialiste*, Rev. statistică, *5*.

— (1971), *Agricultura urbană în orașele dintre Carpați și Dunăre*, Simpozionul de geografie a cîmpiilor, Timișoara.

— (1971), *Mișcarea migratorie și aria de proveniență a populației în orașele dintre Carpați și Dunăre*, Lucrările celui de-al III-lea colocviu național de geografia populației și așezărilor din R.S. România, Iași, 1970.

BULGARU M. (1971), *Dezvoltarea economică și socială a județelor în anii cincinalului 1966—1970*, Terra, *2*.

COLESCU L. (1944), *Analiza rezultatelor recensămîntului general al populației României din 1899*, București.

CUCU V. (1970), *Orașele României*, Edit. științifică, București.

DONAT I. (1956), *Așezările omenești din Țara Românească în sec. XIV—XVI*, Studii, revistă de istorie, an. IX, *6*.

GÂȘTESCU P., IORDAN I. (1970), *Județul Ilfov*, Edit. Academiei, București.

GIURESCU C.C. (1957), *Principatele Române la începutul secolului al XIX-lea*, Edit. științifică, București.

GRIGORAȘ N. (1961), *Geologia zăcămintelor de petrol și gaze din R.P.R.*, Edit. tehnică, București.

IANCU M., MIHAI ELENA, PANAITE LUDMILA, DRAGU GH. (1971), *Județul Brașov*, Edit. Academiei, București.

LITEANU E., CONSTANTINESCU V., CROITORU M. (1970), *Cercetări hidrogeologice prin foraje manuale și încercări experimentale în zona Titu*, St. hidrogeol., Seria E, *8*.

MARTONNE EMM. DE (1902), *La Valachie*, Paris.

MERUȚIU V. (1912), *Contribuțiune la studiul masivelor de sare din România*, București.

MIHĂESCU GH., FRUCHTER E. (1971), *Tîrgoviște, mic îndreptar turistic*, Edit. Stadion, București.

MIHĂESCU L. (1973), *Primele menționi documentare despre satele dîmbovițene în sec. XV—XVI*, Valachica, Muzeul județean Dîmbovița, Tîrgoviște.

MIHĂILESCU V. (1963), *Carpații sud-estici*, Edit. științifică, București.

— (1966), *Dealurile și cîmpiile României*, Edit. științifică, București.

https://biblioteca-digitala.ro

NICULESCU GH. (1960), *Cîmpia piemontană înaltă a Cricovului Dulce*, Probl. geogr. **VII**.

NISTOR I. (1943), *O descriere a Principatelor Române din 1822*, Anal. Acad. rom., Mem. secț. ist., Seria III, **XXV**.

OLTEANU ȘT., ȘERBAN C. (1969), *Meșteșugurile din Țara Românească și Moldova în evul mediu*, Edit. Academiei, București.

RĂDULESCU N. AL., VELCEA I., PETRESCU N. (1968), *Geografia agriculturii României*, Edit. științifică, București.

SIMIONESCU I. (1925), *Orașele din România*, București.

SÎRCU I. (1971), *Geografia fizică a R.S. România*, Edit. didactică și pedagogică, București.

STĂNESCU I. (1973), *Județul Dîmbovița pe orbita viitorului*, Luceafărul, *48*.

TUFESCU V. (1966), *Subcarpații și depresiunile marginale ale Transilvaniei*, Edit. științifică, București.

UJVARI I. (1972), *Geografia apelor României*, Edit. științifică, București.

VÂLSAN G. (1912), *O fază în popularea Țărilor Românești*, Bul. Soc. rom. geogr., **XXXIII**.

— (1913), *Schimbarea cursului Ialomiței la Bilciurești*, Bul. Soc. rom. geogr., **XXXIV**, fasc. II.

— (1915), *Cîmpia Română*, Bul. Soc. rom. geogr., **XXXVI**.

— (1939), *Morfologia văii superioare a Prahovei și a regiunilor vecine*, Bul. Soc. rom. geogr., **LVIII**.

*** (1860), *Analele statistice pentru cunoașterea părții muntene din România*, București.

(1973), *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România*, D.C.S., București.

*** (1974), *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România*, D.C.S., București.

*** (1890), *Dicționarul geografic al județului Dîmbovița*, București.

*** (1966), *Documenta Romaniae Historica, B., Țara Românească*, **I** (*1247—1500*), Edit. Academiei, București.

*** (1951), *Documente privind istoria României. Veacul XVI. B. Țara Românească*, **I**, *1501—1525*, Edit. Academiei, București.

*** (1938), *Enciclopedia României*, **II**, București.

*** (1968), *File de monografie — Județul Dîmbovița*, București.

*** (1962), *Istoria României*, **II**, Edit. Academiei, București.

*** (1964), *Istoria României*, **III**, Edit. Academiei, București.

*** (1972), *Județele României socialiste*, Edit. politică, București.

*** (1971), *Localitățile județului Dîmbovița*, Tîrgoviște.

*** (1960), *Monografia geografică a Republicii Populare Române*, **I**, *Geografie fizică*, Edit. Academiei, București.

*** (1912), *Recensămîntul populației României*, București.

*** (1938), *Recensămîntul populației României din 29 decembrie 1930*, **I**, București.

*** (1959), *Recensămîntul populației R.P.R. din 21 februarie 1956*, D.C.S., București.

*** (1968), *Recensămîntul populației și locuințelor din 15 martie 1966*, D.C.S., București.

https://biblioteca-digitala.ro

JUDEŢUL DÎMBOVIŢA

INSTITUTUL DE GEOGRAFIE

autor I. ZĂVOIANU

HARTA ECONOMICĂ

AUTOR D. BUGĂ

PONDEREA CENTRELOR ÎN PRODUCŢIA INDUSTRIALĂ GLOBALĂ A JUDEŢULUI (1972)

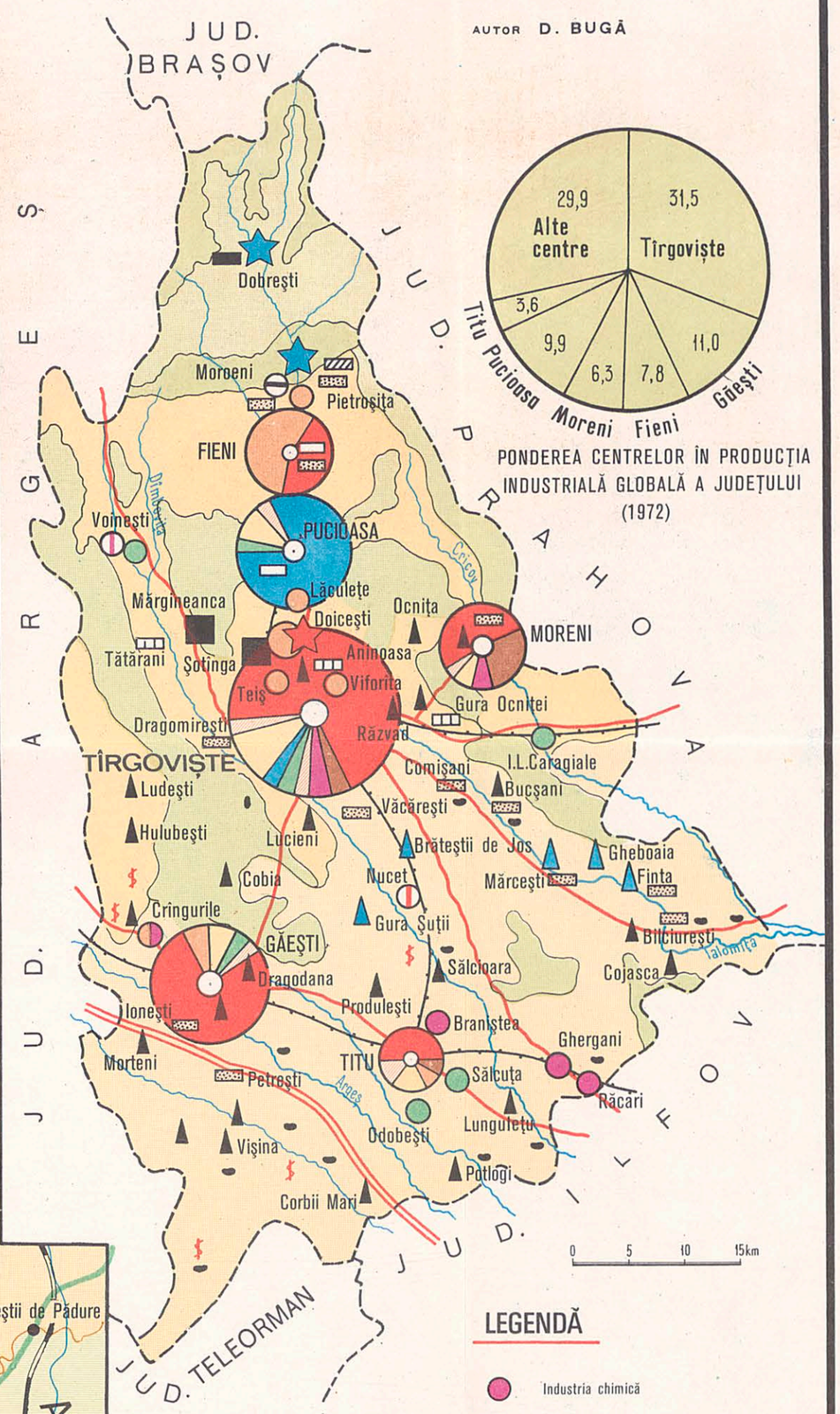

LEGENDĂ

- Industria chimică
- Industria materialelor de construcţii
- Exploatarea şi prelucrarea lemnului
- Industria textilă şi a confecţiilor
- Industria alimentară
- Alte ramuri industriale
- Hidrocentrale
- Termocentrale

- Petrol
- Gaze naturale
- Cărbune
- Gresie
- Argilă
- Gips
- Calcar
- Balastiere
- Industria combustibililor (petrol)
- Industria construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor

ZONE DE PRODUCŢIE AGRICOLĂ:

- Creşterea animalelor pe baza păşunilor montane
- Pomicultură şi creşterea animalelor
- Cultura cerealelor şi creşterea animalelor
- Suprafeţe cu păduri masive
- Vii
- cartofi, legume, zarzavaturi

Staţiuni experimentale
- piscicolă
- pomicolă
- zootehnică

- Autostradă
- Drumuri modernizate
- Căi ferate

LEGENDĂ

2300
2100
1900
1700
1500
1300
1100
900
700
500
300
200
100

0 2 4 6 8km

- Municipiu-reşedinţă de judeţ
- Oraşe
- Comune suburbane
- Comune
- Sate
- Localităţi componente sau care aparţin oraşelor
- Riuri cu scurgere temporară
- Riuri cu scurgere permanentă
- Canaluri
- Lacuri
- Iazuri sau heleşteie

- Limită de judeţ
- Cale ferată normală
- Cale ferată îngustă
- Autostradă
- Drum naţional modernizat
- Drum naţional nemodernizat
- Drum judeţean modernizat
- Drum judeţean nemodernizat
- Drum comunal modernizat
- Drum comunal nemodernizat
- Poteci de munte principale

— cartograf - Ligia Mălăcescu —

C. 77 B4974

DIRECŢIA TOPOGRAFICĂ MILITARĂ IMPRIMAT ÎN 1974

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Cuprins

Prefață 3
Cadrul geografic și istoric (I. Zăvoianu, D. Bugă) . . . 9
Relieful (I. Zăvoianu) 12
Resursele subsolului (I. Zăvoianu) 33
Clima (I. Zăvoianu) 36
Hidrografia (I. Zăvoianu). 47
Solurile, vegetația, fauna și monumentele naturii (I. Zăvoianu) 58
Populația și așezările omenești (D. Bugă) 66
Considerații istorico-geografice 66
Populația 71
Așezările omenești 85
Dezvoltarea socială și culturală a județului . . . 104
Economia (D. Bugă) 109
Industria 111
Agricultura 131
Căile de comunicație și transporturile (D. Bugă). . . . 149
Obiectivele turistice (D. Bugă) 151
Bibliografie 161

https://biblioteca-digitala.ro

Redactor: DUMITRU CHIRIAC
Tehnoredactor: EUGENIA AMBROZI

Bun de tipar 24.X.1974. Tiraj 3020. Hîrtie tipar înalt ilustrații. Format 16/61×86 de 80 G/m². Coli de tipar 10,25. Planșe 9. C.Z. pentru biblioteci mari 91.(498.113). C.Z. pentru biblioteci mici 91.(498.1)

Întreprinderea poligrafică Informația,
str. Brezoianu nr. 23—25, București
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

https://biblioteca-digitala.ro

Lucrarea tratează relieful, hidrografia, solurile, flora și fauna, populația și așezările omenești, dezvoltarea economică (agricultura și industria) și social-culturală (învățămînt, știință, cultură, artă), căile de comunicație și obiectivele turistice ale județului.

Așezat în partea de sud a R. S. România, JUDEȚUL DÎMBOVIȚA cuprinde în limitele lui toate marile forme de relief ale țării. Varietatea formelor de relief, bogățiile solului și subsolului (petrol, cărbune, sare, materiale de construcții, ape minerale, păduri etc.), precum și trecutul istoric al acestui județ au făcut ca el să aibă o deosebită importanță în viața social-economică a țării.

Specificul economic al județului îl dă agricultura și industria. Pomicultura și creșterea animalelor predomină în partea centrală (de dealuri), iar cultura cerealelor și legumicultura în partea sudică (de cîmpie). În prezent, industria grea și îndeosebi industria construcțiilor de mașini, industria combustibililor și industria materialelor de construcții dau profilul industrial al județului Dîmbovița.

Monumentele istorice, de cultură și artă din acest județ, al cărui centru administrativ este orașul Tîrgoviște, locurile pitorești, precum și centrele balneoclimaterice din zona de munte și cea de dealuri suscită un deosebit interes turistic.

Lucrarea se adresează profesorilor de geografie, studenților, diferiților specialiști din organele administrative locale, precum și tuturor celor care se interesează de aspectele și particularitățile geografice actuale ale diferitelor județe ale țării.

În cadrul colecției

„JUDEȚELE PATRIEI"

au apărut:

- JUDEȚUL HUNEDOARA
- JUDEȚUL VÎLCEA
- JUDEȚUL CLUJ
- JUDEȚUL VRANCEA
- JUDEȚUL ILFOV
- JUDEȚUL GORJ
- JUDEȚUL BUZĂU
- JUDEȚUL BRAȘOV
- JUDEȚUL IALOMIȚA
- JUDEȚUL SIBIU
- JUDEȚUL SĂLAJ
- JUDEȚUL BACĂU
- JUDEȚUL BIHOR
- JUDEȚUL TULCEA
- JUDEȚUL IAȘI
- JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD
- JUDEȚUL MUREȘ
- JUDEȚUL BRĂILA
- JUDEȚUL PRAHOVA
- JUDEȚUL SUCEAVA
- JUDEȚUL VASLUI
- JUDEȚUL DOLJ
- JUDEȚUL ARGEȘ
- JUDEȚUL CONSTANȚA

M. A. S.

Lei 15

https://biblioteca-digitala.ro